

DRIEMASTER

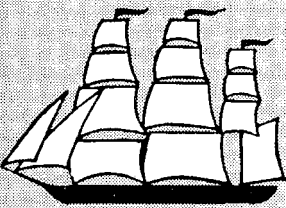
**JONGERENJAAR 1985
TENEINDE !..**

Nationale Werkgroep Jongerenjaar

**JONGEREN
JAAR**

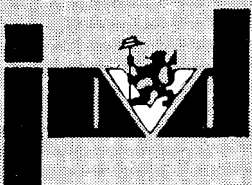
1
6
8
5

het eerste in een reeks
van artikelen over het
JONGERENJAAR

Interview met
lid van de Tweede
Kamer voor de
PvdA: vd Hek

Zuid-Afrika
blijft actueel!

KOLOFON

Driemaster

Liberaal magazine van de onafhankelijke Jongeren Organisatie voor Vrijheid en Democratie. Verschijnt tien keer per jaar. Abonnement: f 27,50 per jaar. Advertentietarieven op aanvraag bij het Algemeen Secretariaat. Jaargang 37, nr.8 1985.

JOVD Algemeen Secretariaat
Prins Hendrikkade 104
1011 AJ Amsterdam
tel. (020-) 242 000

Hoofdredactie:
Auke Baas
Uilenstede 122
1183 AN Amstelveen
tel. 020- 457 528

HB-auditor:
Arthur Fickel

Redactie:
Jurjen Olling
Ingrid de Groen
Milan Wielinga (eindredacteur)
Jacco de Baat (eindredacteur)
Marieke de Koning
Bart Driessen
Jort Kelder

Publicatie in de Driemaster betekent niet dat de mening van de redactie of het hoofdbestuur verwoord is. Alvorens ingezonden brieven of ander soort kopij in te sturen wordt U verzocht contact op te nemen met de hoofdredacteur.

Voorzitter

Julius Remarque
Raamstraat 8, 1016 XM Amsterdam tel. 020-229715

Algemeen secretaris

Eric Balemans
Postbus 85013, 3508 AA Utrecht tel. 030-512192

Penningmeester

Bert Hemmes
De Renne 17, 9502 RB Stadskanaal tel. 05990-22269

Vice-voorzitter politiek

Eli Leenaars
Boeckstaetedreef 77, 6543 JJ Nijmegen tel. 080-785372

Vice-voorzitter organisatie

Michiel Wigman
Vrieswijk 153, 1852 EJ Heiloo tel. 072-338189

Internationaal secretaris

Frank Rohof
Hengelosestraat 225a, 7521 AC Enschede tel. 053-358954

Secretaris Vorming & Scholing

Carin de Boer
Kampweg 4 8255 AN Swifterbant tel. 03212-2210

Secretaris public relations

Arthur Fickel
Weteringkade 64, 2515 AR Den Haag tel. 070-472682

Secretaris bestuurlijk juridische zaken

Talien Willems
V.Leeuwenhoekstr. 20, 9727 JJ Groningen tel. 050-269695

Secretaris sociaal economische zaken

Leo Pieter Stoel
Vijverhofstraat 119b, 3032 BJ R'dam tel. 05150-16894

Secretaris welzijn

Ron Brand
Wilhelminasingel 14, 2641 JC Pijnacker tel. 01736-3039

Secretaris ecologische zaken

Rob Scholte
Marconistraat 44, 6533 KZ Nijmegen tel. 080-561705

Secretaris internationale zaken

Albert Kooiman
Kastanjelaan 18, 1943 DP Beverwijk tel. 02510-27826

Secretaris promotie & ledenwerving(a.i.)

Michiel Wigman
Vrieswijk 153, 1852 VJ Heiloo tel. 072-338189

1985 was 'een bijzonder jaar'. Dat werd ons in 1984 tenminste door de Nationale Werkgroep (internationaal) Jongerenjaar toegezegd. Of het Jongerenjaar 1985 inderdaad het predikaat bijzonder verdient is de vraag. Komt een nabeschouwing van het jongerenjaar neer op een terugblik op een vruchtbare periode of een ingestort luchtkasteel? Hopelijk wordt deze vraag beantwoord in een artikelenserie over de resultaten van het interationaal jongerenjaar, waarvan wij in dit nummer het eerste deel publiceren.

Een andere (gedeeltelijke) terugblik over een al dan niet mislukte politiek komt aan de orde in een interview met de sociaal-economische specialist van de PvdA-Tweede Kamerfractie, drs. A van der Hek. Economische politiek van zowel de huidige regering als de PvdA komen uitgebreid aan de orde. We gaan zo langzamerhand op naar de verkiegen, hetgeen uit de teneur van dit stuk wel duidelijk wordt. Het aftellen is begonnen.

Auke Baas.

ARIE VAN DER HEK

(PvdA)

Met de boter- en chocoladeletters net achter de kiezen, en zich reeds verheugend op appelflappen en een goed glas champagne, achtte DRIEMASTER het nuttig de voorzitter van de Vaste Kamercommissie voor Economische zaken in Gouda aan de tand te voelen. Een debat over ge- maakte fouten en nieuwe kansen...

JORT KELDER &

JACCO DE BAAT

Voorstanders van dit kabinetsbeleid zeggen vaak: "Alles wat omhoog moet gaat omhoog, alles wat omlaag moet gaat omlaag". daar krijgt de oppositie toch geen spelt tussen? Tja, er gaan een aantal dingen gelukkig weer beter. De investeringen, de economische groei, de rendementen van de bedrijven en ook, zij het onvoldoende, de werkgelegenheid. Het financieringsstekort en de produktiekosten dalen. Dat zijn allemaal positieve dingen, dat zal niemand betwisten.

Wat naar mijn oordeel problematisch is, is dat er een grote groep mensen, de langdurige werklozen, geen perspectief wordt geboden.

Het probleem ligt vooral bij de scholing.

Zou de PvdA dat dan beter kunnen?

Daar is best iets aan te doen. Bijvoorbeeld door een verplichte scholing in te voeren., met als sanctie verlies van uitkering. Voorwaarde is wel dat de groep van langdurig werklozen als totaliteit na scholing kans op een baan wordt gegeven.

Andere problemen die ik zie zijn dat het aanbod op de arbeidsmarkt, ook bij meer economische groei, de vraag steeds zal blijven overtreffen en dat aan de noodzaak van arbeidsduurverkortings slechts lippendienst wordt bewezen. Deze punten worden door dit kabinet onderschat, want bedenk wel dat die grote groepen die buiten de actieve samenleving geplaatst worden het democratisch functioneren van diezelfde samenleving kunnen gaan bedreigen.

Iets anders is dat de economische opleving die we nu beleven betaald wordt door "de gewone man". De werkenden door het inleveren van loon, iets wat ik overigens toejuich, en de niet-werkenden door verlaging van de uitkering. Met dat laatste heb ik moeite. Zeker als die groep van het nu optredende herstel niet mee profiteert.

Dit kabinet heeft impopulaire maatregelen genomen. Op hoofd- en bijzaken heeft de PvdA ongezouten kritiek gehad. In een volgende regering zou Uw partij dan ook consequent moeten zijn en de bezuinigingen terug moeten draaien. Anders zou een beeld ontstaan van "Lubbers zaait, Den Uyl oogst".

Er zal wel het een en ander terug gedraaid worden. Maar vergeet niet, het was niet de beslissing van de PvdA om buiten de regering te blijven!

Aan de formatie in '82 deed de PvdA toch ook mee?

(fel) Hadden we dan door de knieën moeten gaan?!

Wij wilden over alles praten. Wij hebben, binnen het redelijke, onze poot stijf gehouden. Het ontwerp-accorderaats van Van Kemenade heeft nooit veel kritiek gehad. Men negeerde ons gewoon en wilde eigenlijk niet met ons praten.

Van der Hek (zittend rechts) in gezelschap van een aantal mede-PvdA-fractieleden. O.m. Hans Kombrink, Eveline Herfkens en Aad Kosto.

Dan was het dus een besluit van CDA en VVD. Die hadden geen zin in moeilijkheden en kodus voor de weg van de minste weerstand. Gingen dus een coalitie aan. De PvdA had dit toch moeten zien aankomen en hierop moeten anticiperen door voor mogelijke partners acceptabelere standpunten in te nemen?

CDA en VVD deden uit beleefdheid mee aan een ronde PvdA.

Gezien de PvdA-traditie van ononderhandelbare standpunten is dat misschien ook niet onlogisch. Ziet U ook nu het gevaar niet weer opdoemen dat CDA en VVD al het mogelijke zullen doen slechts met elkaar in zee te gaan?

Dat is dan hun beslissing. Je kunt alleen maar hopen dat de kiezer CDA en VVD die meerderheid van 75 + 1 zetel niet geeft. Dan zijn ze wel gedwongen met ons rond de tafel te gaan zitten.

"klein links, het zijn schatten hoor, fantastisch..."

Er is ook nog iets als een Staphorster variant. CDA + VVD + klein rechts.

Of die mogelijkheid er is zal wederom de verkiezingsuitslag bepalen. Ik hoop daar uiteraard niet op.

En een zogenaamd progressief kabinet?

Klein links, het zijn schatten hoor, fantastisch, maar een kabinet met ze beginnen lijkt me niet zo verstandig.

U schreef recent dat oorzaken voor de economische malaise van de jaren '70 onder andere waren te zoeken in het gebrek aan waardering voor ondernemerschap, onvoldoende aandacht voor de marktsector en industrieel herstel. Moet juist de PvdA hier de hand niet in eigen boezem steken en is het niet dit kabinet dat die fouten niet weer maakt? Zeker, dit kabinet is ondernemersvriendelijk. Te ondernemersvriendelijk zelfs. Het feit dat ik die oorzaken constateerde mag aangeven dat de PvdA eveneens een andere koers wil varen dan toen. Ik zeg eveneens want vergeet niet dat ook de voorgangers van het CDA -KVP, AR en CHU- in die tijd het koor van de jaren zestig en zeventig met een nuance mee zongen.

Is dat niet een beetje flauw. De PvdA vervulde toch, zoals dat tegenwoordig heet, een voorhoedefunctie?

Ja, dat is curieus. Ik vind het wel fijn als men vindt dat wij een voorhoedefunctie vervullen. Maar kleineert men dan de rol van die andere partijen niet? Die discussie is dus een beetje hypocriet want wij zaten slechts, van '73 tot '77, krap vier jaar, in de regering. Plus het kabinet Van Agt II, hoewel je dat nauwelijks een kabinet kunt noemen. Die andere partijen hadden dus veel meer mogelijkheden tot het voeren van beleid dan wij.

In de jaren '70 zijn miljarden gespendeerd aan overheidssteun aan bedrijven. Dat kostte veel gemeenschapsgeld. De werkgelegenheid waren we uiteindelijk toch kwijt. Wordt dat wat, wat U betreft, in de toekomst weer net zo aangepakt?

Nee, beslist niet. Ik pleit er voor dat werkgelegenheid nog wel een motief maar nooit een criterium voor steunverlening kan zijn.

Hoe staat de scheepsbouw er nu voor? En denkt U niet dat het beter was geweest om die tak radicaal af te kappen? Een lijdensweg was niet nodig geweest.

Wij hebben de scheepsbouw sneller en goedkoper gesaneerd dan het ons omringende buitenland. Voor wat we nog over hebben is zeker toekomst. Vooral voor de gespecialiseerde en regionale markt.

Wat dacht U van marinebouw. Weer wat onderzoekboten voor Taiwan bijvoorbeeld?

Als je ziet wat voor een wurgpartij dat was, daar wordt je niet goed van. Maar de marinebouw is geen commerciële markt. Wel een politieke. De scheepsbouw waar nu iedereen nog zo veel op verliest is bij ons al weg.

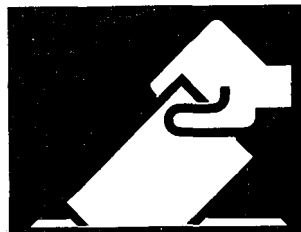
We weten hoe dat gegaan is ja!

Jawel, maar hoe stelt U zich dat anders voor? We hebben het wel over mensen.

"VANWEGE HET FEIT DAT IK ZELF MEER DAN ZESTIG UUR PER WEEK WERK IS NERGENS IN DE SAMENLEVING ONRUST ONTSTAAN."

Al met al verdienen we er toch geen prijs voor!

Dat weet ik niet, maar als er een prijs zou zijn, dan zouden we bij de jury nog niet eens zo'n slecht figuur slaan.

Waarom zijn ze in de Verenigde Staten en Japan wel in staat klappen op te vangen? Waarom kunnen wij dat niet?

Omdat ze daar de koppen bij elkaar steken en zeggen van "jongens laten we even praten". Dat resulteert in grote conglomeraten die een heel productieproces in handen hebben.

Neem nou bij ons eens de offshore. Nu gaat het daar redelijk. Als het straks wat slechter gaat en er vervangingsinvesteringen gedaan moeten worden zullen ze weer verzuimen samen te werken. Grootint, Hollandia Kloos en Heerema alle drie denken ze dat zij het gaan winnen. Maar het komt ook wel eens voor dat ze alle drie verliezen ....

...maar een kabinet met ze beginnen lijkt me niet zo verstandig."

Om nog even op de arbeidsduurverkorting terug te komen. De discussie bloedt zo langzamerhand dood. Is het eigenlijk wel noodzakelijk ADV in te voeren? Duisenberg zei: "Arbeidsduurverkorting is slechts het verdelen van de armoede".

Dat laatste is zeker waar, ik heb dat zelf ook gezegd. Aan de dynamiek van de economie en aan herstel zul je dus iets moeten doen. De conditie die ondernemers mogen stellen is dat de bedrijvigheid moet toenemen.

De arbeidstijdverkorting zal maatschappelijk moeten worden afgedwongen. Ik zeg niet: door de overheid. Dat ondernemers weinig voelen voor arbeidstijdverkorting komt slechts omdat op korte termijn een hoge werkloosheid de winsten niet drukt. Directeur Dubbelman van Philips zei het laatst zo: "200.000 werklozen is voor de continuïteit van onze onderneming geen probleem".

Klein links staat een 25-urige werkweek voor met volledig behoud van loon.

Wat vind U daar van?

Dat is volstrekt irreeel.

Over beloning en tijd gesproken. Hoe ligt dat voor een Kamerlid?

Vanwege het feit dat ik zelf meer dan 60 uur per week werk is nergens in de samenleving ontstaat. De schadeloosstelling is niet hoog, als je het vergelijkt met andere functies eigenlijk zelfs erg laag. Ik klaag niet hoor. Het staat zo inhalig om met je eigen inkomen bezig te zijn en ik moet zeggen het heeft ook wel iets kwalijks.

"WIJ HEBBEN DE SCHEEPSBOUW SNELLER EN GOEDKOPER DAN HET ONS OMRINGENDE BUITENLAND."

De schadeloosstelling moet dus omhoog? Nou of die omhoog moet weet ik niet. Kamerlidmaatschap moet niet al te zeer gehecht zijn aan een schadeloosstelling, je krijgt dan carrière parlementariërs. Die heb je nu al en dat is geen goede zaak. Ik vind kamerlidmaatschap nog altijd een functie die je moet ambieren. Dat heeft Anne Vondeling me geleerd, die zei altijd: "het mooiste beroep wat je kunt uitoefenen is volksvertegenwoordiger".

Hoe lang laat een coalitie PvdA/VVD nog op zich wachten? Wat dacht U van 1986?

Tja, dat zou mooi zijn, hè.

Zoals het nu gaat behoudt het CDA haar sleutelpositie bij de vorming van welk kabinet dan ook.

Daar moet dan ook snel een eind aan komen. Ik zou het onjuist vinden om voor het CDA te kiezen en nooit iets met het CDA te doen. Dat krijg je niet over mijn lippen. Bovendien zou het onverstandig zijn om alleen met het CDA te willen, je wordt in de onderhandelingen dan veel te afhankelijk.

Voor VVD en CDA zou het toch een openlijke blamage zijn indien zij op hun standpunt m.b.t. de raketten zouden terug komen?

Dat zegt U nu wel, maar het zelfde geldt ook voor de PvdA. Zo heb je veel punten in het leven waarbij het een schandaal is als je ergens op terug komt. In een democratie als de onze zijn schandalen uitwisselbaar, hoor, als je elkaar maar in ere houdt. Maar het is niet zo dat wij net zoals het CDA reageren en zeggen "als het even kan zitten we er altijd in." Zo werken wij niet.

Als laatste. Stel, dat kabinet met de PvdA komt er toch. Zit U dan in de banken of achter de regeringstafel?

Laatst hoorde ik Minister Deetman een betoeg houden over zijn mogelijke terugkeer in een kabinet. Hij had het over taakstelling, prioriteiten, coördinatie en vernieuwing. Toen dacht ik: "Die woorden ken ik ook, daar kom ik nog wel overheen". Ik wil maar zeggen, als je sommige mensen in Den Haag bezig ziet; dat kan ik minstens zo goed.

I'm hearing only bad on Radio Africa...

Hoewel ik als schrijver dit stuk bijna dagelijks zou kunnen herschrijven en er van overtuigd ben dat, wanneer de lezers dit onder ogen krijgen (toch altijd nog vier weken later) dit artikel op vele punten alweer achterhaald of gedateerd zal zijn, zijn er toch een aantal fundamentele punten van de situatie in Zuid-Afrika die het beschrijven waard blijven.

JURJEN ÖLLING

De situatie in zuidelijk Afrika is historisch gezien in feite een anachronisme. Terwijl bijna alle Afrikaanse landen in de jaren zestig en enkele in het begin van de jaren zeventig het juk van de Europese overheersing afwierpen en de inheemse bevolking aan de macht kwam, is Zuid-Afrika zich steeds agressiever gaan opstellen. Aanvankelijk tegenover de omringende onafhankelijke zwarte landen, maar nu de eigen zwarte bevolking voor haar rechten opkomt wordt ook dit met grof geweld bestreden.

Eeuwenlang is rassenscheiding op deze wereld een algemeen aanvaard beeld geweest. Maar als gevolg van de liberale denkbeelden dat elk volk recht op zelfbeschikking heeft en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens in 1948, hebben vele landen en volken hun onafhankelijkheid verworven.

Ook Zuid-Afrika is onafhankelijk, maar nog steeds zwaaien de blanken er de scepter. Misschien komt dat door het feit de blanke bevolking procentueel gezien niet eens zo klein is (dat in vergelijking met andere Afrikaanse landen) en dat de blanke bevolking al heel lang de dienst uitmaakt en het land ontgint en bewerkt. In de voorafgaande eeuwen ging men ervan uit dat zwarten een ander soort mensen was en dus met andere kwaliteiten en eigenschappen. Terwijl de hele wereld van mening veranderde, bleef de conservatieve christelijke blanke Zuidafrikaanse bevolking het rassonderscheid in stand houden. Er moet echter niet aan voorbij gegaan worden dat voor de zwarten in de laatste jaren redelijke scholing en ziekenzorg is opgebouwd; de apartheid is echter blijven bestaan.

Zeker met de deportatie van vele soorten negerstammen naar hun zogenaamde thuislanden is de situatie enorm verslechterd. Terwijl velen in Nederland al zeggen dat de economische malaise op de schouders van de armsten komt is dit in Zuid-Afrika wel heel duidelijk het geval. De zwarten komen dan ook duidelijk in verzet en gesteund door de wereldopinie durven zij steeds meer te vechten voor hun fundamentele rechten. Steeds meer wordt duidelijk aan de hele wereld, ook aan de Verenigde Staten en Groot-Brittannië, dat de situatie onhoudbaar is en vele landen nemen dan ook stappen

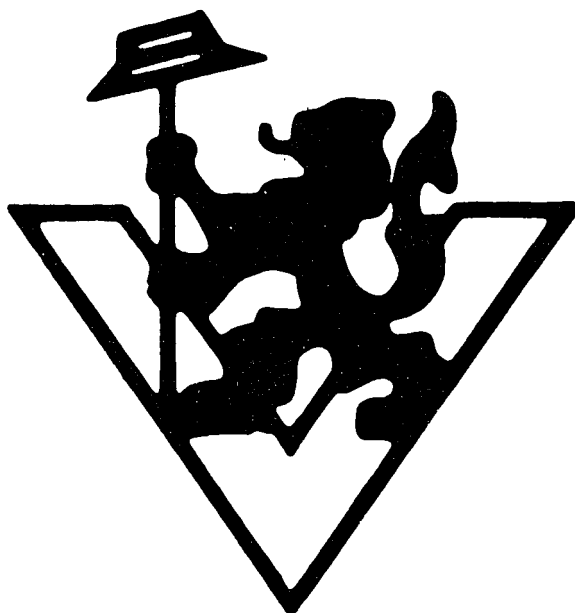
Enorm veel geld zal er snel in scholing, sociale voorzieningen en woningbouw moeten worden gepompt, wil de blanke bevolking niet allas kwijtraken. Met een geschoolde zwarte bevolking valt goed samen te werken, maar ongeschoolde mensen hebben nauwelijks de kennis om een goed beleid te voeren en een gezonde economische politiek uit te stippelen.

Zuid-Afrika heeft de geologische en geografische mogelijkheden om de gehele bevolking welvaart te bieden.

Een volk dat op een dergelijke wijze politiek, sociaal en economisch zo wordt uitgebuit en gedeporteerd zonder reden zal in zijn geheel in opstand komen en dan mogen de blanken blij zijn als ze er ook maar levend vanaf komen. Als ze ooit nog een 'White Christmas' in plaats van een 'Black Christmas' mee willen maken, zullen ze nu ingrijpende hervormingen door moeten voeren.

ook stappen om hervormingen van het Zuidafrikaanse staatsbestel af te dwingen. De Zuidafrikaanse munt keldert sneller dan een lift in de diamantmijnen. De hele wereld stort zich met cameramensen en commentatoren op het land dat steeds meer in een isolement dreigt te raken.

Maar Zuid-Afrika dient zich te realiseren dat het niet alleen op de wereldbol staat en dat het met grote stappen hervormingen door zal moeten voeren. De kleine stapjes duren te lang en de de zwarte bevolking is het geduld verloren.

Monique de Bruin:

ELK JAAR ZOU EEN JONGERENJAAR MOETEN ZIJN !!!

Monique de Bruin is 26 jaar en verzorgt de publiciteit en Public Relations voor het Platform Internationaal Jongerenwerk Nederland in Amsterdam. Het PIJON heeft voor het internationaal jongerenjaar een nationale werkgroep ingesteld, waaruit een dagelijks bestuur voortkomt die zorg draagt voor de 5 thema's van het internationaal jongerenjaar in Nederland: jeugdwerkloosheid, minderjarigheid, jonge buitenlanders, vrede en ontwikkeling.

M A R I E K E D E K O N I N G

"Waarom draagt het PIJON de zorg voor het internationaal jongerenjaar in Nederland?"

Wij zijn al vijf jaar het overkoepelend orgaan van alle jongerenorganisaties in Nederland, derhalve hebben wij een vertegenwoordiger in de Verenigde Naties zitten. Daar is in 1979 door de Roemeen N. Cheauscescu een voorstel gedaan inzake een internationaal jongerenjaar. Dit werd overigens niet met open armen ontvangen, omdat men de mislukking van het jaar van het kind nog niet vergeten was: de doelgroep werd er niet direct bij betrokken. Men vreesde dus voor een herhaling."

"De Tweede Kamer heeft in het najaar van 1983 besloten het PIJON als coördinatiepunt voor het jongerenjaar te kiezen boven een ationale Kommissie. Kortom; wij verlenen aan het jongerenjaar in Nederland rechtspersoonlijkheid: behandelen subsidie- aanvragen, declaraties, e.d.."

"Wat is er tussen 1979 en 1985 gedaan voor het internationaal jongerenjaar?"

"Het oorspronkelijke voorstel gaf het thema "vrede en ontwikkeling" mee aan het jaar. Nederland heeft daar participatie aan willen toevoegen, omdat zij het belangrijk vond dat jongeren zelf ook zouden deelnemen aan de organisatie en activiteiten. Vervolgens is er een enquête uitgeschreven onder jongerenorganisaties teneinde meer thema's aan het jongerenjaar in Nederland te geven. Hieropvolgend is de Nationale Werkgroep Jongerenjaar ingesteld: een monsterverbond tussen de meest uiteenlopende jongerenorganisaties. Zij hebben een actieplan samengesteld, wat overigens een langdurige zaak was, omdat er verschillende politieke eisen mee gemoeid waren. In september 1984 maakte minister L.C. Brinkman (WVC) bekend anderhalf miljoen gulden ter beschikking te stellen t.b.v. grootscheepse activiteiten en eenzelfde bedrag voor hetgeen kleine organisaties en individuele

Het internationaal jongerenjaar: een flop en een bron van ergernis of een vruchtbaar jaar waarin jongeren meer naar elkaar toe zijn gaan werken? De Driemaster-redactie zal hierover een reeks van artikelen publiceren in de komende maanden waarin o.m.:
"Pappie partij en haar kindercrèche"
De "jeugd van de straat" en Den Haag
De JOVD en het internationaal jongerenjaar
Interview met minister L.C. Brinkman (WVC)

jongeren zouden organiseren in het kader van het jongerenjaar. Het jaar werd officieel geopend op 11 december 1984 in Huisen. Dit hebben wij expres vóór 1985 gedaan, om aan te geven dat elk jaar een jongerenjaar behoort te zijn"

"Welke rol speelt de Interdepartementale Stuurgroep Jeugdbeleid in het jongerenjaar?"

"In deze stuurgroep zitten ambtenaren van de direct betrokken departementen en waarnemers van het PIJON. Zij is de toetsingskommissie geweest voor projecten van de Nationale Werkgroep en alle jongeren (-organisaties) die op persoonlijke titel voorstellen indienden. Eén van de criteria was daarbij dat het voor en door jongeren moest zijn. De drie miljoen gulden subsidie wordt n.l. verhaald op de desbetreffende departementen. De stuurgroep zal het jongerenjaar evalueren en in maart verantwoording afleggen aan minister Brinkman."

"Wat zijn de reacties geweest op jullie kranten en boekjes?"

"Over het algemeen werd men steeds enthousiaster over onze kranten. Jongeren zonden steeds vaker stukjes in en doordat de pers er aandacht aan schonk kregen wij soms gigantische bestellingen voor scholen en jongerenorganisaties. Natuurlijk hebben wij ze ook uitgedeeld tijdens grote manifestaties w.o. popconcerten. Het klachtenboek voor minderjarigen is inmiddels uitverkocht en de Blauwe Gids, waarin staat hoe je verder kunt na het jongerenjaar, is ook goed in trek. De vraag naar video's die jongeren zelf tijdens het internationaal jongerenjaar hebben gemaakt is trouwens ook groot"

INTERVIEW

"Wij hebben een tentoonstelling over "jongerenkultuur", d.i. eigen mode, radio-zender, enz., bestaat uit tien affiches en een werkboek. Zij is bedoeld om jongerencentra te stimuleren hun gemeente de wensen van de jongeren voor te leggen d.m.v. allerlei activiteiten. Het Landelijk Ondersteuningsinstituut voor Kunstzinnige Vorming neemt de tentoonstelling volgend jaar over, omdat zij vinden dat elk jaar een jongerenjaar behoort te zijn."

"Zijn er meer projecten of activiteiten die doorlopen tot in het jaar ná het jongerenjaar?"

"M'50, het overkoepelend orgaan van de politieke jongerenorganisaties, is in het jongerenjaar begonnen met een voorlichtingscampagne voor buitenlandse jongeren over de komende gemeenteraadsverkiezingen. Hiermee gaat zij uiteraard voort in 1986."

"Wat is er van het project "jongeren bouwen voor jongeren terecht" gekomen?"

"Dat idee is niet onmiddellijk overgenomen, daarom heeft het ministerie van WVC het project van de grond gebracht. Het is een soort terugploegproject geworden waarbij werkloze jongeren werkervaring opdoen door het bouwen van jeugdcentra. Al met al is het toch aardig geslaagd"

"Welke groep jongeren heeft het meeste profijt getrokken van het jongerenjaar?"

"Buitenlandse jongeren hebben geleerd met elkaar en met Nederlandse jongeren samen te werken en hebben hun eigen jongerenorganisaties opgericht. De gehandicapte jongeren werken nu met elkaar binnen het Jongerenplatform samenwerkende gehandicapten."

"Sluiten jullie dit jaar net zo feestelijk af als dat het geopend is?"

"nee. Op 30 december hebben wij de resultaten bekend gemaakt van een onderzoek naar de houding van jongeren tegenover het jongerenjaar. Wij hebben op 21 september wel een manifestatie gehouden als startschot voor het laatste kwartaal. De meeste activiteiten zijn om verschillende redenen pas in het najaar gehouden; vandaar."

"Als jij terugkijkt naar het afgelopen jaar, ben je dan tevreden?"

"ja en nee. De deelname voor jongeren is zeer positief geweest, maar op politiek gebied had ik meer verwacht. Ik denk aan het voorstel, het wettelijk minimum jeugdloon beneden de 18 jaar te laten vervallen. En ik vind de heren, die hebben voorgesteld de sociale voorzieningen af te breken t.k.v. jongeren, helemaal brutaal! En dan nog het gerucht dat de kinderbijslag boven de 18 komt te vervallen, zodat de Nederlandse studenten die in het buitenland studeren een enorme financiële klap krijgen,..... nee, dat valt mij allemaal bitter tegen."

MAART-CONGRES DEVENTER

1986, het jaar van de dubbele verkiezingen en een veelbelovend jaar voor de JOVD.

Een van de roerige items die de politieke gemeederen verhit, is ons milieu.

Ook de JOVD gaat hier in 1986 uitgebreid aandacht aan besteden.

Het voorjaarscongres op 15 en 16 maart in Deventer zal dan ook in het teken staan van het milieu-beleid.

De resolutie-commissie heeft een stukje werk afgeleverd waar de vereniging van kan smullen. Succes met de voorbereiding en tot in maart!

Eric Balemans

-Algemeen Secretaris-

C O N G R E S B O N

ONDERGETEKENDE,

NAAM . . . . .

ADRES . . . . .

POSTCODE/WOONPLAATS . . . . .

M / V (DOORHALEN WAT NIET VAN TOEPASSING IS)

GEEFT ZICH BIJ DEZE OP VOOR HET VOORJAARS-
CONGRES TE DEVENTER OP 15 EN 16 MAART.

< > DINER	f. 20.-
< > OVERNACHTING MET ONTBIJT	f. 50.-
< > LUNCH ZONDAG	f. 12,50
< > CONGRESBOEK	f. 5.-
< > GEHELE CONGRES	f. 80.-

.....
HANDTEKENING |

ONDERGETEKENDE IS PERSOONLIJK AANSPRAKELIJK
VOOR ALLE SCHADE EN EXTRA KOSTEN DIE HIJ/ZIJ
VEROORZAAKT TIJDENS HET CONGRES.

DE VERENIGDE NATIES EN ALBERT KOOIMAN

Frank Rohof heeft eens gezegd: "Een heleboel mensen realiseren zich niet hoe belangrijk de Internationaal Secretaris is. Want al die HB-leden maken zich druk om een paar duizend vierkante kilometers (Nederland), terwijl de Int. Secretaris zich bezig houdt met de rest van de wereld." Discussie met Albert Kooiman, rising star aan het internationale firmament...

INGRID DE GROEN

Zijn politieke ideeën omschrijft hij zelf als 'kritisch ten opzichte van alles' en 'liberaal', "dus wat dat betreft zit ik wel bij de goede club."

Over het Jongerenjaar: "Ik denk dat het Jongerenjaar voornamelijk van belang is geweest voor de ouderen. Zij kunnen het nog steeds moeilijk accepteren dat jongeren de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties toespreken. Het Jongerenjaar is in zoverre een succes geweest dat het de ouderen er op gewezen heeft dat er een jongerenbeleid gevoerd kan worden."

Vorig jaar haalde hij het nèt niet, dit jaar toog hij negen weken naar New York om als Nederlandse VN-jongeren vertegenwoordiger deel te nemen aan de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties.

De voorbereiding in Nederland bestond uit meer dan alleen het bestellen van de ticket. Er is allereerst een aantal eisen waaraan voldaan dient te worden, voordat je überhaupt in aanmerking komt. Zo moet je vanuit een politieke jongerenorganisatie gekandideerd worden, jonger zijn dan 26 jaar in het jaar van uitzending, één van de VN-talen goed beheersen, beschikken over redactionele vaardigheden (i.v.m. de VN-krant die na afloop door PIJON wordt uitgegeven) en bij voorkeur ook over didactische kwaliteiten.

"Toen de commissie van PIJON had besloten dat ik de meest geschikte kandidaat was, begon de voorbereiding op het verblijf in New York. Je pleegt overleg met het Ministerie van Buitenlandse Zaken en van WVC, omdat zij verantwoordelijk zijn voor hetgeen je daarginds doet; ze geven je dan een drie pagina's tellend mandaat mee, dat je dient uit te voeren. Je houdt je reeds nu bezig met de follow-up van de conferentie zoals de scholen-toernee en de VN-krant. Je leest stukken en je reist: naar Moskou vanwege het Wereld Jeugd Festival, naar Oslo vanwege een internationaal voorbereidingsseminar. En dan...New York.

Daar ben je de eerste drie weken bezig met het opstellen van één of meer resoluties over het jeugdbeleid en het jongerenjaar - "wat niet altijd hetzelfde is helaas". Prestige-kwesties, lobby-gedoe, overleg met de achterban (voor-noemde Ministeries), enfin, na deze weken zijn de resoluties dan ook klaar. Vóór de conferentie vindt er al een peiling plaats en op de conferentie zelf hoeven ze dan alleen nog vastgesteld te worden.

"Trouwens, over prestige gesproken; zo had je bijvoorbeeld Maleisië. Dat zette zich sterk in voor Antarctica. Als je vraagt: waarom?, dan zegt zo'n ambtenaar: 'Ja, dat is ooit uitgevonden op een borrel. We hadden het erover en toen zei de Minister dat hij voor zijn land ook een onderwerp nodig had waarop zij zich konden profileren. Nou, en toen kwam Antarctica...'" Dan begint de voorbereiding van de conferentie, welke vooral inhoudelijk en procedureel gestalte moet krijgen. Vanwege het jongerenjaar werd er een internationale conferentie gehouden in het kader van de plenaire zittingen van de Algemene Vergadering van de VN.

"Daarnaast heb ik nog geprobeerd me in te zetten voor een Westerse coördinatie en ook ben ik bezig geweest om bij Perez de Cuellar (Secretaris Generaal van de VN) een receptie voor alle jongerenvertegenwoordigers georganiseerd te krijgen. En dat is voor het eerst in de geschiedenis gelukt. Ook was er nog een initiatief, vooral gesteund door Cuba, welke geen van de Westerse landen had ingezien, om een declaratie te maken over het Jongerenjaar. Behalve rechten zouden daar dan ook de plichten van jongeren in genoemd worden!, en zou het hele Jongerenjaar verzonden in één papiertoestand. Gelukkig is dit niet doorgezet."

Uiteindelijk zijn er vier resoluties in de VN aangenomen over het Jongeren-beleid. De eerste kwam uit Tsjecho-Slowakije. Een typisch Oost-Europees stokpaardje over het recht van jongeren op werk en educatie. De tweede was afkomstig uit Oostenrijk, en vroeg veel aandacht voor bestrijding van de jeugwerkloosheid. Tevens werd het door de Oostenrijkse regering hierover georganiseerde symposium, van harte toegejuicht. Uit Egypte kwam een communicatiekanalenresolutie, hoe jongerenorganisaties en jongeren kunnen samenwerken met de VN als organisatie. "Deze resolutie is voor Nederland eigenlijk mislukt; de toebedeelde rol aan jongerenorganisaties is veel te klein." De vierde resolutie kwam uit Roemenië en ging voornamelijk over wat we nu ná het Jongerenjaar doen.

Frank Rohof

" IK DENK DAT HET JONGERENJAAR VOORAL BELANGRIJK IS GEWEEST VOOR DE OUDEREN."

Hierin staat nu ook het Nederlandse amendement dat het beperkt dient te worden tot een aantal thema's die van direct belang zijn voor jongeren. Hierop dien je je dan te richten met projecten, welke voorts uitgevoerd worden met de jongerenorganisaties.

Daarnaast vertelde elke jongerenvertegenwoordiger op deze conferentie wat er nu in zijn/haar land aan het jongerenjaar is gedaan. "Mijn speech was een felle kritiek op de verdoezeling in de VN omtrent jeugdzaken. Het verdoezelen van allerlei plannen die gemaakt waren, maar vervolgens in de ijskast zijn gestopt. Ik heb getracht een aantal concrete zaken aan te geven wat de VN allemaal kan doen met jongeren en haar beleid."

Nu, terug in Nederland, organiseren M'50 en PIJON een toernee, voornamelijk langs scholen. Ook afdelingen kunnen hier een avond over organiseren, bel dan even met Albert Kooiman (zie Kolbfon).

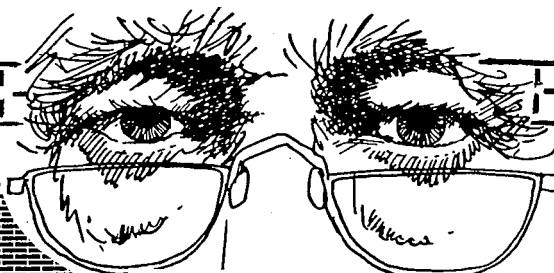
Albert zal over zijn ervaringen vertellen. Ook over wat de VN is, welk nut zij heeft en wat het belang is, ook voor jongeren.

"Het besef en de noodzaak van het verenigd zijn, daar ontbreekt bij veel jongeren het inzicht in. Vooral omdat zij niet rechtstreeks de oorlog hebben meegemaakt en denken: 'De VN is één grote vergaderpulp'"

Ach, Albert, als ze dat al over de JOVD zeggen, dan is dat zo gek nog niet. En zolang blaffende honden nog steeds niet bijten, tja...

LINKS ALBERT KOOIMAN, RECHTS EX- ALGEMEEN SECRETARIS LINDA BAKHUIS

Vorming & scholing

HALFJAARPLANNING :

en gezellig dat die cursussen zijn!??

Het V & S-team wenst alle JOVD-ers en JOVD-sympatisanten een heel gelukkig en vooral leerzaam 1986 toe.

Hieronder volgt de halfjaarplanning van de verschillende districten onder het motto:

"Zorg dat je erbij komt!" Carin de Boer
District Noord

1-2 Weekendcursus Liberalisme
22-2 Bestuurderscursus
5-4 Weekend Politieke Stromingen
27-4 Introdag
Introdag

24-5 Themacursus Defensie
District Overijssel

18-1 Spreken in het openbaar Kampen
22/23-2 Politieke Stromingen evt. weekend Ommen
8-3 Introdag Holten f ?,-

5-4 Bestuurderscursus Enschede
10-5 Kadercursus Deventer
8-6 Introdag Zwolle
District Gelderland

25-1 Gemeenteraadscursus
15-2 Bestuurderscursus
12/13-4 Cursus Liberalisme, met wat VDS
26-4 VVP-dag?

25/26-5 Cursus VDS

District Noord-Holland

3-2 Vergader- en Discussietechniek I Purmerend

4-3 Bestuurder/Kadercursus Amsterdam

4-4 Introcursus Amsterdam

17/18-5 Studieweekend PR-PL Heemskerk

6-6 VDSII Alkmaar

District West

1-2 Cursus congresvoorbereiding Rijswijk

22-2 Introdag Alphen a/d Rijn

1-3 Bestuurderscursus Rijswijk

22/23-3 Cursus Liberalisme/Politieke Stromingen

26-4 Cursus Spreekvaardigheid Rijswijk

District Zeeland

15-2 Introdag Schoondijke

22-3 Cursus Liberalisme Vlissingen

24-5 Bestuurderscursus Goes

District Brabant

11-1 PL-cursus Den Bosch

25-1 Cursus congresvoorbereiding/Spreekvaardigheid Deurne

1-3 Redactiecursus Tilburg

19-4 Communicatiecursus Eindhoven

17-5 Introcursus Roosendaal

nbn Introcursus

District Limburg

1/2-3 Liberalismeweekend

26-4 PR-cursus Venlo

En Introdagen

Deelraadsmensen:

Noord: Saskia Haafkes 050-181655

Overijssel: Ruurd Meinsma 053-303286

Gelderland: Henk Kuipers 03200-60113

Utrecht: Ellen Tacoma 030-332157

Noord-Holland: Willem v/d Boom 02503-16915

West: Ben van Vulpen 010-143681

Zeeland: Rob Visser 01181-617

Brabant: Renate Brouwers 013-367553

Limburg: Frank v. Riel 01170-3675

Wat een Ballentent

Bij een spreekbeurt hoort li:
* rechtop te staan
* geen handen in de zak te hebben
* geen alcohol te genieten
* niet te roken
* de colbruitje dicht te doen, of
* paret en stuwijts te dragen
* geen haarspray te merken
* witte schjes te dragen
L.H.E., R. de B.

Muurbloem

Er zijn vele wegen,
maar de juiste weg
is de weg er tegen;
niet de weg er onder;
dat is onderkruiperij;
niet de weg erover
dat is pluimstrijkerij,
maar de weg er tegen,
tegen alle wegen in
en dat is van de wijsheid
nog maar het begin.
BERTUS AAFJES

Ron Brand:

"waar maak je je druk om; het is
maar de JOVD"

De nieuwe secretaris welzijnszaken, Ron Brand, is een 25-jarige kreeft uit Pijnacker (afdeling Delfland).

Na de HAVO heeft hij een opleiding gevolgd aan de P.A. Tiele Academie, een HBO-instelling voor bibliotheek- en documentatiewerk. Na geslaagd te zijn als functionaris in wetenschappelijke bibliotheken, vervulde hij zijn dienstplicht bij de sectie welzijnszorg van de Koninklijke Landmacht. Sinds maart 1983 werkt hij in de bibliotheek van het maritiem museum 'Prins Hendrik' in Rotterdam.

Vier jaar terug begon Ron als secretaris van de JOVD in zijn woonplaats om vervolgens secretaris en daarna voorzitter te worden van de afdeling Delfland. In oktober vorig jaar werd hij lid van de commissie Kunst en Cultuur.

Dit is één van de commissies die momenteel onder hem ressorteren. De overige zijn: euthanasie-, drugs-, mediabeleid, onderwijs, universiteitsraden, welzijn & volksgezondheid en emancipatie. Sommige moeten nog of weer opgericht worden. Op de vraag of één secretaris welzijnszaken al deze commissies aankan, antwoordt hij: "Ik voel me soms wel eens een jongleur die commissies als borden op spiesen om de beurt een slinger geeft".

Zijn voornemens (zo gepast rondom de jaarwisseling) bestaan voorlopig uit het inspelen op actualiteiten en contact houden met de leden. Ron doelt op dit laatste wanneer hij een te grote afstand constateert tussen het HB en de leden buiten de congressen.

Wanneer ik suggereer dat de JOVD zijn hobby is, zegt hij: "Ik beschouw het als vrijwilligerswerk waarin je je politieke ervaring opdoet en een mening leert vormen. Vollybal en lezen beschouw ik o.m. als mijn hobby's en.....goed dineren natuurlijk". Daar glijden mijn gedachten af naar hetgeen hij opmerkte bij het voorproeven van de Chianti: "Het lijkt wel cassis!"

Over zichzelf vertelde de nieuwe secretaris welzijnszaken tot slot dat hij zaken niet onafge-maakt wil laten liggen en dat hij niet snel tevreden is over zichzelf.

algemeen secretariaat
020-242000

Op het algemeen secretariaat zijn er verschillende nota's, stickers, pennen en ander promotiemateriaal te koop. Hieronder tref je een overzicht aan.

Automatiseringsnota
Midden-Oosten nota
Noord-zuid nota
Nota jeugdwerkloosheid
Afghanistannota
Oost-west nota
Nota VN handvest als handvat
Nota onderwijs en de EEG
Bundel sociale zekerheid
Zwartboek Justitie
Nota VN en de bevrijdingsbewegingen
Nota de tweede mand
Nota vrede en vrijheid

Al deze nota's kosten f1,50 per exemplaar, buiten de Afghanistan-nota, deze kost f2,-. Te bestellen op het algemeen secretariaat.

Andere uitgaven van de JOVD zijn:

Wegwijs in politiek Nederland
De Liberalen
Ter introductie
Adressenvraagbaak
Organisatorische vraagbaak
politieke vraagbaak
Infomap
LEF
oude driemasters
Lustrumboek

stickers Jong en Liberaal
stickers Liberals do it Freely
kleine buttons
grote buttons
stropdassen
pennen
steekspelden....en nog heel veel meer!

LIBERALS DO IT FREELY

"if you can't win them, join them !"

Nadat de samenwerkingsovereenkomst door zowel JOVD als VVD was aangenomen, zijn er heel wat samenwerkingsverbanden door liberale jongeren opgericht. Zo ook eind 1984 in de OC- Vlietlanden: Voorburg, Leidschendam en Zoetermeer. Dat deze samenwerking vruchtbaar is, getuigen de succesvolle activiteiten die de jongeren samen hebben georganiseerd. De klap op de vuurpijl was een werkbezoek van VVD- Tweede Kamer- leden aan de KC-Leiden. Dit werd geheel verzorgd door de drie grootste afdelingen in dit gebied. De liberale jongeren namen ook een deel voor hun rekening; er werd een forum samengesteld van buitenland- en defensie-specialisten van verschillend politiek pluimage. Aan de hand van vijf stellingen werd fel gediscussieerd tussen politici en jongeren. Doordat het gebeuren in een middelbare school plaatsvond, werd de zaal ook gevuld door scholieren die voor deze middag vrij hadden gekregen. Overigens was het een uitstekende gelegenheid voor beide liberale jongeren- groepingen om zich te propageren.

Eén jaar van vruchtbare samenwerking heeft een hechte band geschept tussen de liberale jongeren. "En waarom niet? Wij hebben dezelfde doelgroep en idealen, maar toch verschillende werkwijze en ervaring door de verschillende structuur. In het jongeren-platform kunnen wij van elkaar wijzer worden door ideeën en gedachten uit te wisselen". "De samenwerking verloopt in dit Randstedelijk gebied inmiddels succesvol én met plezier. Er wordt inderdaad naar de geest van de overeenkomst samengewerkt, maar niet naar de letter." Aldus enkele reacties. De liberale jongeren zijn inmiddels weer bezig om het één en ander met elkaar te organiseren. Op de agenda van volgend jaar prijkt o.m. een cursus.

Deze foto's zijn genomen bij de aanbieder van het politiek kernprogramma van de JOVD in november, aan de heren Nijpels en Engwirda. Tijdens deze uitreiking werd er door het hoofdbestuur gepleit dat de VVD niet het mag dichtgooien voor een eventuele samenwerking met de PvdA na de komende verkiezingen.

STAATSPRIJZEN

E E N B I J D R A G E V A N
D E T A A L U N I E

In de Driemaster van september 1985 schrijft Ron Brand over het "instituut" staatsprijzen. Vooral de opvattingen van de Commissie Kunst en Cultuur krijgen in zijn artikel veel aandacht. Die opvattingen zijn nuchter en realistisch; zij zullen weinig kritiek ontmoeten. Ten aanzien van één aspect wil ik toch de aandacht vragen. Dat is de vraag, of prijzen op het gebied van de Nederlandse letteren bij uitstek door de Nederlandse regering behoren te worden toegekend.

Ik kom hierop, omdat de beoefening van de Nederlandse letteren niet het uitsluitende domein is van burgers van de Nederlandse staat. Er wordt evenzeer in België Nederlands geschreven. Als staatsprijzen een symbolisch karakter behoren te hebben en graadmeters moeten zijn van een cultuur -zoals de Commissie Kunst en Cultuur meent-, ligt het voor de hand de officiële prijzen op het gebied van de Nederlandse letteren te laten uitreiken door Nederland en Vlaanderen gezamenlijk. Zeker op het gebied der letteren vormen Nederland en Vlaanderen een gezamenlijke cultuur. Dat blijkt onder andere uit het feit, dat Nederlandstalige boeken zowel in het Noorden als het Zuiden worden geschreven, uitgegeven en gelezen. En zouden wij dan bij de toekenning van prijzen die gemeenschappelijkheid vergeten?

Het opmerkelijke op dit gebied is het bestaan van een gemeenschappelijke Nederlands-Vlaamse top-organisatie voor de Nederlandse Taal en Let-

teren, de Nederlandse Taalunie. Juist ten aanzien van het toekennen en uitreiken van literaire prijzen als graadmeters van een cultuur zou deze top-organisatie zeer goed kunnen optreden.

De Nederlandse Taalunie is geen particuliere organisatie; zij is bij verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België opgericht (op 9 september 1980 te Brussel). Al haar organen hebben een personele samenstelling waarbij gestreefd is naar gelijkmatige benoeming van Vlamingen en Nederlanders. Dit geldt zowel voor het Comité van Ministers, de Interparlementaire Commissie, de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren, als voor het Algemeen Secretariaat. De Taalunie is een intergouvernementele organisatie die van de eenheid van de Nederlandse Taal in België en Nederland een politieke werkelijkheid maakt. Zij kan worden gezien als een politieke doelorganisatie op het gebied van de taal en letteren voor de regio Nederland en Vlaanderen, als één geheel gezien en ongeveer 20 miljoen Nederlandssprekenden omvattend.

De Taalunie heeft tot doel, de integratie (verweving) van Nederland en de Nederlandse Gemeenschap in België op het gebied van de taal en letteren in de ruimste zin. Deze algemene doelstelling, die in art. 2 van het Taalunieverdrag is neergelegd, wordt in art. 3 verder uitgewerkt. Tot de doelstellingen van de Taalunie behoort onder andere de gemeenschappelijke bevordering van

VERVOLG PAG. 15

G E Z O C H T: V R O U W E L I J K E L E D E N (M / V)

WEGENS HET WEGZUIVEREN VAN SEXISTISCHE ELEMENTEN EN OM HET VOORTBESTAAN VAN DE OOST/WEST COMMISSIE STRUCTUREEL VEILIG TE STELLEN.

F U N C T I E - E I S E N:

- *IN BEZIT VAN GOEDE COMMUNICATIEVE EIGENSCHAPPEN EN HET LEVEREN VAN EEN VRUCHTBARE BIJDRAGE AAN HET COMMISSIEWERK,
- *IN HET BEZIT ZIJN VAN EEN TYPEDIPLOMA BZ
- *HET KUNNEN EXCISTEREN IN EEN MANNELIJKE OMGEVING

W I J B I E D E N:

ONEERBARE VOORSTELLEN EN VEEL NACHTELIJK OVERWERK, PLUS EEN FLINKE DOSIS INHOUDLIJK DIEPGAANDE DISCUSSIES

SCHRIFTELIJKE SOLLICITATIES, VOORZIEN VAN RECENTE PASFOTO'S IN vijfvoud, ZULLEN IN DISCRETIE WORDEN BEHANDELD.

U KUNT REFLECTEREN P/A

OOST/WEST COMMISSIE JOVD
PRI: HENDRIKKADE 104
1011 AJ AMSTERDAM

V O O R O R A L E I N F O R M A T I E:

- ZSOLT 020-427006
- LUDO 015-564563
- ERIK 020-647899
- JOHAN 020-796788
- *ANDRÉ 076-143394

INTERNATIONAAL INGEZONDEN

mir

door André Koppers

Over de Sovjet-Unie wordt al voldoende onzin geschreven. Hoe meer je met 'alles' bezig bent dat betrekking heeft op 'Russian studies', des te meer ga je jezelf ergeren aan al die onzin. Of- schoon die onzin het vak juist boeiend maakt en jezelf dwingt op je tenen te lopen om 'toch' maar geen fouten te maken.

In Nederland heeft Hans Bax enige onzin verwerkt in zijn boek Sovjet Software, dat Jan-Willem Menkveld gelukkig in de Driemaster (nr. 9, 1985) aanhaalt, zodat ik weet hoe te moeten reageren. Allereerst bestaan er toch betere en meer afstandelijker geschreven werken in de Nederlandse taal nl. De militair-patriottische opvoeding van de Sovjet-jeugd van Martin van den Heuvel en De Russen in oorlog onder redactie van John Löwenhardt. In dat laatste werk gaat Hans Driessen in zijn bijdrage 'Strijd voor de vrede' ook kort in op de definitie van 'mir'. Zelf probeer ik dat wat uitgebreider te doen.

Om te beginnen betekent vrede gewóón vrede. Laten we daarover eigenlijk geen discussie beginnen want menen dat vrede géén vrede zou betekenen grenst aan 100% lariekoek.

Dr. A.H. van den Baar - auteur van het Russisch-Nederlandse woordenboek - geeft aan dat 'mir', behalve dorpsgemeenschap, wereld of vrede betekent.

Het Russische 'mir' is een dergelijk woord als in onze taal bord of plaat. Je moet uit de context van zin, alinea of boek (kunnen!) opmaken wat bord of plaat betekent.

Ook - of beter: juist - met de Russische taal gaat dit op. Op spandoeken in de Sovjet-Unie betekent 'mir' dan ook gewoon vrede. De lezer meent hopelijk niet dat er gedemonstreerd wordt in een vredesdemonstratie voor de boerengemeen- schap of de wereld.. Vrede is gewoon vrede, ook bij Russische demonstraties.

Het is bovendien opvallend dat Bax veel wordt gebruikt (in de media bijv.), zoals de goede boek- besprekingen aangeven, om 'aan te geven' dat vrede géén vrede zou zijn. Neen, je moet er, zo heet dat dan, iets achter zoeken en voor niet al te onbevooroordeelde geesten gaat dat erin als zoete koek. Zeker als we het hebben over 'de Rus- sen'.

Met een beetje kennis en een beetje wil tot af- standelijkheid moet je constateren dat vrede ge- woon vrede betekent. Jan-Willem laat zich kenne- lijk toch teveel verleiden. Zeker door te verwij- zen naar het Marxistisch-Leninisme, waardoor de

strikt taalkundige term 'mir' wordt verduisterd. Wat wij in het Westen dus onder vrede verstaan en zij in het Oosten is niet meer en niet minder dan gewoon vrede en quasi-intellectueel gefilo- sofeer (waar ook de Westerse vredesbeweging met termen als 'gewapende vrede' en 'positieve vrede' een handje van heeft) zegt méér over de gebrui- ker van de van de term vrede dan over het begrip

zelf. Vrede is en blijft in de eerste plaats vre- de. Al de andere definities, zoals boerengemeen- schap, zijn werkbegrippen, geplaatst in een bre- dere context. De Driemaster (nr.7, 1985), waar Jan-Willem op meende te moeten reageren, had het dan ook bij het rechte eind met de tekst 'voor anti-imperialistische solidariteit, vrede en vriendschap'.

Méér over vrede schrijven betekent voor Jan-Wil- lem dat hij meer over zichzelf schrijft dan over 'mir'. Juist het meer over zichzelf schrijven is een gegeven dat je in de 'Russian studies' (zon- der Jan-Willem daarbinnen te plaatsen) jammerge- noeg teveel tegenkomt op momenten waar het - ge- wapend met kennis, gezond verstand en een dosis afstandelijkheid - nou nèt niet hoeft te gebeu- ren.

(André Koppers is voorzitter van de landelijke Oost-West-commissie. Hij is doctoraalstudent Oosteuropese geschiedenis in Utrecht en doet in die hoedanigheid ook iets aan zijn Russische taalkennis.)

STAATSPRIJZEN VERVOLG

de Nederlandse letteren. Nog meer in onderdelen daalt art. 5 af. Daar staat, dat de Hoge Verdrag- sluitende Partijen bovendien, waar zij dit nodig achten, gezamenlijk het onderwijs in de Neder- landse taal en letteren bevorderen en ernaar streven dat daarbij wordt uitgegaan van de een- heid van de taal en de gemeenschappelijkheid van de letteren.

Het past precies in het kader van het verdrag om literaire prijzen door de Taalunie te laten toekennen. Met eenvoudige organisatorische mid- delen zou dat zijn te verwezenlijken. Bij voor- beeld doordat het Comité van Ministers een ge- mengde Vlaams-Nederlandse jury benoemt, op voor- stel waarvan de prijzen worden toegekend. Het Co- mité van Ministers kan beslissen over de wijze van uitreiking der prijzen.

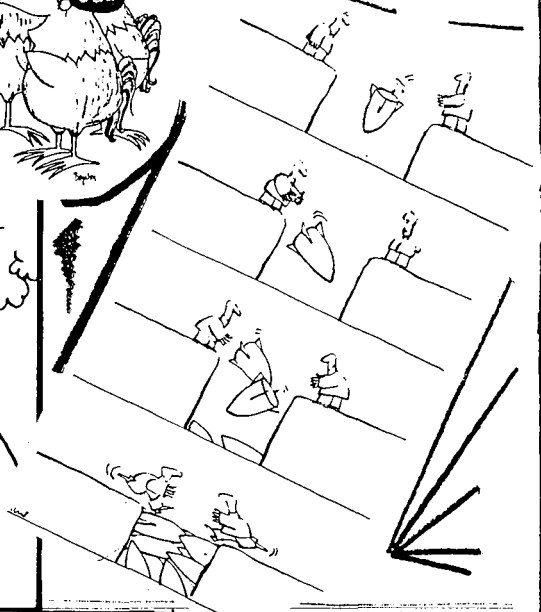
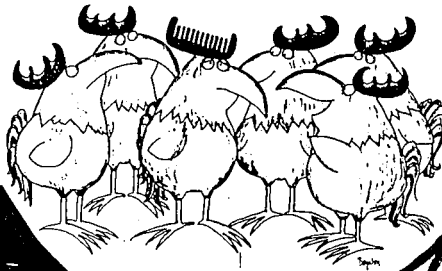
 Jong & Liberaal
Algemeen Secretariaat 020-2420 00.

prikbord

Ingrid de Groen
080 - 568001

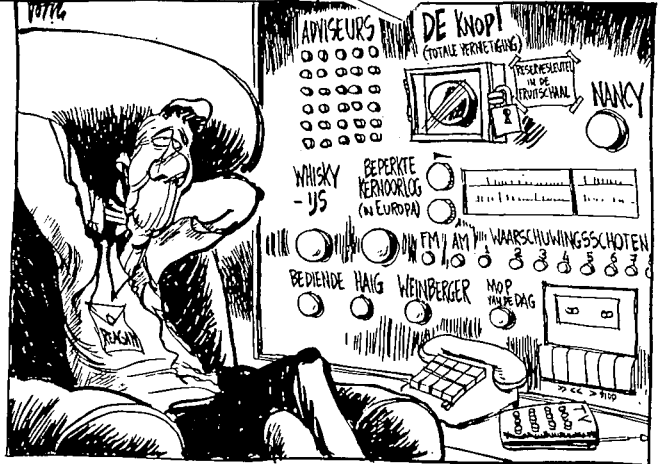
DARE TO BE DIFFERENT.

"Wat is een JOVD-er
op het strand?"
"Een strand-
bal"

DE KLEURLING

Als ik in de zon lig, ben ik zwart
Als ik kwaad ben, ben ik zwart
Als ik ziek ben, ben ik zwart
Als ik het koud heb, ben ik zwart
Als ik het warm heb, ben ik zwart
Als ik dood ben, ben ik zwart
Als jij in de zon ligt, ben je bruin
Als jij kwaad bent, ben je rood
Als jij ziek bent, ben je geel
Als jij het koud hebt, ben je blauw
Als jij het warm hebt, ben je rood
Als jij dood bent, ben je wit
En dan noemen ze mij een kleurling...

put the hands together *

IFLRY
AGAINST RACISM AND XENOPHOBIA

International Federation of Liberal and Radical Youth
P.B. 781, B-1000 Bruxelles

voor kakken op zichzelf kan ik best nog wel begrip opbrengen, maar

heb je die Punker in de Telegraaf gezien, vlak voordat ie

Z'n speer naar die brandende tram bestuurder slingerde,

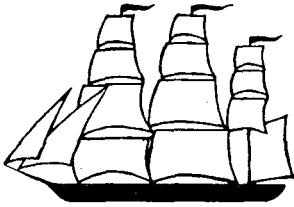
dat Schorremorrie, dat zich ook nog durft te beklagen over zo'n

noodverordeningetje, dat gespuis, dat verdient

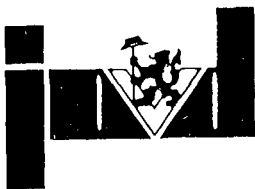
STANDRECHT

DRIEMASTER

Nr. 2 Jaargang 38
Maart 1986

Onafhankelijke Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie

COLOFON

● DRIEMASTER.

Liberaal magazine van de onafhankelijke liberale jongeren organisatie vrijheid en democratie (JOVD).

● ABONNEMENT.

f 27,50 per jaar. Opgave bij het algemeen secretariaat van de JOVD.

● ADVERTENTIE TARIEVEN.

Op aanvraag bij het algemeen secretariaat.

● HOOFDBESTUUR.

0 Voorzitter:

Julius Remarque,
Raamstraat 8, 1016 XM Amsterdam

0 Algemeen secretaris:

Eric Balemans,
Postbus 85013, 3508 AA Utrecht

0 Penningmeester:

Bert Hemmes,
De Renne 17, 9502 RB Stadskanaal

0 Vice-voorzitter politiek:

Eli Leenaars,
Boeckstaetedreef 77, 6543 JJ Nijmegen

0 Vice-voorzitter organisatie:

Michiel Wigman,
Vrieswijk 153, 1852 EJ Heilo

0 Public relations & voorlichting:

Arthur Fickel,
Weteringkade 64, 2515 AR Den Haag

0 Vorming & Scholing:

Karin de Boer,
Kampweg 4, 8255 AN Swifterbant

0 Internationaal secretaris:

Frank Rohof,
Hengelosestr. 225 a, 7521 AC Enschede

0 Secretaris bestuurlijk-juridische zaken:

Talien Willems,
v. Leeuwenhoekstr. 20, 9727 JJ Groningen

0 Secretaris Sociaal economische zaken:

Leo Pieter Stoel,
Vijverhofstraat 119 b, 3032 BJ R'dam.

0 Secretaris Internationale zaken:

Albert Kooiman,
Kastanjelaan 18, 1943 DP Beverwijk

0 Secretaris welzijnszaken:

Ron Brand,
Wilhelminasingel 14, 2641 JC Pijnacker

0 Secretaris ecologische zaken:

Rob Scholte,
Macaronistraat 44, 6533 KZ Nijmegen

0 Secretaris promotie & ledenwerving:

wordt a.i. waargenomen door
Michiel Wigman (Vice-voorzitter organisatie)

● REDAKTIE.

Arthur Fickel

● VERANTWOORDING.

Publicatie in de Driemaster betekent niet dat de mening van het hoofdbestuur verwoord is.

Alvorens ingezonden brieven of kopy aan te bieden voor plaatsing, wordt U verzocht contact op te nemen met de redactie.

● ADRES.

JOVD Algemeen Secretariaat
Pr. Hendrikkade 104, 1011 AS Amsterdam
Telefoon: 020-242000.

0 REDACTIONEEL

De oplettende lezers en de goed geïnformeerden zullen inmiddels op de hoogte zijn van het feit dat de Driemaster op dit moment geen redactie meer heeft.

De redactie is opgestapt en heeft de redenen hiervoor schriftelijk aan het hoofdbestuur en alle afdelingen laten weten.

Het hoofdbestuur betreurt deze gang van zaken in hoge mate en had veel liever gezien dat zij goed op de hoogte gebracht was door de redactie. De meeste hoofdbestuurs leden, inclusief de HB-auditor zijn in het geheel niet geïnformeerd over de technische problemen die er leefden tussen de redactie en één of meerdere hoofdbestuursleden.

Pogingen van het hoofdbestuur om de zaken alsnog, ook na het ontslag van de redactie, op een voor iedereen bevredigende wijze op te lossen, zijn door de (ex-)redactie afgewezen. De (ex-)redactie wil één en ander hoe dan ook op het congres aan de orde laten komen. Het hoofdbestuur had veel liever gezien dat problemen tussen de redactie en het hoofdbestuur op de normale wijze, via een dialoog, waren opgelost.

Het hoofdbestuur heeft echter gemeend U als lezer ondanks het ontbreken van een Driemaster redactie, de Driemaster niet te onthouden, vandaar dat zij ditmaal zelf de Driemaster inelkaar heeft gezet en gecoördineerd.

Hopelijk valt het resultaat niet al te zeer tegen.....

kabinet VVD-PvdA?

Eli Leenaars

December 1986. De kabinetsformatie is zo juist tot een einde gekomen. Een bewogen kabinetsperiode. Bij de verkiezingen waren VVD en CDA weliswaar hun meerderheid niet kwijtgeraakt, echter de VVD had wel een flinke deuk opgelopen: van 36 naar 32 zetels. De PvdA kwam evenals het CDA op 50 zetels. Het leek zo voor de hand te liggen.

Professor van der Grinten kwam uit Nijmegen over om als informateur de weg voor de formatie-Lubbers met CDA en VVD voor te bereiden. Het liep evenwel wat anders.

Het CDA eiste van de VVD dat die haar steun aan het D'66-initiatief-wetsontwerp inzake de euthanasie in zou trekken. Tevens zou de VVD de activiteiten tot het indienen van het eigen initiatief-wetsontwerp inzake gelijke behandeling moeten staken. In het regeerakkoord zou moeten worden opgenomen dat het individualiseringsbeginsel niet aan de basis van de stelselherziening sociale zekerheid zal liggen.

Onder druk van de jonge liberalen in de JOVD, de liberale vrouwen en mr. W.J. Geertsema weigeren de VVD-onderhandelaars deze eisen van het CDA te slikken. Het zou volgens hen een blamage zijn voor het liberale erfgoed om aan deze dictatoriale handelwijze van het CDA mede te werken.

Na deze mislukking werd Ed van Thijn als informateur aangesteld. Enige weken daarna werd Den Uyl als formateur benoemd. Zou het tweede kabinet Den Uyl er dan toch nog komen? De CDA-onderhandelaars stellen dezelfde eisen aan de PvdA als ze een maand tevoren aan de VVD hebben gedaan. Den Uyl lijkt te gaan zwichten. Hij stelt echter de voorwaarde dat bij de personele invulling van het toekomstige kabinet PvdA-CDA aan de eisen van de PvdA zal worden tegemoet gekomen. Als het CDA echter mr. J. Luns als Minister van Defensie voordraagt haakt de PvdA af. Officieel wordt als reden opgegeven dat de Rooie Vrouwen en de Jonge Socialisten in de PvdA het ontwerp-regeerakkoord onaanvaardbaar achten en zullen trachten via het partijcongres hun gelijk te gaan halen. Deze prijs is voor de socialisten te hoog. In de regering is prima, maar niet ten koste van alles. Voor de PvdA van toen een opmerkelijke uitspraak.

Voor de derde maal worden de politiek leiders bij de Koningin op de thee ontboden. Tot ieders verrassing wordt daarna mr. W.J. Geertsema als informateur aangesteld. Binnen enkele weken heeft hij de weg vrijgemaakt voor een formatie PvdA-VVD-D'66. Enige ervaring daarvoor heeft hij gedurende 10 jaar in het Haagse Hotel Des Indes op kunnen doen. Wim Kok wordt als formateur benoemd, terzijde gestaan door zijn mede-formateur Ed Nijpels. Binnen korte tijd is er overeenstemming over het regeerakkoord bereikt. Met name de paragrafen over de sociaal-economische en buitenlandse politiek zijn opzienbarend. Alleen ontstaat rondom de personele invulling enig geharrewar. Maar ook dit wordt, mede door ingrijpen van Geertsema die zijn geesteskind in gevaar ziet komen, snel opgelost. Het eerste kabinet Kok-Nijpels is in september 1986 een feit. Kok als minister-president, Nijpels als vice-premier op Binnenlandse Zaken en van Mierlo als vice-premier op Defensie.

Sciencfiction of onwaarschijnlijke realiteit? Dit is de vraag die opkomt bij het lezen van dit schone sprookje. Middels een korte uiteenzetting zal ik trachten hierop een antwoord te geven.

Ideologie in de praktijk

Zowel socialisten als liberalen zijn beide kinderen van de Verlichting. Beide stromingen stellen de mens als autonome entiteit centraal. Inherent aan het mens-zijn is de vrijheid en de gelijkwaardigheid. Verschillend denken beide stromingen over de mogelijkheden van de mens eigen verantwoordelijkheden te dragen. Socialist denken daarbij eerder aan de beschermende overheid dan liberalen, die eerder geloven in het vrije spel der maatschappelijke krachten. Evident is evenwel dat de gemeenschappelijke uitgangspunten van beide stromingen in sterke mate op gespannen voet staan met die van de christen-democraten, die de mens niet zien als een autonome entiteit maar als een schepsel gods. De mens is geen verantwoording schuldig aan zichzelf maar aan god alleen. Het leven van de mens ligt niet in zijn eigen handen, maar als schepsel gods alleen in handen van god.

Het moge duidelijk zijn dat het liberalisme en het socialisme fundamenteel ideologisch dichter bij elkaar staan dan bij de christen-democratie. In de praktische politiek is het echter iets anders. Sinds jaar en dag is het gebruikelijk in onze vaderlandse politiek dat VVD en PvdA zich als elkaar tegenstanders presenteren. Met name op sociaal-economisch en buitenlands politiek terrein is dit het

geval. Resultaat van deze wederzijdse zwartmakerij is dat het CDA als lachende derde steeds weer verzekerd is van een plaats in de regering. Al zeventig jaar lang. Al met al een bijzonder ongezonde situatie:

1. Al zeventig jaar lang zit het CDA op sleutelposten als het gaat om benoemingen. Dit heeft een sterke over-vertegenwoordiging van het CDA in het maatschappelijke leven ten gevolge.

2. Zolang VVD en PvdA elkaar feitelijk uitsluiten kan het CDA in de formatie-onderhandelingen eisen stellen, aangezien zowel PvdA als VVD van het CDA afhankelijk zijn.

De Vries: Verbond VVD met oppositie niet wijs

NIEUWEGEIN — Een verbond van de VVD met de oppositie over een kwestie als euthanasie is slecht voor de samenwerking in de coalitie, nu en straks na de verkiezingen. Dit zei CDA-fractie-leider De Vries gisteravond op een verkiezingsbijeenkomst in Nieuwegein.

Conclusie is dus dat het CDA een sterke positie heeft in het maatschappelijk en politieke leven dan ze gezien haar aanhang verdient. Is er sprake van een dictatuur van de minderheid? Misschien is dit wat overdreven, maar lijken doet het er wel op als je ziet hoe het CDA nu weer op het gebied van euthanasie haar mening tracht af te dwingen. En er zijn veel meer voorbeelden te geven.

Oplossing: PvdA-VVD kabinet?

Zowel PvdA als VVD hebben een eigen programma waarvan zoveel mogelijk gerealiseerd moet worden in een eventueel kabinet. Een kabinet van deze samenstelling is dus alleen mogelijk als beide partijen elkaar programmatisch kunnen vinden. Ik ga ervan uit dat de weerzin tegen het CDA zo langzamerhand groot genoeg is. De verschillen tussen PvdA en VVD concentreren zich op een tweetal hoofdpunten

sinds de eerste versie op verzoek van PvdA en VVD „fundamentele wijzigingen” in het voorstel heeft aangebracht.

PvdA en VVD voelden daar niets voor. De Raad van State, het belangrijke adviesorgaan

1. Sociaal-economisch beleid.
2. Buitenlandse politiek.

Beide programmatische verschillen zou ik willen nuanceren. Op de eerste plaats worden de verschillen tussen PvdA en VVD verder opgeblazen dan programmatisch verantwoord is. Reden hiervoor is de profileerzucht van politieke partijen. In hun wil om de kiezers zoveel mogelijk zogenaamde duidelijkheid te verschaffen is het noodzakelijk dat politieke tegenstanders zich zoveel mogelijk tegen elkaar afzetten. Het CDA is daarbij de schijnbaar redelijke derde.

Op de tweede plaats zijn de inhoudelijke verschillen niet zo groot of in elk geval overbrugbaar. De Teldersstichting (wetenschappelijk bureau van de VVD) organiseerde in november 1984 een symposium over de verschillen tussen de socialistische en liberale sociaal-economische politiek. Uitkomst van het symposium was dat de verschillen in uitgangspunten voor socialistische en liberaal sociaal-economische politiek miniem zijn.

Een opmerkelijke slotconclusie. Een detail dat wellicht vermeldenswaard is, is het feit dat een enkele VVD-econoom zich qua ideeën op de linker-vleugel van de PvdA bevindt en andersom. De verschillen in de buitenlandse politiek zijn waarschijnlijk wat moeilijker overbrugbaar. Ik meen echter dat indien het probleem van de kruisvluchtwapens achter de rug is, het politieke klimaat ook op dit ter rein wat milder zal worden. Een oplossing kan altijd nog gezocht worden in een regeeraccoord. De term "vrije kwestie" kan wellicht in dit kader wonderen doen. Voor alle duidelijkheid: ik pleit hier niet voor een coalitie PvdA-VVD zonder meer. Waar ik wel voor pleit is een gezonde politieke situatie waarbij het niet zo is dat het CDA per definitie in de regering zit. Hiervoor is noodzakelijk dat PvdA en VVD elkaar tegemoet gaan treden als serieuze gesprek partners voor een eventueel toekomstige coalitie. Naar mijn mening is daar alle reden voor. Een PvdA-VVD kabinet zou daarbij overigens zeer heilzaam werken.

Politieke strategie.

De PvdA is links. Het CDA is het midden. De VVD is rechts. Een "duidelijke" politieke driedeling. Jarenlang was deze driedeling ook een waarheidsgetrouwe weergave van de

realiteit. Er zijn op dit moment echter een aantal verschuivingen zichtbaar. Het CDA dringt steeds verder naar rechts op. De ruimte voor de VVD wordt daarbij steeds kleiner (zie de huidige ten dens in de opiniepeiling en). In deze context zal de VVD een strategie beslissing moeten nemen: moet de VVD aan de rechterzijde blijven en daarbij genoeg blijven nemen met een steeds kleiner wordende ruimte; of moet de VVD van plaats verwisselen met het CDA en de vrijgekomen ruimte in het midden overnemen? In dit laatste geval wordt D'66 overbodig.

Mijn voorkeur heeft de tweede optie, omdat het politieke midden de meest natuurlijke plaats is voor een liberale partij (zie b.v. ter vergelijking de FDP in Duitsland en de PLI in Italië). Tevens heeft de tweede optie als voordeel dat de positie van het CDA als gegarandeerde regeringspartij wordt ondermeind.

Conclusie.

Een PvdA-VVD-D'66 kabinet na de verkiezingen van mei dit jaar lijkt mij onwaarschijnlijk. Wel zou het nuttig zijn als VVD en PvdA elkaar niet bij voorbaat wederzijds uitsluiten. Indien VVD en PvdA elkaar benaderen als serieuze onderhandelingspartners zal de onderhandelingspositie van het CDA verzwakken en daarbij zowel ruimte voor de PvdA als de VVD op immateriële punten vergroten.

Op termijn (1990?) zal het bijzonder gezond zijn voor de Nederlandse politiek om een PvdA-VVD kabinet te krijgen, eventueel aangevuld met D66. CDA in de oppositie zal voor de Nederlandse politiek heilzaam werken. Het zou voor de VVD en de PvdA wel eens electoraal goed uit kunnen pakken. Nog vier jaar geduld? ♦

...Macht nodig, Macht in het Parlement, Macht in regering, Onderwijs, bedrijfsleven en wetgeving. En daarvoor be dienen wij ons van de politieke Machts-strijd

... EN DE WRAAKE
DES HEEREN
EN DIE VAN
MIJ ZULLEN
OVER HEM OF
HAAR KOOMEN
DIE DE WOORDEN
"EUTHANASIE EN
GELIJKE BEHANDELING"
NOG ÉÉN
KEERE IN DEN
MOND
NEEME - ....!

Politiek en gezelligheid

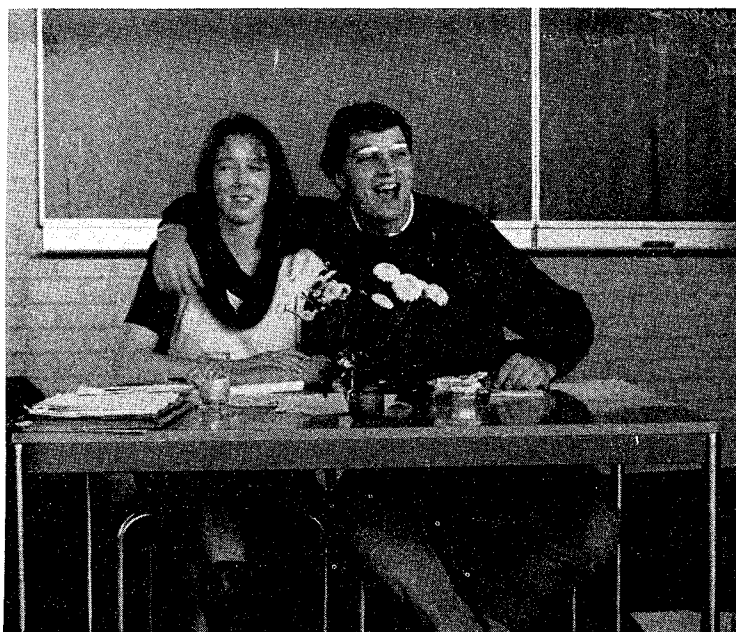
Volkskrant 15-2-1986

„Het geheim van de JOVD is de combinatie van politiek en gezelligheid. Feesten moeten lang doorgaan. We hebben de reputatie dat we nooit meer terug mogen komen in een hotel waar we tijdens een congres gelogeerd hebben. De JOVD heeft bovendien de naam een huwelijksbureau te zijn. Maar het hoofdbestuur is juist een plaats waar iedereen zijn relatie verspeelt! Dat is mij dus ook overkomen. Ik heb er nu ook weer een nieuwe opgedaan: een meisje uit het hoofdbestuur.

VVD-Kamerleden als Frank de Grave, Ed Nijpels, Loek Hermans zijn ook begonnen in het hoofdbestuur van de JOVD. Het is soms frustrerend om daaraan mee te doen. Ik zet mij liever in voor iets inhoudelijks. Buiten dat vind ik dat je beroepservaring moet hebben. Frank de Grave heeft ook een paar jaar bij de Amro gewerkt, als adjunct-secretaris onder Ruding.

Erboven hangen als een helicoptertje, lijnen uitzetten en maar zien hoe het gaat. Een jongerenorganisatie is informeler en gezelliger dan een partij. Je kunt eens op je bek gaan. Dit is leuk werk. Politiek is zeer dynamisch.

Stel dat je partij een paar zetels verliest, dan moet je toch iets hebben om op terug te vallen. De VVD doet het momenteel niet goed in de opiniepeilingen. De regering heeft impopulaire maatregelen moeten nemen. Het terugdringen van het financieringsstekort is naar buiten toe slecht verkocht door de VVD. Wie weet nu wat een financieringsstekort is? En dan is er Van Aardenne en de RSV, dat speelt natuurlijk ook een rol in de achteruitgang van de VVD. Hij heeft bovendien zijn gezicht, zijn omvang en zijn stem niet mee: wá-wá-wá-wá-wá. Dat bekakte gedoe spreekt de mensen natuurlijk niet echt aan.”

Zijn ambitie kostte hem een jeugdliefde en twee studie jaren. Acht jaar geleden dook hij in de politiek. Werd lid van D66, maar een jongerenafdeling kreeg hij daar niet van de grond. Nu is hij al weer een jaar voorzitter van de grootste politieke jongerenclub van het land: de liberale Jongerenorganisatie voor Vrijheid en Democratie (JOVD). Julius Remarque (23), student rechtsgeleerdheid.

Attentie: Er is bewust door de Driemaster redactie geknipt in dit interview, waardoor het nog leuker is geworden dan het orgineel.....

Alternatieve sancties

Wanneer men in beginsel voor een ander soort sanctie kiest dan momenteel in de wet aangegeven, lijkt het waarschijnlijk, dat deze keuze berust op ontevredenheid bij de betrokken partijen, inzake het huidige sanctierecht.

Degenen, die in deze de betrokken partijen zouden kunnen zijn, laat zich niet moeilijk raden.

In eerste instantie zou men kunnen denken aan degene die de sanctie oplegt, justitie. Zij heeft namelijk beperkte mogelijkheden met het Wetboek van Strafrecht in de hand, "gebrek aan creativiteit"; het is slechts kiezen uit het beperken van de portomonnaie, danwel van de vrijheid. Deze eerste beperking komt overigens meestal ten nadele van de wettelijke vertegenwoordiger van de jeugdige deliquent. De tweede, is een in deze tijd moeilijk realiseerbare beperking, wegens het schrijnend tekort aan vrijheidbeperkende ruimtes.

Vervolgens kan men aan hen denken die de sancties opgelegd krijgen, de jeugdige deliquenten, dit zijn de jeugdigen vanaf 12 jaar oud. Over hen valt ook het een en ander te zeggen. Zoals de maatschappij verandert, veranderen ook degenen die hier deel van uitmaken. Onder hen bevindt zich de jeugd. Deze heeft een grotere mondigheid dan in de voorafgaande jaren en wil eerder "volwaardig" en "volwassen" behandeld worden.

Wanneer men nu naar het huidige sanctiestelsel kijkt, blijkt dat de jeugdige vaak niet op de hoogte is van de juridische gang van zaken waardoor zijn belang niet zodanig gediend kan worden, als dat de jeugdige als wenselijk zou ervaren.

Indien men vervolgens naar het huidige- en het alternatieve sanctie stelsel kijkt ziet men, dat het tweede stelsel minder stigmatiserend werkt, immers bij deze tweede komt niet zo duidelijk naar voren dat je je schuldig hebt gemaakt aan "crimineel gedrag". Wanneer je wordt afgezonderd van de samenleving, bij voorbeeld door opsluiting in een tuchtschool, komt dit veel eerder tot uiting. Bij een alternatieve sanctie word je niet uit je omgeving getrokken en kun je veelal nog gewoon naar school, indien je nog leerplichtig bent.

Met de huidige sancties wordt er voor je gedacht en gezorgd (voor sommigen is dit wel plezierig) maar dit is op lange termijn niet de bedoeling daar juist deze jongeren zich over het algemeen als "nuttelozen individuen" betitelen en zij juist degenen zijn, die niet nog eens willen, dat alles voor hen wordt geregeld.

Zij moeten gewaardeerd worden om hun menszijn en de mogelijkheid hebben, datgene wat ze fout gedaan hebben goed te maken met de maatschappij, opdat ook de reactie uit de samenleving (bijvoorbeeld degenen die op wat voor manier dan ook door deze jongeren benadeeld zijn) positiever ten aanzien van deze jongeren komt te staan. (Deze benadeelden zou men als delatanten van de betrokken partijen kunnen aanmerken).

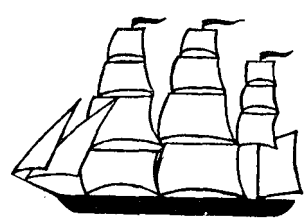
Het doel, in deze context, van de alternatieve sanctie zou dan kunnen zijn, het sociaal, pedagogisch en maatschappelijk gericht zijn (wat het huidige sanctiestelsel dus in mindere mate is) maar het is natuurlijk ook de bedoeling een betere invloed te hebben op het (toekomstig) delictgedrag van de jongeren.

Wanneer men nu deze feiten in ogenschouw heeft genomen, wordt de mogelijke ontevredenheid over het huidige sanctiestelsel voor jeugdigen duidelijker en deze hypothese lijkt aardig op de werkelijkheid aan te sluiten.

Feit blijft dat er verschillende meningen bestaan over het alternatieve stelsel, velen vinden de strafregeling in deze niet daadwerkelijk een straf, anderen hopen op deze manier een creatievere aanpak van de delicten te verwezenlijken.

Hoe dan ook, gesteld kan worden dat het kinderstrafrecht nog in de kinderschoenen staat en in de toekomst waarschijnlijk de nodige veranderingen tot stand zullen komen. •

Miriam Dragtsma

Staatsprijzen - 3

Cie Kunst & Cultuur

Hoewel de verwickelingen rond het niet toekennen van de P.C. Hoofdprijs aan Hugo Brandt Corstius reeds een jaar geleden plaatsvonden wil de commissie Kunst & Cultuur van de JOVD graag reageren op het artikel "Staatsprijzen, de bijdrage van de Taalunie" dat in de Driemaster van januari j.l. werd gepubliceerd.

De Taalunie snijdt in dit artikel een interessant aspect aan: het idee om de officiële prijzen op het gebied van de Nederlandse letteren gezamenlijk te alten uitreiken door Nederland en Vlaanderen, omdat deze gebieden een gezamenlijke cultuur vormen.

Allereerst wil de commissie het begrip staatsprijs definiëren: een prijs die door en uit naam van de rijksoverheid wordt toegekend. Momenteel kent Nederland twee staatsprijzen, t.w. de P.C. Hoofdprijs en de Staatsprijs voor Kinder- en Jeugdliteratuur. België daarentegen kent er 7, t.w.: de Staatsprijzen ter Bekroning van een schrijversloopbaan, voor Vlaamse Poëzie, voor kritiek en essay, voor Vlaamse toneelletterkunde, voor kinder- en jeugdliteratuur en de Koopalprijs (voor vertalingen uit enig vreemde taal in het Nederlands). Hier zou Nederland een voorbeeld aan kunnen nemen!

Gezamenlijk kennen de regeringen van Nederland en België afwisselend driejaarlijks de prijs der Nederlandse letteren (N.B: in de betekenis aan het begin van deze reactie is dit géén staatsprijs!) toe aan een Vlaams en een Nederlands auteur. Het enige argument dat de Taalunie aanvoert om officiële prijzen door de gezamenlijke overheden te laten uitreiken is het feit dat Nederlands talige boeken zowel in het Noorden als Zuiden worden gelezen. Daarbij tekent de commissie aan dat het hierbij slechts om het "topje van de ijsberg" gaat. Slechts de "grote" literatoren worden aan beide zijden van de grens gelezen en genieten zodoende wederzijdse bekendheid. De commissie denkt dat de Nederlandstalige literatuur in Nederland en Vlaanderen een "eigen gezicht" heeft. Literatuur waar geheel eigen situaties in beschreven worden, die uitgaat van geheel andere normen en waarden, is niet geschikt om tot een gezamenlijk Vlaams-Nederlandse prijs te worden. Bovendien hebben Wallonië en Frankrijk ook geen gezamenlijke prijs. In het kader van de nog steeds heersende taalstrijd in België is het niet goed dat er op zo'n teer punt verdere verdeeldheid ontstaat.

Het is goed dat de Prijs der Nederlandse letteren bestaat. Het idee om deze prijs voortaan uit te reiken volgens het idee van de Taalunie spreekt de commissie Kunst & Cultuur van de JOVD wel aan. Het gevaar van een té bureaucratische procedure moet echter niet uit het oog verloren worden. De commissie wacht concrete voorstellen van de Taalunie af. ●

IFLRY
AGAINST RACISM AND XENOPHOBIA
International Federation of Liberal and Radical Youth
P.B. 781, B-1000 Bruxelles

Star Wars

Arthur Fickel

23 maart 1983. President Reagan van de Verenigde Staten van America voorspelt een technologische revolutie, die de VS in staat stelt om "strategische ballistische projectielen te onderscheppen en te vernietigen, voordat zij onze of geallieerde grond raken" Het gaat hier om het Strategic Defense Initiative (SDI) als snel beter bekend als "Star Wars".

De speech van Reagan leverde stapels literatuur op met bijna evenveel vragen. De belangrijkste vragen zijn nog steeds niet allemaal beverdeigend beantwoord. Zal president Reagan de geschiedenis in gaan als de man die de wereld (en vooral de Verenigde Staten) voorgoed afhiel van het gevaar van de totale vernietiging, of zal de man geschiedenis in gaan als iemand die de allerlaatste bewapeningswedloop heeft bewerkstelligd? SDI betekent in iedergeval de introductie van onderzoek naar nieuwe wapensystemen. Alle vroegere militaire inspanningen in deze orde van grote hebben tot nu toe geleid tot de daadwerkelijke inzet van de betrokken wapensystemen, SDI zal daar dus ook geen uitzondering op zijn.

Het SDI onderscheid zich van alle vroegere wapensystemen door dat alles afhangt van het vernietigen van Sovjet projectielen vlak na het afvuren. Door deze korte aanvalstijd die nodig is, komen hier zeer intensieve laser stralen voor in aanmerking. De -nog uit te vinden- laserwapens zouden moeten worden geïnstalleerd op militaire ruimte stations.

Om het SDI echt betrouwbaar te maken zullen er een aantal belangrijke technologische en politiek strategische hindernissen moeten worden overbrugd. Hegemonie van de VS in de ruimte is een eerste vereiste voor een betrouwbare verdediging, immers, de militaire ruimte stations moeten daadwerkelijk in actie kunnen komen als dat nodig mocht zijn, niet gehinderd door Sovjet systemen in de ruimte die dit bemoeilijken. Hegemonie van de VS dus, iets wat de Sovjet-Unie niet zo maar zal toestaan, een wapenwedloop in de ruimte zal het gevolg zijn. Bovendien zal de Sovjet Unie nog een andere manier inzetten om aan het SDI te ontkomen. Zij zal door getalsoverwicht proberen het systeem te doorbreken. Dit betekent dus dat de Sovjet-Unie haar strategische nucleaire strijdmacht zal opvoeren, iets wat de Verenigde Staten weer niet zomaar zal toestaan.

Laag vliegende kruisraketten worden echter niet door het SDI onderschept. Nu zijn deze kruisraketten welliswaar niet zo verschrikkelijk betrouwbaar, maar als je er een heleboel van hebt wordt de kans dat je er een aanzienlijke klap mee kan uitdelen erg groot. Meer kruisraketten aan Sovjet zijde zal de VS weer nopen om er weer meer van Amerikaanse zijde tegenover te stellen.

Hoe zullen de mooie plannen van Reagan overigens door het Kremlin geïnterpreteerd worden? Het lijkt logisch dat de Sovjet Unie het SDI-plan zal inschatten als een groot Amerikaans plan om strategische superioriteit en wereld hegemonie te verwerven. Dit is dan ook zo

gebleken. De zo belangrijke ontspanning tussen Oost en West zal onnodig weer kunnen omslaan in spanning. De Sovjet-Unie zal tevens beroofd worden van de mogelijkheid om de eerste klap uit te delen, de Amerikanen daar in tegen hebben die kans wel, want misschien kan het SDI de grote hoeveelheid Sovjet projectielen niet vernietigen, het restje dat over blijft na een eerste Amerikaanse klap zal het zeker wel aan kunnen. De Sovjet-Unie is in iedergeval behoorlijk zenuwachtig geworden van het dreigende verstoorde machtsevenwicht - het zelfde evenwicht waarop onze huidige veiligheid is gebaseerd overigens - en de kans is dus helemaal niet uitgesloten dat de Sovjet-Unie zal besluiten om een preventieve aanval te lanceren nog voor dat het SDI gereed zal zijn.

Over de technische onuitvoerbaarheid hoeven we ons geen zorgen te maken, immers, wat een aantal jaren geleden nog voor onmogelijk werd gehouden is vandaag gerealiseerd. Zo is het nogthans niet mogelijk om de exorbitante hoeveelheid energie op te wekken in de ruimte, die nodig is om de lasers in werking te stellen. Qua technische uitvoerbaarheid zijn er op dit moment nog enige problemen.

Veel meer problemen levert de gigantische hoeveelheid kosten van het SDI plan op. Het plan is op zijn zachtst gezegd peperduur. Terwijl nog overal in de wereld, ook in de grote Amerikaanse steden, nog steeds mensen sterven van honger en armoede is men bereid miljarden dollars uit te geven aan een wapensysteem dat onze veiligheid eerder in gevaar brengt dan dat deze verbeterd wordt. ●

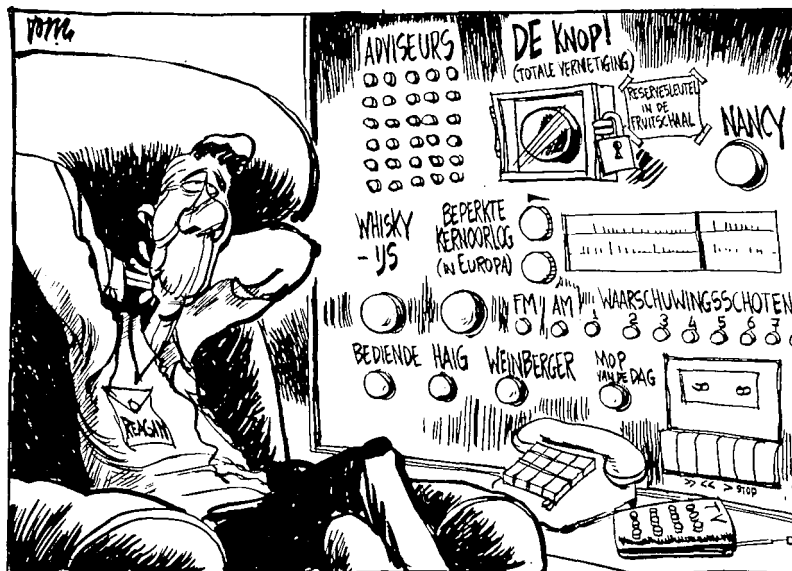

hendrik
papier
nijmegen

Kantoor- en Schoolgroothandel
 Hulzenseweg 20 6534 AN
 Postbus 217 6534 AN Nijmegen
 Tel. 080-561044

**De méést complete
kantoorleverancier!**

Cie. Oort

EEN WASSEN NEUS ?

Johan Felius

Op 23 september is de commissie tot vereenvoudiging van de loonbelasting en de inkomstenbelasting (de commissie Oort) geïnstalleerd door minister Ruding en de liberale staatssecretaris Koning.

Deze laatste was in het verleden geen warm voorstander van zo'n commissie, doch de aandrang vanuit de Tweede Kamer, mede ingegeven door de maatschappelijk als ingewikkeld ervaren Tweeverdienerswetgeving, was groot genoeg om de vereenvoudigingscommissie in het leven te roepen.

Op het moment dat de eerste belastingregeling is uitgevoerd, is de roep om vereenvoudiging aangevangen. Er zijn dan ook diverse commissies in het verleden geweest, die een mogelijke vereenvoudiging van de steeds ingewikkelder wordende fiscale regeling onder de loep namen. Meestal kwam zo'n commissie met een aantal substantiële vereenvoudigingen. Dat deze vereenvoudigingen nooit doorgevoerd zijn is een politieke zaak!

De grondslag van ons belastingstelsel is een synthese van rechtvaardigheid en doelmatigheid. Het beginsel van de rechtvaardigheid stoelt in de Nederlandse samenleving op het draagkrachtbeginsel. Dit houdt in dat de belastingplichtige ("de sterkste schouders de zwaarste lasten"). Wat draagkracht nu precies inhoudt en wat voor consequenties draagkracht heeft voor de belastingheffing is aan de politiek overgelaten.

Primair bij het draagkrachtbeginsel is het gelijkheidsbeginsel: personen in een overeenkomstige situatie dienen gelijk belast te worden en personen in een ongelijke situatie dienen ongelijk belast te worden. Het beginsel van de doelmatigheid houdt in het nemen van belastingmaatregelen welke in het belang van de samenleving als geheel zijn. Dit beginsel is een inbreuk op het draagkrachtbeginsel, doch hoeft niet onrechtvaardig te zijn (het belang van de samenleving is de rechtvaardigheidsgrond).

Consequentie van het rechtvaardigheidbeginsel is dat ieder individu zo rechtvaardig mogelijk in de belastingheffing dient te worden betrokken: dat wil zeggen de wet dient zo danig te zijn, dat rekening wordt gehouden met de specifieke (draagkracht-)situatie van ieder individu. In een complexer wordende samenleving als de onze, waarin de roep om individuele erkenning toeneemt is een ingewikkelde wetgeving een logisch gevolg.

De wetgeving wordt rechtvaardiger (beter maatwerk). Doelmatigheidsbeginselen maken een inbreuk op de rechtvaardigheidsbeginselen. Doelmatigheid eist o.a. dat verfijnde regelingen om uitvoerings-technische redenen grover worden, of dat fiscale faciliteiten ingebouwd worden ter nastreving van een bepaald doel. Het gevolg is dat soms het ongelijke gelijk wordt behandeld.... exit gelijkheidsbeginsel.

Het is dit dilemma, grove eenvoud of ingewikkelde rechtvaardigheid, waarvoor men zich gesteld ziet. Waarom zal de commissie Oort nu een wassen neus blijken te zijn? Dit wordt veroorzaakt door het verschil in optiek van de commissieleden en de politici (hoezeer de samenstelling van de commissie ook politiek gewogen is). De commissieleden zoeken een optimaal evenwicht tussen beide voornoemde beginselen, opdat maximaal maatschappelijk nut bereikt zal worden (een vaag begrip, maar principieel verschillend van de politieke optiek). Dit zal neerkomen op een daadwerkelijke vereenvoudiging van ons belastingstelsel, omdat naar veler mening we met ons huidige stelsel het optimum gepasseerd zijn. Deze vereenvoudiging gaat gepaard met verandering van de inkomensverdeling en heeft zijn weerslag op de budgettaire neutraliteit. (in de taakopdracht van de commissie Oort dienen deze beide gevolgen te worden gezien). De politici hebben een andere optiek. Zij dienen hun (her)verkiezing veilig te stellen door het aantal stemmen te maximaleren. Het gevolg is dat politici toegeven aan lobby van belangengroeperingen (georganiseerd of ongeorganiseerd), die op hen toegepaste maatregelen (vanwege hun specifieke situatie) voorstaan. Vereenvoudiging van de belastingwetgeving betekent dan minder rekening houden met de belangengroeperingen, echter met het gevaar van stemmenverlies.

Aangezien budgettaire gevolgen en in meerdere mate de inkomensverdeling politiek delicate zaken zijn met grote stemmen-consequenties als gevolg van "aantasting van verworven rechten" van de kiezers, vrees ik, dat de uitkomsten van de commissie Oort in een bureaulade van het ministerie van Financiën zullen verdwijnen. Ik hoop echter, dat de toekomst dit loochenstraf; dat het verkiezingsbelang ondergeschikt wordt gemaakt aan het algemeen belang. Iets wat mogelijk is, alleen dan wanneer alle partijen (de grootsten) bereid zijn de consequenties van grove eenvoud in plaats van ingewikkelde rechtvaardigheid te accepteren. ●

LIBERAAL REVEIL

voor liberalen die dieper graven.

Het blad "Liberaal Reveil" bestaat inmiddels alweer meer dan 25 jaar. In haar bestaan heeft het blad een gevarieerd aanbod van hoogwaardige achtergrondartikelen aan haar lezers voorgeschoteld.

Kortgeleden is er een nauwere samenwerking gekomen met het wetenschappelijk bureau van de VVD, de prof. mr. B.M. Teldersstichting.

De besturen van het blad en de stichting zijn overeengekomen dat de Teldersstichting uitgeefster is geworden van het blad "Liberaal Reveil". De redactie van het blad blijft echter volledig autonoom. De wederzijdse beïnvloeding van ideeën zal de kwaliteit van het blad echter verhogen.

In "Liberaal Reveil" dat vier à vijf keer per jaar verschijnt wordt geschreven over uiteenlopende en actuele onderwerpen. Naast vooraanstaande liberalen schrijven ook specialisten van andere politieke pluimage bijdragen voor dit blad, zodat de lezers zich zo breed mogelijk kunnen oriënteren bij hun meningsvorming.

"Liberaal Reveil" is onmisbaar voor liberalen die van de achtergronden van de (liberale) politiek op de hoogte willen blijven.

Abonnementen (zie onderstaande bon) kunnen op elk gewenst moment ingaan. Ook zijn er (o.a. op het secretariaat van de JOVD) losse nummers verkrijgbaar.

NAAM . . . . .
ADRES . . . . .
POSTCODE en . . . . .
WOONPLAATS . . . . .
LEEFTIJD . . . . .

HANDTEKENING . . . . .

Wenst zich voor f 35.- per kalenderjaar (jongeren tot 27 jaar betalen slechts f 25.-) te abonneren op Liberaal Reveil. Ik stort mijn bijdrage op girorekening-nr. 240.200 t.n.v. Stichting Liberaal Reveil te Den Haag.

De vrijzinnig democratische jongeren organisatie Jonge Democraten (de jongeren organisatie van D66), zou de snelst groeiende politieke jongeren organisatie in ons land zijn.

De JOVD had op 1 december 1984 ruim 4300 leden. Op 1 december 1985 ruim 5090 leden, een steiging met maar liefst 790 leden!

In de maand januari zal naar verwachting van het hoofdbestuur van de JOVD het aantal leden wat dalen, zoals elkaar het geval is, omdat dan de nieuwe girokaarten bij de leden op de deurmat vallen. Ieder jaar blijkt toch een klein gedeelte van de JOVD leden geen prijs meer te stellen op het lidmaatschap.

Ieder jaar echter wordt dit verlies weer ruim ingehaald, zodat de feitelijke hoeveelheid nieuwe leden nog groter is.

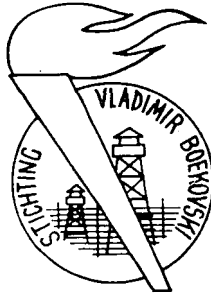
Omdat 1986 een verkiezingsjaar is en ook de jongeren in ons land wat meer geïnteresseerd zijn in politiek, verwacht het JOVD hoofdbestuur in december 1986 dat de JOVD ruim 5500 leden zal tellen.

Dit is dus een steiging ten opzicht van eind 1984 met 1200 leden.

Het lidmaatschap van de JOVD kost ongeveer drie tientjes. Dat van de Jonge Democraten is geheel gratis en kan zelfs telefonisch geregeld worden.

De Jonge Democraten hebben de afgelopen maanden een paar honderd nieuwe, gratis, leden ingeschreven en roept nu luidkeels dat zij de snelst groeiende politieke jongeren organisatie in ons land is. Zij hebben daar waarschijnlijk wel gelijk in. De JOVD verwacht een groei van 1200 leden in 2 jaar. We hoeven ons dus niet af te vragen hoeveel gratis leden de Jonge Democraten hebben....

De JD misschien de snelst groeiende, de JOVD de grootste, de JOVD de grootste en dat zal voorlopig nog wel zo blijven. Het hoofdbestuur rekent op jullie inzet tijdens de leden werf campagnes, misschien wordt het getal van 5500 zelfs gepasseerd....

De Boekovski Stichting / Sacharov Instituut werd in 1971 opgericht na de arrestatie van Vladimir Boekovski om te ijveren voor de invrijheid stelling van deze bekende Moskouse dissident. Toen Boekovski, die tot zeven jaar kamp en vijf jaar verbanning was veroordeeld, in december 1976 werd uitgewisseld tegen de Chileense communist Luis Corvalan, waren zijn eerste woorden na aankomst: "er zijn nog zoveel anderen die hulp nodig hebben". De stichting zette haar arbeid voort en breidde haar werkterrein uit.

De Boekovski Stichting / Sacharov Instituut zet zich in voor al diegenen in de Sovjet-Unie, die worden vervolgd en onderdrukt wegens hun politieke- of geloofsovertuiging, hun nationale gevoelens of strijd voor sociaal recht. De Boekovski Stichting / Sacharov Instituut tracht hen zowel materieel als moreel te steunen en organiseert acties ten bate van alle vervolgd in de USSR.

Door middel van persberichten, artikelen in dag- en weekbladen en publicaties probeert de Stichting de aandacht te vestigen op het lot van de vervolgd in de USSR. Er wordt een maandblad uitgegeven en er worden boeken gepubliceerd. Tevens een serie "Rusland Cahiers". Verder verzorgt de Boekovski Stichting / Sacharov Instituut radio- en televisie programma's en organiseert lezingen op scholen en bij verenigingen. Sinds kort is er ook een onderwijs project gestart. De Nederlandse Stichting treedt op als Nederlandse afdeling van het Internationaal Sacharov Institute, de International Association of Political Use of Psychiatry en het Podrabinek Fund.

De Boekovski Stichting / Sacharov Instituut heeft onder andere bewerkstelligd dat de dissidente Irina Grivnina naar Nederland mocht komen. Hoezeer dit noodzakelijk was en hoezeer het nodig is om andere dissidenten in de Sovjet-Unie te hulp te komen heeft ondergetekende afgelopen zomer persoonlijk in Moskou mogen ervaren. De JOVD heeft toen slechts een geringe bijdrage kunnen leveren. Meer informatie is te verkrijgen op de ceintuurbaan 211, 1074 CV te Amsterdam, telefoon: 020-793753. Hier is ook de "Tweede Wereld Winkel" gevestigd, het informatiecentrum over de Sovjet Unie. ●

vacatures

Het hoofdbestuur der JOVD zoekt op zeer korte termijn enige:

Redakteuren

ten behoeve van het verenigingsorgaan:

Driemaster

Functie eisen:

- Incasseringsvermogen
- Organisatietalent
- Kunnen improviseren
- Soms in korte tijd snel iets regelen
- Goede kontaktuele eigenschappen

Ervaring strekt tot aanbeveling

Solicitaies en inlichtingen bij:

JOVD hoofdbestuur
t.a.v. Arthur Fickel
Prins Hendrikkade 104
1011 AS Amsterdam
tek: 020-242000

TV

De secretaris public relations van het hoofdbestuur zoekt ongeveer 20 enthousiaste leden van de JOVD die op de tribune willen zitten en mee willen discussieren over algemene politiek voor de camera's van KRO's Brandpunt.

Het gaat om 4 zaterdagavonden, het programma wordt de volgende dag, op zondag, uitgezonden.

Ook zullen op de tribune leden van andere politieke jongerenorganisaties te vinden zijn, die eveneens mee discussiëren.

De opnamen vinden plaats in Hilversum op 4 verschillende dagen in april en mei. De exacte data zijn nog niet helemaal bekend.

Inlichtingen en opgave bij Arthur Fickel of het algemeen secretariaat van de JOVD.

IFLRY-SEMINAR

Leo Pieter Stoel en Annette Nijs

Inleiding.

Zoals een ieder in de HB-Info 1985 -10 heeft kunnen lezen nam de JOVD deel aan een seminar van de International Federation of Liberal and Radical Youth, de IFLRY). Een Colombiaan zou een lezing over Latijns-Amerika houden. Samen met de Catalaanse, Deense en Amerikaanse delegatie zou hij de meest linkerzijde binnen de IFLRY vertegenwoordigen. De Zweedse en Belgische afgevaardigden stonden aan de meest rechterzijde van de IFLRY. Als JOVD behoren wij, als gematigde rechtervleugel, met de overige organisaties tot het midden van dit politieke stratum.

Dit kleurig geheel van radicalen en liberalen zou zeker aanleiding geven tot levendige discussies over het centraal staande onderwerp: economische strategieën.

Met dit in het achterhoofd gingen Johan Felius, Annette Nijs en Leo Pieter Stoel naar het Europees Jeugdcentrum in Straatsburg. Het vervolg is een poging de meest belangrijke discussies van die week weer te geven.

Oliecrisis is financiële int. crisis.

James Chan-Lee, OESO, beet op maandagochtend de spits af. Na een historisch overzicht van de ontwikkelingen in de wereld-economie besprak hij de gevolgen van de nu alsmaar dalende olieprijs. Hij voorspelde een bodemprijs van \$8 tot \$10 per vat van 159 liter olie, zijnde een soort kostprijs voor de olieproducent Saoedi-Arabië. Tevens vreesde hij voor een internationale crisis op de financiële markten doordat de olie-exporterende schuldenlanden hun verplichtingen niet meer kunnen voldoen. Een bezinning op de huidige valutaverhoudingen was naar zijn mening een dringende noodzaak.

Lokale zelfredzaamheid: oplossing voor gebrek aan maatschappelijke betrokkenheid.

Mark Richards, vertegenwoordiger uit de V.S. voor de Americans for Democratic Action (ADA), hield een tweede lezing. Hij was een felle voorstander van een samenleving waarin elke stad zichzelf van de benodigde goederen en diensten kan voorzien. Een federale overheid kan daarin een rol als planner en coördinator spelen. Machtige multinationals en federale politici worden op deze manier weerhouden van beslissingen rechtstreeks

tegen de belangen van een samenleving. Als voorbeeld noemde hij het a-sociale vertrek van General Motors uit Detroit en de daarop volgende sociale ellende in die stad. De efficiency en dus de haalbaarheid van Marks' plan werd in de daarop volgende discussie door vele deelnemers betwijfeld. Autarkische elementen werden door de meesten als ongewenst beschouwd evenals de enorme achteruitgang van het welvaartsniveau dat hiervoor noodzakelijk is. Enkel vonden zijn plan zelfs utopisch en een terug naar af in de tijd.

"Class Struggle": Marx' klassenstrijd, een Amerikaanse versie van een Russisch spel.

Maandagmiddag speelden we dit spel waarin arbeiders en kapitalisten elkaar bevechten en strijden om de aansluiting van groeperingen van studenten, boeren, wetenschappers en winkeliers bij hen. Een ganzenbord-achtig spel waarin het laatste hokje revolutie betekent en altijd door de arbeiders gewonnen wordt. Op weg naar de revolutie moesten typisch kapitalistische- en arbeiders-issues verdedigd worden voor een jury, die beoordeelde of naar aanleiding daarvan punten werden gescoord door de desbetreffende partij. Dinsdagochtend bij de evaluatie van dit spel bleek duidelijk dat de deelnemers van dit IFLRY-seminar verschillende achtergronden kennen. De Noordelijke delegaties vonden het bestaan van klassenstrijd tussen kapitalisten en arbeiders achterhaald en benadrukten het probleem, van het optreden van vele belangenorganisaties in een samenleving. De Spaanse, Catalaanse, Italiaanse, Portugese en Colombiaanse aanwezigen ervaren in hun land wel degelijk een dergelijke klassenstrijd.

Latijns-Amerikaanse ontwikkelingen gefrusteerd door het IMF?

Dit eerste meningsverschil bleek niet het laatste. De Colombiaan Garzón Mendez confronteerde de westerse delegaties met de moordende wurggreep waarin het IMF zijn land en de overige Latijns-Amerikaanse landen vasthoudt. Zien wij het IMF als een organisatie die landen helpt bij betalingsbalansmoeilijkheden door financiële steun gekoppeld aan een adequaat ontwikkelingsprogramma, de zuidelijke deelnemer dacht daar totaal anders

over, het IMF dringt de schuldenlanden een economisch beleid op dat hun land nog verder verpaupert.

Revoluties en Communistische omwentelingen kunnen door de ontevredenheid van de burgers met hun economische situatie gemakkelijker ontstaan. Naast het IMF moesten de (westerse) multinationals het ook zeer zwaar ontgelden. Door de Latijns-Amerikaanse afhankelijkheid van hen zijn zij in staat hun greep op de economie te versterken zonder dat zij werkelijk een positieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de Latijns-Amerikaanse landen. Volgens Gazón Mendez is de overdracht van technologie, educatie en zelfbewustzijn van de burgers het eerste benodigde in Latijns-Amerika. Daarnaast moeten de Latijns-Amerikaanse landen als groei-pering erkend worden als gesprekspartner wil er ooit sprake zijn van een terugdringing van hun afhankelijkheid.

Werkloosheid: Oorzaak van een slechte marktwerking, dus meer staatsinterventie.

IFLRY Executive Vice President, Antonio Graziosi, bepleitte een grotere invloed van de overheid omdat de markt geen werkgelegenheid voor iedereen bewerkstelligen kan. Wederom werden de deelnemers geconfronteerd met de diverse nationale achtergronden. Grotere invloed van staatswege betekent in elk land wat anders. Onafhankelijk van iemands voorkeur kan een Deense radicaal de overheidsbemoediging toch al heel groot vinden in zijn of haar land en kan een Catalaanse radicaal de overheidsbemoediging in Spanje veel te klein vinden. Discussiëren in termen van grotere of kleinere staatsinterventie bij deze verschillende referentiekaders leidt derhalve nooit tot consensus. Door deze internationale handicap kwam de vraag naar boven waarom grote bedrijven, die in feit zelf bureaucraten zijn, beter dan wel slechter dan ambtenaren in overheidsdienst bepaalde bedrijfstaken kunnen verrichten. Een antwoord hierop werd niet gevonden. De discussie werd een fel debat tussen voorstanders van enerzijds de markt en anderzijds de overheid.

Politieke consequenties van de kanaaltunnel.

De laatste spreker was Malcom Bruce, een Schots lid van het Britse Lagerhuis. Hij wist op een aardige manier vele discussiepunten van deze week, die wij weleens aan internationale verschillen toeschreven, te ontdekken in Groot-Britannië. Fappant was de wijze waarop hij als liberaal sprak over Margaret Thatcher. Zo zei hij dat hij hoopte dat Thatcher op traditioneel Britse wijze links zou rijden in de kanaaltunnel waarin de continentale verkeersregels van toepassing zouden zijn.

Emancipatie en IFLRY: Vrouwenwerkgroepen.

Deze vrouwenwerkgroepen zijn ingesteld om de achterstandspositie van vrouwen te bespreken. Het seminar bestond voor 50 % uit vrouwen. Toen deze met elkaar aan tafel gingen zitten kwamen de problemen pas goed. De Deense vrouwen vonden dat de emancipatie van de vrouw zo ver gevorderd was dat het nu de mannen waren die hulp nodig hadden. Bij de Spaanse vrouwen schoot dit totaal in het verkeerde keelgat. Zij voelen dagelijks de onderdrukking van de man, vrouwen in Spanje zijn er nog steeds om kinderen te abren, vrouwen hebben juist veel hulp nodig. Een Nederlandse verzoeningspoging die aangaf dat we goed in de gaten houden dat emancipatie van de vrouw een evolutie, een lang proces is, dat hier vele ontwikkelingsstadia mee gemoeid zijn en dat verschillende landen in verschillende fases hiervan zitten, mochten niet baten. Wederom bouwden verschillende nationale visies als het ware een muur waarachter het eigenlijke probleem van vrouwen in achterstandssituaties onbesproken bleef en teveel de op die muur beschreven kretten werden vertolkt.

Tot zover het geprogrammeerde deel van het seminar. Informele activiteiten zijn immers evenzeer belangrijk. Opvallend is dat als je met diverse nationaliteiten spreekt je al gauw goed contact hebt. Doordat je vaak je eigen taal niet spreekt moet je je goed concentreren op wat een ander zegt en ben je dus intensief betrokken bij de discussie. Bovendien is de belevingswereld van mensen in andere landen heel boeiend omdat die zo verschillend is van de jouwe. Kortom: al gauw ontstaan leuke contacten, waaraan de diverse bezochte Straatsburgse etablissementjes hun schepje bovenop deden. Al met al kunnen we terugkijken op een interessant en gezellig seminar. Het is alleen jammer dat ondanks vele verzoeken vanuit de vereniging om open procedures met betrekking tot afgevaardigden naar het buitenland te nateren, het hoofdbestuur geen enkele respons krijgt op een oproep in het HB info. Misschien overbodig maar nogmaals: schroom niet te reageren op oproepen in het HB-info e.d. Niet alleen deskundigen, maar ook geïnteresseerden hebben we nodig om de JOVD af te vaardigen in het buitenland! Hopelijk kan een volgend seminar bezocht worden door een bredere samenstelling, want het is zeker aanbevelenswaardig een dergelijke ervaring op te doen. ●

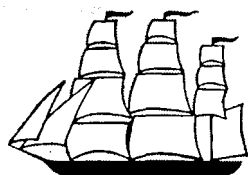
IDEOLOGIEËN DRIEMASTER

PRIKBORD

DRIEMASTER

interviews met:
Andrée van Es
Julius Remarque
Robin Linschoten

congresverslag
Deventer

JAARGANG 38

NUMMER 3

FOTO-REPORTAGE CONGRES

INTRO

● DRIEMASTER.

Liberaal magazine van de onafhankelijke liberale jongeren organisatie vrijheid en democratie (JOVD).

● ABONNEMENT.

f 27,50 per jaar. Opgave bij het algemeen secretariaat van de JOVD.

● ADVERTENTIE TARIEVEN.

Op aanvraag bij het algemeen secretariaat.

● HOOFDBESTUUR

○ VOORZITTER

Julius Remarque
Raamstraat 8 1016 XM Amsterdam

○ ALGEMEEN SECRETARIS

Eric Baemans
Postbus 85013 3508 AA Utrecht

○ PENNINGMEESTER

Bert Hemmes
De Renne 17 9502 RB Stadskanaal

○ VICE VOORZITTER POLITIEK

Leo Pieter Stoel
Vijverhofstraat 119b 3032 BJ R'dam

○ VICE VOORZITTER ORGANISATIE

Michiel Wigman
Marienstein 144 1852 SK Heiloo

○ SECR. VORMING & SCHOLING

Carin de Boer
Kruisboog 8 8255 GC Swifterbant

○ INTERNATIONAAL SECRETARIS

Julius Remarque
Raamstraat 8 1016 XM Amsterdam

○ SECR. BESTUURLIJK-JURIDISCHE ZAKEN

Talien Willems
v. Leeuwenhoekstraat 20 9727 JJ Gron.

○ SECR. SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Annette Nijs
Coenderstraat 23 2613 SM Delft

○ SECR. INTERNATIONALE ZAKEN

Albert Kooiman
Kastanjelaan 18 1943 DP Beverwijk

○ SECR. WELZIJNSZAKEN

Ron Brand
Wilhelminasingel 14 2641 JC Pijnacker

○ SECR. ECOLOGISCHE ZAKEN

Rob Scholte
Marconistraat 44 6533 KZ Nijmegen

○ SECR. PUBLIC RELATIONS

Arthur Fickel
Weteringkade 64 2515 AR Den Haag

○ SECR. PROMOTIE & LEDENWERVING

Jaap Burger
Sternweg 27 3898 LH Zeewolde

○ SECR. ORGANISATIE

Hugo Broekman
v. Kluyvelaan 6 3862 XG Nijkerk

○ REDACTIE

Albert Berens, Theda Boersema, Maarten Biesterveld, Jort Kelder, Marieke de Koning, Caroline Loen, Edwin Pol, Walter Römelingh, Constantijn Wekx

○ VERANTWOORDING

Publicatie in de Driemaster betekent niet dat de mening van het hoofdbestuur verwoord is.

Alvorens ingezonden copij aan te bieden voor plaatsing, wordt u verzocht contact op te nemen met de redactie.

○ ADRES

JOVD ALGEMEEN SECRETARIAAT

Prins Hendrikkade 104, 1011 AJ Amsterdam
Telefoon: 020-242000

REDACTIONEEL

"Never change a winning team" is een dezer dagen in Haagse kringen geliefd spreekwoord. De verkiezingen zijn geweest, de formatie kan beginnen. De vraag is: zal zij ook eindigen? Gezien de ervaringen van de laatste jaren, de formatie van 1977 spande hier de kroon, moet men niet al te zeer op een snelle kabinetsformatie rekenen. Een reden te meer om weer eens aandacht te gaan besteden aan een oude (JOVD-) wens. De gekozen minister-formateur. Misschien is dat iets om in de formatie te bespreken!

Wat betreft formeren en lijmen heeft de Driemaster redactie inmiddels ook al een heel verleden. Na veel vergaderen, heroriënteren, standpuntbepalen en informeel overleg - vier synoniemen voor "een goed gesprek"- is er uiteindelijk een Driemaster redactie gelijk een Phoenix uit haar as herrezen. Wat gaat dit nieuwe "team" dan wel doen, zal uw vraag zijn. Nou, dat is nogal simpel. Zorgen dat tienmaal per jaar een Driemaster bij leden en abonnee's in de bus rolt. Ga er maar aan staan.

In dit nummer adviseren wij u van links naar rechts te lezen. Te beginnen met een interview met PSP lijsttrekker Andrée van Es, eindigend met VVD'er, Kamerlid en ex-JOVD HB-lid, Robin Linschoten. Daartussen vindt u een verslag van het laatste congres (weet u het nog?) in Deventer.

Jort Kelder

ANDRÉE VAN ES : „MACHT IS BIJ LINKS GEEN VIES WOORD MEER”

Op steenworp afstand van het Algemeen Secretariaat ging Driemaster, drie-hoog achter, op bezoek bij Tweede Kamerlid en lijsttrekker voor de PSP, mevr. Andrée van Es. Een gesprek over van der Spek ('ik ben door een heleboel mensen gesmeekt te blijven zitten'), de revolutie ('de strategie moeten we nog uitwerken'), Hans Kok ('het is onjuist te denken dat het om een incident gaat') en de linkse beweging van de jaren zestig ('allemaal welzijnswerkers en mensen uit het onderwijs').

Jort Kelder

Is de PSP na het vertrek van van der Spek en de zijnen verrijkt of verarmd ?

Je moet dat scheiden in een persoonlijke / emotionele en een politieke beoordeling. Van der Spek is een van de oprichters van de PSP geweest en heeft veel bijgedragen aan de politieke meningsvorming. In die zin is het een verarming. In politieke zin is het winst dat hij geen lijsttrekker meer wordt, want de PSP was in dat geval in stilstaand water gekomen, wat tot een politieke verarming had geleid.

"aan 76 zetels hebben wij, bij wijze van spreken, niets"

Moet de door u beoogde maatschappijverandering zo radicaal zijn dat je van een revolutie kunt spreken?

Of dat door een revolutie moet weet ik niet en indien al een revolutie, dan natuurlijk wel een geweldloze. Het punt met revoluties is dat er allerlei autonome bewegingen optreden, vaak gepaard gaande met geweld, die eigenlijk weinig kijken naar wat er na die revolutie is. De revolutie keert zich veelal tegen de revolutionairen zelf. "De revolutie eet haar eigen kinderen".

Er wordt nu een stuk opgevoerd, Dantons dood, over de verhouding tussen Danton en Robespierre. Die problematiek is heel interessant en zie je eigenlijk in iedere revolutie terug. Daar trek ik de conclusie uit dat stapsgewijze hervormingen in onze maatschappij, die bovendien nog steeds ingewikkelder wordt, via een strategie bereikt moeten worden die we in een revolutionaire partij als de PSP, nog uit moeten werken.

Steunt klein links, met minder dan 10 zetels, eigenlijk wel op die brede basis waar vooral de CPN in vroeger tijd voor stond ? Zijn het elite-partijen ?

Nou, de CPN heeft een enorme ontwikkeling doorgemaakt. De destalinisatie leidde er toe dat de CPN nu een heel andere partij is dan vroeger. Eigenlijk nauwelijks nog een arbeiderspartij; maar wel meer dan de PSP. De PSP is dat nooit geweest. De PSP is een partij met veel hoger opgeleiden. Intellectuelen en studenten. Inhoudelijk kun je natuurlijk niet spreken van een elite-partij. Onze standpunten zijn niet elitair, daar gaat het om. Wat voor mensen er dan verder bij die partij zitten interesseert mij niet zo veel. Die redenering dat we een elite-partij zouden zijn is gevaarlijk. Die kan er toe leiden dat, extreem gesteld, de NSDAP een arbeiderspartij was, vanwege de A !

Waarom zou iemand op de PSP stemmen ? Is er wel behoefte aan de omwenteling die u beoogt en, wat is er zo fout aan ons gematigd kapitalistisch stelsel ?

Daar is een heleboel fout aan. Mensen die aan "de onderkant" zitten worden van dit stelsel het slachtoffer door bijvoorbeeld een scheve inkomensverdeling. Dat mensen zich niet neerleggen bij de huidige situatie blijkt wel uit het feit dat er heel veel mensen de laatste jaren geprotesteerd hebben en in verzet zijn gegaan tegen inkomensmaatregelen en het defensie-beleid.

Toch zullen straks, op 21 mei, de meeste kiezers weer op partijen stemmen die dit systeem willen handhaven. "Verkoopt" de PSP haar ideeën onvoldoende ?

Dan zou je net zo goed kunnen zeggen: "waarom stemt niet 80 % op de VVD". Er is nu een kleine groep mensen die de ideeën van de PSP deelt, wat nog geen reden is om dus die opvattingen maar niet meer te hebben.

Je zou kunnen zeggen dat de VVD berust bij minder dan een absolute meerderheid. Die meerderheid heeft de PSP voor haar verstrekkende plannen toch juist nodig?

Zeker, wij hebben een hele grote meerderheid nodig. Anders geraak je onherroepelijk in ondemocratische verhoudingen. Aan 76 zetels hebben wij, bij wijze van spreken, voor uitvoering van onze idealen dan ook niets. Voor veranderingen die de PSP wil is een hele sterke betrokkenheid van mensen nodig. Het parlement is wel een vertegenwoordigend en beperkt wetgevend lichaam maar zeker niet de enige en eerste plaats waar de macht in Nederland zit.

Waar zit die dan wel?

Ik denk dat veel van de maatschappelijke- en economische macht in ons land bij het particulier bedrijfsleven zit. Een groot deel van de besluiten die relevant zijn voor de bevolking worden daar genomen en zijn dus onttrokken aan democratische besluitvorming in het parlement. Daar kun je al aan zien dat 76 zetels alleen niet voldoende is.

Toen we hier voor de deur stonden viel ons onmiddellijk het prachtige uitzicht op het gebouw van Shell aan het IJ op. Geniet u daar ook zo van?

Ja, ik vind de haven heel mooi! En Shell mag van mij best in dat gebouw zitten. Het gaat mij er alleen om dat de beslissingen hoe Shell produceert en wie daar aan verdient genomen moeten worden door de gemeenschap. In het beginselprogramma van de PSP staat dat er een eind moet komen aan produktie met winst als doel. Produktie moet er in onze ogen zijn om de behoeften van de bevolking te bevredigen.

Dat gebeurt nu toch ook al?

Jawel, maar de verdeling is heel ongelijk en er worden veel produkten geproduceerd waar helemaal niet zoveel behoefte aan is. Denk maar aan milieubelastende goederen en slechte arbeidsverhoudingen. Dat maakt dat ik het niet verantwoord acht die beslissingen in handen te leggen van enkelingen.

Stel: Shell wordt gesocialiseerd. Leidt dat niet slechts tot bureaucratie en slecht ondernemerschap?

Zeker dat is een gevaar. Maar OGEM, Nederhorst en RSV, daar kun je ook niet spreken van geslaagd particulier ondernemerschap. Dat is de tegenstelling van: "alles wat de overheid doet gaat slecht, bij particulieren gaat het allemaal veel beter". Waarom zou socialisatie moeten leiden tot ouderwets-, achterhaald-, bureaucratisch- en inefficiënt management?

Iets wat ik nooit zo begrepen heb is dat als je links bent je ineens niet efficiënt zou kunnen en mogen zijn.

Daar waar socialisatie in de wereld nagestreefd is, zie Cuba en de Sovjet-Unie, wordt uw stelling in praktijk ontkracht.

Ja, maar dan moet je wel rekening houden met het feit dat die landen qua structuur heel andere landen waren - en zijn - dan Nederland. Daar sprak je over arme en grotendeels agrarische samenlevingen. Wij leven hier in een hoog geïndustrialiseerde samenleving. Voor Nederland is vooral belangrijk het verdelen van kennis naast socialisatie van productiemiddelen. Nu zie je al een toenemende concentratie van kennis en macht, ook bij de overheid. Door de voortschrijdende technologie en de informatiemaatschappij dreigt dat alleen maar erger te worden. Voor de burger wordt het steeds moeilijker in die macht te gaan delen. Deze ontwikkelingen gaan de wereld van morgen bepalen. Om een zijspiongetje te maken: op scholen is het zo dat slechts 16 % van de meisjes met computers werkt. Datzelfde gebeurt op de fractie van de PSP. Alleen de mannen zitten achter het scherm!

"maar ook in Den Haag kun je de besluitvorming beïnvloeden"

Waarom doet de PSP überhaupt mee aan "het Haagse circuit", als van daaruit de gewenste veranderingen niet plaats zullen vinden?

Je moet er ook aan mee doen, maar het is natuurlijk niet het enige. De belangrijkste dingen gebeuren "buiten", maar ook in Den Haag kun je de besluitvorming beïnvloeden.

Is van der Spek dogmatisch?

Dogmatisch vind ik een gek woord, maar hij trok een lijn waarvan aan de ene kant de PSP stond en aan de andere alle andere partijen.

Vindt u het een persoonlijke blamage voor van der Spek dat hij uiteindelijk kiest voor de macht van een zetel en niet voor de lijn: "het gaat om de ideeën, niet om de personen"?

Hij heeft gezegd: "ik ben door een heleboel mensen gesmeekt om te blijven zitten". Dat vind ik geen enkel argument.

Mensen die mij kiezen weten dat ik me aan de PSP uitgangspunten gebonden acht. Op het moment dat ik dat niet meer zo voel dan geef ik mijn zetel terug. Zo eenvoudig is het.

Zelf liep u een aantal maanden geleden al met die gedachten rond. Hoelang bent u van plan nog in de Kamer te blijven?

Eerst komt het lijsttrekkerschap, dan vier jaar Kamerlid en daarna zou het mij heel goed uitkomen, uit persoonlijke en politieke redenen, als een ander het over nam.

"mijn criterium is dat je niet tegen je eigen principes in besluiten moet ondersteunen"

In Duitsland neemt radicaal links, die Grünen, sinds kort deel aan een regering in een deelstaat. Hoe ziet u die ontwikkeling?

Ik volg dat met grote interesse. Het is het eeuwige dilemma van radicaal links. In de PSP zie ik het als een probleem als een eenmaal ingenomen standpunt eeuwigheidswaarde zou krijgen.

U bent niet principieel tegen beleidsverantwoordelijkheid; tegen wethouderschappen?

Nee, mijn criterium is dat je niet tegen je eigen principes in besluiten moet ondersteunen. Bijvoorbeeld door politie af te sturen op actievoerders die voor iets staan waar je het mee eens bent. Het is het spanningsveld van ons met de sociaal-democratie waarvan je niet kunt zeggen: "de PVDA is een neo-kapitalistische partij en daar willen wij niets mee te maken hebben". Je hebt er namelijk wel mee te maken.

"momenteel zitten we met zo'n 15 fracties in de Kamer, dat is een onhandige situatie"

Zou u voor een kiesdrempel voelen? Klein links zou sterker zijn, want gedwongen eensgezindheid.

Er is al een kiesdrempel, de kiesdeler, maar voor het overige houd ik niet van een dergelijke drempel. Momenteel zitten we met zo'n 15 fracties in de Kamer, dat is inderdaad een onhandige situatie. Dat moet je dan echter niet gaan "oplossen" door een kiesdrempel. De opkomst voor de verkiezingen zal dan lager worden omdat mensen zich gehecht voelen aan een partij.

Hoe ziet u de zaak Hans Kok aflopen? Wordt het een zoethoudertje?

In de integriteit van de Minister van Justitie, Korthals Altes, voor wat betreft zijn streven naar de waarheidsvinding geloof ik wel. De politiek kan het zich niet permitteren om, nu de gemoederen zo verhit zijn, de zaak met een dooddoener af te doen.

"in de integriteit van de Minister van Justitie, Korthals Altes, voor wat betreft zijn streven naar de waarheidsvinding, geloof ik wel"

Moeten er koppen rollen?

Het is onjuist om te denken dat het om een incident gaat. Er is een organisatorisch maar ook een mentaliteitsprobleem. Als een arrestant binnen komt wordt hij niet als een persoon behandeld. Er is voor hem geen wezenlijke interesse. Door alleen het vervangen van een paar mensen verander je dat niet. Dit alles los van het feit dat er toch ook vaak een tekort aan bewaarders is.

Meer politie dus!

Tja, zo draaien ze de zaak dan weer om.

In het korps, het Openbaar Ministerie en het Min. van Justitie moet het een en ander veranderen. Het hele systeem zit tot in details idioot in elkaar. Omdat er cellentekort is in Huizen van Bewaring moeten mensen die in voorlopige hechtenis genomen zijn in cellen op het politiebureau blijven. Justitie brengt ze daar onder en geeft het politiebureau een vergoeding, daggeld geheten, van f176,50 per dag. De politiebureau's vinden het prachtig omdat ze daarmee hun begroting sluitend maken en slepen dus zo veel mogelijk arrestanten bij Justitie weg. Het geld dat ze voor bewaring ontvangen zouden ze dan ook moeten gebruiken om mensen aan te nemen. En dat gebeurt juist niet!

Een laatste vraag: is het niet zo dat als je de wereld fundamenteel wilt veranderen je moet zorgen op sleutelposities te zitten? PSP'ers als directeurs van grote ondernemingen!

Ja, dat is absoluut waar. Ik heb zelf ook wel eens overwogen of het niet beter zou zijn de Kamer uit te gaan om het bedrijfsleven, de harde sectoren, in te gaan. Als je ziet wat er van de linkse beweging uit de jaren zestig is overgebleven. Het zijn alleen welzijnswerkers en mensen in het onderwijs geworden. **André van Es als lid van de Raad van Bestuur van Philips!**

Ja, dat zou best kunnen ja! Tegenwoordig wordt "macht" bij links toch wat anders bekeken. Het is geen vies woord meer. JK + JdB

ALS HET MILIEU JE LIEF IS

ARTHUR FICKEL

Op zaterdag 15 en zondag 16 maart 1986 werd in De Deventer het traditionele voorjaarscongres gehouden. Belangrijkste onderwerp op het congres was de milieuproblematiek, middels de behandeling van de JOVD resolutie milieu. In het kader hiervan was de minister van V.R.O.M. naar Deventer getogen om over dit onderwerp het congres toe te spreken.

Minister Winsemius deed dit op bevlógen wijze en liet heel duidelijk een positieve indruk achter bij de meeste congresgangers, niet in de laatste plaats doordat hij zijn spreekbeurt illustreerde door middel van dia- en film beelden en een zo genaamde hand-out. De liberale minister kreeg een staande ovatie.

JOVD voorzitter Julius Remarque trachtte het congres wijs te maken dat de afnemende inkomsten van de overheid, als gevolg van de lage olieprijsen, gunstig kunnen werken. Gunstig omdat volgens Remarque "eindelijk eens een begin gemaakt zal moeten worden met het inkrimpen van het overheids apparaat". Remarque stelde verder vast dat de fractieleider van de VVD, Ed Nijpels, het CDA veel beter aanpakt dan zijn voorganger, Hans Wiegel, omdat deze "de problemen met het CDA te veel met de mantel der liefde bedekte. Remarque stak zijn mening over het CDA overigens niet onder stoelen en banken: "ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat de VVD lijsttrekker af en toe walgt van de conventionele machtspolitiek van de heren Lubbers en de Vries".

De JOVD voorzitter was veel minder te spreken over het handelen van de Tweede Kamer fractie van de VVD (door het onbegrijpelijke optreden van deze fractie is een wettelijke euthanasie regeling voorlopig in de politieke ijskast verdwenen). Remarque riep de VVD op om tijdens de formatie niet met zich (en de liberale principes) te laten sollen. Remarque moedigde de VVD aan om ook op immaterieel gebied te doen wat nodig is, waar daar gaat het om volgens de voorzitter van de JOVD.

Hopelijk is het de laatste keer geweest dat de VVD haar liberale principes verkwaanselt omwille van de vrede met coalitiepartner CDA.

Later op het congres werd een motie aangenomen, waarin werd uitgesproken dat een wettelijke euthanasie regeling er zo snel mogelijk moet komen naar de mening van de JOVD.

Ook VVD leider Nijpels kreeg de gelegenheid om het congres toe te spreken. Nijpels liet zich in de wandelgangen al ontvallen dat hij "het een en ander zal moeten uitleggen" Dat deed Nijpels dan ook. Hij sprak lange tijd en gaf aan waarom naar zijn mening en de mening van de VVD het Wetsvoorstel Wessel-Tuinstra zo goed was en is. Hij eindigde dit- niet echt nieuwe- verhaal met te melden, dat het aannemen van dit wetsvoorstel helaas niet mogelijk was en gaf tenslotte het CDA hiervan de schuld.

Jammer voor Nijpels maar misschien beter voor het liberalisme was er niet al te veel begrip voor deze goedkope smoesjes van Nijpels. Voor de rest zei Nijpels absoluut niets nieuws. Ook het verhaal over de vernieuwingen in het onderwijs was een open deur. Nijpels hield - zo bleek achteraf- exact het zelfde verhaal als de dag er voor elders in het land. Dat het applausje voor Nijpels enigszins plichtmatig klonk, was dan ook niet zo verwonderlijk.

Centraal op het congres stond dus het milieubeleid. Wij vroegen oud hoofdbestuurslid en actief participant in de milieu commissie Peter Bessems en huidig secretaris ecologische zaken Rob Scholten naar de basis principes van het milieu beleid zoals de JOVD dat nu voorstaat:

"Waar het om gaat is, dat de vervuiler betaalt en de overheid relatief veel invloed moet hebben op het milieubeleid. Subsidies en milieubelastingen zijn middelen die deze overheid in handen moet hebben om uitvoering te kunnen geven aan een goed milieubeleid. Maar er moet nog meer gebeuren; Meer campagnes om een breed milieubewust publiek te creëren zoals de campagnes in verband met de zure regen. Rigoureuze maatregelen zijn wat de bestrijding van zure regen aangaat overigens noodzakelijk".

De heren ecologische specialisten van de JOVD wezen er op, dat "milieubelastingen geheven moeten worden op de ementie van schadelijke stoffen en op stoffen die schadelijk

kunnen werken. Een voorbeeld van een subsidie zou kunnen zijn, dat een bedrijf subsidie krijgt wanneer het zijn eigen afval verwerkt. Om de ementie van uitlaatgassen te beperken moeten we ons openbaar laten vervoeren. Dit openbaar vervoer moet dan wel goedkoper worden en gemakkelijker bereikbaar, zodat meer mensen hiervan gebruik gaan maken. Er moet ook een veel breder systeem van recycling worden opgezet. Recreanten zullen uit natuurgebieden geweerd worden en militaire oefeningen in natuurgebieden zijn helemaal onaanvaardbaar".

Na de behandeling van de milieuresolutie werden er een aantal moties aangenomen. De jonge liberalen zonden de volgende boodschappen de wereld in:

- De Wet Gelijke Behandeling en de Wet Gelijke Behandeling Mannen en Vrouwen moet worden uitgebreid met een schadevergoedings- en boete verorderingsmogelijkheid.
- De in de Wet Gelijke Behandeling Mannen en Vrouwen gecreerde voorkeursbehandeling moet beperkt blijven tot die functies en die groepen die een achterstandssituatie hebben. (kortom: positieve discriminatie mag in bepaalde gevallen).
- De politie moet goed worden opgeleid en over voldoende geschikt materiaal beschikken, omdat wij terreuracties kunnen verwachten.
- Het Wetsvoorstel Wessel-Tuinstra moet zo spoedig mogelijk worden afgehandeld en niet vertraagd worden door de Proeve van de WRR.
- Ontwikkelingshulp aan Suriname mag niet, totdat de democratie en de rechtsstaat zijn hersteld.
- De JOVD is voor verse sigaren, tegen Cuba, en voor intiem contact tussen de Weduwe van Van Nelle en de Internationaal Secretaris van de JOVD.

- De JOVD is voor afkickcentra voor JOVD-ers die aan Rohoffofilie lijden.

Voor wat het vermeende organisatorisch geklungel van het hoofdbestuur betreft; dit viel allemaal reuze mee. Er werd slechts een motie aangenomen waarin het hoofdbestuur werd opgeroepen om met de districten om de tafel te gaan zitten.

Inzake de Driemaster problematiek werd besloten het hoofdbestuur te adviseren de problemen omtrent de Driemaster samen met de redactie op te lossen. Op het eerst volgende congres zal er een reglementswijziging worden aangenomen en een redaktiestuut worden vastgesteld en een hoofdredakteur gekozen worden.

Tussen de twee intensieve vergaderingen door was het rust. Dat rust maar zeer betrekkelijk is moge blijken uit het feit dat de meeste congresgangers zich in het feestgedruis stortten. De discomuziek werd zo af en toe onderbroken door een commerciële mededeling van een kauwgumfabrikant en door Frank Rohof c.s. Rohof bleek een niet te stuiten drang tot zingen van communistische strijdlieden te hebben. We wisten natuurlijk al dat de heer Rohof aanzienlijk linkser is geworden sinds zijn baantje als internationaal secretaris, maar dit ongewone optreden was toch wel heel bijzonder. Gelukkig (voor de JOVD) heeft Rohof nauwelijks meer iets in de liberale melk te brokkelen bij de JOVD, bovendien zullen we er maar van uit gaan dat de woorden: "viva Marx, viva Lenin, viva Mau Tse Tung,, Frank zijn ingegeven door een overmatig alcohol gebruik. Overigens schijnt

deze vertoning wel vaker voor te komen in internationale liberale kring, wij meenden ook Jules Maaten en Harold Makasque onder de zangers te bespeuren. De heren mogen het allemaal eens komen uitleggen in de Driemaster.....

Voor dat het feest aanving werd er afscheid genomen van een aantal hoofdbestuursleden. Afscheid namen Frank Rohof (internationaal secretaris), Eli Leenaars (Vice Voorzitter politiek en daar voor secretaris bestuurlijk juridische zaken). Frank wilde het in zijn afscheidsspeech overal over hebben en Eli wilde het eigenlijk nergens over hebben.

Er werd ook benoemd: Leo Pieter Stoel werd benoemd tot Vice Voorzitter Politiek (voorheen was hij secretaris sociaal economische zaken), Annet Nijs werd benoemd tot secretaris sociaal economische zaken, Hugo Broekman werd benoemd tot secretaris organisatie, een spiksplinter nieuwe functie in het hoofdbestuur, en Jaap Burger werd benoemd tot secretaris Promoting & Ledenwerving (deze functie werd a.i. waargenomen door de VVO).

Huidig JOVD voorzitter Julius Remarque werd benoemd tot internationaal secretaris, (er was nog geen geschikte kandidaat voor deze functie gevonden). Het JOVD hoofdbestuur komt met deze bestuurswisseling op 14 leden, waaronder 3 vrouwen. Van de 14 Hb leden schijnen er 8 als werkende jongere geregistreerd te staan en zeker 6 als student.

Wat de HB leden nu precies onder werken en studeren verstaan is een beetje onduidelijk, maar we wilde U deze statistische informatie niet onthouden.

hpn hendric
papier
nijmegen

Kantoor- en Schoolgroothandel
Hulzenseweg 20 6534 AN
Postbus 217 6534 AN Nijmegen
Tel. 080-561044

**De méést complete
kantoorleverancier!**

Meer foto's van het congres zijn eventueel op het algemeen secretariaat te bezichtigen en zelfs bij te bestellen.

Onze professionele partij fotograaf Gerard Drost. Gerard bedankt.

Ondanks het feit dat de bespreking van organisatorische zaken een zeker stempel drukte op het congres kan de JOVD terug kijken op een geslaagd congres. Op 21 en 22 juni is er weer een congres. Resolutie onderwerp zal dan de defensie zijn..

INTERVIEW

"EEN HARD BEDRIJF ZIJN WIJ NIET."

EEN INTERVIEW MET DE VOORMAN VAN DE LIBERALE JONGEREN. WAT ZIJN 'RECHTSE IDEALEN' EN WAAR WORDT HIJ "SOMS WEL EEN BEETJE MISSELIJK VAN"? DAT DOET HIJ UIT DE DOEKEN IN ONDERSTAAND INTERVIEW...

EDWIN POL

"Zijn ambitie kostte hem een jeugdliefde en twee studie jaren"; zo luidde het onderschrift bij zijn foto in de vorige "DRIEMASTER".

"Nou ja, jeugdliefde..." De landelijk voorzitter kijkt ietwat geamuseerd neer op dergelijke komisch bedoelde kreten, die medeliberale in het lijfblad plaatsen. Zijn naam is Julius Remarque en hij is zeker van plan zijn rechtenstudie weer op te pikken: "Dat zal m'n vader ook leuk vinden."

Een interview dus met J.R.

De JOVD-voorzitter geeft vaker interviews in regionale en landelijke bladen en tijdschriften. Is Julius een nationale bekendheid? "Dat valt wel mee. Wat onze organisatie betreft zijn we een regelmatig persbeleid gaan voeren. Op die manier kregen we veel meer bekendheid in het gehele land. De JOVD werd een duidelijk klinkende afkorting. Dat we nog steeds bij velen als de jongerenorganisatie van de VVD te boek staan, blijkt een onuitroeibaar misverstand

De JOVD heeft wel een zekere samenwerkingsovereenkomst met de VVD, waarin deze partij ons erkent als de liberale jongerenorganisatie van Nederland. Onze onafhankelijkheid is daarin vastgelegd. De samenwerking is er in zoverre, dat we vormingscursussen en andere activiteiten nog wel eens samen met de VVD op poten zetten."

Julius' politieke loopbaan is zeer gevarieerd. Zijn opvattingen bezorgden hem niet gelijk een JOVD-lidmaatschap, daar ging D'66 aan vooraf. Voor hem in die tijd een "redelijke partij tussen links en rechts in".

Dan worden er herinneringen opgehaald: "Graag wilde ik een jongerenafdeling voor D'66 van de grond krijgen. Het bleek dat men daar geen behoefte aan had; men vond de partij al jong genoeg. Men kwam met organisatorische en politieke bezwaren."

Maar heeft D'66 niet haar eigen JONGE DEMOCRATEN vandaag de dag?

"Ja, toen D'66 op haar dieptepunt zat, mocht er wel een jongerenorganisatie komen." Met de jaren rijpte zijn beeld van

de Democraten: "In hun hoofd zijn ze redelijk rechts, maar hun hart zit links en blijkbaar wordt het hart gevolgd: ze willen graag met de PvdA regeren. Dat is ook de reden dat D'66 niet graag voor liberale partij wordt uitgemaakt."

och vindt de voorzitter de VVD de liberale partij van Nederland en blijft het voor D'66 bij "kenmerken".

moest de JOVD als surrogaat dienen voor zijn D'66-teleurstelling?

Hij wuift de Democraten ietwat verontwaardigd weg: "Stel je niet te veel van mijn activiteiten daar voor. Ik ben maar een jaar lid geweest van die partij en heb toen een bijeenkomst meegemaakt waar schijnbaar een jongerenafdeling zou worden opgericht. Dat werd zoals gezegd niks. Voor de VVD voelde ik mij nog niet rijp en toen viel mijn blik op de JOVD. Een onafhankelijk gebeuren sprak mij aan."

Graag propageert Julius de JOVD als een vereniging die dolblij is met ieder liberaal denkend jong mens: "Wij staan open voor alle liberalen, dus niet alleen voor VVD'ers. Onze onafhankelijkheid bestaat nog steeds. Natuurlijk kan ik daar geen garantie v

betreffende de verre toekomst voor geven." binnen het onafhankelijke gebeuren is de JOVD-captain een "manusje-van-alles", zoals hij zichzelf typeert.

"Je bent als voorzitter voor alles eindverantwoordelijk. Veel zaken moet je bijwonen, voorzitten of regelen. Externe contacten onderhouden, spreekbeurten voorbereiden, noem maar op. Het is zeer verschillend werk en ik kan wel stellen dat je min of meer full-time bezig bent. Studeren schiet daar helaas bij in. Die afweging heb ik voor mezelf gemaakt. Ik had op een betere combinatie van studeren en andere activiteiten gehoopt."

Dat werd een miscalculatie. Zodoende ging de rechtenstudent politiekje spelen. Mogen we de JOVD overigens als een speeltuin zien?

"Laat ik onze organisatie schetsen als een oefentuin en dan zeker niet alleen voor diegenen die verder willen in de politiek. De kennis die bij ons gegeven wordt, is

INTERVIEW

nuttig voor iedereen. Dat is onze vormings-functie. Daarnaast hebben we onze pressie-functie. We hebben een beperkte invloed in Nederland, doch een enkele maal wordt er wel geluisterd naar ons in Den Haag. Laten we het woord lobbyen maar gebruiken. Soms komen Kamerleden via onze visies op andere gedachten. En dan is er nog de pers waar we de JOVD-ideeën kunnen uitdragen."

Kunnen we zelfs een jong liberaal standpunt met betrekking tot Libië versus Amerika verwachten?

"Het is van belang om je bezig te houden met de internationale politiek. Het gaat dan vooral om het discussiëren over deze problematiek. Soms is het lachwekkend, als wij een motie indienen over een plaatsgevoonden gebeurtenis hier ver vandaan. Het gaat dan niet zozeer om de invloed die wij hier totaal niet kunnen uitoefenen, maar wèl om het nuttige feit, dat we eens hebben nagedacht over die problematiek."

Terug naar de lage landen. Daar zit de VVD diep in het moeras, gezien de affaires en de opiniepeilingen. Wat is het commentaar van de JOVD'er op de escapades van de top der "meest liberale partij in Nederland"?

"Het is overbekend dat dit kabinet impopulaire maatregelen heeft moeten nemen. Vooral op het sociaal-economische vlak heeft zij veel negatieve kritiek moeten incasseren. Waar het de VVD aan schort is de presentatie van dat beleid naar de mensen toe. Men heeft niet echt duidelijk gemaakt waarom een en ander zo geregeld werd en wat de (positieve) gevolgen daarvan zullen zijn op de langere termijn. De VVD heeft niet naar voren laten komen waar zij voorstond en wat haar inbreng is geweest in het economisch herstel van dit land.

Het CDA heeft dat wel gedaan.

Dan hebben we bovendien al die akelige berichten omtrent de situatie achter de schermen. Die worden breed uitgemeten in de pers en vooral Nijpels is dan een gewild slachtoffer van de kritiek.

Steeds als zijn partij aangehaald wordt, wordt het plakaatje met de plaatsgevonden taferelen er opgeplakt."

"Je gaat niet zo gauw voor rechtse idealen de straat op", aldus Julius in "DE GROENE AMSTERDAMMER" van 13 november vorig jaar.

Wat verstaat de voorzitter onder die "rechtse idealen"?

Het eerste gedeelte van de reactie wordt semi-filosofisch geuit: "De scheiding links-rechts is natuurlijk moeilijk te maken, maar laten we daar eens van uit gaan."

Dan volgt er meer: "Neem een demonstratie van pro-kruisrakettenstationering. Dat zou een 'rechts'-ideaal kunnen zijn.

net is moeilijk om vòdr het economisch

beleid te lopen. De rechter kant is rustiger; het is de zwiigende meerderheid. De populariteit van de genomen regeringsmaatregelen zal op 21 mei blijken.

De PvdA weet ook echt niet een ander antwoord op alle problemen. Zij hebben comfortabel vanuit de oppositiebankjes het kabinet de kastanjes uit het vuur laten halen. De ontevredenen proberen ze nu achter zich te krijgen."

Het voorzitterschap zorgt er voor dat Julius de landelijke politiek nauwlettend heeft moeten volgen. Deze zomer treedt hij weer af.

"Ik heb geen minuut spijt gehad van mijn werk bij de JOVD. Daarom wil ik tegen iedereen zeggen: ga iets doen binnen onze organisatie, je kunt er later nog iets aan hebben."

Dat moeten voor de ambitieuze kern binnen de JOVD overbodige woorden zijn.

Julius: "Ambitieuze personen kom je overal tegen; bedrijfsleven, politieke partijen, sport en ga maar door. Carrière proberen te maken, hogerop zien te komen, is een gezonde instelling. Echte carrièremakers, die daarentegen niets presteren, vallen zo door de mand. Je moet er wel wat voor doen. Het voorzitterschap vond ik een leuke uitdaging. Ik heb verder geen plannen om de politiek in te gaan; het is en blijft een hobby."

Tot slot: politiek, een hard bedrijf?

Julius: "De JOVD is niet de 'grote politiek'. Een hard bedrijf zijn wij niet. Waar mensen iets willen bereiken worden trucs uitgehaald; dat gebeurt door sommigen binnen onze organisatie. Zoiets is echter overal een algemeen verschijnsel.

In de echte politiek zie ik dat mensen irrationele besluiten nemen om verkeerde redenen, zoals bijvoorbeeld het bevoorstellen van pressiegroepen.

Daar word ik soms wel een beetje misselijk van. Eén van de redenen waarom ik geen beroeps politician wil worden."

M50: "ALLEEN HET LOT KIEST GEEN PARTIJ"

Onlangs heeft Jan van Zanen in perscentrum Nieuwspoort te Den Haag de romantische pocket 'Alleen het lot kiest geen partij' uit de serie 'Kroonreeks' ten doop gehouden. De pocket is een uitgave van Vereniging M'50, naar een idee van Bart Lijdsman.

M'50 (de naam stamt af van het nummer van de motie, waarbij de Tweede Kamer de minister van WVC vroeg de vereniging in het leven te roepen) is een algemene politieke vormingsinstelling. Een vormingsinstelling voor en door jongeren, bestuurd door een vijftal politieke jongerenorganisaties CDJA, JD, JS, PSJG en JOVD.

M'50 is gevestigd in Utrecht, in het hartje van de stad aan de Oude Gracht nummer 139 bis.

M'50 verricht haar algemene politieke vormingsactiviteiten via projecten. Projecten die worden voorgedragen door één van de vijf lidorganisaties en die door een projectcoördinator worden uitgevoerd. Deze coördinator is afkomstig uit de lidorganisatie, die het project heeft voorgesteld. Zo heeft ooit Eli Leenaars (oud VVP van het JOVD Hoofdbestuur) het project staatsinrichting voorgesteld. Staatsinrichting uitgelegd voor jongeren, met name meisjes die LNHO en of MHNO onderwijs (huishoudschool) genieten of genoten hebben in de leeftijdsgroep van 14 tot 23 jaar.

Een project gedragen door de JOVD. Een project er op gericht om op een vlotte dynamische manier aspecten van het nederlandse staatsrechtelijk bestel uit te leggen. Niet op de traditionele manier. Zo van dit staat in de grondwet, dit zijn de rechten van het staatshoofd, de bevoegdheden van het parlement enzovoort. Geen doffe opsomming, maar een levendige manier. Een nieuwe manier. M'50 heeft gekozen voor het genre wat bekend staat onder de naam van de bouquet-reeks. Dergelijke pulplectuur wordt ruim door de doelgroep gelezen. Jaarlijks worden plm. 70 miljoen van dergelijke boekjes verkocht. Voor M'50 mocht oud-JOVD-Hoofdbestuurslid Jan van Zanen (staatsrechtelijk jurist) dit project gaan uitvoeren. M'50 heeft de productie en distributie van de pocket in handen gelegd van Gemini-producties uit Hilversum.

Het boekje is in een oplage van 40.000 verschenen en op bijna 5000 verkooppunten overal in Nederland verkrijgbaar voor slechts f2.95 (!).

Het bereik van het boekje is enorm. M'50 verwacht ongeveer 65% via de winkelverkoop te kunnen afzetten (26.000 exemplaren). Als dan bedacht wordt dat zich achter iedere koopster ongeveer 9 leesters bevinden is te begrijpen hoe enorm het bereik van het produkt kan zijn.

De productie heeft nogal wat voeten in de aarde gehad. Steeds moest zorgvuldig worden afgewogen wat wel en wat niet in de pocket kon. Tijdens zijn persconferentie sprak Jan van Zanen over de "spanning die steeds bestond tussen hetgeen M'50 aan staatsrechtelijke en politieke informatie verwerkt wilde zien en hetgeen de romantische formule vereist". Bovendien gold als randvoorwaarde bij de produktie dat geen "sexistische kretologie" mocht worden gebruikt in de pocket.

Voor M'50 geldt de uitgave als een "experiment". "Nu vaststaat dat velen blijkbaar genieten van het genre, waarom dan niet proberen via dit genre een politieke boodschap over te dragen? Als meisjes iets opsteken via de zogenaamde doktersromannetjes over hoe het werkt in een ziekenhuis, waarom dan niet gepoogd zo iets over te brengen over hoe het werkt in Den Haag?", aldus Jan van Zanen.

Waarom elitair doen en zeggen dat dergelijke boekjes niet te pruimen zijn. En dat terwijl voor de doelgroep nauwelijks algemeen politieke vormingsmateriaal is te verkrijgen. Het waren argumenten voor M'50 om deze uitgave te maken.

Het Didactisch Service Team uit Bussum heeft in opdracht van M'50 een onderzoek verricht naar de mogelijkheden om de pocket in het onderwijs te gebruiken. De eerste resultaten van het DST-onderzoek mogen positief worden genoemd. In het verslag van een klankbordgroepbijeenkomst van docenten staat: "Meisjes in de leeftijd van 14 tot 23 jaar kunnen via een romantische pocket in contact gebracht worden met politiek. De vorm zal hen in principe aanspreken". En waarom? Omdat het bestaande lesmateriaal volgens de docenten vaak moeilijk en onaantrekkelijk is. De leerlingen staan zeer afwijzend tegenover de politiek: de uitgave zou in een meeromvattend lespakket "een motiverende functie" kunnen vervullen.

Al met al heeft M'50 (en indirect de JOVD) op het eerste gezicht behoorlijk gescoord met het doen van deze uitgave. Er is zeer

JOVD-VARIA

veel aandacht besteed aan het verschijnen van de pocket in de media. Overwegend positief waren de reacties in de pers. Zelfs het team van Farce Majeure kon niet nalaten ruime aandacht aan de pocket te schenken. Zij het in persiflage...

Het uiteindelijke product mag er dan ook zijn. Een lezenswaardig boekje waarin op een speelse manier in een romantische verhaal een flink aantal politieke zaken worden belicht. Je zou bijna zeggen: iedere JOVD'er hoort het in de boekenkast te hebben. Als je overigens meer wilt weten over het werk van M'50 kun je schrijven of bellen naar M'50, Oude Gracht 139bis, 3511 AJ Utrecht, tel. 030-333494.

Op dit moment zitten namens het JOVD Hoofdbestuur in de Algemene Vergadering van M'50 Leo Pieter Stoel en Eric Balemans. Binnen het bestuur van M'50 vervult ook al een oud-JOVD-hoofdbestuurslid een functie. En dat is Antoin Scholten. Hij is penningmeester van M'50.

Voor Jan van Zanen werd aangesteld als project-coördinator bij M'50 werd deze functie eerder reeds vervuld door de oud-JOVD-Hoofdbestuursleden Eric Brinckmann en Annette Schijvenaars. Zij voerden het project ontwikkelingssamenwerking 'Zwart, wit of kleur' (een lessenserie) uit. Tot slot heeft de redactie van Driemaster als uitsmijter besloten een korte passage uit het boekje 'Alleen het lot kiest geen partij' weer te geven. Gewoon om jullie een beetje lekker te maken...

"Sanne Wanders is een jonge zelfbewuste vrouw, die aan het begin staat van haar politieke carrière. Niets lijkt haar verkiezing tot Tweede Kamerlid nog in de weg te kunnen staan. Als ze tijdens een TV debat de tien jaar oudere Meik Steenstra ontmoet, voelt ze zich op een onverklaarbare manier tot hem aangetrokken. En dat terwijl hij juist datgene vertegenwoordigt waar ze zo'n hekel aan heeft: hij staat immers bekend als een playboy-achtig type en een snelle versierder en bovendien behoort hij tot een politieke partij, waarvan de beginselen lijnrecht tegenover de hare staan. Nadat haar eerste interview met de journaliste Rita Overman, een vriendin van Meik op een falikante mislukking is uitgelopen, lijkt haar wereld ineens te storten. Zal er nog iemand zijn die een stem op haar wil uitbrengen? Betekenen de steeds sterkere gevoelens die ze voor Meik Steenstra koestert dat ze maar beter de politiek kan verlaten? Deze en nog vele andere gedachten beheersen haar op de avond van de verkiezingen, waarop niet alleen over haar politieke, maar ook over haar persoonlijke toekomst wordt beslist".

Smaakt dit niet naar meer? Het boekje 'Alleen het lot kiest geen partij' is verkrijgbaar voor f2.95 bij de meeste Bruna en Ako shops, sigarenhandelaren en supermarkten.

OPROEP COMMISSIELEDEN MIDDEN-OOSTEN COMMISSIE

Na afronding van de nota over door Israël bezette (? red.) gebieden, zal de Midden-Oosten commissie een nieuwe studie aanvragen.

Mogelijke onderwerpen zijn de situatie in Libanon of de oorlog Iran-Irak.

Gezocht worden mensen die bereid zijn:

- eens in de maand te vergaderen (reiskosten worden vergoed)
- studieopdrachtjes tussendoor uit te voeren
- interesse inde Midden-Oosten problematiek

Nadere informatie bij Ron Batten tel.020-952479

OPROEP COMMISSIELEDEN WEST-WEST COMMISSIE

informatie bij Annelies Meybaum tel.02975-62323

IFLRY

ZOMERGEBEUREN

Van omstreeks 11 t/m 18 juni organiseert onze internationale federatie IFLRY een zomerbijeenkomst van liberalen en radicalen uit heel West-Europa.

Dit quasi politieke gebeuren speelt zich af in het zonnige Catalonia (Spanje) en zal, naast de reiskosten, ongeveer f200,- kosten voor verblijf en voeding.

Verdere informatie bij Jules Maaten tel. 020-410300

ATTENTIE!

DRIEMASTER WIL GRAAG OP DE HOOGTE GEHOUDEN WORDEN VAN ACTIVITEITEN VAN AFDELINGEN EN DISTRICTEN WELKE TEVENS INTERESSANT ZIJN VOOR JOVD-ERS ELDERS IN HET LAND!

DE JOVD EN INVLOED

Vaak wordt de JOVD verweten dat ze een roepende in de woestijn is. Waarom zou je je druk maken over zaken als defensiebeleid of milieubeleid. Wie interesseert zich nu voor de JOVD?

Afgezien van de vraag of het doel van de JOVD het hebben van politieke invloed is, kunnen er voldoende wegen aangewezen worden waarlangs de JOVD wel degelijk invloed heeft in politiek Den Haag.

Hoewel wij geen partij zijn, althans geen politieke, zijn wij wel de grootste jongerenorganisatie die zich met politiek inlaat. Eén van de redenen dat de JOVD zo'n 5000 jongeren aan zich weet te binden is dat met een keuze voor de JOVD nog géén definitieve politieke kleurbevestiging impliceert.

We kunnen onze eigen standpunten innemen, zonder rekening en verantwoording af te hoeven leggen aan een "moederpartij". De JOVD hoeft geen rekening te houden met verantwoordelijkheden waarmee een politieke partij wel rekening behoren te houden. Het doet er niet toe wie in de regering of de oppositie zit, we kunnen rustig onze gedachten naar voren brengen. Ook verliest de JOVD haar standpunten niet door het noodzakelijke sluiten van compromissen om een coalitie te kunnen vormen c.q. te kunnen voortzetten. In tegendeel, het is juist de JOVD die kan ageren als een regeringsstandpunt in strijd is met liberale ideeën.

Als onafhankelijke organisatie kunnen we op treden als liberaal geweten, een rol die we in het verleden en heden veelvuldig vervullen. Denkt u maar aan de Wet gelijke behandeling en het euthanasie vraagstuk.

Deze onafhankelijke houding maakt de JOVD tot een unicum in de Nederlandse politiek. Geen enkele andere politieke jongerenorganisatie heeft oud-leden van zó divers politiek pluimage in de Nederlandse politiek. Op dit moment zitten in de Regering en de Kamer een groot aantal voormalig JOVD'ers die verschillende partijen vertegenwoordigen. We zijn zowel in de PvdA als in D'66, CDA en VVD en zelfs in de CPN vertegenwoordigd. Dit zijn allemaal mensen die weten wat de JOVD doet, hoe we werken en wat onze uitgangspunten zijn.

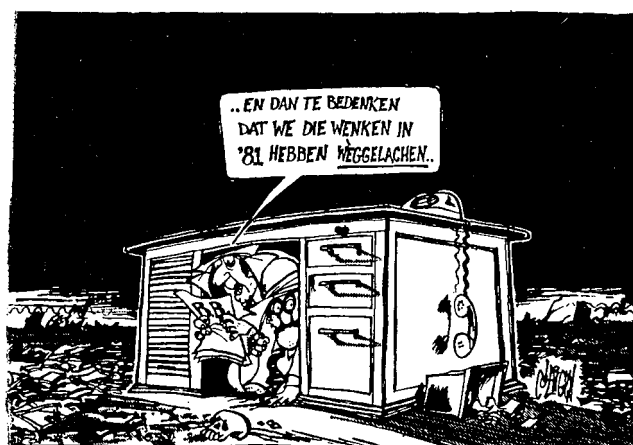
Naast het unieke onafhankelijke karakter van de JOVD kenmerken ons een groot aantal factoren die we gemeen hebben met andere politieke jongeren organisaties.

Net als andere organisaties hebben wij contacten met fracties in de Tweede Kamer, in de Eerste Kamer, met besturen van politieke partijen en diverse geledingen van politieke organisaties die interessant zijn voor de JOVD. Hoewel er (gelukkig) geen eigen vertegenwoordigers zitting hebben in besturen en fracties van politieke partijen kunnen we via deze indirecte kanalen wel degelijk het één en ander bereiken.

Een ander mooi voorbeeld is het Des Indes beraad. Tien jaar geleden is dit overleg opgezet met het doel het beslechten van barrières die een coalitie tussen VVD, PvdA en D'66 in de weg staan. Het overleg vordert langzaam, toch zit er voortgang in. Zo sluit géén der drie partijen op dit moment een coalitie met één van de anderen uit.

Het Des Indes beraad is het enige forum waar deze drie partijen aan deelnemen, zonder dat het CDA aanwezig is. Men zal aanvoelen dat de christen-democraten hier allerm minst van gecharmeerd zijn, hetgeen in het euthanasie debat weer eens bleek.

Al met al kan, afsluitend, gesteld worden dat de JOVD, ondanks het feit dat het een jongerenorganisatie is, een niet onaanzienlijke rol speelt in politiek Den Haag. De mogelijkheden zijn er, het is aan de JOVD om deze te benutten. Zo kan de "pressiefunctie" van onze organisatie blijvend uit de verf komen. Dit geldt zowel voor het Hoofdbestuur als ook voor de afdelingen en districten.

MEER IN HET KADER VAN TSJERNOBYL

ROBIN LINSCHOTEN: "HET KARWEI IS NOG NIET AF!"

MARIEKE DE KONING

"WIJ GEVEN MOMENTEEL HONDERDZEVEN MILJARD UIT AAN DE SOCIALE ZEKERHEID. DAT IS EENDERDE VAN ONS NATIONAAL INKOMEN EN BEDOELD VOOR ONGEVER EENDERDE VAN DE BEVOLKING. DAT IS EEN ENORME LAST VOOR ONZE ECONOMIE. NOU OMVAT DE STELSELWIJZIGING WEL MEER DAN BEZUINIGINGEN".

VRAAG: "Bestaat er de mogelijkheid dat er in de toekomst meer premie opgebracht moet worden door minder mensen? De afgelopen decennia zijn er daarom ideeën geopperd om de financiering van het stelsel los te koppelen van de productiefactor arbeid. In de vijftiger jaren de negatieve inkomstenbelasting. In de zeventiger jaren kwam de PPR met een basisinkomen voor iedereen. Onlangs heeft de WRR een rapport uitgebracht waarin zij pleit voor een gedeeltelijk basisinkomen van 450 gulden per maand voor iedereen. Zouden dit soort ideeën een oplossing kunnen zijn?"

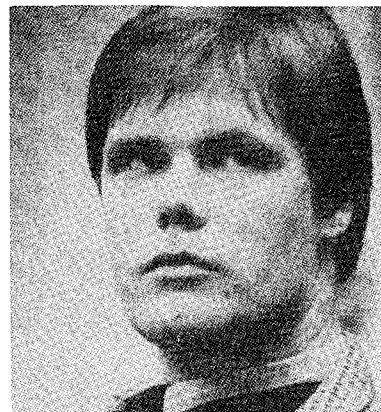
ANTWOORD: "Ten eerste is het de vraag of dat problemen gaat opleveren. De oorzaak ligt niet alleen bij de werkloosheid, maar ook bij de vergrijzing. Tevens zijn alleen de loondervingsverzekeringen, dus de werkloosheidswetten en de arbeidsongeschiktheidswet, gekoppeld aan arbeid. Het overgrote deel is gekoppeld aan inkomen zowel uit arbeid als vermogen.

Ik ben geen voorstander van loskoppeling, omdat er dan andere normen moeten gaan gelden. Het extra belasten van kapitaalsintensieve bedrijven, bijvoorbeeld. Dat omvat veel high-tech, een stuk innovatie en de speerpunten binnen je eigen industrie-beleid. Dat betekent dus dat je een belemmering opwerpt om internationaal mee te kunnen blijven doen. Het is trouwens typisch Nederlands, hè. Als we er binnen een bepaalde sfeer zelf niet uitkomen, dan gaan we er maar wat anders bij betrekken, om daarmee een wat breder draagvlak te krijgen. Dat kan alleen als er in de uitgavensfeer zelf niet iets structureel fout zit. Nou, wij vinden dan ook dat er minder aan de sociale zekerheid uitgegeven moet worden, en met name ervoor zorgen dat er minder mensen in die uitkeringen terecht komen."

VRAAG: "Waarom worden nu juist de werkloosheidswetten en de arbeidsongeschiktheidswet zo hard aangepakt?"

ANTWOORD: "Vorig jaar is de AOW, met name op het gebied van de gelijke behandeling, aan de orde gesteld; evenals de Kinderbijslagwet, AWBZ en het hele pakket van ziektekostenverzekeringen. De voorzieningen zijn nog niet herzien. Ook de weduwen- en wezenwet moet aangepast worden, mede uit hoofde van de vierde EG richtlijn. De vraag is nu of je ook het recht op een weduwnaarspensioen moet gaan toe-kennen.

Onlangs is de beurt voor herziening toegeval-len aan de werkloosheidswetten en de arbeidsongeschiktheidswet. Daar zitten de grootste problemen. De huidige werknemersverzekering kent verschillende wetten en uitvoeringsinstancies. Men wil allereerst één werkloosheidswet, die uitgevoerd wordt door de bedrijfsorganisatie. Op gemeentelijk niveau valt er dus wat dit betreft een taak weg. Ten tweede vinden wij dat de principes waarop deze verzekering gebaseerd was, geen opgeld meer doen. De VVD vindt het eerlijker om de duur van de werkloosheidsuitkering te relateren aan de hoeveelheid belastingen en premies die men heeft betaald en de hoeveelheid rechten die men in het verleden heeft opgebouwd. Ten der de hanteren de WW en de WWV dezelfde begrippen met verschillende betekenissen. Ook de personenkringen verschillen: iemand die onder de ene wet valt hoeft niet onder de andere te vallen. Wetstechnisch rammelde er dus nogal wat.

INTERVIEW

Ten vierde heb je bij de WAO te maken met verdiscontering van de werkloosheid. Dit is tien jaar geleden door dhr. Boersma (CDA) tijdens het kabinet-Den Uyl ingevoerd. Mensen die bijvoorbeeld voor 15 procent arbeidsongeschikt zijn (minimumgrens) krijgen toch een volledige WAO-uitkering. Hierdoor is het aantal arbeidsongeschikten aanzienlijk gegroeid, want een werkgever begint niet aan iemand die het etiket arbeidsongeschikt draagt. Dat wekt frustraties. Dit heeft enkele politieke partijen, waar onder de VVD, tegen de borst gestoten, evenals het oneigenlijk gebruik. Er was toen nog geen politieke meerderheid voor herziening. Vooral het CDA hield lange tijd, bij monde van Boersma vol dat het slechts om een kwestie van beschaving ging en een verandering, sociaal niet verantwoord was.

VRAAG: "Geeft het nieuwe stelsel weer een impuls aan de solidariteit, de persoonlijke en sociale verantwoordelijkheid?"

ANTWOORD: "Tja, van de belastingbetaler wordt meer solidariteit gevraagd voor diegenen met een lang arbeidsverleden en wiens positie op de arbeidsmarkt moeilijker is. Bij de libe-

ralen staat het equivalentiebeginsel voorop en zo vindt de VVD het rechtvaardig om van het arbeidsverleden uit te gaan. Momenteel neemt men hiervoor een fictief arbeidsverleden dat afhankelijk is van de leeftijd. Dit is een tijdelijke oplossing, omdat er in ons land nog geen verzekerdenregistratie bestaat. Die moet erwel komen. De verantwoordelijkheid is een liberaal winstpunt. Er komt een stricte scheiding tussen de loondervingsfunctie en de minimumbehoefte functie. Alle loongerelateerde uitkeringen worden volledig geïndividualiseerd en ieder stukje eigen verantwoordelijkheid om, bijvoorbeeld een bovenwettelijke uitkering te regelen, komt voor de volle honderd procent tot zijn recht. Bij de loondervingsfunctie gaat de verantwoordelijkheid dus geheel buiten de overheid om. Bij de minimumbehoefte-functie ligt er een specifieke verantwoordelijkheid om uitkeringen aan te vullen tot het sociaal minimum. Het minimumbehoefte-effect, waarvan de overheidsverantwoordelijkheid in de Grondwet is verankerd, wordt via de premieplichtigen geregeld. Deze scheiding is een verbetering, ook qua duidelijkheid.

INTERVIEW

VRAAG: "De loondervinsfunctie is ingevuld via volledig geïndividualiseerde uitkeringen; de minimumbehoeftefunctie

niet. U vindt dat het stelsel nog verder op het individu toegespitst moet worden, mede uit hoofde van de derde EG-richtlijn. In het boek "De mens is de mens een zorg" van A. de Swaan, uit de auteur kritiek op dit soort ideeën. Het stelsel behoort een laatste toevlucht te zijn, waarvóór eerst andere leden van de leefeenheid aangesproken moeten worden op hun sociale verantwoordelijkheidsgevoel. Wanneer je het stelsel tot het uiterste toe wil gaan individualiseren, maak je de mensen steeds afhankelijker van de overheid en tast je indirect de vrijheid van het individu aan."

ANTWOORD: "De werknemersverzekering is een individuele verzekering tegen een individueel risico. Kort na de Tweede Wereldoorlog heeft de commissie Van Rhijn zich onder meer bezig gehouden met de vraag wat de voor- en nadelen zijn van een individuele uitkering. Kijk, als je eerste een beroep doet op de leefeenheid, dan breng je je de economische stabiliteit in gevaar in tijden van grote werkloosheid omdat de koopkracht dan aanzienlijk zou dalen. Momenteel is er een discussie gaande of de overheid ook boven-minimale uitkeringen moet gaan regelen. De VVD is hierin zeer geïnteresseerd, want hoe meer individuele rechten er kunnen ontstaan, hoe liever. Wij willen meer verantwoordelijkheid naar de mensen, bedrijfstakken en ondernemingen brengen. Wij willen uiteindelijk ook af van de inkomenstoets."

VRAAG: "Waarom voer je die individualisering dan niet door tot de derde fase?"

ANTWOORD: "Dat is het vangnet. Dat betekent overigens niet dat er een onderscheid tussen man en vrouw gemaakt wordt. Het kabinetsvoorstel behandelt alle leefvormen gelijk, ook homoseksuele echtparen, wat voorheen niet het geval was. Ik heb hierop een amendement ingediend om alle subjectieve elementen eruit te halen. Dus aan de hand van objectieve criteria vaststellen of men al dan niet een gemeenschappelijke huishouding voert. Een ander kabinetsvoorstel biedt de mogelijkheid aan diegenen die daarom vragen, de uitkering in twee

gelijke delen opgesplitst, individueel te ontvangen. Hiervóór ging de volledige uitkering naar de kostwinner."

VRAAG: "Hoe gaat de overgang van het oude naar het nieuwe stelsel verlopen?"

ANTWOORD: "Er is een aparte invoeringswet, waarin het overgangsrecht geregeld wordt. In het algemeen geldt de nieuwe wet alleen voor nieuwe gevallen. De oude gevallen blijven dus naast het nieuwe stelsel bestaan. Omdat het onrechtvaardig leek, arbeidsongeschikten onder de 35 jaar nog dertig jaar van eenzelfde uitkering te laten genieten, komt er voor deze groep een herkeuring. Gedeeltelijk arbeidsongeschikten zouden, overigens, volgens het kabinetsvoorstel in de Bijstand belanden. Dit is nu veranderd in de IOW."

VRAAG: "Er is heel wat kritiek gekomen op de stelsel-herziening, met name vanuit de protestgroep "Initiatiefgroep bescherming en vernieuwing van de sociale zekerheid"...."

ANTWOORD: ".... en terecht! Wij als VVD hebben zelf negentien wijzigingsvoorstellen ingediend."

VRAAG: "De uitvoering is geheel gedecentraliseerd, maar slecht gecoördineerd. Als de inhoudelijke discussie afgelopen is, neemt men dan de uitvoering van het stelsel onder de loep?"

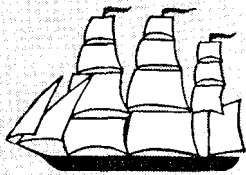
ANTWOORD: "Dat is zeker nodig. Ik denk dat het wel zal gaan gebeuren ook."

De discussie in de Kamer is afgerond. Aan het eind van ons gesprek lijkt Robin Linschoten zeer tevreden over het resultaat: "Je kan duidelijk zien dat ook de liberalen betrokken zijn geweest bij de stelselherziening."

DRIEMASTER

- ▶ Congresverslag
- ▶ Belastingresolutie
- ▶ Problemen in LCTO

JAARGANG 38

NUMMER 5

TWEE LIBERALE VETERANEN

HOOFDBESTUUR

Voorzitter: 030-511663
Eric Balemans
Postbus 85013, 3508 AA Utrecht

Algemeen secretaris:
Johan Buitenga 071-134627
Lange Brug 8a, 2311 TC Leiden

Penningmeester:
Jan van der Laag 05208-66395
De Nieuwe Sluis 10, 8064 EB Zwartsluis

Vice-voorzitter Politiek:
Leo Pieter Stoel 010-4651667
Vijverhofstraat 119b, 3032 BJ R'dam

Vice-voorzitter Organisatie:
Michiel Wigman 073-338189
Mariënstein 144, 1852 SK Heiloo

Internationaal secretaris:
Annelies Meybaum 02975-62323
Van Eerbeeklaan 8, 1422 GG Uithoorn

Secretaris Vorming & Scholing:
Karin de Boer 03212-2210
Kruisboog 8, 8255 GC Swifterband

Secretaris Public Relations:
Rob de Vries 070-646200
Van Speijkstraat 138, 2518 GC D-H

Secretaris Bestuurlijk Juridische Zaken:
Talien Willems 050-269695
Van Leeuwenhoekstraat 20, 9727 JJ Gron.

Secretaris Soc.-Economische Zaken:
Annette Nijs 015-154034
Coendersstraat 23, 2613 SM Delft

Secretaris Welzijn:
Ron Brand 01736-2093
Hortensialaan 42, 2641 CS Pijnacker

Secretaris Ecologische Zaken:
Rob Scholte 080-561705
Marconistraat 44, 6533 KZ Nijmegen

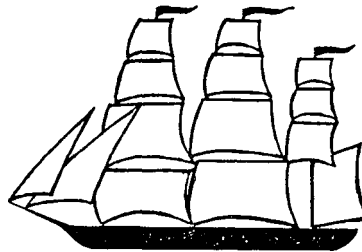
Secretaris Internationale Zaken:
Albert Kooiman 02510-27826
Kastanjelaan 18, 1943 DP Beverwijk

Secretaris Promotie & Ledenwerving:
Jaap Burger 03202-543
Sternweg 27, 3889 LH Zeewolde

Secretaris Organisatie:
Hugo Broekman 03494-52135
Van Kluyvelaan 6, 3862 XG Nijkerk

JOVD Algemeen Secretariaat:

Prins Hendrikkade 104
1011 AJ Amsterdam
telefoon 020-242000

DRIEMASTER
het schip van de vrijheid
voortgestuwd door
verantwoordelijkheid,
verdraagzaamheid en
sociale rechtvaardigheid

DRIEMASTER

Driemaster is het orgaan van de JOVD, de onafhankelijke liberale jongerenorganisatie voor Vrijheid en Democratie. Inzake abonnementen en advertentie-tarieven wordt U verzocht contact op te nemen met het algemeen secretariaat.

REDACTIE DRIEMASTER

Hoofdredacteur:
Albert Berens
Abel Tasmanlaan 12
2803 GK Gouda
01820 - 20113

Caroline Loen (adjunct-hoofdredacteur)
Jort Kelder (eindredacteur)
Maarten Biesterveld (eindredacteur)
Marieke de Koning
Theda Boersema
Walter Römelingh
Edwin Poll

Rob de Vries (HB-auditor)

Algemeen Secretariaat 020-242000.

Publicatie in Driemaster betekent niet dat de mening van de redactie of het hoofdbestuur verwoord is. Toezending van kopij aan de hoofdredacteur vergroot de kans op publicatie in hoge mate.

REDACTIONEEL

Ondanks het feit, dat op het congres van juni de Driemaster-perikelen nog niet tot een (goed) eind zijn gebracht, is de nieuwe redactie van start gegaan. Werkend met het Hoofdbestuur op basis van de nieuwe situatie, hoewel die nog niet officieel in werking is getreden.

Het eerste resultaat van het werk van het verse team ligt nu voor U. Aangezien de mei-Driemaster U pas heeft bereikt na het congres van juni, hebben wij dit keer de verwachting dat deze zomer-uitgave onder Uw ogen zal komen nog voordat het november-congres geweest is.

Vooral deze onregelmatigheden in de verschijning zijn de redactie, de lezers en het hoofdbestuur een doorn in het oog. Momenteel wordt dan ook onderzocht hoe en wanneer daarin structureel verbetering kan worden gebracht.

Tot zolang in ieder geval dit exemplaar, waarin twee liberale veteranen het hart luchten; de problemen in het ICTO de revue passeren; het congres van juni wordt beschreven; verschillende (ex-) HB-leden hun mening over de gang van zaken in de JOVD, de VVD en Nederland geven (voor minder doen we het niet) én (jawel) de resolutie voor het najaarscongres als een uitneembare centre-fold aan Uw ogen voorbij zal trekken.

Indien U de behoefte mocht gevoelen op één der bovengenoemde of andere hierin aan te treffen artikelen te reageren, danwel anderszins pennevruchten aan ons te doen toekomen, verdient het aanbeveling, die te richten aan het privé-adres van de hoofdredacteur. Deze procedure verhoogt de kans op publicatie in aanzienlijke mate.

In de hoop ons volgend product eind september tot U te kunnen laten komen (don't hold your breath) groet ik U.

ALBERT BERENS

JOVD-ER IN VVD-HB

Sedert de Algemene Vergadering van de VVD van april dit jaar, maakt Ada den Ottelander deel uit van het hoofdbestuur van de liberale partij. Zij bezet daarin de positie van "jongeren-vertegenwoordigster" met adviserende stem. In de JOVD is Ada een oude bekende. Na in het verleden een reeks van activiteiten te hebben ontplooid is ze nu nog steeds de spil waar het kaderblad LEF omheen draait.

Toch denkt Ada, dat ze "door het VVD-hoofdbestuur voor deze positie in aangezocht, om andere redenen met name". Zo is ze namelijk ook in de (Utrechtse) VVD al jaren zeer actief. "Die HB-zetel is dan ook zeker geen kwaliteitszetel voor een JOVD-'er", verklaart ze. In de Samenwerkingsovereenkomst werd de mogelijkheid gecreëerd een dergelijke jongeren-zetel in te stellen. Die is echter bedoeld ter bevordering van het contact tussen de VVD-jongeren en de partij. "Mijn achterban is dan ook grotendeels ongeorganiseerd. Hier en daar zijn er weliswaar jongerencontacten, maar in zijn algemeenheid zijn de VVD-jongeren niet als zodanig als groep herkenbaar".

Gezien de uitslag van de verkiezingen en het feit dat de VVD ook onder haar jongeren-aanhang een zeer aanzienlijk verlies heeft geleden, is het niet verkeerd om te veronderstellen dat er veel werk op haar ligt te wachten. De redactie wenst haar namens de hele JOVD veel sterkte en succes daarbij toe.

JOEKES:

Niet hèt liberale geweten

De verkiezingen van mei 1986 zijn wel de verkiezingen van Drs. Theo Joekes genoemd. Nu is dát wellicht wat overdreven, doch vast staat dat de nestor van de liberale fractie een uniek resultaat heeft behaald. Na vorig jaar door menig VVD'-er te zijn verguisd, heeft Joekes niet alleen de gunst van 284.989 kiezers weten te winnen (daarbij ongewild geholpen door lijstaanvoerder Nijpels), ook heeft hij zich binnen de VVD een positie weten te verwerven die hij zelf wellicht niet meer voor mogelijk had gehouden.

Of men nu wel of niet blij is met de door "het meest ervaren liberale Kamerlid" behaalde zetel, Joekes blijft een intrigerende persoonlijkheid en menig journalist heeftdan ook zijn of haar licht over hem doen schijnen. Voor Driemaster geen reden om niet op een bijzonder fraaie zaterdagochtend naar de Haagse Koninginnegracht af te reizen en aldaar, onder het genot van diverse koppen koffie en voor het open keukenraam nader kennis te maken met het Kamerlid Joekes....

CAROLINE LOEN &
ALBERT BERENS

Als wij, toch enigszins steunend, de trappen hebben bestegen die leiden naar het appartement van onze gastheer, merkt deze in de deuropening ietwat triomfantelijk op dat hij die tocht toch dagelijks zonder al te veel moeite maakt. Gezien het warme weer worden we vervolgens naar de keuken geleid, want "daar is het koeler en je hebt er het mooiste uitzicht!" Dan wijzend naar een inderdaad bijzonder fraaie kastanjeboom: "Die wilden "ze" enige tijd geleden nog omkappen, maar daar heb ik gelukkig een stokje voor kunnen steken! Die boom heeft zijn leven aan mij te danken, al zal hij dat helaas nooit beseffen."

Zoals bekend mag worden verondersteld, heeft een bijzonder veelkleurige aanhang Joekes weer de Kamer in gekregen. Hoe denkt hij "zijn" 284.989 kiezers eigenlijk tevreden te houden?

Over veelkleurige aanhang gesproken: D'66 gemeenteraadslid Sluiter (Assen) pleitte vorig jaar voor een standbeeld voor Joekes. Hij zegt daarover: "Ik heb dat beschouwd als een goedkope manier om mij politiek te beschadigen. Ik heb helemaal geen behoefte aan D'66 aanhang."

Strikt genomen hoeft hij natuurlijk volgens het Nederlandse systeem niemand speciaal tevreden te houden, anders dan door zijn optreden als lid van de fractie, merkt Joekes ontspannen op. Maar uiteraard beseft hij dat al die duizenden voorkeurstemmen niet voor niets op nummer 24 zijn uitgebracht. "Pas in de dagen na de verkiezingen ben ik ertoe gekomen, mede aan de hand van dit soort gesprekken, om na te gaan wat nu de hoofdmotieven zijn geweest. Dat kun je afleiden uit wat de mensen tegen je zeggen en wat de pers over je schrijft. Zo stond er overigens in de Volkskrant een bijzonder fraaie spotprent van een buitengewoon jonge Joekes als fractievoorzitter. Dat is hopelijk van weinig mensen de bedoeling geweest. Ik denk dat er twee hoofdelementen te onderscheiden zijn. Ten eerste de mensen die, misschien wel instinctief, zeiden: "Die Joekes heeft toch de afgelopen jaren goed gefunctioneerd, was dat nu wel nodig om hem op de veertigste plaats te zetten" en dan in allerlei variaties van "gemeen" tot "ondankbaar". Iets waar ik overigens in het geheel niet aan doe, hoewel het niet het fijnste voorbeeld van kandidaatstelling is. Dan is er de groep die veel meer in het algemeen wel op de VVD wilde stemmen, maar tegelijkertijd kritiek op de leiding van de VVD-fractie ken-

+ INTERVIEW +

baar wilde maken, daaronder ook velen die anders helemaal maar niet VVD hadden gestemd. Die kiezers gaven te kennen liever dit soort VVD te hebben, met wat minder trucage en wat minder springerigheid, dan het soort VVD dat zich de afgelopen vier jaar af en toe manifesteerde. Zelf ben ik nooit zover gegaan te zeggen: "stem op Joekes en tegen wie dan ook", maar er is tegen het einde van de campagne door kennelijk bevriende, maar mij nog immer onbekende zijde wel in die zin geadverteerd." Nu hij zijn kiezers zo heeft ingedeeld heeft hij ook al een idee ten aanzien van zijn opstelling naar de genoemde groepen. "Tegen die eerste groep kiezers zeg ik: "Bedankt, ik hoop dat je er geen spijt van krijgt". Met betrekking tot de tweede groep denk ik, dat ik, wellicht meer dan anderen gehouden ben ervoor te zorgen dat de gemaakte afspraken over de toekomst van Nijpels worden nagekomen. Nijpels heeft zich een slecht leider getoond, al heeft hij zijn kwaliteiten. Er mocht en mag niet worden toegewerkt naar een situatie waarin hij toch niet helemaal politiek leider af is." Zoals men in Nijpels een zondebok heeft gevonden, zo is voor velen Joekes geworden tot een personificatie van "hoe het wel moet in de VVD". Uitgebreid is hij bejubeld als de "laatste Liberaal" en het "Liberale geweten". Zelf reageert hij laconiek op dergelijk titels: "Liberaal geweten? Ik weet eigenlijk wel zeker dat die titel mij niet past." En vervolgens even een uitstapje makend naar één van de doornen in het oog van de liberale nester, de Telegraaf: "Overigens was de Telegraaf druk bezig duidelijk te maken dat ik die term toch niet echt verdiend heb. Dat deden ze voor de verkiezingen trouwens ook al. Nu weet ik niet of het liberalisme moet worden beoordeeld door een verslaggever die strijk en zet het CDA-belang vertegenwoordigt. Het oordeel van de telegraaf over het liberalisme staat bij mij helemaal niet zo hoog aangeschreven." Nog even terug naar het liberale erfgoed. Als men het heeft over het liberale gezicht van de VVD, wordt het euthanasie-vraagstuk gezien als één van de items. Toch is het nauwelijks aannemelijk dat een man als Joekes vindt dat de -op dat moment in volle gang zijnde- formatie zou moeten stuklopen wanneer daar niet een "liberale" oplossing voor gevonden wordt. Inderdaad is Joekes

hierover kort en krachtig: "Nee, natuurlijk niet! Je kunt bovendien nog minder doen voor de euthanasie als je jezelf eruit manoeuvreert."

Over de te volgen lijn: Je moet je beleidsvoornemens niet afstemmen puur op de kiezersgunst. We hebben een beetje een traditie opgebouwd in de afgelopen 40 jaar en weten nu wel zo'n beetje wat wij als partij willen bepleiten. Dan moet je dat niet volledig gaan aanpassen aan de markt." Dan weer even praktisch: "Je moet natuurlijk niet iets doen dat volledig tegen de markt in is; zoals het samengaan met de PvdA om het euthanasie-vraagstuk te regelen. Dat is zo tegen de markt in, dat is geen eu- maar kakathanasie!" De mensen, zo weet Joekes, zijn primair geïnteresseerd in wat ze in hun portemonnaie krijgen. Dat wil trouwens niet zeggen dat immateriële punten niet van belang zijn, maar toch...

En later: "Ik ben weleens afgeschilderd als de partij-ideoloog van de VVD. Ik heb me er toen over verbaasd hoe slecht mensen kunnen waarnemen. Over ideologie heb ik helemaal niet zoveel te zeggen."

In de VVD is sedert lange tijd een verschuiving van macht van de centrale top naar de regio's in de vorm van de Kamercentrales te constateren. Joekes heeft altijd die regionalistische tendensen afgekeurd. De relatie met zijn eigen Kamercentrale, 's-Gravenhage, ligt erg gevoelig. Ook vandaaruit heeft hij tijdens de kandidaatstelling veel tegenwerking gekregen. Hij vertelt een anecdoten. "De afgelopen vier jaar was ik contact-Kamerlid voor die KC. Dat hield overigens (in lijn met zijn anti-regionalisme-red.) niet in dat de belangen van deze regio hoger op mijn prioriteiten-lijstje stonden dan de belangen van andere regio's. Op een vergadering vlak voor de verkiezingen met een delegatie van de KC heb ik gezegd, dat mocht ik weer terugkomen in de Kamer ik graag rustig zal afwachten of de afdeling mij weer zal vragen als contact-Kamerlid. Daarbij heb ik gezegd dat ik dat dan in welwillende overweging zou nemen." De acties tegen Nijpels zijn voor een flink deel voort gekomen vanuit een regionale krachtenbundeling van anti-krachten. Heeft hij dat afgekeurd of heiligt het doel hier de middelen? Zo zit het niet in elkaar volgens Joekes. "Je hebt er nu eenmaal mee te maken dat de VVD op dit moment zo werkt. Regionale voorkeuren spelen een grote rol. Als men nu in de KC's tot de conclusie gekomen is dat het

INTERVIEW

regime moet veranderen, is dat voor mij geen reden om te zeggen "dat is een regionale actie, daar ben ik niet blij mee". Ik ben er al anderhalf jaar van overtuigd dat het roer om moet, die Kamercentrales zijn rijkelijk laat."

De (toenmalige) JOVD-voorzitter Julius Remarque heeft herhaaldelijk verkondigd, dat de strijd rondom het leiderschap van Nijpels zijn diepere grond vindt in een splitsing in de VVD in een "progressief-liberaal" deel en een "conservatief-liberaal" deel. Roerend in zijn 'kleintje-koffie' doet Joekes die theorie af als onzin. In hoeverre hebben de mensen in die twee groepen dan meer met elkaar gemeen dan het 'voor' of 'tegen' Nijpels zijn? Met een vrolijke grijns: "Ach, ik denk dat de ene groep wat meer mensenkennis heeft dan de andere!" En vervolgens: "Dat verhaal van Uw voorzitter slaat helemaal nergens op. Maar dat vind ik ook niet erg. Ik ben 22 jaar lang de meest blatante onzin van menig JOVD-woordvoerder moeten aanhoren. Ook van één of twee die later tot het leven in de Kamer zijn geroepen. Wie daardoor verbaasd is, heeft te weinig in de gaten wat ik vroeger zelf ook te weinig in de gaten had, namelijk waarom iemand zich op die leeftijd op een semi-wetenschappelijke manier met politiek gaat bezig houden. En dat is om het te leren. En dan heb je een heel enkele keer een politiek genie als Hans Wiegel, dat ook dan al de zaken goed doorziet, maar gelukkig zijn we niet allemaal genieën."

Joekes over Kamerleden:

"Frankie de Grave is een reuze goed voorbeeld, echt een van de beste representanten van wat je hebben moet. Hij is jong, heeft goed gestudeerd, heeft een aantal jaren ervaring in het bedrijfsleven. Hij voert niet het hoogste woord maar ook niet het laagste. Doet zijn werk op tijd, een hele schrandere politicus. Zo kan je ze niet allemaal hebben -die komt trouwens ook uit de JOVD, kun je nagaan- de extremen zijn mensen die intellectueel de capaciteiten niet hebben om het werk aan te kunnen. Daarvan hebben we er een paar gehad in de Kamer, gelukkig niet zoveel. En je hebt mensen die zich zozeer laten opgeselen door hun carrière, dat ze een belemmering voor het geheel vormen."

Nog even verder over de JOVD. "Ik heb altijd geweigerd om donateur te worden van een organisatie die de volle vrijheid heeft en die ook

vroeger regelmatig gebruikte, om de VVD-fractie op kritieke momenten voor de voeten te lopen." Juist uit diezelfde JOVD-hoek is in de afgelopen periode veel steun voor hem gekomen. "Ja, het is mij dan ook goed uitgekomen dat ik mij nooit verbonden heb met de JOVD. Het zijn juist ook JOVD'ers geweest die toen er echt iets met mij aan de hand was in alle vrijheid hebben gezegd "Ho eens even, zo gaan we niet met elkaar om!" Maar hij heeft uit meer hoeken steun gekregen, nadat hij in de kandidaatsstellingsprocedure op een veertigste plaats was geëindigd. Er werd een hele effectieve campagne op touw gezet.

Voorkeur voor Joekes?

Stem nr. 24 van lijst 3:

VVD

drs Theo Joekes
s-Gravenhage

lid Tweede Kamer

p/a Binnenhof 1a

Postbus 20018 - 2500 EA s-Gravenhage

Telefoon 070-614911

Joekes hierover: "Die campagne is eigenlijk buiten mij om begonnen. Ik zat zelf nog te dubben. Ik heb op 6 november 1984, na afloop van het televisie-gesprek met Cees Sorgdrager mij gevoeld als iemand die in zijn politieke graf kijkt. Toen was natuurlijk de kandidaatstelling nog niet aan de orde, maar ik heb mij afgevraagd of ik dat allemaal zou overleven. In de zomer van 1985, na de gesprekken van Nijpels en Kamminga met groepen KC-besturen, ben ik benaderd door Marietje Frederiks, die tegen me zei dat ze iets voor me wilde doen." Tenslotte belandde Joekes dus op de veertigste, dus onverkiesbare plaats. Vervolgens is hij zich gaan informeren over de hele voekestemmenregeling. "Toen heb ik nog een aantal maanden gehad, waarin ik heb gedacht, waar moet ik me nu werkelijk druk voor maken, wil ik eigenlijk wel zo nodig de Kamer weer in?" In diezelfde periode maakte de uitgever van Joekes hem duidelijk, dat hij als full time schrijver ook een heel aardig bestaan zou kunnen hebben. "Toen begon er echter iemand

INTERVIEW

kleine advertenties voor mij te zetten. Iemand anders maakte mij daarop attent en dat waren de eerste twee leden van mijn committee, dat overigens voor de verkiezingen nooit als zodanig bijeen is geweest. Dat was eigenlijk al het signaal van "je hebt niet veel te willen, je doet het maar gewoon". En daar zijn we, mijn secretaresse, een oud-stafmedewerker en ik, toen geweldig enthousiast op ingesprongen. Maar wel vanuit de gedacht, zij nemen het initiatief, wij leveren het materiaal. Bovendien letten we erop dat het een campagne vóór Joekes en niet tegen ... zou zijn." Spijt heeft hij in ieder geval niet van zijn uiteindelijke keuze. Duidelijk is, dat hij zich niet heeft laten duwen door zijn enthousiaste aanhang, maar zoals van hem verwacht mag worden, de touwtjes van zijn lot stevig in eigen hand heeft gehouden. "Ik heb in dat opzicht nooit spijt van iets dat wel of niet gebeurd is", voegt hij er aan toe, zichzelf daarmee scherp karakteriserend.

De meest uiteenlopende geruchten doen de ronde op het Binnenhof. Korte tijd is er zelfs gesuggereerd, dat Joekes een eigen (vijfmans-) fractie zou willen beginnen. Grapje natuurlijk, of ziet hij stiekem wel wat in een eigen leiderschap? "Ik kijk wel uit! Wat voor ander programma zou ik hebben?"

We confronteren hem met een citaat uit de HP. "Joekes maakt enigszins de indruk van de dolende ridder, die zich opeens geplaagd ziet aan het hoofd van een enorme heirschare."

Joekes: "Als ik het wat sentimenteel mag zeggen; ik denk dat iedereen die zijn ogen en zijn hart open houdt, geleidelijk aan iets van een dolende ridder kan krijgen. Als dat maar niet analoog wordt gezien aan wijlen mijn collega Don Quichotte, mag ik best een dolende ridder zijn. Ik heb in de enquête-commissie wel eens tegen de voorzitter gezegd: Beschouw mij maar als libero, ik denk dat ik de losse bal er wel in kan trappen. Dat kon toen in de uiteindelijke werkverdeling niet doorgaan. Zo'n libero is in termen van voetbal-analogie, zo'n beetje ingehuurd om dolende ridder te zijn. En wat is er mooier voor een liberaal dan libero te zijn!"

Een gesprek met Theo Joekes. Onze gastheer is voorkomend en ontspannen. Soms ietwat belerend, meestal met een subtiele humor en een gezonde dosis zelfspot. Hij is geen partij-ideoloog en probeert dat ook niet te zijn. Hij is liberaal, zeker. Maar daar moet men niet te lang over doorzeuren; een zekere pragmatische aanpak is hem niet vreemd. De meeste zaken neemt hij laconiek op, slechts soms wordt hij fel of geirriteerd.

Van alle fractie-voorzitters die hij heeft meegemaakt, was Wiegel toch wel de beste. Op dat moment wisten wij het nog niet (of hij het niet wist is natuurlijk de vraag), maar de komende vier jaar moet hij aan de slag onder de bezielende leiding van Joris Voorhoeve. 284.989 kiezers verwachten van alles van hem en zullen hem blijven volgen. Dat maakt de komende vier jaar niet tot de gemakkelijkste uit zijn lange carrière. Met vertrouwen wensen wij hem veel succes bij de voortzetting van die loopbaan.

f 10,— LID
TOT EN MET 31 DECEMBER 1986!

Ja!, de JOVD spreekt mij aan.

Ik wil graag lid worden van
de afdeling _____

Ik wil meer informatie over de JOVD

Naam: _____

Adres: _____

Woonplaats: _____

Postcode: _____

Geb. datum: _____ M/V

Handtekening: _____

Afgeven bij het afdelingsbestuur of opsturen naar:
Algemeen Secretariaat JOVD,
Prins Hendrikkade 104
1011 AJ Amsterdam

Algemeen Secretariaat 020-242000.

ZOMERCONGRES: CONSTRUCTIEF

ALBERT BERENS &
THEDA BOERSEMA

Plaats en tijd van handeling: 21 en 22 juni; het Postiljon-motel in Bunnik. Ofwel, het jaarlijkse zomercongres van de JOVD. Aan de orde: resolutie nationaal defensie-beleid; HB-wisselingen en huishoudelijke aangelegenheden, waaronder de nieuwe structuur voor de Driemaster.

Om maar met het laatste (en belangrijkste) te beginnen: De behandeling van de nieuwe opzet voor de Driemaster is verschoven naar het november-congres. Aangezien een aantal afdelingen en districten de HB-voorstellen op een zeer laat tijdstip ontvingen, was een grondige voorbereiding onmogelijk. Dus, nog geen gekozen hoofdredacteur, en nog geen officiële nieuwe structuur. Overigens heeft het hoofdbestuur wel toegezegd in de komende periode te zullen gaan werken in de geest van de voorstellen, zoals die in november opnieuw te behandeling voor zullen liggen.

Waar het tijdens dit congres allemaal om draaide, was natuurlijk de politiek. En die werd niet slecht bedeed. Naast een reeks van actuele moties, was aan de orde de resolutie nationaal defensie-beleid. Een resolutie, die met name op het gebied van het personeelsbeleid een "revolutionair" karakter gekregen heeft. Zo werd er gepleit voor gelijke behandeling van dienstplichtigen met beroepspersoneel; werd vrouwendienstplicht in het vooruitzicht gesteld en werd de instelling van maatschappelijke dienstplicht aanbevolen. Nadat VVD-Tweede Kamerlid Evenhuis een diepgaande inleiding had gehouden, werd de vergadering opgesplitst in de inmiddels traditionele werkgroepen. Naast werkgroep A (huishoudelijke zaken en actuele moties) werd in drie werkgroepen (B, C en D) de resolutie behandeld. Hoewel hier en daar in de verschillende vergaderzalen uitgebreid en fundamenteel werd gediscussieerd, bleef de resolutie in grote lijnen overeind.

In werkgroep A kwamen zoals reeds vermeld, de huishoudelijke zaken en actuele moties aan bod. Dat bleek evenwel een te grote kluit voor één werkgroep. Zodra duidelijk werd, dat

de behandeling van de begroting en de problemen rond onder meer de computer in elk geval in de tijdsplanning uit de hand begon te lopen, werd een aparte werkgroep voor de actuele moties ingesteld.

Ten aanzien van de begroting en de realisatiecijfers van de begroting 1985 was er sprake van duidelijke verschillen van mening tussen HB en de vergade-

VVD-Tweede Kamerlid Albert-Jan Evenhuis

ring. Kritiek was er op de afwezigheid van het accountantsrapport en wat betreft de begroting op de verlaging van met name de post Vorming en Scholing. Eén en ander leidde tot een aantal voorstellen tot begrotingswijziging, met meer geld voor V&S en Driemaster en minder voor onder meer het secretariaat en het HB. Bij wijze van compromis werd evenwel een andere oplossing gekozen. Op basis van de halfjaars realisatiecijfers zal in november de begroting opnieuw worden bekeken. Wat betreft de computer, bleek er eveneens sprake van grote ontevredenheid. Dit zowel voor het HB als de besturen van afdelingen en districten. Een lichtpuntje in deze problematiek lijkt de in kracht groeiende opvatting, dat wellicht op niet al te lange termijn naar een geheel nieuwe computer zal moeten worden uitgekeken. Daaromtrent werden echter geen toezeggingen gedaan. De uit werkgroep A naar een nieuwe werkgroep overgehevelde actuele moties, deden zowel in de werkgroep als in de plenaire vergadering het nodige stof opwaaien. Met

CONGRES

name de moties inzake de toekenning van een eredoctoraat aan Winnie Mandela (inhoudende de afkeuring daarvan) en de moties rond de belasting-hervormings-commissie Van Oort, gaven aanleiding tot discussie. Ondanks een vrij emotioneel verzet daartegen, werd de Mandela-motie aangenomen. De JOVD keurt het verlenen van eredoctoraten op politieke gronden aan mensen die geweld niet schuwen dus af.

De motie inzake het instellen van een vervolg-commissie inzake de belastinghervorming haalde het niet. Een werkelijk diepgaande behandeling zal overigens feitelijk plaatsvinden tijdens het november-congres dat aan de belastingen gewijd is.

PvdA-Tweede Kamerlid Klaas de Vries

Bij de aanvang van het plenaire deel van de vergadering hield PvdA Tweede Kamerlid Klaas de Vries een betoog over de actuele politieke situatie, alsmede over de PvdA opstelling ten opzichte van de kernbepaling en het westelijke bondgenootschap.

Vervolgens hield voorzitter Julius Remarque zijn congresrede. Daarbij ging ook hij in op de actuele politiek. Opnieuw legde hij de nadruk op de VVD-positie in de kabinetsformatie waar het betreft de zogenaamde immateriële punten. De regeling van de euthanasie en andere principiële liberale punten op een bevredigende wijze achtte hij voorwaarden voor liberale deelname aan een nieuw kabinet.

Behalve de organisatorische problemen en de politiek stond dit congres, dat op humoristische wijze werd geopend door de burgervader van Bunnik, de heer drs. J.V.M. Steegmans, ook in het teken van een aantal bestuurswisselingen. Met de toezegging dat we daaraan in het nummer meer aandacht zullen besteden, geven we hier een korte impressie. Voorzitter Julius Remarque mocht afscheid nemen van een tweetal mede-bestuurders, alvorens zelf als voorzitter door zijn opvolger Eric Balemans te worden uitgeluid. Julius stond stil bij de positie van Bert Hemmes, de scheidende penningmeester. Deze was bij de aanvang van zijn bestuurslidmaatschap werkloos, hetgeen voor de JOVD hoopvolle vooruitzichten gaf. Nadat hij echter een (veeleisende) werkkring had gevonden, smolten die als sneeuw voor de zon weg. Bert memoreerde de grote momenten uit het afgelopen verenigingsjaar. De verhuizing van het algemeen secretariaat; de ledengroei onder meer via de tien-tjes-actie. Voorts bedankte hij de JOVD-medewerksters waarmee hij had mogen samenwerken.

PR-secretaris Arthur Fickel kreeg van Julius veel lof toegezwaaid, vooral ook omdat zij met name de laatste tijd rond de verkiezingen veel hadden samen-gewerkt, en Arthur daarbij de JOVD in de persoon van Julius vrij veel publiciteit bezorgde. Arthur zelf nam met een duidelijke aandacht opeisende speech over de onafhankelijkheid van de JOVD en in dat verband de samenwerkingsovereenkomst met de VVD, afscheid van zijn bestuurs-positie.

Tot slot werd Julius zelf, door Eric "behandeld". Daarop reageerde Julius met een beknopt overzicht van zijn bestuurs-periode. Veel is in die tijd veranderd. De samenwerkingsovereenkomst werd gesloten, de computer zorgde voor onophoudelijke problemen en de financiële vooruitzichten verslechterden onder invloed van de verkiezingsnederlaag van de VVD. Wat niet veranderde, was de aanwezigheid in de JOVD van een tweetal mensen, die Julius noemde. Districtsvoorzitters Geelhoed (Zeeland) en Kerpen (Limburg)

COMMISSIES

Ethousiaste leden kunnen zich nu aanmelden voor de landelijke milieu-commissie. De commissie zal zich de komende maanden gaan bezighouden met;

- 1) Milieu-problemen, waaronder de inpoldering van het Markermeer, fosfaatverontreiniging van oppervlakte- en grondwater en de inzameling en verwerking van afval;
- 2) Biotechnologie en medische techniek. Welke betekenis hebben nieuwe (technische) ontwikkelingen in geneeskunde en natuur-

wetenschappen voor de mens?

Te denken valt bijvoorbeeld aan draagmoeder-schappen, genetherapie, recombinant-DNA-technieken, plantenveredeling en anderen.

Aanmelding bij Rob Scholte; tel. 050-347380 (in avonduren) of 080-561705 (in weekends). Zo spoedig mogelijk.

HERHAALDE OPROEP:

Gevraagd leden voor de landelijke commissie volkshuisvesting. Enthousiasme belangrijker dan deskundigheid. Aanmelding bij Rob Scholte (telefoon, zie hierboven).

CONGRES

waren gedurende zijn periode (en zelfs lang daarvoor al) belangrijke woordvoerders en vertegenwoordigers in de algemene vergaderingen. Beiden met een opzienbarende staat van dienst voor de JOVD in hun provincie.

Tijdens het zomer-congres in Bunnik werden een drietal nieuwe HB-leden bij acclamatie benoemd. Ten eerste Johan Buitenga, de nieuwe algemeen secretaris. Hij was voor zijn HB-post ook al voorzitter van District-West. Dan Jan van der Laag, die nu penningmeester is geworden. Hij loopt al bijzonder lang mee in de JOVD en was onder meer voorzitter van District-Overijssel. Ook Rob de Vries, opvolger van Arthur Fickel als PR-secretaris, is een oude bekende. Hij was voorzitter van Delfland en V.V.O. van het Zuidhollandse District-West. In de komende Driemaster(s) zal aan de nieuwe bestuursleden wat meer aandacht worden besteed.

De voorzittershamer wisselt van eigenaar: Julius Remarque exit; leve Eric Bailemans!

Na de overhandiging door Julius van de voorzittersmap en -hamer aan Eric, nam deze het woord. Daarbij ging hij dieper in op de plaats van de JOVD in de wereld van de met name liberale politiek. Het liberale politieke erfgoed, zo meende hij, is niet slechts in bewaring bij de VVD, maar ook bij de PvdA en D'66. De JOVD is heel duidelijk niet gebonden aan een moederpartij. Zij bewaakt mede dat liberale erfgoed vanuit een onafhankelijke positie. Juist nu, zo verklaarde hij, moet er gewaakt worden voor "stuurlui die het liberale zeilschip op de klippen van de zelfgenoegzaamheid" dreigen te gaan varen. In dat kader deed hij dan ook een oproep aan de VVD om het zelfbeschikkingsrecht geen geweld aan te laten doen. Eric voerde een pleidooi tegen overheidsbedilzucht en voor individuele keuzevrijheid.

Conclusies die uit dit congres getrokken kunnen worden zijn in elk geval, dat het ondoenlijk is om in één werkgroep zowel de huishoudelijke zaken als de actuele moties te behandelen. Van HB-zijde werd dan ook de toezegging gedaan, dat dat de volgende keer niet zou gebeuren.

Voorts is gebleken, dat het congresseren bij Postiljon-gastheren zeer goed naar wens verloopt. Mede in dat licht, is besloten de volgende twee en waarschijnlijk zes congressen opnieuw in Postiljon-vestigingen te doen plaatsvinden.

Tot slot is duidelijk, dat veel van de inhoudelijke kwaliteit van een congres afhangt van de organisatorische voorbereiding. Zonder een schuldvraag te willen stellen, moet worden vastgesteld, dat het tijdig ter beschikking hebben van de te behandelen onderwerpen en voorstellen van het grootste belang is voor de voortgang en diepgang van de behandeling.

Daarnaast is de mogelijkheid om een gastspreker vragen over het congresonderwerp te stellen, een vrij bevredigende aanpak gebleken, hoewel dit vrij veel tijd vergt.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

De secretaris sociaal-economische zaken is van plan om de commissie algemene economie op een andere leest te schoeien. Het is de bedoeling dat er in diverse regio's JOVD'ers in clubjes gaan werken aan een economisch onderwerp. De landelijke coördinatie berust bij de secretaris sociaal-economische zaken, Annette Nijs, waarbij daarnaast ook een aantal onderwerpen landelijk zal worden uitgelept. De onderwerpen zijn uitgebreid genoemd in HB-info nummer 2 en betroffen:

- sociale zekerheid,
  - financiering overheidsuitgaven,
  - het zwarte werkgelegenheidscircuit.
- Uiterlijk na de zomervakantie zullen de diverse clubjes van start moeten gaan met de door hen zelf gekozen onderwerpen. Het zal dan niet meer nodig zijn om uren te reizen voor het bijwonen van commissievergaderingen, omdat ook in de eigen regio mensen aan het werk kunnen gaan. Dit idee valt en staat met jullie medewerking. Neem contact op met de secretaris sociaal-economische zaken, Annette Nijs, Coenderstraat 23, 2613 SM Delft, tel: 015 - 14 50 34.

INTERVIEW

Het tweede kabinet Lubbers zit in het zadel. De stofwolken rond het politiek aanvoerderschap van de VVD zijn aan het optrekken. De partij bereid zich voor op een zware regeerperiode. In een dergelijke toestand is het nooit weg nog eens te rade te gaan bij iemand die zijn sporen in politiek Den Haag ruimschoots verdiend heeft. Driemaster deed dat bij JOVD ere-voorzitter Mr.W.J. Geertsema.

Molly Geertsema zette een familie-traditie voort door een groot aantal bestuurlijke en politieke ambten te bekleeden. Zo was hij tweemaal gemeenteraadslid, burgemeester van Warffum en Wassenaar, 12 jaar Tweede Kamerlid (waarvan zo'n 6 jaar als fractievoorzitter voor de VVD), VVD-bewindsman in het kabinet Biesheuvel en nog ruim een decennium Commissaris der Koningin in Gelderland. Op dit moment speelt hij mee in het "veteranen-team" van de vaderlandse politiek; de Eerste Kamer. Daarnaast vervult hij nog een aantal nevenfuncties. Bekendheid kreeg onlangs zijn voorzitterschap van een commissie die belast was met het vinden van drie gemeenten die bereid zijn kernafval binnen haar grenzen op te slaan.

MOLLY GEERTSEMA

Alleen al Geertsema's indrukwekkende stemgeluid laat slechts één conclusie toe: dit is een man met weinig twijfels. Thuis in Wassenaar blijkt waarom. Vanaf aan de wand hangend linnen coachen generaties Geertsema's met onverbidde blik hun inmiddels 68 jarige pupil. Een gesprek met een liberaal zonder twijfels over het politiek bedrijf en zijn partij na De Klap.

Jort Kelder

Hoe bent u in de politiek geraakt?

In 1949 ben ik in Leiden in de gemeenteraad gestart. Het Studenten Corps was in die dagen volstrekt a-politiek. Wel was ik lid van de Partij van de Vrijheid. Na mijn af-

studeren ging ik eens naar een vergadering alwaar mij direct gevraagd werd of ik mij beschikbaar wilde stellen voor de Leidse gemeenteraad. Daar was niet zo gek veel belangstelling voor. Ik kwam op een eerste opvolgersplaats en werd, na het vertrek van een VVD raadslid, lid van de gemeenteraad.

Dat ging makkelijk.

Ja, zo ging dat in die tijd. Als ik zie wat

INTERVIEW

voor ingewikkelde dingen mijn zoon heeft moeten doen om met voorkeurstemmen in de Leidse gemeenteraad te komen dan weet ik uit vrij dichte waarneming dat het tegenwoordig niet zo simpel meer is.

U bent op dit moment lid van de Eerste Kamer. Is dat college politiek volwaardig? Een van de grootste waarden van de Eerste Kamer is er voor te zorgen dat er geen onmogelijke wetgeving tot stand komt. Als wij een wetsontwerp tot wijziging van de Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen uit de Tweede Kamer krijgen met 89 verwijzingen naar niet bestaande artikelen dan zeg ik: "het is maar goed dat er een Senaat is". Wij zeggen dan tegen de minister: "minister, wilt u eerst een novelle, althans een wetsontwerp tot wijziging van al die fouten indienen. Eerder zijn wij niet van plan het te behandelen".

"vroeger kreeg elke heilige z'n kaarsje, nu krijgt elke actiegroep z'n amendement"

Dat heeft weinig met politiek te maken. Nee, maar daarom zeg ik dat het primair hard nodig is dat er een Eerste Kamer is die alle fouten die de Tweede Kamer zuiver technisch maakt wijzigt.

Vanwaar al die fouten?

Omdat bij ieder wetsontwerp van enige betekenis een onmenselijke hoeveelheid amendementen wordt ingediend. Vroeger kreeg elke heilige z'n kaarsje, nu krijgt elke actiegroep z'n amendement. Het is namelijk veel makkelijker tegen een actiegroep te zeggen: "nou goed, we leggen wat u wilt neer in een amendement en kijken wel hoe de Kamer er over denkt". Vroeger zei je als je het een niet erg zinvol verzoek vond: "daar is het gat van de deur". Tegenwoordig zegt men: "hier is het amendement". Het gevolg is dat je een stortvloed van amendementen krijgt waarin niemand meer de weg weet. Dan wordt amendement 33, dat naar art.70 verwijst, aanvaard en vervolgens wordt amendement 83 aanvaard wat art.70 schrapt.

Daarnaast is de Eerste Kamer onmisbaar als bewaker van de Grondwet en de rechten van burgers.

"we moeten iemand in de Kamer hebben en als we geen bekwame figuur hebben, dan maar een onbekwame..."

Is de "overzijde" van het Binnenhof nog slechts een plaats waar de belangen van allerlei groeperingen behartigd worden? Waar zijn de all-round politici, de generalisten, gebleven?

Dan brengt u mij op een hobby: de verkeerde wijze van kandidaatstelling voor het lidmaatschap van de Tweede Kamer in de VVD. Toen ik fractievoorzitter was heb ik er sterk voor gepleit om het regionalisme bij

de kandidaatstelling te doorbreken. Dat is mij niet gelukt. De partij heeft in meerderheid voor het regionalisme in de kandidaatstelling gestemd. In 9 van de 10 gevallen worden daarom mensen naar voren gebracht die zich op een of andere manier hebben gemanifesteerd als specialist. Een hoofdbestuur kan op die manier nooit proberen wat mensen in het parlement te krijgen die de potentie hebben de fractievoorzitter op te volgen. Nu gebeurt het dat een kamercentrale zegt: "we moeten iemand in de Kamer hebben en als we geen bekwame figuur hebben, dan maar een onbekwame...". Conclusie: het promotiebeleid van de VVD is te weinig op het aantrekken van politiek talent gericht.

Ja, regionale belangen spelen mee en er wordt daarom te weinig aan opvolging van het politiek leiderschap gedacht. Bovendien worden te veel "bewezen diensten" beloond. "We krijgen een staatssecretariaat voor de VVD. Wie moet dat doen?". Dan wordt er gezegd: "hij of zij heeft zo veel verdiensten voor de partij. Laten we die dat nu maar geven".

U bent ondermeer gemeenteraadslid, burgemeester, kamerlid, fractievoorzitter, minister en Commissaris der Koningin geweest. Wat was het interessantste?

Als je, zoals ik, van contact met mensen houdt is het burgemeesterschap veruit het interessantste. Een minister mag eens wat openen maar voor de rest zit hij alleen maar achter een bureau dingen te bedenken. Ambieerde u al die functies?

Mijn familie is altijd sterk gericht geweest op het binnenlands bestuur. Ik geloof in overerving van bepaalde eigenschappen en heb daarom altijd het gevoel gehad dat ik het beste tot mijn recht zou komen in een carrière in het binnenlands bestuur. Ondanks het feit dat velen mij voorhielden mijn toekomst in de buitenlandse dienst te zoeken. Die adviezen heb ik terzijde geschoven, begon in een gemeenteraad en ben daarna heel doelbewust in de richting van het binnenlands bestuur gegaan. Het is dan toch nog min of meer toevallig dat er een ministerschap komt. Toen ik uit de formatiebesprekingen in '71 wist dat er voor mij een ministerschap uit kwam heb ik niet gearzeld en zei: "dat wordt dus Binnenlandse Zaken". Maar natuurlijk word je geen lid van de Leidse gemeenteraad met in je achterhoofd: "dat zal wel leiden tot een ministerschap".

"ik ben heel erg tegen al die onzin die de commissie Biesheuvel heeft verzonnen"

INTERVIEW

Hoe denkt u over de gang van zaken rond de formatie van een kabinet? Er wordt slechts rapport uitgebracht aan de Koningin. Aan niemand wordt verantwoording afgelegd.

Ik heb geen enkele behoefte aan het afleggen van verantwoording door een informateur of een formateur. Alleen de minister-president die zijn aanwijzing als zodanig heeft aanvaard is verantwoording voor die aanvaarding schuldig. Wat daar aan vooraf gegaan is irrelevant en kan ook tot niets leiden. Stel, er komt een regeling dat de informateur verantwoording moet afleggen. Dan zegt de Kamer: "je hebt het verdomd slecht gedaan, informateur!". Daarmee zou de kous af zijn want je kunt hem niet in het gevang zetten, noch een boete opleggen. Is het dan wel fair bij kiezers de indruk te wekken dat het bij verkiezingen om de vorming van een kabinet gaat terwijl men "slechts" een Tweede Kamer kiest?

Als CDA en VVD zeggen dat ze het liefst de bestaande coalitie voortzetten hebben ze tegenover de kiezer de verplichting dat te proberen. Als ze tot de conclusie moeten komen dat het er, bijvoorbeeld door de kwestie van de euthanasie, niet in zit dan zijn ze vrij naar andere combinaties te zoeken. Ik ben dan ook heel erg tegen al die onzin die de commissie Biesheuvel heeft verzonnen.

Nu u het toch over uw eigen kabinetsvoorzitter hebt. Hoe komt het dat uit het kabinet-Biesheuvel (1971-73) niemand meer in de actieve politiek zit, maar wel veelal in het bedrijfsleven. Is het ministerschap een springplank?

Ja, dat is het zeker. Voor Nelissen (toen minister van Financien, nu topman van de AMRO) en Langman (toen minister van Economische Zaken, nu lid van de Raad van Bestuur van de ABN), om er twee te noemen, was het gewoon een springplank naar het bedrijfsleven.

Is dat zuiver?

Ja hoor. Als je door de bekleding van een functie bewijst dat je geestelijk iets in je mars hebt dan vind ik het erg zuiver als het bedrijfsleven zegt: "verdorie die man kan zo verduiveld veel, die moeten we zien binnen te halen. We doen hem een aanbod voor het dubbele van wat hij in zijn huidige functie krijgt". Zo werkt dat.

Een politieke functie heeft op die wijze alleen nog waarde voor de inhoud van een curriculum vitae. Rest ons slechts de carrière-politicus?

Ik heb daar niets op tegen. Als dat de mogelijkheid is - want voor het salaris hoeft je het niet te doen - om bekwame mensen in het parlement te hebben, omdat zij zelf denken dat het een goede springplank is, dan heb ik er geen moeite mee.

Is het gevaar dan niet groot dat de leden zich te weinig met hun parlementaire verplichtingen bezighouden?

Nee, daar ben ik niet zo bang voor. Als je je niet met de parlementaire werkzaamheden bezighoudt zal de springplank niet werken.

De VVD is wat dat betreft tegenwoordig heel kritisch. De fractievoorzitter en de partijvoorzitter zullen in een dergelijk

geval de kamercentrales afwandelen met het advies die persoon op een niet verkiesbare plaats te zetten omdat meer aandacht aan eigen belangen dan aan parlementair werk is besteed.

"ik vind dat politici nevenfuncties moeten hebben"

Hoe oordeelt u over het verschijnsel - in JOVD kringen niet onbekend - dat kamerleden de collegebanken direct inruilen voor de groene kamerbankjes?

In de eerste plaats ben ik van mening dat je niet te lang in de Kamer moet zitten. Drie perioden zou het maximum moeten zijn. Dat betekent dat je steeds een behoorlijke aanvulling van onderop moet krijgen.

De VVD zou een ervaren parlementariër als Th.H. Joekes moeten missen.

Wees voorzichtig met het uitermate complexe probleem "Joekes". Maar hij zou zo langzamerhand weg moeten. Net zo goed als een burgemeester na 10 à 12 jaar ook pertinent uit zijn gemeente weg moet. Op dat punt heb ik zelf geen boter op het hoofd. In Wassenaar was ik 10 jaar burgemeester en heb toen, met pijn, vrijwillig bedankt. Ook met de gedachte dat er wel weer iets anders zou komen. Je moet iets nooit te lang doen.

U heeft altijd een groot aantal nevenfuncties gehad.

Ik was tegelijkertijd fractievoorzitter en burgemeester van Wassenaar. Omstreeks middernacht vertrok ik dan vanaf de Kamer naar het gemeentehuis waar ik de post doornam. Je moet kunnen delegeren en met weinig nachtrust toe kunnen. Ik vind dat politici nevenfuncties moeten hebben om contact met de maatschappij te houden. Aan de andere kant vind ik wel dat het parlement er recht op heeft te weten welke functies je hebt opdat men kan zien of er geen vermenging van belangen optreedt. De VVD-fractie geeft zowel de betaalde als onbetaalde functies op.

Overigens denk ik dat de mogelijkheden om om je heen te kijken voor een kamerlid wat minder geworden zijn. De functie is veel-eisender geworden. Ik betwijfel zeer of een VVD-fractievoorzitter nu nog kans zou zien er een burgemeesterschap bij te doen.

Wat vindt u van de ontwikkeling van een parlement dat haar dualistische houding tegenover de Regering steeds meer prijs geeft?

Ik ben een groot voorstander van het dualisme. Regeeraccorden moet je tot het uiterste beperken. Wel hangt dat helemaal af van het vertrouwen of wantrouwen tussen de coalitiepartners. De partners van nu, CDA en VVD, vertrouwen elkaar absoluut niet. Dus komt er een dijk van een regeeraccorderd. In een coalitie tussen de PvdA en de VVD zou een heel klein regeeraccorderd voldoende

INTERVIEW

zijn. Het vertrouwen tussen die twee is groot. Als die iets tegen elkaar zeggen, dan is dat zo. In vele gemeenten zie je al dat de samenwerking tussen de PvdA en de VVD uitstekend verloopt.

Hoe groot acht u de kans dat er op korte termijn een coalitie tussen PvdA en VVD tot stand komt?

In het Des-Indes beraad, waar ik op verzoek van de JOVD al jaren voorzitter van ben, heeft men geconstateerd dat er geen enkele verhindering is voor samenwerking tussen de PvdA en de VVD. Als uitzondering geldt alleen het vredes- en veiligheidsbeleid. Dat is de huidige stand van zaken.

Leuk en aardig dat Des-Indes beraad. Maar wat is er bereikt. Tijdens de verkiezingen polariseerde men net zo hard als voorheen. De moeilijkheid is dat er geen voortdurend overleg is met partijleidingen. Het voorname resultaat is geweest dat de veto's die geruime tijd hebben bestaan allemaal opgeruimd zijn. In 1959 is VVD voorman Oud met een veto tegen de PvdA begonnen. In 1971 is er, mede op mijn aandringen, geen veto gekomen van VVD zijde. Nog wel van de PvdA en D'66. In '82 was er nog een heel klein veto van D'66 maar bij deze verkiezingen was er helemaal geen een veto meer. In mijn ogen is dat een overwinning van het DesIndes beraad.

"de kans dat Lubbers II met een ingebouwde euthanasie-tijdbom ten val komt acht ik vrij reëel"

In 1990, of eerder, dus een PvdA-VVD kabinet.

Hangt er geheel vanaf wat de PvdA gaat doen op het gebied van vrede en veiligheid. Stel: de ingebouwde euthanasie-tijdbom onder het kabinet Lubbers II barst in '88. Dan staat niets meer een PvdA-VVD kabinet in de weg dat dan het vraagstuk van de euthanasie tot tevredenheid van de partners regelt.

Waarom toch steeds het euthanasie vraagstuk erbij gehaald? Dat is toch voor zowel VVD als CDA nog slechts een punt om zich te profileren voor de achterban?

Nee, want de VVD achterban is absoluut niet in de euthanasie of de gelijke behandeling geïnteresseerd. Ik houd erg veel spreekbeurten maar als ik niet over de euthanasie begin zal er geen sterveling in de zaal over beginnen. De heersende lijn in de partij is dat geen hond het zou begrijpen als het tweede kabinet Lubbers breekt op de euthanasie kwestie. Dus moet je maar toegeven aan het CDA. Dat is niet mijn lijn. De kans dat Lubbers II met een ingebouwde euthanasie-tijdbom ten val komt acht ik vrij reëel.

Waarom moeten die kwesties met alle geweld in het tweede kabinet Lubbers met een tegenwerkend CDA geregeld worden?

Als er geen wettelijke regeling komt zal de

rechter op den duur zijn verantwoordelijkheid gaan nemen en zeggen: "dan passen we de wet letterlijk toe". Het gevolg is dat er steeds meer medici voor moord de gevangenis induiken. Als dat je niet interesseert hoeft er nu geen wettelijke regeling te komen.

"de VVD achterban is absoluut niet geïnteresseerd in de euthanasie en de gelijke behandeling"

Wat is de koers die de VVD de komende jaren moet gaan varen?

Wat mij betreft moet de VVD een middenkoers, heel duidelijk links van het CDA varen.

Is de kans dat, met De Korte als partij-aanvoerder en Voorhoeve als fractievoorzitter, de VVD naar links opschuift niet buitengewoon gering?

Maar, die twee personen bepalen de koers van de partij toch niet alleen. Het wetenschappelijk bureau van de VVD, de Teldersstichting, is nu al het liberalisme voor de jaren 90 op poten aan het zetten.

Wel moet de VVD dan eerst even 1990 als liberale partij halen!

Het grote euvel in de Nederlandse politiek is dat er geen, zoals in Engeland en Frankrijk, conservatieve partij is. Ook het CDA is dat niet. Wel hebben wij uiteraard, net als het buitenland, conservatieve kiezers. Die moeten een onderdak hebben. Velen van hen komen terecht bij de VVD.

Als voorzitter van de commissie van het nieuwe beginselprogramma ben ik doodsbang geweest dat de conservatieve leden van de VVD zouden proberen een belangrijke invloed op dat programma uit te oefenen. Die invloed is tot twee punten beperkt gebleven. In de eerste plaats is de monarchie tot een liberaal beginsel gemaakt. Dat is gekkenwerk, waar verder geen consequenties uit voortvloeien.

Ten tweede zijn de voorbeelden waarop je niet mag discrimineren verplaatst van de beginselverklaring naar het liberaal manifest. Met beide punten kan ik leven.

Tot slot. Nog politieke ambities?

Geen enkele. Net ben ik weer voor 1 jaar gekozen in de Eerste Kamer. Na dat jaar ben ik niet meer beschikbaar. Dus politieke ambities? Niet meer.

BELASTINGRESOLUTIE

DURVEN KIEZEN VOOR EEN LIBERAAL
BELASTINGSTELSEL

Belastingresolutie van de
Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie

000 PREAMBULE

- 001 Liberalen streven naar optimale vrijheidsrealisatie door middel van spreiding van macht. Daar een ongecontroleerde vrijheid leidt tot machtsconcentraties, die de individuele vrijheid aantasten, erkennen wij de overheid om de formele en materiele vrijheden van burgers te waarborgen.
- 002 De belastingen vormen de belangrijkste bron van inkomsten voor de overheid. Een belangrijke functie van belastinginkomsten is de financiering van overheidsuitgaven. Daarnaast dienen de belastingen als een instrument voor overheidsbeleid.
- 003 Wij verstaan onder belastingen gedwongen geldelijke bijdragen van de burgers en bedrijven aan de overheid, die anders dan als boete, krachtens een algemeen verbindend voorschrift worden geheven.

100 RECHTSBEGINSELEN VAN BELASTINGEN

- 101 De rechtsbeginselen, die bij belastingheffing van belang zijn, zijn:
- gelijkheid
  - herverdeling
  - draagkracht
  - individualisering
  - profijt
- Gelijkheid**
- 102 Liberalen benadrukken dat ieder mens gelijkwaardig is. Individuen, die zich in gelijke omstandigheden bevinden, moeten dan ook op gelijke wijze worden belast.
- Herverdeling**
- 103 Ieder individu heeft het recht zich vrij te ontplooiën. Dit betekent o.a. dat iedereen de minimaal benodigde uitgaven voor levensonderhoud moet kunnen doen. De inkomensverdeling, die voortvloeit uit de marktwerking (de primaire inkomensverdeling), is in dit opzicht maatschappelijk ongewenst. Zij leidt namelijk tot ongewenste inkomensverschillen.
- 104 Herverdeling geeft de overheid de mogelijkheid om, via inkomensoverdrachten (de secundaire inkomensverdeling), tot een wenselijke verdeling van inkomens te komen. Inkomensverschillen zijn gerechtvaardigd indien:
- ieder gelijkwaardige kansen heeft om zich inkomsten te verwerven
  - de minst bevoorrecht bij die ongelijkheden toch nog een aantoonbaar voordeel hebben.
- Draagkracht**
- 105 Iedere burger moet een bijdrage leveren ter financiering van de door de overheid geleverde collectieve goederen en diensten. Omdat de primaire inkomensverdeling niet de gewenste is, gebeurt dit rechtvaardig indien iedereen naar draagkracht bijdraagt. Dat wil zeggen dat iedereen hiervoor een evenredig nut van zijn of haar inkomen moet opofferen.
- Individualisering**
- 106 Ieder individu moet als zelfstandig persoon worden beschouwd. Daarom moet eenieder individueel in de belastingheffing worden betrokken.
- Profijt**
- 107 Liberalen vinden dat daar waar de overheid rechtstreeks individuele goederen en diensten verschafft, iedereen daaraan moet bijdragen afhankelijk van de mate waarvan hij of zij daar profijt van heeft.

200 EEN FUNCTIONEEL BELASTINGSTELSEL

- 201 Om de voornoemde rechtsbeginselen goed tot uitdrukking te laten komen, moet het belastingstelsel aan de volgende functionele eisen voldoen:
- doelmatigheid
  - rechtszekerheid
  - uitvoerbaarheid
  - doorzichtigheid
- 202 Dit houdt met name in dat:
- belastingen de welvaart van de samenleving als geheel positief moeten beïnvloeden.
  - belastingheffing voor de belastingplichtige niet onbillijk moet overkomen en daardoor fraude wordt tegengegaan
  - het belastingstelsel eenvoudig moet zijn
  - het belastingstelsel voor de belastingplichtige en de uitvoerende organen begrijpelijk moet zijn.
- 203 Daar de diverse rechtsbeginselen en functionele eisen onderling strijdig kunnen zijn, oeten deze nooit ten volle maar optimaal gerealiseerd worden.

EEN LIBERAAL BELASTINGSTELSEL

300 DIREKTE BELASTINGEN

- 301 De stelsels van de sociale zekerheid en de directe belastingen hebben de herverdeling van inkomens gemeen. Beide systemen zijn versnipperd en ingewikkeld.
- 302 Een vereenvoudigd stelsel, waarin de sociale zekerheid en de directe belastingen geïntegreerd zijn, verdient derhalve de voorkeur. De integratie verloopt via de introductie van een gefiscaliseerd basisinkomen en de nieuwe inkomensbelasting.
- 303 De hierdoor ontstane eenvoud en begrijpelijkheid zal fraude tegengaan.

310 BASISINKOMEN

- 311 Ieder ingezetene, die bereid is een bijdrage te leveren aan de welvaart van onze samenleving, ontvangt van de overheid een belastingvrij basisinkomen.
- Iemand wordt geacht een bijdrage aan de welvaart te leveren indien hij of zij een aanzienlijk deel van zijn of haar vrije tijd besteedt aan:
- arbeid in loondienst of in eigen bedrijf
  - verzorgen van een huishouding in een samenlevingsvorm
  - studie voor een daartoe erkende opleiding
  - het zoeken naar arbeid in loondienst
- Minderjarigen, volledig arbeidsongeschikten en gepensioneerden komen in ieder geval in aanmerking voor het basisinkomen.
- 312 Dit basisinkomen moet de minimaal noodzakelijke uitgaven voor levensonderhoud dekken. Door middel van een normbedrag per individu worden de huidige inkomensafhankelijke subsidies in het basisinkomen geïntegreerd.
- 313 De huidige inkomensafhankelijke subsidies en de zogenaamde volksverzekeringen komen hierdoor te vervallen.
- 314 Individuen, die in een samenlevingsvorm wonen en leven, hebben financiële schaalvoordelen. Zij hebben zodoende een verhoogde draagkracht. Daarom krijgen zij een verlaagd basisinkomen. Het draagkrachtbeginsel weegt hierbij zwaarder dan het individualiseringsbeginsel.

320 LOONDERVINGSVERZEKERINGEN

- 321 Iedere werknemer, zowel bij het bedrijfsleven als bij de overheid, is verplicht verzekerd
- tegen loonderving door werkloosheid en arbeidsongeschiktheid
  - voor een ouderdomspensioen
- 322 Werknemers en werkgevers dragen gezamenlijk bij in de kosten van deze verzekeringen. De premies, die de werknemers betalen, zijn afhankelijk van het loon. De werkgevers betalen een premie over de toegevoegde waarde in hun bedrijf. Het huidige premiepercentage wordt zodanig verlaagd dat de totale opbrengsten even hoog zijn als in het huidige systeem bij heffing over de loonsom.

RESOLUTIE

- 323 Hierdoor zullen in het algemeen arbeidsintensieve bedrijven juist minder aan werkgeverspremies betalen en kapitaalsintensieve bedrijven juist meer. Arbeid wordt dus relatief goedkoper. Hierdoor wordt de werkgelegenheid gestimuleerd.
- 324 De beleidsbepaling en de uitvoering van de loondervingsverzekeringen geschiedt door 'een gemeenschappelijk bestuursorgaan per bedrijfstak, waarin werknemers en werkgevers vertegenwoordigd zijn.
- 330 **INKOMENSBELASTING**
- definitie inkomenbegrip**
- 331 De inkomensbelasting wordt geheven over het inkomen van elk individu.
- 332 Het belastbare inkomen bestaat uit:
- winst uit onderneming
  - inkomsten uit arbeid
  - inkomsten uit vermogen
  - inkomsten uit periodieke uitkeringen en verstrekkingen
  - inkomsten uit gerealiseerde vermogensaanwas
- Het basisinkomen is vrijgesteld van belastingheffing.
- 333 Van gerealiseerde vermogensaanwas is sprake als er:
- voordeel danwel nadeel wordt behaald met het verkopen van bezittingen
  - een ander eenmalig voordeel danwel nadeel wordt genoten.
- heffing**
- 334 De inkomensbelasting wordt inflatieneutraal geheven. Het frauderen met het opgeven van vermogensinkomsten wordt hiermee tegengegaan.
- 335 De verschuldigde belasting wordt bepaald door een vast percentage van het belastbare inkomen te nemen. Het basisinkomen wordt van de verschuldigde belasting afgetrokken. Het saldo wordt als belasting betaald of als negatieve inkomensbelasting ontvangen.
- voorheffingen**
- 336 Voorheffingen zijn een grove benadering van de aanslag van de te betalen inkomensbelasting. De betaalde voorheffing wordt steeds van de verschuldigde inkomensbelasting afgetrokken. Het saldo wordt als belasting betaald of als teveel betaalde belasting teruggegeven.
- 337 De loonbelasting, de vennootschapsbelasting, de kansspelbelasting en de erfenisbelasting zijn voorheffingen op de inkomensbelasting. De vereenvoudiging, die in het belastingstelsel zou ontstaan door opheffing van voorheffingen, weegt niet op tegen de doelmatigheid ervan.
- Aftekosten**
- 338 Aftekosten zijn onder te verdelen in:
- aftrekbare kosten
  - buitengewone lasten
  - persoonlijke verplichtingen
  - giften
- 339 Aftekosten maken enerzijds de belastingheffing ingewikkeld en ondoorzichtig en anderzijds genieten zij veelal een sterk rechtvaardigheidsgevoel in de samenleving.
- 340 De aftekosten dienen blijk bij de burger over te komen en een samenhangens geheel te vormen. Om dit te bereiken dienen waar nodig aftekosten vereenvoudigd dan wel afgeschaft te worden.
- 341 Hierbij dienen de volgende uitgangspunten gehanteerd te worden:
- aftrekbare kosten hebben betrekking op uitgaven die gedaan worden ter verwerving van inkomsten. Zij dienen dan ook niet zonder meer te worden.
  - de aftrek van buitengewone lasten dient ter compensatie van draagkracht verminderende bijzondere omstandigheden, waarin de belastingplichtige verkeert. Voor zover de belastingplichtige door onmacht in deze omstandigheden is terechtgekomen, dient de aftrek van buitengewone lasten gehandhaafd te blijven.
  - bij de ontvanger van de gedane persoonlijke verplichtingen worden deze als vermogensaanwas in de inkomensbelasting belast. Bij de gever blijven de persoonlijke verplichtingen aftrekbaar.
  - de aftrek van de premies volksverzekeringen komt te vervallen.
- aanslag en aangiftebiljet**
- 342 Iedere belastingplichtige krijgt een aanslag opgelegd. Dit is wenselijk omdat ieder individu dient te worden geconfronteerd met belastingheffing.
- 343 Het aangiftebiljet voor de inkomensbelasting wordt door dit liberaal belastingstelsel aanmerkelijk vereenvoudigd. Dit komt zowel de belastingplichtige als de bij de uitvoering betrokken organisaties ten goede.
- 344 Over de belastingsschulden en -vorderingen van de belastingplichtige dient rente betaald respectievelijk vergoed te worden.
- vermogensbelasting**
- 345 Het is niet rechtvaardig zonder meer vermogen te belasten alleen omdat vermogen een mogelijkheid biedt om het nu of later te besteden. Wel dienen de inkomsten uit vermogen en gerealiseerde vermogensaanwas belast te worden. De nieuwe inkomensbelasting voorziet hierin. Er zal dan ook geen vermogensbelasting sec meer zijn.
- 350 **BEDRIJVEN EN DIREKTE BELASTINGEN**
- 351 **De WIR**
- De algemene investeringsregeling (de WIR) wordt omgezet in een verlaging van de werkgeverspremies voor loondervingsverzekeringen.
- 352 **Vennootschapsbelasting**
- Rechtspersonen betalen vennootschapsbelasting over de winst. De te betalen belasting is een vast percentage van de winst.
- 353 De door de rechtspersonen uitgekeerde winst aan een individu wordt via de inkomensbelasting bij dat individu belast. De vennootschapsbelasting, die reeds over dat gedeelte van de winst is betaald, wordt van de verschuldigde inkomensbelasting afgetrokken.
- 354 Uitgekeerde winst wordt dus maar een keer belast en niet zoals in het huidige stelsel, zowel bij de rechtspersoon als bij het individu. De huidige dividendbelasting wordt opgeheven.
- 400 **INDIREKTE BELASTINGEN**
- 401 Naast de bovengenoemde directe belastingheffing, waarbij de heffingsgrondslag het inkomen van individuen is, hanteert de overheid ook indirecte belastingheffing. Hierbij verschafft de overheid zichzelf inkomsten door rechtstreeks het gebruik van goederen en diensten te belasten.
- 410 **ALGEMENE GEBRUIKSBELASTING**
- 411 Het overheidsoptreden leidt tot verbetering van het produktieklimaat. Hierdoor kan er gemakkelijker geproduceerd worden. Individuen profiteren hiervan indien zij deze geproduceerde goederen en diensten consumeren. Dit rechtvaardigt belastingheffing op alle consumptieve uitgaven.
- 412 De te belasten consumptieve uitgaven bestaan uit:
- alle leveringen van goederen
  - alle leveringen van diensten
- 413 De verschuldigde belasting wordt bepaald door een vast percentage van deze uitgaven te nemen volgens het huidige heffingssysteem van belasting over toegevoegde waarde. Om doelmatigheidsredenen wordt deze belasting bij de ondernemer geheven.

vervolg op pagina 18

EUROPESE KLOMPENDANS

jort kelder

Een goed politiek toeschouwer zal het de afgelopen maanden ongetwijfeld niet ontgaan zijn dat Nederland zich mocht tooien met de titel "Voorzitter van de Europese Gemeenschap".

Dit voorzitterschap bracht allereerst een voor landspolitici aantrekkelijk neveneffect met zich mee. De minister-president zat zes maanden aan bij de "groten der aarde". Zoals we inmiddels weten kan dit een, juist ten tijde van verkiezingen, niet te versmaden electoraal gewin opleveren. Onze dynamische premier stond de wereldpers te woord, schetste Neerlands positie (geografisch), schitterde door zijn talenkennis en spelde zijn naam ten overstaan van Chinese journalisten die abusievelijk meenden met Reed Lubbers van doen te hebben. De rest van de Nederlandse delegatie bevocht een aanvankelijk door de Japanse organisatoren geweigerd couvert voor Lubbers aan het officiële slotdiner. Terug naar

Kralingen, in de Concorde van collega Mitterrand, moet de Hollandse premier zich afgevraagd hebben of er in Tokio ook nog aan politiek gedaan was. Natuurlijk, er was een slotverklaring gekomen waarin de aan de conferentie deelnemende landen zich uitspraken voor een verdergaande liberalisering van de handel. Iedereen had de beste intenties en zelfs de onneembare protectionistische veste Japan leek haar gedrag, na aandringen van de overige deelnemers, te willen gaan verbeteren. Pais en vree dus, daar in Tokio. Of handelspraktijken zich schikken naar slotcommuniqué's van handelsconferenties mag, als we de praktijk bezien, vooralsnog betwijfeld worden.

De merkwaardigste rol werd tijdens dit voorzitterschap opgeëist door de voorzitter van de Raad van Ministers van Buitenlandse Zaken van de EG; onze eigen minister Van den Broek. Zo mocht Van den Broek in april namens de EG de wereld mededelen dat militaire acties tegen Libië "ten stelligste afgewezen moesten worden". Dit, aldus de minister, "krachtige signaal", werd gesteund door alle ministers van buitenlandse zaken inclusief de latere dissident sir Geoffrey Howe van Engeland. Op het moment dat deze Europese krachtsexplosie in Den Haag wereldkundig werd gemaakt wist Howe reeds van de enkele uren later plaats vindende Amerikaanse militaire actie tegen Gadaffi's Libië. Als men de ramen in Den Haag open had gezet had men, bij wijze van spreken, de Amerikaanse bommenwerpers in Zuid-Engeland kunnen horen opstijgen. Howe speelde de onschuld en maakte gretig

foto's met zijn direct-klaar camera. Wellicht met de gedachte in het achterhoofd dat de komende bijeenkomsten onder zijn voorzitterschap in minder goede sfeer zullen verlopen. Een andere zure druif in de Europese missie van Van den Broek was het recente bezoek dat gebracht werd aan PLO-leider Jasser Arafat. Hoewel men zich überhaupt af kan vragen of Arafat inmiddels niet beschouwd moet worden als "roverhoofdman zonder bende", nu een rivaal als Abbu Nidal hem op het gebied van "terroristisch handwerk" naar de kroon steekt, moet het Arafat-bezoek ook om politiek inhoudelijke redenen afgewezen worden. Het vermoeden bestaat dat Van den Broek slechts naar Arafat in Tunis afreisde om zijn miskleun rond de Libië-affaire en ook zijn overigens weinig succesvolle Europese exercitie te camoufleren. Daarnaast zou de Tunis-trip goodwill kweken bij EG-partner Griekenland. Een land dat nimmer het bestaansrecht van de staat Israël heeft erkend. Tenslotte doet het politiek handelen van Van den Broek ernstige twijfels rijzen omtrent de Israël-politiek van zijn eigen CDA. Want steun verlenen aan een organisatie die in woord en daad de vernietiging van de joodse staat nastreeft verdraagt zich niet met een pro-Israëliëse politiek.

De laatste mogelijkheid om als krachtig voorzitter naar voren te treden deed zich 26 en 27 juni voor in Den Haag. Hier konden de Europese ministers zich concentreren op de omvangrijke problemen rond de Europese landbouw, de staaloorlog en de financiële en technologische positie van de EG. Men beperkte zich hoofdzakelijk tot de situatie in Zuid-Afrika. Want de toestand aldaar is, zoals u begrijpt, verontrustend.

Minister Hans van den Broek

PLO-leider Jasser Arafat

RESOLUTIE

vervolg van pagina 16

414 SPECIFIEKE VERBRUIKSBELASTINGEN

415 De huidige specifieke verbruiksbelastingen zijn:

- accijnzen
- bijzondere verbruiksbelastingen van personenauto's en motorrijwielen
- belastingen van het rechtsverkeer
- motorrijtuigenbelasting

416 De specifieke verbruiksbelastingen belasten bepaalde uitgaven van individuen. De overheid dient geen invloed uit te oefenen op de manier waarop iemand bepaalde uitgaven doet. De manier waarop iemand zijn geld besteedt mag dus geen aangrijpingspunt zijn voor belastingheffing. De specifieke verbruiksbelastingen worden dan ook afgeschaft. De algemene gebruiksbelasting compenseert het door de overheid minder ontvangen bedrag aan specifieke verbruiksbelastingen.

430 MILIEUHEFFINGEN

431 Milieuvervuiling veroorzaakt maatschappelijke kosten. Het profijtbeginnsel rechtvaardigt dat de vervuiler bijdraagt in deze kosten.

432 Hiertoe worden milieuheffingen geïntroduceerd op vervuilende producten en produkten welke via een vervuilend productieproces zijn voortgekomen.

440 BENZINEHEFFING

441 Het profijtbeginnsel rechtvaardigt, dat de gebruiker van wegen bijdraagt in de overheidsuitgaven voor het aanleggen en onderhouden van wegen, en wel in de mate waarin daar gebruik van wordt gemaakt.

442 Hiertoe komt er een heffing op brandstof, die de uitgaven van het aanleggen en onderhouden van wegen dekt. De huidige motorrijtuigenbelasting komt hierdoor te vervallen.

500 DECENTRALE BELASTINGHEFFING

501 Gemeentelijk en provinciaal belastinggebied
Decentrale belastingheffing staat dicht bij de burger, waardoor deze beter in staat is het gevoerde beleid te beoordelen.

Daarom is uitbreiding van het gemeentelijk en provinciaal belastinggebied gewenst, in ieder geval bij uitbreiding van taken en bevoegdheden.

502 Deze gemeentelijke en provinciale belastingheffing dienen alle inwoners, natuurlijke en rechtspersonen, te treffen. Het dienen algemene belastingen te zijn ter financiering van algemene taken, waarbij elementen als profijt en draagkracht geen rol spelen.

belastingkoppen

503 Belastingkoppen zijn bovenmatige onkostenvergoedingen aan de overheid voor door diezelfde overheid geleverde goederen en diensten.

504 Belastingkoppen zijn ondoorzichtig. Tevens beïnvloeden zij het bestedingspatroon van willekeurige bevolkingsgroepen op verschillende wijze. Belastingkoppen dienen dan ook te worden afgeschaft.

planning V&S

District Noord

20 sept. Introdag Drachten

29 sept. EG-dag Groningen

4 okt. Introdag Noorderveld/Westerkwartier.

25 okt. Themadag Spreken in het Openbaar Leeuwarden.

29 nov. Bestuurdersweekend (inclusief Vergader- en Discussietechniek)

13 dec. Introdag Hoogeveen

District Overijssel

6 sept. Bestuurderscursus Kampen

13 sept. Cursus Liberalisme Twente

4/5 okt. Kadercursus Deventer

9 nov. Politieke Stromingen Zwolle

9 nov. Introductiecursus Ommen

9 nov. Introductiecursus Nijverdal

District Gelderland

20 sept. Bestuurderscursus Nijkerk

3/4/5 okt. Vergader- en Discussietechniek deel II Nunspeet

13 dec. Politieke Themacursus Zutphen

District Utrecht

20 sept. Introdag Nieuwegein

25/26 okt. Spreken in het Openbaar + Vergader- en Discussietechniek

22 nov. Kadercursus

District West

13 sept. Discussietechniek I Rijswijk

27 sept. Congresvoorbereiding Rijswijk

25 okt. Spreekvaardigheid I Rijswijk

22 nov. Spreekvaardigheid II Rijswijk

n.t.b. Introductie

District Zeeland

4 okt. Vergader- en Discussietechniek I Terneuzen

1 nov. Vergader- en Discussietechniek II Middelburg

29 nov. Bestuurderscursus Schoondijke

District Brabant

a'd. Deurne

19-9 Spreekvaardigheid I

8-11 Vergader- en Discussietechniek I

afd. Hart van Brabant

8-11 Intro Liberalisme

Intro Vergader- en Discussietechniek

afd. Baronie van Breda

2-11 Spreekvaardigheid I

afd. Land van Cuyk

Intro Liberalisme en Spreekvaardigheid

District Noord

Aan: Alle (oud-) JOVD'ers
uit District Noord JOVD

Oude tijden herleven in de Sprookjeshof te Zuidlaren op 11 oktober 1986.

Vanaf 16.00 uur bent u welkom op deze JOVD-reünie met cabaret, landelijke prominente VVD-sprekers en een jazzbandje tot in de kleine uurtjes....

Opgave & informatie: A.A. van der Veer-van der Sluis

Tel. 050 - 259237

U KOMT TOCH OOK * ZEGT HET VOORT

11 oktober 1986 LUSTRUMDAG

vervolg op achterpagina

JOVD'ERS IN DE GEMEENTERAAD

THEDA BOERSEMA &
MARIEKE DE KONING

Bij de Gemeenteraadsverkiezingen van maart dit jaar, zijn in verschillende gemeenten ook (ex-) actieve JOVD'-ers in diverse Gemeenteraden gekozen. Driemaster spoorde er een aantal op en vroeg naar hun ervaringen.

Reinier Groos, JOVD-lid sedert 1979, maakt sinds februari 1985 deel uit van de gemeenteraad in Haarlem. Hij bekleedde binnen de JOVD functies binnen de afdeling Kennemerland (voorzitter) en het provinciaal samenwerkingsverband Noord Holland (thans District Noord Holland) als Internationaal Secretaris. Hij is 24 jaar oud en studeert Rechten aan de Universiteit van Leiden.

Toen Julius Remarque hem als voorzitter opvolgde, is hij nog enige tijd bestuurslid gebleven van de afdeling Kennemerland. "Tevens was ik Internationaal Secretaris (wat dat ook mag voorstellen) van het Provinciaal Samenwerkingsverband Noord Holland. Namens de afdeling ben ik nog lid geweest van de verenigingsraad. In de gemeenteraad van Haarlem draai ik mee sinds februari 1985. Ik was 22 jaar toen ik benoemd werd."

De VVD was met twee wethouders in het College van zes wethouders vertegenwoordigd, maar na de laatste verkiezingen en de daarop volgende Collegeonderhandelingen was de VVD de twee wethouderszetels kwijt.

"De College-onderhandelingen lieten weer eens zien, dat het CDA een volstrekt onbetrouwbare partij is, een partij zonder ruggegraad, een partij die liever gebukt gaat onder het socialistische juk, dan haar eigen karakter te tonen."

Reinier ziet de JOVD als een goede leerschool: "Je leert er de politiek kennen, je leert er met anderen omgaan, je leert er organiseren." Deze elementen komen volgens hem zeer van pas om te kunnen functioneren in de Raad. "Als jongere heb je enige achterstand ten opzichte van hen die ouder zijn, immers die anderen hebben een jarenlange voorsprong in politieke kennis, het kunnen vergaderen enzovoorts. Wat ik miste binnen de JOVD was de echte praktische politiek; die is wel te vinden binnen een politiek besluitvormingsorgaan zoals de gemeenteraad. Een heel erg groot voordeel van de JOVD is dat je ondanks je jeugdige leeftijd vrijelijk over de politiek kan praten en dat je serieus genomen wordt. Binnen de VVD ligt dat wel even anders. Daar werden (worden?) JOVD-ers nog steeds door vele leden gezien als het kleuterklasje dat goed kan functioneren als foldersrondbrengers, afdelingsbladenieters en applausmachine van de VVD. Ik moet er voor waken niet te generaliseren, maar het zijn ervaringen uit het verleden die mij deze stelling doen poneren."

In 1982 werd Reinier aangemeld als kandidaat voor de gemeenteraad. Het kostte de VVD-afdeling heel wat moeite om jong en onervaren bloed een kans te geven bij de Raadsverkiezingen. Mede door de constante druk die de JOVD op de VVD uitoefende, kon hij een hoge plaats verwerven op de kandidatenlijst van de VVD.

"Wisselingen van personen in de Raad maakten het mij mogelijk vorig jaar februari Raadslid te worden. Bij de laatste verkiezingen stond ik op plaats zes wat een zetel garandeerde. Thans is het wel zo, dat de verhouding JOVD-VVD in Haarlem zich goed aan het ontwikkelen is."

Reinier vindt de JOVD te weinig daadwerkelijk meedoen aan het politieke besluitvormingsproces, vandaar dat hij zich kandidaat heeft gesteld voor de Gemeenteraad. "Daarbij moet ik wel aantekenen, dat de kandidatuur in 1982 begon als een geintje, een invasie van jonge honden, die wel even de stad wilden gaan besturen."

Reinier is inmiddels 24 jaar, maar hij is er nog niet achter welke invloed dat heeft voor het functioneren in de Raad. "Bij sommige collega's merk je enige terughoudendheid, andere collega's noemden mijn komst een revolutionaire omwenteling binnen de VVD-gelederen."

INTERVIEW

Met dit laatste is hij het echter zelf niet eens. Reinier is van mening, dat de Raad een goede afspiegeling moet zijn van de bevolking, zowel wat geslacht als leeftijd betreft."

Reinier was tot voor kort het jongste Raadslid, maar voor de PvdA is er nu ook een jongere in de Raad.

Zijn werkterrein als Raadslid is breed: "Ik ben belast met economische zaken en werkgelegenheid, welzijn, jeugd- en jongerenwerk en woonruimteverdeling, met juridische zaken, beroeps- en bezwaarschriften, nutsbedrijven, de gemeenterekening en ik maak ook deel uit van de Kennemerraad, hetgeen een samenwerkingsverband is tussen enkele gemeenten in Kennemerland."

Sjef de Pont is lid van de JOVD sedert 1982. Deze 21-jarige rechtenstudent uit Badhoevedorp was tot 1985 VVP van de afdeling Kennemerland, maar vervult nu geen functies meer binnen de JOVD. Sedert maart is hij Gemeenteraadslid voor de VVD in Haarlemmermeer, waar een zogenaamd breed samengesteld College met PvdA, CDA en VVD de scepter zwaait. Met 12 Raadszetels is de VVD in deze gemeente de grootste partij.

"Binnen de JOVD kun je net zoveel en zo weinig leren als je wilt. Dat hangt er ook vanaf met welke kennis en vaardigheden je de organisatie binnenstapt. Toen ik lid werd kon ik (bijna) niets. Door een actieve opstelling en door niet bang te zijn voor het maken van fouten, heb ik veel geleerd op het gebied van schriftelijke en verbale vaardigheden, inzicht in structuren en verhoudingen en presentatie. Zo heb ik geleerd, dat een minimale aanpassing aan omstandigheden noodzakelijk kan zijn, maar dat je altijd jezelf moet blijven. Dat kun je oppikken in de JOVD. Maar dan moet je wel verder." Opmerkelijk (in vergelijking met zijn lotgenoten) is het wel, dat Sjef ook stelt, dat hij

Overigens vindt Sjef wel, dat hij door zijn fractie nogal "voor de leeuwen is gegooid. Ik kon dus meteen laten zien wat ik kan, maar ben daardoor ook wel een keer goed "op mijn bek" gegaan.

Tekenend voor de goede sfeer in mijn fractie is, dat men mij toen niet heeft laten vallen."

Bij de kandidaatstelling is hem door de JOVD wel ondersteuning aangeboden, maar "om bepaalde redenen heb ik daar geen gebruik van gemaakt".

Eén van de grote voordelen van zijn jeugdige leeftijd in het functioneren in de Raad, beschrijft hij als volgt: "Je kunt je veel meer permitteren, met name op het vlak van de vergaderorde. Er zitten echter ook nadelen aan, bijvoorbeeld, dat je toch iets minder serieus wordt genomen." Daar heeft natuurlijk ook veel mee te maken, dat hij echt een buitenbeentje is, wat leeftijd betreft. "Er zit één Raadslid van rond de 35 jaar, de rest zit tussen de 40 en 60."

Zijn onderwerpen binnen de Raad zijn onderwijs, volkshuisvesting en emancipatie. Gemiddeld eist het Raadslidmaatschap zo'n 20 uur van zijn tijd per week op.

Paul Stassen is 26 jaar oud en sinds 1981 lid van de afdeling Zoetermeer. Binnen de JOVD is hij voorzitter geweest van zijn afdeling, lid van het algemeen bestuur van District-West, voorzitter van de commissie Binnenlands Bestuur en lid van de milieucmissie.

Paul heeft erg veel geleerd van de JOVD. Niet alleen voordat hij in de gemeenteraad kwam, maar ook daarna. "In de politiek zitten betekent erg veel en intensief omgaan met mensen. Niet alleen discussiëren en vergaderen, maar ook gewoon omgaan met andere mensen binnen en buiten de fractie. Al die dingen gebeuren binnen de JOVD ook, met dit verschil dat het binnen de JOVD niet erg is, zoals ik pas Julius Remarque hoorde zeggen, om eens op je bek te gaan. Je leert van tevoren reacties van anderen in te schatten en daar dus in je opstelling rekening mee te houden."

Binnen de JOVD is Paul lid geweest van de landelijke commissie Binnenlands

INTERVIEW

Bestuur. Daar gaat het volgens hem meer meer om het gebruiken van de kennis die je al hebt. "Waar ik wel veel van geleerd heb, zijn de congressen en de voorbereiding daarvan. Met name over politieke onderwerpen leer je op zo'n manier te discussiëren, dat je uit al je argumenten het effect sleept dat eruit te halen valt. Niet zelden win je alleen maar van een politieke tegenstander, omdat jouw argumenten weliswaar niet zwaarder gelden dan die van de tegenstander, maar omdat je ze beter kunt presenteren."

In tegenstelling tot andere JOVD-ers die in de Raden zitten, is hij wel actief gebleven binnen de JOVD. "Niet alleen omdat er nog veel werk te doen was, maar ook omdat wij in Zoetermeer een uitermate gezellige afdeling hebben."

In 1982 en 1986 heeft de plaatselijke JOVD Paul Stassen's kandidatuur voor de gemeenteraad nadrukkelijk gesteund. In 1982 heeft men er bij de VVD op aangedrongen, ook een jongere in de fractie op te nemen en in 1986 heeft de JOVD er andermaal toe bijgedragen, dat Paul in de Raad kon blijven. De kandidaatstelling voor de Gemeenteraad is voor Paul Stassen iets anders gelopen dan voor andere Raadsleden. "Ik was, omdat ik in het bestuur van de JOVD zat, nogal geïnteresseerd in de gemeentepolitiek. Ik bezocht regelmatig vergaderingen en dat is kennelijk bij de VVD niet geheel

onopgemerkt gebleven. Zelf was ik helemaal niet van plan mij kandidaat te stellen, totdat het bestuur van de plaatselijke VVD-afdeling mij benaderde om een plaats op de lijst in te nemen. De ledenvergadering heeft er toen voor gezorgd, dat ik ook nog op een verkiesbare plaats kwam te staan." Paul was destijds gedurende enige tijd het jongste Raadslid van Nederland.

"Het is erg leuk om dat te kunnen zeggen, maar daarmee houdt het wel zo ongeveer op. Juist omdat je jong bent staan veel ouderen kritischer tegenover je en gecombineerd met onervarenheid is dat de oorzaak dat je veel moeite moet doen om enigszins je positie in te nemen en te handhaven. Zo gaandeweg is dat natuurlijk makkelijker geworden. Je collega's kennen je inmiddels en door meer ervaring en enig opbouwend zelfvertrouwen merk je ineens dat alles veel beter gaat."

In de Gemeenteraad van Zoetermeer zit naast Paul nog een jong Raadslid, terwijl de rest van de Raadsleden voornamelijk ouder dan dertig is, en dat terwijl Zoetermeer zo'n jonge gemeente is.

In de Raad is Paul belast met (jawel) jeugd- en jongerenwerk, Daarnaast houdt hij zich ook bezig met buurt- en wijk-aangelegenheden, cultuur- en mediabeleid, woonruimteverdeling en verkeer en vervoer. Hoewel er rustiger en drukker periodes te onderscheiden zijn, is hij vrij veel tijd kwijt aan zijn Raadslidmaatschap. "De tijd rond de verkiezingen, die we dus net gehad hebben, is voor een fractielid, niet zijnde fractievoorzitter niet extreem druk. Daarna begint echter weer het gewone veldwerk in de commissies en vooral als men in drie of vier commissies zitting heeft en ook nog de fractie vertegenwoordigt en fractie-secretaris is, kan daar soms, alles meegerekend, meer dan dertig uur per week in gaan zitten. Zolang je er echter nog maar plezier aan beleeft, is het best nog wel draaglijk en ik klaag dus ook niet."

George Kabalt, is binnen het groepje van vier Raadsleden dat wij U voorstellen in enige mate een uitzondering. Hoewel lid van de JOVD sedert 1983, heeft hij nooit een werkelijk actieve rol daarin gespeeld. "Ik kreeg al heel jong een bestuurspost aangeboden in de VVD afdeling Abcoude/Baambrugge. Bovendien was ik net met mijn rechtenstudie begonnen, zodat er geen tijd overbleef om functies te vervullen binnen de JOVD."

Wat hij heeft opgestoken van en in de JOVD beperkt zich dan ook. Uit Driemaster leerde hij andere meningen uit liberale kring kennen en zijn eigen mening aanpassen en beargumenteren.

"Ook van de congressen, waarvan ik er een aantal heb bijgewoond, heb ik wat geleerd. Bijvoorbeeld, dat gezelligheid en ontspannen verhoudingen op het persoonlijke vlak ertoe bijdragen meningsverschillen sneller op te lossen." Die kennis heeft hij meteen al kunnen gebruiken in Abcoude. Het is daar namelijk goed gebruik om na de vergaderingen nog een borrel te gaan drinken in een plaatselijk café. "Gezelligheid is daar evenals op de con-

gressen -zij het in iets mindere mate- te vinden, en een borrel zorgt ervoor dat de verhoudingen zich verbeteren. Buiten de Raadsvergaderingen is de verhouding tussen partijen zeer goed te noemen." Duidelijk is uit zijn woorden, dat de JOVD geen grote rol heeft gespeeld bij zijn politieke loopbaan.

Reden voor hem om zich kandidaat te stellen, was zijn stelling, dat "wanneer iemand vindt dat iets niet goed gebeurt, hij dat zelf moet proberen beter te doen. En gezien mijn betrokkenheid via het bestuurslidmaatschap, was ik in staat de lokale politiek beter te volgen en dus ook te zien wat er mijns inziens beter kon."

Hij heeft zitting in de commissies Ruimtelijke Ordening, Volkshuisvesting en bestuurlijke zaken; onderwijs en welzijn. Voorts is hij lid van de sportstichting en plaatsvervangend lid van de Plassenraad. "Eén en ander levert zo'n zes vergaderingen per maand op, die met voorbereiding en dergelijke, zo'n 15 uur per week aan tijd vergen."

HOOFDBESTUURSCOMMISSIES

- MILIEUCOMMISSIE

Enthousiaste leden kunnen zich aanmelden voor de landelijke milieuc commissie. De commissie zal zich in de komende maanden gaan bezig houden met:

1. milieu-problemen, waaronder de inpoldering van het Markermeer, fosfaatverontreiniging van oppervlakte- en grondwater en de inzameling en verwerking van afval.
2. biotechnologie en medische techniek, welke betekenis hebben nieuwe (technische) ontwikkelingen in geneeskunde en natuurwetenschappen voor de mens?

Te denken valt bijvoorbeeld aan draagmoederschap, genterapie, recombinant-DNA-technieken, plantenverdeling etc.

Aanmelden, liefst zo spoedig mogelijk, kan bij de secretaris Ecologische Zaken: Rob Scholte, tel: 050 - 34 73 80 (in de avonden) of 080 - 56 17 05 (weekend).

- COMMISSIE VOLKSHUISVESTING

Dit is een herhaalde oproep voor deze landelijke commissie. Enthousiasme is belangrijker dan deskundigheid. Aanmelden kan bij de secretaris Ecologische Zaken: Rob Scholte, tel: 050 - 34 73 80 (in de avonden) of 080 - 56 17 05 (weekend).

WALTER RÖMELINGH

Spinazie

Uit alle mogelijke enquêtes blijkt keer op keer dat de Nederlander een goede gezondheid één van de belangrijkste zaken in het leven vindt.

En als we de krantekoppen mochten geloven, dan hebben wij dat enige weken geleden ook massaal bewezen.

Spoedig na de eerste berichtgeving over het ernstige kernongeval in Tsjernobyl, haastte heel het Nederlandse volk zich naar de supermarkt, om kilo's blikvoer in te slaan.

Spinazie, waarvan mijn moeder mij vroeger altijd voorhield dat het zo gezond was (en wat ik toen belangrijker vond, dat je er sterk van werd), was uit den boze.

Maar door al die zorg voor een goede gezondheid, die ons nu eenmaal eigen moe zijn, en de daaruit voortvloeiende massahysterie, hebben wij wel enigszins ons gezond verstand verloren.

Want laat het nu zo wezen, dat enkele jaren geleden uit onderzoek naar voren is gekomen, dat blikvoer bepaald niet een goed alternatief is, daar het relatief veel kanker-verwekkende stoffen bevat.

Bovendien hebben we een goede gelegenheid voor de wetenschappers om de gevolgen van een ernstig kernongeval te bestuderen, voorbij laten gaan.

Want als ons kleine land over 13 jaar door een kankergolf wordt getijsterd, dan weten we niet of dit nu door Tsjernobyl, of door al dat blikvoer komt.

GEZOCHT !!!!!

Een vertaler voor de Oost-West Nota, die de Engelse taal goed beheerst. We denken aan een student of iemand die Engels heeft gestudeerd. Voor reacties en nadere informatie:

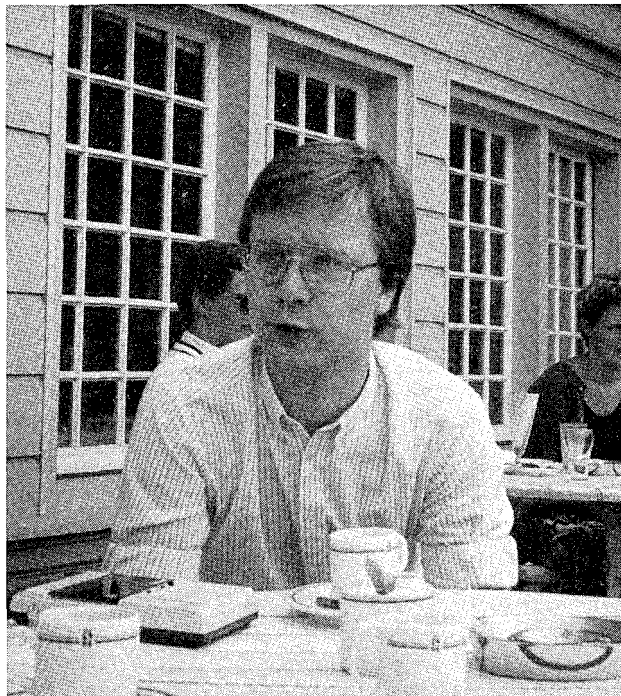
André Koppers, Voorvang 17,
4817 DE Breda
Telefoon 076 - 143394

Een nieuwe voorzitter

Toch geruststellend. Nog altijd zijn er mensen die veel tijd en energie steken in een vrijwilligersorganisatie als de JOVD. Zijn het idealisten of gekken, strebers of wereldverbeteraars? Hieronder een interview met Eric Balemans. Voorzitter van professie, Utrechts rechtenstudent in de vrije uurtjes.

Jort Kelder

Het gesprek vangt aan met het stellen van een voor de hand liggend vraagje: hoe word je JOVD-voorzitter. Een antwoord blijkt moeilijker te geven. "Op het moment dat de zittend voorzitter te kennen geeft op te stappen wordt er in het Hoofdbestuur gepraat over de nieuw te kiezen man of vrouw" zegt Eric Balemans. En dan wat duidelijker: "op een gegeven ogenblik vraagt men of het voorzitterschap niet iets voor jou is". "Toen men mij die vraag stelde", blikte de voorzitter nostalgisch terug "ben ik er serieus over gaan denken en trok de conclusie dat je in het voorzitterschap veel ideeën kwijt kunt en dat het een niet strict ingevulde taak is". "Maar" concludeert hij "het is moeilijk voorzitter te worden, je hebt het meestal niet zelf in de hand". Een vingerwijzing naar een welig tierende vriendjespolitiek die in de JOVD opgeld doet? Deze suggestie kan de liberale Primus inter pares niet tot de zijne maken. "Kijk" stelt hij zelfverzekerd vast "vriendjespolitiek komt natuurlijk overal voor, ook in de JOVD". Hij vervolgt: "vroeger hoorde je er veel over, tegenwoordig minder. Ik denk dat het zeker in het Hoofdbestuur allemaal nogal meevalt". In het HB (JOVD jargon voor hoofdbestuur) is de kersverse voorzitter alerminst een verse verschijning. Alvoeren voorzitter te worden diende Eric Balemans de JOVD sinds november 1985 als Algemeen Secretaris. Opvallend was toen al dat iemand van beneden de ri-

vieren (zijn zachte g betitelt hij als "wel grappig") een HB post bezette. Nu zelfs het voorzitterschap voor het zuiden binnen is gehaald wordt duidelijk dat de opmars van Brabant en Limburg niet meer te stuiten is. Balemans daarover: "het is een hele prettige ontwikkeling dat men in het zuiden van Nederland begint in te zien dat de overheersende positie die het CDA daar in nam niet goed was". "Tien jaar geleden" stelt hij terugkijkend vast "kwamen liberalen nog in kamertjes achteraf met de gordijnen dicht bijeen. In het sterk katholiek gerichte Brabant en Limburg ziet men inmiddels in dat liberalisme en geloof wel degelijk samen kunnen gaan".

Politiek bedrijven in Limburg is een vak apart en zelden begrijpelijk voor noorderlingen. Zeer veel plaatselijk opererende partijtjes genieten slechts landelijke bekendheid bij gratie van navorsingen die de FIOD doet. Vermenging van belangen is aan de orde van de dag en soms zelfs is de geur van corruptie waarneembaar. Nog één cliché en de voorzitter reageert. Haalt de JOVD met haar aanwas uit die contreien ook die wijze van politiek bedrijven binnen? "Ik denk het niet. De CDA kliek in het zuiden is een grote concentratie van "vriendjes". De christen democraten hebben in Provinciale Staten en veel colleges altijd een absolute meer-

INTERVIEW

derheid gehad. De andere partijen zagen in dat dat CDA terrorisme niet goed was en bundelden hun kracht tegen het CDA. Het moest afgelopen zijn. Zij werden weerbaarder - een van de redenen van de JOVD-groei - en besloten het anders te gaan doen".

Eric Balemans voegt zich in een illustratie rijtje van voorgangers als Jacobse, Wiegel, Nijpels en De Grave. Denkt hij zelf nog iets aan zijn voorzitterschap over te houden en is hij van plan de politiek tot zijn werkterrein te maken?

Het gaat hem vooralsnog meer om het spel dan om de knikkers. Hij zegt: "de vorming & scholing waaraan in de JOVD veel aandacht wordt besteed is niet persé gericht op de politiek. De speltechnieken die je opdoet zijn ook in het bedrijfsleven bruikbaar". "En laten we toch eerlijk zijn" vraagt de politiek hobbyist zich retorisch af "hoeveel van die 6000 JOVD'ers zullen de actieve politiek in gaan?". Dan nog is het aantal JOVD voorzitters die door de jaren heen Haagse Kringen als werkterrein kozen relatief groot. Bij die personen zal de wens om politicus te worden ook niet op een achternamiddag ontstaan zijn. De voorzitter zegt daarover: "voor mij is politiek nog altijd een aardige wijze van vrije-tijdsbesteding. Als beroep is het een onzeker bestaan. Het is afwachten of ik er in verder ga. Ik zie wel hoe het loopt en bovendien zijn er nog zo veel hindernissen te nemen. Het hangt allemaal niet van jezelf af" besluit hij, de interviewer toch wat in het vage latende. De wijze van antwoorden verraadt groot politiek talent. Wil hij nu wel of niet? De vraag blijft onbeantwoord, de tijd zal het antwoord moeten geven. Het gesprek neemt nu een wending naar de grote JOVD broer, de VVD. Na de Kamerverkiezingen van 1982 verjongde de VVD-fractie sterk. Na de jongste strubelingen rond het aanvoerder- en fractievoorzitterschap van de VVD lijkt deze verjonging voorlopig tot staan gebracht. Na de uitdunning die de liberale fractie op 21 mei jl. onderging trad niet één nieuw Kamerlid toe. Betalen de jongere liberale fractiegenoten de prijs voor het verkiezingsverlies? De JOVD leidsman besluit de vraag direct te beantwoorden. "Als jong Kamerlid deed Ed Nijpels het heel goed. Op het moment dat hij de populaire Wiegel, die de partij droeg, opvolgde was dat eigenlijk al bij voorbaat een onmogelijke opgave. Veel dingetjes pakten, zonder dat Nijpels daar schuld aan had, ongelukkig uit. Ik vind het dan ook oneerlijk om Nijpels en zijn jonge frac-

tiegenoten de schuld te geven van de hele gang van zaken. Overigens ben ik heel benieuwd hoe de VVD het de komende vier jaar gaat doen. De houding van de JOVD ten opzichte van de VVD zal in ieder geval niet veranderen. Wij blijven onafhankelijk kritisch waken over het liberale erfgoed".

De liberaal Balemans beseft terdege dat de krachtsverhouding tussen de coalitiepartners veranderd is. "De VVD heeft geen 9 maar 18 zetels verloren. Het VVD verlies zorgde precies voor de 9 CDA winstzetels". Met een bezorgd gezicht vervolgt hij: "het zal heel moeilijk worden om in deze regeerperiode het liberale gezicht voldoende uit de verf te laten komen. Toch geloof ik dat het kan. Dat is de taak van de VVD".

De vraag die gesteld kan worden: is het wel de taak van de VVD het liberale erfgoed te koesteren. De achterban is pluriform en bestaat voor een niet gering gedeelte uit conservatieven. Eric Balemans: "wat de koers is die de VVD nu vaart is moeilijk te bepalen. De Korte en Voorhoeve hebben hun functies aanvaard in de wetenschap dat in hun pakket ook liberale items aan bod moeten komen. Ik ga er vanuit dat ook zij zich interesseren voor die onderwerpen".

Vonhoff zei: "een liberale partij is een linkse partij". Hoe denk je daarover?

"Ik heb iets tegen dat in vakjes plaatsen van mensen en partijen. Als je eenmaal in zo'n hokje zit kom je er nooit meer uit. Eigenlijk weet ik dan ook niet wat ik van een dergelijke uitspraak moet vinden".

Toch maar even in hokjes blijven. Waar deel je jezelf in binnen de JOVD. Links, rechts, midden of nergens?

"Zelf maak ik me ook wel eens schuldig aan dat vakjesdenken. Als voorzitter vertegenwoordig ik de hele vereniging. Wat ik privé denk is daarom van kwartaal belang".

Nog een leuke. De VVD moet van haar VERONICA-gezicht af. Hij is van Huub Jacobse. Betrek het eens op de JOVD.

De voorzitter opent geëikt: "Dat is alweer hokjesdenken!". Na de repliek dat je er desalniettemin een mening over kunt hebben stelt de jeugdig liberaal beschouwend vast: "de JOVD heeft een gemengd imago met een goede mengeling. Jong en liberaal, maar toch ook met een gedegen politieke inhoud. De blauwe blazer en de plooirok zie je al minder op de congressen. En ach, ik vind het allemaal wel goed. Het geeft kleur. Toch gaat het, wat mij betreft, om de liberale politiek".

VIJF MINUTEN GEDENKTIJD

De konklusie dat de VVD-aanhang nu bestaat uit werkelijk liberalen is dichter bij de waarheid dan dat dit voor de Tweede Kamer verkiezingen het geval was.

De kiezers die in 1982 nog kozen voor Nijpels zijn nu in de armen gevallen van "De Vader des Vaderlands", Lubbers. Met geveinste tolerantie bij immateriële vraagstukken slaagde Lubbers erin een groot deel van de VVD-aanhang naar zich toe te trekken. Nadat de overname van het liberale herstel beleid was voltrokken, zagen de denkers van het CDA ook in dat als zij nog toekomst willen voor hun partij de nadruk vooral niet mag komen te liggen op het godsdienstig fundament van deze partij. Ook moet worden gedaan of de uit hun religieuze oorsprong voortgekomen dogma's niet meer bestaan, zodat het dan "bijna" een echte liberale partij lijkt. Bij het CDA onderkennen de denkers dan ook de kiezersmarkt van mensen die uitgaan van; vrijheid (in gebondenheid), gelijkwaardigheid, zelfbeschikkingsrecht en sociale rechtvaardigheid en proberen nu ook plotseling te doen alsof zij voor al deze zaken staan. De oplettende kiezer weet echter beter.

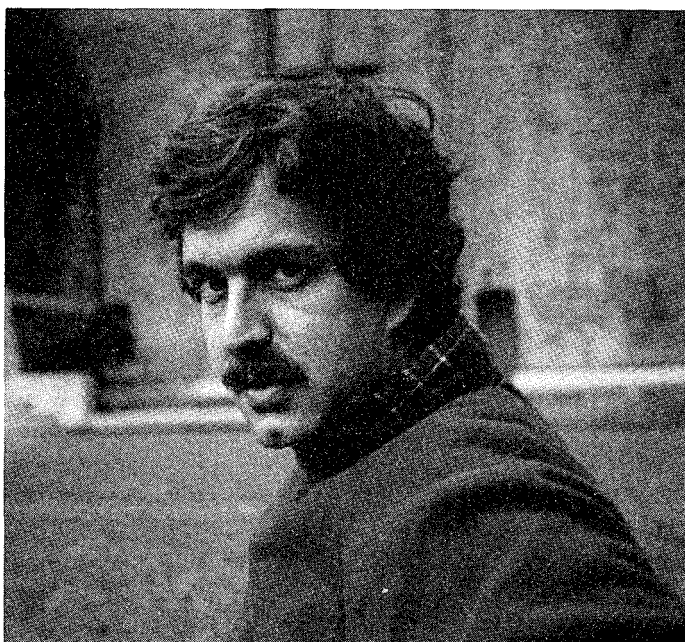
Het CDA was alleen voorspelbaar als de prognose luidde "Het CDA zal wel weer regeringspartij worden". Duidelijkheid van deze partij nu is alleen te danken aan Lubbers, die in zijn partij zoveel ruimte kreeg, dat hij "De verlichte Maria" kon spelen. Op deze manier is Lubbers er in geslaagd om de al eerder beschreven kiezer te trekken. Na de verkiezingen worden de zetels in de Tweede Kamer dan met mensen gevuld, die met hun ideeën weinig overeen zullen komen met die van hun vroegere lijsttrekker. Of misschien juist wel. Hun waarheid zal de overhand krijgen en de daaruit voortvloeiende dogmatiek zal een rem op de immateriële maatschappelijke ontwikkelingen. Voor op gezet dat iedereen het recht heeft politieke besluitvorming richting te geven pleit

ik wel voor een eerlijke en duidelijke campagne, waarin een partij haar standpunten op belangrijke terreinen niet onder stoelen of banken steekt.

De VVD fout in de verkiezingen is dat zij in haar campagne te veel aandacht heeft besteed aan voortzetting van het regeringsbeleid, terwijl zij had moeten inzien dat voor het beeld naar buiten Lubbers als Minister-Prezident veel makkelijker het succes van de verbetering van de economie kon op eisen. De VVD-minister op EZ had zijn succesbeleid inzet kunnen maken van de campagne, als hij niet het slachtoffer zou zijn geworden van karaktermoord. Door deze weggevallen troef werd de rol van Nijpels nog belangrijker. Hij zou de moeilijke taak van de profilering van de VVD als liberale partij op zich hebben moeten nemen. Helaas, Nijpels wist als het er opan kwam niets meer te melden dan dat "het CDA en de VVD niet een pot nat zijn", en dat het CDA en de VVD verschillende gedachten over immateriële zaken hebben. Deze profilering was er een van weinig overtuiging. Misschien ingegeven door angst voor het verlies van regeringsverantwoordelijkheid. Een beschamende vertoning en voor liberalen enorm pijnlijk. Voor de toekomst kan de VVD beter vasthouden aan haar liberale principes en deze ook als belangrijkste drijfveer beschouwen.

Durf onze maatschappelijke leefregels te zetten tegenover de ideologieën die menen overal antwoord op te kunnen geven, maar die eigenlijk niets meer zijn, dan verheerlijking van menselijke onmacht in functie om het individualisme te verkrachten. Achteraf praten heeft meestal weinig zin, behalve als liberalen er lessen uit willen trekken.

M. BIESTERVELD

Zomer '86. Locatie: het Binnenhof, Den Haag. Arthur Fickel betreedt, op zijn gemak, een uur na de afgesproken tijd het parlementaire perscentrum Nieuwspoort. "Ben ik laat" opent hij gevat. Ach wat heet laat, jij woont in de buurt, ik op een uur rijden, pareer ik, mijn zoveelste glas ledigend.

Jort Kelder

Op het juni congres in Bunnik liet de na drie jaar aftredende PR-man van de JOVD weten nog wel iets kwijt te willen in verenigingsblad Driemaster. Het werd, zoals dat in diplomatieke taal heet, een openhartig gesprek.

Een vrolijk dinerende PvdA-fractie en een rokerig Nieuwspoort besluiten we te ontvluchten en praten verder in de geweide sfeer tussen Eerste en Tweede Kamer op een ongemakkelijk bankje op het Binnenhof. De cassette-recorder klikt aan, Arthur Fickel begint, over de JOVD en haar onafhankelijkheid. "We roepen als JOVD altijd heel erg hard dat we onafhankelijk zijn maar moeten er ook voor zorgen dat het niet onafhankelijk roepen wordt en afhankelijk doen. Dat zou een farce zijn, dan maak je je belachelijk. De vraag wordt gesteld waarom we dan niet gewoon een jeugd-

vereniging worden. Weg met de onduidelijkheid!" Dat kun je doen ja. Het gevaar daarvan is wel dat je een applaus-machine wordt. Als je onderdeel van een partij bent stel je je minder kritisch op. Want je politieke vriendjes val je nu eenmaal liever niet aan. Dat nog afgezien van het feit dat het uitgangspunt van de JOVD het liberalisme is, en niet een bepaalde politieke club". Zoals reeds vermeld behoorde Arthur Fickel jarenlang de public relations in het hoofdbestuur. Hij is dé figuur om aan te vragen wat de wezenlijke invloed van de JOVD is. "Zoals bij alle jongerenorganisaties is die vrij gering. Toch kun je je voorstellen dat de VVD met kritiek van ons op bijvoorbeeld hun jongeren-beleid niet blij zal zijn. De pers is voor de JOVD dus eigenlijk een machtsmiddelje om invloed op VVD beleid uit te oefenen". Aardig maar nu even wat concreter. Noem is een voorbeeld waar de VVD haar standpunt wijzigde dankzij JOVD kritiek. "Tja, de VVD zal natuurlijk nooit toegeven dat onze kritiek hun een standpunt deed wijzigen. Ze zouden daarmee toegeven dat de JOVD invloed uit kan oefenen op VVD beleid. Dat zou er weer toe leiden dat de pers ons steeds zou benaderen om de VVD de commentariëren. Maar globaal kun je stellen dat de JOVD steeds speldeprikjes uitdeelt. Veel speldeprikjes kunnen heel gevoelig zijn". We besluiten de VVD even de VVD te laten en gaan over naar weer een van die vele cliché's die inzake de JOVD immer weer gebezigd worden. Is dit liberale clubje een kweekvijver voor politiek talent? "Ik denk het wel. Een politiek ginteresseerde jongere kan in de JOVD een scholing doorlopen waardoor hij als gemeenteraadslid, wethouder en zelfs kamerlid vaak helemaal geen gek figuur slaat. Op het gebied van vorming & scholing van politiek talent hebben we een zekere kwaliteit". Over kwaliteit gesproken. Hoe staat het daarmee in het hoofdbestuur op dit moment? "Moeilijke vraag. Het is zo moeilijk meetbaar. Wel vind ik dat het hoofdbestuur te groot is. Daarnaast zijn er een aantal bekwame mensen vertrokken. Denk maar aan Eli Leenaars en Julius Remarque. Als voorzitter deed Julius het heel aardig. Hij was typisch een jonge hond, net Nijpels. Hij zou het als kamerlid ook heel aardig gedaan hebben. Alleen vindt hij dat een hondebanaan die hij persé niet wil. Nu zal het wel Provinciale Staten worden". We gaan nog even door over het ondefinieerbare begrip kwaliteit. Arthur Fickel besluit

INTERVIEW

het over een andere boeg te gooien en doceert de elementaire beginselen van de organisatiekunde. How to manage a company? "De JOVD moet, wil zij goed functioneren, twee sterke kanten hebben. Enerzijds de organisatie. Die moet perfect kloppen, dan komt die tweede tak, het politieke gedeelte, vanzelf. Aan die organisatie klopte, ik dacht vooral vroeger, nog wel eens het een en ander niet. Er zaten toen vaak politieke mensen op organisatorische functies. Nu is het zo dat een HB-vergadering voor 90% uit organisatorische regelarij bestaat. Maar 10% is politiek. Die verhouding deugt niet. Zo kan het gebeuren dat er enige tijd terug een standpunt naar buiten moest komen over de verkiezingsprogramma's van D'66 en de VVD. Na een avond vergaderen kwam er uiteindelijk een mager lijstje met vage punten waar we het niet mee eens waren. Blijkbaar wist men politiek niet exact aan te geven wat men vond. Op die manier haal je dus nooit de pers". Het woord pers is gevallen. We kunnen meteen verder gaan over "hoe we scoren" en wat de zorgen zijn van de PR bestuurder. Het vriendelijke gezicht vertoond zo nu en dan ironische trekjes. "Een probleem is al dat de resoluties die ieder congres besproken worden jaren van te voren naar onderwerp al vastliggen. Een resolutie is daardoor zelden actueel en dus voor de pers niet interessant. Zo af en toe een congres zonder resolutie zou niet gek zijn". En dan over het imago: "het is nogal van belang wat voor imago de pers van je heeft. De linkse pers, vooral de VPRO, speelt in op het imago van die kinderen van 16 á 17 jaar met blazer en sigaar die er uit zien alsof ze 45 zijn. Persoonlijk ben ik met dat imago niet zo blij. Als je wilt brallen kun je beter naar een studentenvereniging. Liever heb ik een wat kleinere hechtere liberale club met veel inhoud. Dat geldt trouwens ook voor de VVD-fractie". Hoe bedoel je, dat leidt toch - als in Duitsland - tot een klein sektarisch liberaal partijtje? "Nou dat hoeft helemaal niet. Veeg de rechter vleugel van de PvdA, D'66 en de linkse VVD'ers maar op een hoop en je hebt een redelijk grote partij! Het liberalisme zou daar heel wat meer aan hebben. Als je nu ziet wat er in de VVD is gebeurd, daar zal de kiezer niets van begrijpen. Het is toch ongeloflijk dat de VVD haar beste minister, Winsemius, heeft laten vallen en dat tegelijkertijd de grootste verliezer

minister kon worden". Zijn mening over Nijpels' ministerschap steekt Arthur Fickel niet onder stoelen of banken. Hij vat zijn mening over de ministeriële zetelbedeling als volgt samen. "Heb je niet gehoord dat de koningin Nijpels niet wilde beëdigden? Ze dacht dat het het zoontje van een van de ministers was". Over zetelverdeling gesproken. Fickel op public relations! De zon gaat onder, het wordt fris, we gaan het gesprek naar een einde voeren. Nog even over zijn angst voor nieuwsgierige journalisten op de congressen. "Af en toe hou ik mijn hart vast als er een journalist vraagt of hij een kijkje mag nemen in de werkgroepen. De "Dames" en "Heren" worden daar met geachte afgevaardigde aangesproken. Als ik dat zie kom ik niet meer bij van het lachen, maar als er een journalist is denk ik "oh, god wat zullen ze daar nu weer van schrijven". Het is een afscheidsinterview, terugkijkend in verwondering, met toch wat punten van kritiek. "Nog zo iets. De hoofdbestuursvergaderingen zijn geheim. Hoewel het een idioot clubje is doen de Jonge Democraten het wat dat betreft beter. Vergaderingen van het hoofdbestuur zijn daar gewoon openbaar. Als ik de notulen van de HB-vergaderingen van de laatste jaren doorkijk begrijp ik echt niet wat daar nu zo geheim aan is. Het zal wel in de traditie zitten dat er een, ook door de vereniging, gekoesterd hiërarchisch verschil is tussen het hoofdbestuur en de vereniging. Op een congres zie je dat ook direct. Het hoofdbestuur zit op een verhoging voor de zaal. Deste verbazender is het dan dat er, als er een nieuw HB-lid benoemd moet worden, geen kandidaten genoemd kunnen worden. Men weet eenvoudig geen namen te noemen. Mijn conclusie is dan dat er een tekort aan kader is". We besluiten met wat persoonlijke ontboezemingen rond Arthurs eigen politieke toekomst en dat van één zijner ex-collega's. "Het laatste halfjaar is er bij mij ergens gerezen door het gebrek aan collegialiteit in het HB. Iemand als Albert Kooiman zal wel een politieke carrière ambiëren anders had hij het nooit zo lang uit gehouden. Albert werd op een gegeven ogenblik voorgesteld om internationaal secretaris te worden. De adviesraad was het daar niet mee eens. Vervolgens liet het hoofdbestuur de door haarzelf voorgestelde kandidaat vallen. Dat noem ik oncollegiaal gedrag. Het hoofdbestuur wilde de confrontatie met de vereni-

vervolg op pagina 28

Technologie

Technologie is een onderwerp, waarvoor in Nederland de belangstelling groeiende is.

Steeds meer dringt het besef door, dat technologie de eerste levensbehoefte van de moderne industrie is en dat het belang van de Nederlandse economie bij dergelijke industrieën onomstreden is. Er is lang niet altijd een duidelijke scheidslijn te trekken, tussen wat onder het wetenschapsbeleid en wat onder het technologiebeleid valt.

En zo onduidelijk als deze scheidslijn soms is, zo onduidelijk is vaak ook de taakverdeling tussen het ministerie van onderwijs en wetenschappen en het ministerie van economische zaken.

Iets dat geregeld ten nadele van onderzoekers werkt.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat er wel op een afzonderlijk ministerie van wetenschap en technologie wordt aangedrongen.

Nu lijkt een afzonderlijk ministerie misschien wel ideaal, maar er kleven ook niet onaanzienlijke nadelen aan. Zo hebben het wetenschaps- en technologiebeleid in de afgelopen jaren al de nodige wijzigingen ondergaan, en het realiseren van een afzonderlijk ministerie voor deze twee beleidsterreinen zal de hele boel weer eens grondig over hoop halen.

Bovendien is het maar zeer de vraag of de minister van onderwijs en wetenschappen en zijn collega van economische zaken er iets voor voelen een deel van hun bevoegdheden uit handen te moeten geven.

Er zal daarom dan ook heel best wel eens een afzonderlijk ministerie van wetenschap en technologie kunnen ontstaan, met maar beperkte bevoegdheden en weinig financiële middelen.

Het zal duidelijk zijn dat een dergelijk ministerie nauwelijks tot een betere uitvoering van beleid in staat is.

Maar niet alleen de taakverdeling tussen het ministerie van onderwijs en wetenschappen en het ministerie van economische zaken zou kunnen worden verduidelijkt, ook de werkwijze binnen de ministeries is te verbeteren.

Het komt veelvuldig voor dat goede ideeën door de bureaucratie binnen de ministeries gemakkelijk verwateren. Ook besteedt Nederland in verhouding tot andere vergelijkbare landen te weinig geld aan onderzoek.

Is in veel landen het onderzoeksbudget de afgelopen jaren verdubbeld, in Nederland is het vrijwel gelijk gebleven. Niet alleen de Nederlandse overheid blijft achter, ook het bedrijfsleven heeft wat in te halen.

Met vijf multinationals die veel aan onderzoek doen kan worden gezegd dat Nederland hiermee op rozen zit, doch wordt in ogenschouw genomen dat deze multinationals 70% van al het onderzoek op zich nemen, dan zal het duidelijk zijn dat de overige bedrijven maar weinig aan onderzoek doen.

Dit wordt voor een deel door de vijf multinationals veroorzaakt, daar zij de fel begeerde en schaarse deskundigen met hoge lonen voor de overige bedrijven onbetaalbaar maken.

Naast veel onderzoek is ook een goede infra-structuur noodzakelijk, waarin de investeringen in al dat onderzoek ook tot werkelijke resultaten kunnen worden getransformeerd.

Vele deskundigen van onderzoeksinstellingen zouden heel best een bedrijfje in deze richting willen beginnen, doch worden hierin door bureaucratie en alle mogelijke wettelijke belemmeringen gedwarsboomd. Bovendien is een bedrijfje beginnen ook financieel risico lopen, en wordt mislukken sociaal zwaar gestraft. En waarom zou je risico gaan lopen als je een goed betaalde baan hebt?

---

vervolg van pagina 27

ging niet aan. Bang voor gezichtsverlies. Zelfs wilden een aantal collega's niet meer met Kooiman samenwerken. Ze hadden niets tegen de persoon op zich, maar wel dat hij in een hogere functie zou komen. Dien dan een motie van wantrouwen in, anders ben je gewoon verkeerd bezig".

"Wat mij zelf betreft ben ik op korte termijn niet van plan politiek veel te gaan doen. Misschien ga ik hier in Den Haag nog wel eens in de gemeentepolitiek. Overigens niet bij de VVD-Den Haag, maar bij D'66".

Je kritiek was zo nu en dan nogal stevig. Ondanks alles toch nog toekomst voor de JOVD? "Ja hoor. Voorlopig groeien we nog en dat zal nog wel even doorgaan. Wie weet wordt het plan 10.000 nog eens realiteit. Voorwaarde is wel dat we onafhankelijk blijven. Anders zeg ik mijn lidmaatschap op".

WALTER RÖMELINGH

VERVAGING MET REDEN

De overeenkomst tussen CDA en PVDA is dat zij allebei veel moeite hebben gedaan en nog doen om aan hun strikte leer te ontkomen. De PVDA heeft getracht om ook wat de decentralisatie betreft te doen alsof zij hiervan vurig voorstander is. Bijvoorbeeld door te zeggen dat er geen uniform ATV mag komen. In werkelijkheid zullen zij hier niet voor terug deinzen. Hoe kom je anders op een werklozen aantal van 300 000? Ook de maatschappelijke realiteit gebiedt een andere uitkomst. Zie CAO onderhandelingen. Nee, duidelijk blijft dat socialisten nog altijd voor uniformiteit of noem het eenheidsworst pleiten. Neem bijvoorbeeld onderwijs. De socialiste D'ancona (lid Europees parlement) pleit voor een staatsopvoeding voor alle Europese kinderen. Bewijs geleverd. Afgezien van het feit dat de scholen al zoveel vormingswerk op zich denken te moeten nemen, dat het al ten koste gaat van rekenen en taal, is het afgrijselijk te moeten konkluderen, dat dit nog extremer zou moeten volgens socialistisch principe. Het socialisme is en blijft op nog veel meer gebieden een maatschappij ontwrichtende doctrine. Evenals bij de PVDA was het CDA verkiezingsbeleid bedriegelijk.

Het CDA en de PVDA hebben hun bestaansgrond te danken aan ideologie weinig flexibele aard. (Hoe kan het ook anders met ideologieën). De kunst van CDA / PVDA is om het vaste patroon van de boeken waaruit hun onmetelijke "wijsheid" wordt geput tijdens verkiezingen te kamoefleren, zodat er een flexibiliteit ontstaat die erin gaat als koek. Dit natuurlijk vooral bij de onoplettende kiezer. Pas na de verkiezingen merken zij weer met welke partijen ze te doen krijgen. Na de verkiezingen wordt er geen toneel meer gespeeld, maar maken de gedeflexibiliseerde politici met bittere stem duidelijk dat het nooit zo bedoeld was. Zo kan minister-president Lubbers plotseling merken dat zijn partij niet zo meegaand is als tijdens de verkiezingen leek. De euthanasie wetgeving en de Wet Gelijke Behandeling blijken steeds moeilijker te liggen in de CDA-kamerfractie en komen tot een akkoord is nog moeilijker. Heel jammer dan, dat je Lubbers hebt geloofd, maar de kaarten zijn al geschud, en de zetels zijn ingenomen.

Bart van der Stiemele

JONGERENJAAR

Onlangs verscheen het jaarverslag van het Nederlands Platform Internationaal Jongerenwerk (PIJON). Daarin wordt onder andere geconcludeerd, dat het jongerenjaar niet heeft geleid tot een wezenlijke positieverbetering voor jongeren. Daarnaast wordt in het verslag opgemerkt, dat uitsluitend op lokaal niveau de jongeren extra aandacht hebben gekregen.

Het PIJON is teleurgesteld dat jongeren zo weinig politieke aandacht krijgen. Zo ook de demograaf Dr. Van de Kaa. Hij stelt, dat "men zich blind staart op de vergrijzing, terwijl de ontgroening een ernstiger probleem vormt. Als we dit niet aanpakken krijgen wij in de toekomst te maken met een tweede stroom gastarbeiders, die aangetrokken worden voor de computerprogrammering en de hoogwaardige technologie".

Het is overigens wel gelukt een aantal verslechteringen voor de jongeren tegen te gaan. Zo zal bijvoorbeeld het jeugdloon voor 16- en 17-jarigen niet worden afgeschaft. Ook zal er een einde komen aan de afbraak van het sociaal-cultureel werk. Demissionair minister Brinkman van Welzijn Volksgezondheid en Cultuur, zei dat het aan een nieuw kabinet is, om met concrete plannen te komen die de jeugd gelijke kansen op bijvoorbeeld werk moeten geven.

De Overheid zou, mijns inziens, meer financiële steun moeten geven aan de her- en omscholingsprogramma's, geïnitieerd door de werkgevers. Het geld hiervoor zou eventueel gehaald kunnen worden bij Onderwijs.

Marieke de Koning

MR. JANSSEN VAN RAAY

CONFLICT BINNEN HET ICTO

Nadat op 1 november vorig jaar premier Lubbers duidelijkheid verschafte over het Nederlandse standpunt inzake de kruisraketten-problematiek - voor wie het alweer vergeten is: er worden dus 48 van dergelijke wapens geplaatst nabij Woensdrecht - konden de diverse vredesbewegingen zich in de luwte begeven. De opgezette akties voor ontwapening zijn herinneringen aan een verleden tijd. Althans, zo lijkt het. Nu het vrijwel zeker is, dat ons land zijn verplichting binnen de NATO zal nakomen, horen we weinig commentaar meer van de pressiegroepen.

Een ieders gedachten zullen waarschijnlijk richting het IKV gaan (of de overkoepelende KKN). De groepering bij uitstek die een eenzijdige ontwapening voorstond; daarmee te goeder trouw hopen, dat dit gebaar van vredelievendheid de communistische dictators in het 'oosten' tot een zelfde reactie zou aansporen.

Een groepering die van tweezijdige ontwapening meer positieve resultaten verwacht (en op die manier een handhaving van wederzijdse stabiliteit) is het ICTO.

Deze organisatie kennen we niet van massademonstraties en "vredeskampen" en is daarvoor bij het grote publiek zeer zeker minder bekend. De naam van voorzitter J.L. Janssen van Raay maakt dan ook minder emotie los, dan de klanken M.J. Faber. (S. Strikwerda zal wat dat betreft tevens hoog scoren.) De eerder aangehaalde luwte waarin de diverse vredesbewegingen zich schijnbaar bevinden, ging een paar weken geleden niet (meer) op voor laatstgenoemde.

Interne wrijvingen bereikten de nationale pers en deze stortte zich er gretig op. Het ietwat onbekende ICTO kreeg nu volop de aandacht; helaas niet als een vredesbeweging die eensgezind een doel nastreeft, maar als een groepering die zwaar verdeeld is.

Ondergetekende sprak met de enige echte voorzitter van het ICTO - zijn positie was omstreken - over de probleempjes achter de schermen (echt aktueel zijn die al niet meer) en natuurlijk over die kwellende vraag: heeft een vredesbeweging na 1 november 1982 nog reden van bestaan?

Het ICTO is een zgn. 'interkerkelijk comité, doch voorzitter Janssen van Raay beklemtoont duidelijk dat er binnen zijn organisatie allerlei soorten mensen te vinden zijn, "ook VVD'ers".

"Onze organisatie is ontstaan uit de kerkenbanken, maar we zijn multi-politiek. Van allereerste zijn wij christelijk; om dus toe te treden tot het ICTO zullen sommigen dat een barrière vinden. Wij eisen niet van onze leden, dat zij kunnen antonien lid te zijn van een bepaalde kerkgenootschap."

De vraag die dan opkomt, ligt voor de hand: waardoor onderscheidt zich een christelijke organisatie van een openbare?

"In onze statuten is duidelijk terug te vinden hoe wij tegenover de christelijke religie staan. Bovendien dragen wij in onze publicaties een boodschap uit met een godsdienstige ondertoon. Dan is er het gebed en bijbellezing, die een deel van onze vergaderingen vormen."

Om in dit verband te vermelden zijn de volgende zaken: Janssen van Raay is christen-democraat en lid van de synode der Evangelisch Lutherse Kerk.

Als ondergetekende opmerkt, dat nu niet echt blijkt dat de activiteiten van tegenhanger IKV een herkenbaar 'christelijk' karakter dragen, reageert de ICTO-voorzitter mysterieus: "Ik moet nu alleen maar even glimlachen."

Toch wordt het IKV door de kerken officieel erkent; het is door de kerken bijeengeroepen. Het ICTO is in die zin niet geaccepteerd. Janssen van Raay noemt dan ook de "primaire doelstelling" op dit moment "het erkent worden door de kerken". Een toelichting volgt.

"Ikzelf was een aanhanger van het IKV. De idee, dat de kerken zich bezig zouden houden met de bijbel-ethische zaken op het gebied van vrede en veiligheid sprak mij aan. Toch werd het IKV m.i. meer een actiegroep dan een beraad. Een groep kerk-gangers, die de wederzijdse afschrikking en tweezijdige ontwapening accepteren, is toen bijelkaar gekomen. Zij zagen hun stem binnen het IKV kwijtraken. Een toonhoogte verdween, de andere - dus die van eenzijdige ontwapening - bleef doorgaan. De verdwenen toonhoogte wil het ICTO weer aanzetten. Het is niet onze bedoeling om de toon van het IKV uit te zetten."

De voorzitter zou graag een forum binnen de kerk creëren, die beide geluiden in evenwicht brengt. Het ICTO wil aktief meedoen. Mede daarom komt er in de 'vredesweek' van september naast de IKV-vredeskrant eveneens een ICTO-vredesblad uit.

We zien dus, dat de activiteiten op dit gebied doorgaan. Maar krachtig zal Janssen van Raay later benadrukken, dat voor het ICTO de kruisrakettenkwestie "definitief" afgesloten is.

"Dit is een zaak van de politiek; zij heeft beslist."

Hoe gaat het ICTO zijn weg vervolgen, nu in feite een bestaansreden is weggevallen? (ICTO en IKV kwamen toch eigenlijk voort uit een soort 'warming-up' voor de beslissing, die vorig jaar november eindelijk viel.)

Voor de christen-democraat is er geen argument dat er voor pleit de tent te sluiten. Men wil, zoals reeds vermeld, dolgraag worden geaccepteerd door de kerken en verder somt Janssen van Raay nog enkele doelstellingen op waar het ICTO voor ijvert.

INTERVIEW

Tevens schuwt hij op dit gebied partikulier initiatief.

"De pogingen van de heren Van Eeghen en Lurvink zijn zinloos. Hun activiteiten zijn gericht op de publiciteit.

Achter de schermen kunnen hun doelstellingen heilzaam werken; uitwisseling van menselijke contacten buiten de, laat ik zeggen 'vrede-en-veiligheid-cultuur' om, kan ontspanning brengen. Met zijn journalisten-uitwisseling zit Lurvink het dichtste bij dit idee."

Verder vindt de voorzitter dat men "beter kan bidden dan demonstreren."

En: "Het kernwapen beschouwen wij niet als goed of slecht. Het is een instrument zonder geweten. Het gaat om de mensen achter het wapen."

Om de mensheid tegen dit wapen te beschermen, lanceerde U.S.-president Ronald Reagan op 23 maart '83 zijn Strategisch Defensie Initiatief.

(Janssen van Raay: "In Europa was de reactie 'Daar heb je die cowboy met zijn Starwars'. In Amerika is het plan echter voor honderd procent serieus op tafel gelegd.")

Een deel van de ICTO-aanhangers zag haar voorzitter steeds meer als promotor van dit SDI-programma.

Janssen van Raay zegt zelf: "De NATO moet zich zorgen gaan maken over de Russische raketten. Ik sta in deze achter het standpunt van de paus. Hij zegt dat nucleaire wapens verantwoord zijn ter voorkoming van oorlog. Maar we zullen wel moeten zoeken naar nieuwe strategieën en onderhandelingsdie leiden tot wapenvermindering. Natuurlijk is de verzekerde wederzijdse vernietiging moreel onaanvaardbaar. Met SDI wenst men Amerika te beschermen; men wil de Sowjet-Unie daarmee niet vernietigen. Reagan wil een defensief bestel, geen offensief systeem.

"Ten eerste willen wij het publiek duidelijk maken, dat we de NATO moeten zien als een vredelievende alliantie.

Ten tweede is het vredesonderwijs naar onze ideeën te eenzijdig gericht. Ook het ICTO-standpunt moet in de lokale aandacht krijgen.

Ten derde onderhouden wij contacten met vluchtelingenorganisaties uit Oost-Europa en Azië. Zij hebben overigens ons standpunt ten aanzien van de raketten ondersteunt. Wij wisselen met hen van gedachten."

Het ICTO is zo te horen actief in touw; waaraan kan de burger zien dat het beleid gericht is en blijft op tweezijdige ontwapening?

Janssen van Raay: "Onze directe invloed op dit wereldvraagstuk is ontzettend beperkt. Toch doen wij wat in ons vermogen ligt. Dat wij ons in blijven spannen voor die tweezijdige ontwapening kon men vorig jaar zien, toen wij als enige Nederlandse organisatie aanwezig waren bij de ontmoeting oost-west, om daarmee te ondersteunen dat de onderhandelingstafel de meest realistische weg is. Overigens is ontwapening een groot woord. Wapenvermindering ligt in het huidige stadium meer voor de hand."

Benzijdige stappen ziet de ICTO-voorzitter, zoals bekend, niet zitten.

Dicteer het officiële ICTO-standpunt maar: wij aanvaarden SDI als onderzoekprogramma en wensen niet vooruit te lopen op de militair-strategische gevolgtrekkingen uit de resultaten van het onderzoekprogramma."

Overigens voelt de advocaat meer voor het Europese Defensie Initiatief, dan voor het Strategische - . Behalve SDI vielen sommige ICTO-aanhangers (zij zijn inmiddels al als 'dissidenten' gebrandmerkt) ook over een andere drie letters tellende afkorting, namelijk OSL.

Janssen van Raay zou te stevige banden onderhouden met het Oud Strijderslegioen. Nu moet de voorzitter echt even lachen. "Ja, het OSL... Ik zou tevens te sterke vriendschapsbanden hebben met hun voorzitter, de heer Ego. Je zou 't hem zelf eens kunnen vragen."

Toevallig had ondergetekende de heer P.J.G.A. Ego voor diezelfde dag eveneens op de agenda staan. Rotterdam en Berkel-Rodenrijs liggen immers niet ver van elkaar en daarom werd de OSL-voorzitter uitleg gevraagd hoe dat nu zit, met het ICTO.

Een schallende lach klinkt door huize Ego. Voor het samentrekken der lachspieren wordt de volgende verklaring gegeven: "We zijn weer in de publiciteit door die huis-tuinen-keuken-ruzie in het ICTO-gebouw. Dus die dissidenten wil ik wat dat betreft wel erleden maken."

En dan heel ernstig: "Reuze vent, die Janssen van Raay. Ik vind dat conflict een heel vervelende zaak voor het ICTO."

De ICTO-voorman en OSL-voorman zouden door de uitgetreden groep als "machtswellustelingen" zijn gekenschetst.

Ego's reactie: "Ik een machtswellusteling? Dat is Mient-Jan Faber dan ook, Nijpels ook, Lubbers ook. Een voorzitter is nu eenmaal het gezicht van zijn organisatie. Janssen van Raay is actief aan de slag gegaan binnen het ICTO. Van de vruchten die dat afworp, profiteerde iedereen."

Doelend op de dissidenten: "Tja, de schijnheiligheid van deze lieden. Je krijgt een hand van ze, je draait je vervolgens om en krijgt een mes in je rug. Nee, wat dat betreft werkt een stichting efficiënter en veiliger. Het OSL blijft dan ook een stichting zolang ik voorzitter ben. We zien wat een vereniging kan overkomen als de dwarsliggers zich gaan roeren."

(Het ICTO is een vereniging. Op de Verenigingsraad van 28 juni j.l. verliet een deel der afgevaardigden de vergaderzaal.)

Ego: "Janssen van Raay is geen machtswellusteling. Hij doet het voorzitterschap goed. Wat nu gebeurd is, vind ik zo smerig, daar heb ik geen woorden voor."

Wat de ICTO-banden met ons betreft, die zijn puur zakelijk. Ik stond een overleg voor met Janssen van Raay om elkaar niet voor de voeten te lopen.

vervolg op achterpagina

INTERVIEW

vervolg van pagina 31

Als wij bijvoorbeeld een boodschap in een krant zouden plaatsen, dat dan op dezelfde pagina niet ook nog eens een ICTO-advertentie zou worden geplaatst; want wat betreft onze beide standpunten omtrent tweezijdige ontwapening zou een dubbele boodschap worden. In die trant moet je het dus zoeken."

Tot slot nog even terug naar de ICTO-voorzitter.

Zijn functie binnen de organisatie is, volgens eigen zeggen, op 24 mei reeds ter tafel gebracht. Op deze vergadering is hij opnieuw gekozen tot voorman. Janssen van Raay kan dus bogen op een meerderheid van stemmen in eigen gelederen. Het tweede gedeelte van deze vergadering vond op 28 juni plaats. Het interview was enkele dagen daarvoor. Uit de kranten kon men vernemen dat het een verhitte discussie moet zijn geweest in de vergaderzaal; twintig vertegenwoordigers uit de afdelingen verlieten de ruimte. Gerechtelijke stappen zullen genomen worden als dissidenten ter plaatse op gaan roepen om te bedanken voor een ICTO-lidmaatschap. De advocaat zal met zijn vakbekwaamheid zeker weten welke stappen noodzakelijk zullen zijn...

EDWIN POL

vervolg van pagina 18

afd. Eindhoven
20-9 Intro Liberalisme
Intro Vergader- en Discussietechniek
13-12 Vergader- en Discussietechniek I
afd. Kwartier Maasland
29-11 Intro Liberalisme en Spreekvaardigheid
afd. Roosendaal
30-8 Intro JOVD-organisatie en Vergader-
en Discussietechniek
districtscursus
27/28-9 Topkadercursus

De plannings van Noord-Holland en Limburg zullen in de volgende Driemaster gepubliceerd worden.

Informatie over de cursussen kan ingewonnen worden bij de V&S-coördinator van het betreffende district en natuurlijk bij Caroline op het secretariaat (020-242000).

Noord: Saskia Haafkes Bleekerstraat 17a
9718 EA Groningen 050-18&655
Overijssel: Benno Scharrenberg Witbreuksweg
399-106 7522 ZA Enschede 053-895163
Gelderland: Henk Kuipers Schermer 30
8244 AN Lelystad 03200-60113
Utrecht: Miriam Coenen Bilderdijkstraat 39bis
3532 VC Utrecht 030-930127
Noord Holland: Willem van der Boom Legmeer-
straat 13 2131 DV Hoofddorp 02503-16915
West: Coen de Graaf Beverveen 143 3205 AA
Spijkenisse 01880-19795
Zeeland: Rob Visser Zwanenlaan 2 4351 RX
Veere 01881-617 of 071-132597
Brabant: Marion Leijten Schutsboom 39
5751 JA Deurne 04930-15100
Limburg: Fransje Fernig St. Camillusstr. 1
6045 ES Roermond 04750-27404

Zeeland cursusland!

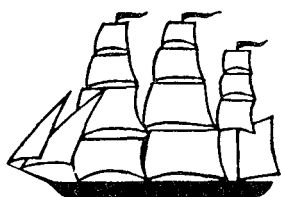
Vorming en Scholing in district Zeeland "stuck in de mud??" Welnee!!
Lange tijd heeft het er naar uit gezien, dat vorming en scholing in Zeeland onmogelijk was. In 1985 is in district Zeeland echter aarzelend, maar toch gestaag, een V&S programma op gang gekomen.
In de afdeling Noord en Midden Zeeland werd in oktober begonnen met een inroddag in Goes. Deze cursus veroorzaakte zoveel enthousiasme, dat een cursus Vergader- en Discussietechniek in november in Middelburg een succes werd (een goede opkomst). Hierdoor bleek dat vorming en scholing in Zeeland dus ook mogelijk was en dus werd er moed gevat om ook in 1986 met cursussen in Zeeland door te gaan.
In maart van dit jaar werd dan ook een heel geslaagde cursus Liberalisme in Vlissingen georganiseerd. Vlak voor de zomer werd het seizoen afgesloten met een prima bestuur-

derscursus in Goes. Er wordt in Zeeland nu dus ook aan kadervorming gewerkt door middel van cursussen. Een deel van dit redelijke succes is waarschijnlijk te wijten aan de gratis deelname. Dit heeft een grote drempel weggenomen, zo ook het feit dat alle cursussen slechts één dag duurden.
Ons streven zal zijn om deze strategie voorlopig te blijven volgen. Komend najaar hopen wij ook een begin te maken met een cursusprogramma voor de pas opgerichte afdeling Zeeuws Vlaanderen, ook hopen we de cursusfrequentie op te kunnen voeren van twee naar drie cursussen per half jaar. (Zie de V&S kalender).
Met een nieuwe secretaris V&S hopen we in Zeeland vol goede moed een nieuw, succesvol V&S seizoen te beginnen!

Rob Visser,
districtscoördinator Zeeland

DRIEMASTER

- ▶ DE DERDE
WERELDOORLOG
- ▶ DE VVD EN DE
TOEKOMST
- ▶ DE DRIE VAN...
HET HB

FRANK DE GRAVE

Jrg. 38, nummer 6

INTRO

HOOFDBESTUUR

Voorzitter:
Eric Balemans 030-511663
Postbus 85013, 3508 AA Utrecht

Algemeen secretaris:
Johan Buitenga 071-134627
Lange Brug 8a, 2311 TC Leiden

Penningmeester:
Jan van der Laag 05208-66395
De Nieuwe Sluis 10, 8064 EB Zwartsluis

Vice-voorzitter Politiek:
Leo Pieter Stoel 010-4651667
Vijverhofstraat 119b, 3032 BJ R'dam

Vice-voorzitter Organisatie:
Michiel Wigman 073-338189
Mariënstein 144, 1852 SK Heiloo

Internationaal secretaris:
Annelies Meybaum 02975-62323
Van Eerbeeklaan 8, 1422 GG Uithoorn

Secretaris Vorming & Scholing:
Karin de Boer 03212-2210
Kruisboog 8, 8255 GC Swifterband

Secretaris Public Relations:
Rob de Vries 070-646200
Van Speijkstraat 138, 2518 GC D-H

Secretaris Bestuurlijk Juridische Zaken:
Talien Willems 050-269695
Van Leeuwenhoekstraat 20, 9727 JJ Gron.

Secretaris Soc.-Economische Zaken:
Annette Nijs 015-154034
Coendersstraat 23, 2613 SM Delft

Secretaris Welzijn:
Ron Brand 01736-2093
Hortensialaan 42, 2641 CS Pijnacker

Secretaris Ecologische Zaken:
Rob Scholte 080-561705
Marconistraat 44, 6533 KZ Nijmegen

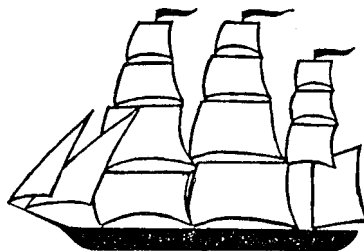
Secretaris Internationale Zaken:
Albert Kooiman 02510-27826
Kastanjelaan 18, 1943 DP Beverwijk

Secretaris Promotie & Ledenwerving:
Jaap Burger 03202-543
Sternweg 27, 3889 LH Zeewolde

Secretaris Organisatie:
Hugo Broekman 03494-52135
Van Kluyvelaan 6, 3862 XG Nijkerk

JOVD Algemeen Secretariaat:

Prins Hendrikkade 104
1011 AJ Amsterdam
telefoon 020-242000

DRIEMASTER
het schip van de vrijheid
voortgestuwd door
verantwoordelijkheid,
verdraagzaamheid en
sociale rechtvaardigheid

DRIEMASTER

Driemaster is het orgaan van de JOVD, de onafhankelijke liberale jongerenorganisatie voor Vrijheid en Democratie. Inzake abonnementen en advertentie-tarieven wordt U verzocht contact op te nemen met het algemeen secretariaat.

REDACTIE DRIEMASTER

Hoofdredacteur:
Albert Berens
Abel Tasmanlaan 12
2803 GK Gouda
01820 - 20113

Jort Kelder (eindredacteur)

Marieke de Koning
Theda Boersema
Walter Römelingh
Edwin Poll

Rob de Vries (HB-auditor)

Algemeen Secretariaat 020-242000.

Publicatie in Driemaster betekent niet dat de mening van de redactie of het hoofdbestuur verwoord is. Toezending van kopij aan de hoofdredacteur vergroot de kans op publicatie in hoge mate.

redactioneel

Nog voordat het zomer-nummer van Uw lijforgaan Driemaster U bereikt zal hebben, is reeds het septembernummer gereed. Of onze hoop, dat dit exemplaar U voor eind september zal bereiken gegrond is, zullen ook wijzelf pas mogen constateren, wanneer het door de brievenbus glijdt.

Zoals U zult begrijpen, zijn de problemen met betrekking tot de verzending eufemistisch uitgedrukt, nog niet helemaal opgelost. Ondanks de inspanningen die zowel het hoofdbestuur als de secretariaatsmedewerkers zich getroosten, lijkt er vooralsnog maar zeer bescheiden vooruitgang te worden geboekt. Maar de redactie heeft deze "minor setback" nog niet aan haar enthousiasme laten knagen, zoals mag blijken uit de verschijning en de inhoud van het U nu voorliggende product.

Interviews met nieuwe HB-leden (he-las nog niet met Annelies Meybaum, maar die volgt in een volgend nummer) en VVD-Tweede Kamerlid Frank de Grave; artikelen over het terrorisme, de VVD en de DDR-tentoonstelling te Amsterdam.

Niet te vergeten -en wellicht het belangrijkste- de nevenstaande bon waarmee U zich kunt opgeven voor deelname aan het november-congres. Dit congres is gewijd aan de belastingresolutie die U in het vorige nummer hebt kunnen lezen. Voor meer achtergronden bij de belastingproblematiek verwijs ik U graag naar het nieuwste nummer van het JOVD-kaderblad LEF, waarvan een inhoudsopgave verderop in dit blad te vinden is.

Het oktober-nummer van Driemaster, waarvan wij hopen dat het U nog vóór het november-congres zal bereiken, zal onder meer een verslag bevatten van de reis die een JOVD-delegatie de afgelopen zomer heeft gemaakt, alsmede een nadere uitleg van de problemen die de haperingen in de verschijning van Driemaster veroorzaken. Verder wil ik U niet al te veel verklappen, maar het zal ongetwijfeld Uw ongedeelde aandacht waard zijn.

Tot zo lang groet ik U,

ALBERT BERENS

CONGRESBON

Het najaarscongres van de JOVD vindt plaats in het Postiljonmotel te Deventer, op 15 en 16 november.

Voor opgave dient men onderstaande bon op te sturen naar het Algemeen Secretariaat JOVD, Prins Hendrikkade 104, 1011 AJ te Amsterdam. Bon en betaling dienen uiterlijk 1 november op het secretariaat aanwezig te zijn. Indien de betaling dan niet binnen is, is de enige mogelijkheid om nog tot het congres toegelaten te worden, contante betaling bij het op-halen van de bonnen aldaar.

Voor een ieder die ook tijdig wil beschikken over een congresboek, geldt dat de bon uiterlijk woensdag 29 oktober binnen moet zijn.

Bij annulering vóór 8 november zal het betaalde bedrag minus fl. 7,50 administratiekosten worden gerestitueerd. Daarna is men verplicht het volle bedrag te betalen.

U kunt betalen door overmaking van het juiste bedrag op gironummer 54 67 270 t.n.v. JOVD-activiteitenrekening, Prins Hendrikkade 104, 1011 AJ, Amsterdam. Met de vermelding "congres Deventer" en Uw afdeling.

De sluitingsdatum voor moties en amendementen is 7 oktober 11.00 uur.

Ondergetekende,

Naam.....

Adres.....

Postcode/woonplaats.....

Afdeling.....

Geslacht M/V

geeft zich bij deze op voor het najaarscongres op 15 en 16 november 1986 te Deventer.

( ) geheel congres   à fl. 80,-

( ) overnachting en ontbijt   à fl. 55,-

( ) congresboek   à fl. 5,-

handtekening:

.....

Ondergetekende is persoonlijk aansprakelijk voor alle schade en extra kosten die hij/zij veroorzaakt tijdens het congres

Marieke de Koning

De Derde Wereldoorlog

Dagelijks halen zij het nieuws: bomaanslagen, dreigbrieven en ontvoeringen. De Derde Wereldoorlog wordt gevoerd aan de oppervlakte van de samenleving door politici, diplomaten en terroristen.

Terroristen werpen zich op als belangenbehartigers van de minst be-deelde sociale lagen van de samenleving. Men is zo overtuigd van de eigen idealen, dat deze boven elke discussie verheven zijn. Men moet ervoor strijden en niet slechts erover praten. Hun kracht zoeken zij in hun isolement.

De acties zijn indirect tegen de onderdrukkers en hun supporters gericht. Volgens terroristen moet de staat dan op den duur verliezen, want zij wordt genoodzaakt in de strijd tegen de terreur inbraak te maken op de vrijheden van de burgers. En als de grondrechten niet meer gewaarborgd worden zou de bevolking overlopen naar de guerillastrijders. Zwakke staten zoals Zuid-Afrika en Chili, maken het zichzelf onmogelijk door hun reactie op het terrorisme. Stabiele, democratische staten daarentegen kunnen veel doen aan contra-techniek, gebruik van de massa-media en sociale controle.

OPKOMST

Eind jaren zestig verschijnt het terrorisme in Europa. De Baskische afscheidingsbeweging ETA vecht voor een bevrijd Euzkadi, ofwel het ideaal van de Baskische onafhankelijkheid. Deze beweging stak de kop op, toen het Franco-bewind, letterlijk en figuurlijk, afstierf. In de nadagen van de franquistische dictatuur kon een Baskische bevrijdingsbeweging met enige kracht van argumenten volhouden dat het Baskenland zuchtte onder de repressie van de Castiliaanse machthebbers. De bevrijdingsideologen in Baskenland hielden hun achterban een politiek perspectief voor, dat gunstig afstak bij de anti-democratische praktijken waartoe het Franco-regime zich had verlaagd. Toentertijd genoot zij ook een brede steun ander de bevolking. Thans echter is zij niet in staat de achterban te overtuigen van het misdadige feascistische karakter van het Spaanse, ondertussen democratisch geworden, gezag. Iedere moord-aanslag op een representant van de democratisch-socialistische regering

Gonzales, is een probleem op zichzelf geworden. In de fagelopen zeventien jaar valt er bij ETA een tendens tot escalatie in het geweldspatroon waar te nemen. Dit jaar heeft de Baskische afscheidingsbeweging voor de vijfde maal een bommen-campagne georganiseerd en voor de vijfde achtereenvolgende maal gaat zij een stap verder. Het politieke motief verdwijnt langzamerhand naar de achtergrond, mede door aanslagen op de Spaanse toeristenindustrie.

In Spanje heeft zich reeds een terroristische pendant van de ETA gemeld: de rechts-extremistische GAL. Eind zestiger, begin zeventiger jaren zien wij in Duitsland een soortgelijke groep opereren: De Rote Armee Fraktion. Volgens de RAF zou de regering van de Bondsrepubliek nog steeds enkele autoritaire, fascistische elementen in zich bergen, die zo kenmerkend waren voor het Hitlerbewind. De reacties vanuit de Duitse regering zijn niet mis te verstaan: het Baader-Meinhoff Prozees, toename van de omvang en bevoegdheden van de federale recherche en een verrijking van het strafrecht met een reeks van vrijheidsbeperkende bepalingen. De RAF is reeds in het begin van haar bestaan gecriminaliseerd, waardoor de volharding van deze radicaal-alternatieve minderheid is aangewakkerd. Het ligt niet in mijn bedoeling een schets te geven van de ontwikkeling van elke afzonderlijke terroristische organisatie, maar slechts een indruk te geven van de ontwikkeling van het

INTERNATIONAAL

terrorisme in Europa, waarin ETA en RAF min of meer de toon aangeven.

NEDERLAND

Nederland is tot nu toe gevrijwaard gebleven van terrorisme, in de zin van het georganiseerde geweld tegen de staat. De dreiging dat het ook in ons land de kop op zal steken is de afgelopen jaren, echter, wel gegroeid. Een ontwikkeling die begon met de Molukse gijzelingen in de jaren zeventig en momenteel is beland bij kleine activistengroepjes tegen apartheid (Shell, CP), tegen kernbewapening en -energie en zelfs tegen de Olympische Spelen in Amsterdam. In Schiedam heeft zich reeds een pendant met terroristische inslag gemeld.

Tot voor kort was een ieder ervan overtuigd dat het liberale klimaat in Nederland met naar ruimte voor buiten-parlementaire actie een halt toeroept aan terrorisme. Thans onderkent men pijnlijk dat vrijheid van meningsuiting en demonstratie een overgangsgebied vertonen naar de meest afkeurenswaardige excessen. Na de verkiezingsuitslag verwacht men in bepaalde kringen een verharding van het klimaat. Extreem rechts en links zijn uit de Kamer verdwenen en de rol van de regringsfracties in het Tweede Kabinet Lubbers wordt beperkt door het regeerakkoord. Het Parlement registreert slechts compromissen die veelal buiten de Kamer tot stand zijn gekomen. Het politieke klimaat in ons land is snel aan het veranderen in de richting van een monistisch systeem.

ONTSTAAN

Factoren die mede in een land terrorisme kunnen aanwakkeren zijn onder andere de mate van toegankelijkheid van de media, sociale mobiliteit, de wijze waarop de overheid gebruik maakt van het geweldsmonopolie en de opvattingen over grondrechten, zoals vrijheid van meningsuiting. Het overgaan tot gewelddadige actie wordt vervolgens mede bepaald door de reactie van overheidszijde op het terrorisme. De reactie op PROVO in ons land was geheel anders dan die op de RAF; toen in het beginstadium nog zeker te vergelijken met PROVO.

De scheiding tussen activisme en terrorisme is te trekken aan de hand van de houding ten opzichte van de

staat. Activisten tegen apartheid en kruisraketten kunnen op een breed maatschappelijk draagvlak rekenen. Toch kiezen sommigen voor terroristische middelen, terwijl repressie van legaal of burgerlijk ongehoorzaam activisme uitblijft. Daar ontwaart men een volledige anti-houding ten opzichte van de staat.

STAATSTERRORISME

Internationale contacten blijken een grote rol te spelen bij het aanwakkeren van onlustgevoelens. Deze contacten zorgen voor middelen, theorievorming en scholing. Sociaal-wetenschappelijk onderzoek heeft uitgewezen dat ook Nederlanders worden "opgeleid" in buitenlandse trainingskampen. De financiën voor dit alles komen met name uit Syrië en

Libië. Ondanks een recente ontkenning van Libische zijde kan een ieder toch duidelijk constateren dat het staatsterrorisme zich sinds het aantreden van Gadaffi snel ontwikkelde.

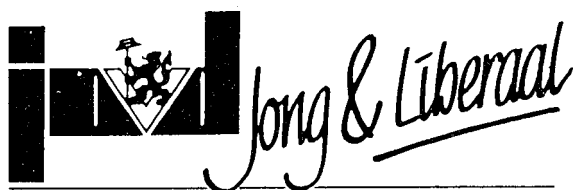
In wetenschappelijke kringen vermoedt men, tevens, dat militante krakers uit de Amsterdamse Staatsleidenbuurt contact onderhouden met de RAF. Vanuit Groningen zou contact bestaan met de Belgische Strijdende Communistische Cellen. De Nederlandse contactpersonen verschillen enkel van hun buitenlandse collegae daardoor dat zij niet ondergronds leven, maar vaak in anonimiteit.

DERDE WERELDOORLOG

De ontwikkeling van het internationale terroristische netwerk is gepaard gegaan met internationale samenwerkingsovereenkomsten tussen Westerse staten. Zij gaan over tot harde maatregelen tegen het terrorisme, waarvoor de Verenigde Staten de aftrap gaven door de bombardementen op de Libische steden Tripoli en Bengazi. De Westerse staten treden in het strijdperk onder aanvoering van oud-ambassadeur L. Paul Bremer III.

Opvallend in deze ontwikkeling is de nog objectieve houding van de Soviet Unie. Rusland is nog niet in aanraking gekomen met het terrorisme om de doodeenvoudige reden dat er voor terroristen weinig eer te behalen valt in een gesloten samenleving. Of de S.U. in de toekomst kleur zal bekennen ten aanzien van het terrorisme is onzeker; in ieder geval blijkt zij weinig belang te hebben bij een veldtocht tegen het internationaal terrorisme.

Algemeen Secretariaat 020-2420 00.

LEF

Het nieuwste nummer van LEF heeft het accent liggen op "belastingen". Dit om de gedachten achter de concept-resolutie "Durven kiezen voor een liberaal belastingstelsel" te verduidelijken.

Verder zijn er artikelen over uiteenlopende onderwerpen als de toekomst van het Nederlandse liberalisme en de problemen in het openbaar bestuur.

Inhoudsopgave:

- OORT MOET ! door mr. F.H. de Grave;
- De belastingwinkel, een bittere noodzaak ! door F.H.A.L. Hoebert;
- De liberale belastingbeginselen door H. Hieltjes (belastingcommissie JOVD);
- Draagkracht en herverdeling in liberaal perspectief door J. Felius (belastingcie. JOVD);
- Contouren van concensus en Europees veiligheidsbeleid door drs. A.F. van Ommen (secretaris Young Europeans for Security);
- Stromingen binnen het Nederlandse liberalisme door W.P.C.G. Derksen (voorzitter district Gelderland);
- Much ado about nothing new door mr. J.H.C. van Zanen (M'50).

Al met al presenteert de redactie van het kaderblad LEF weer een zeer lezenswaardig nummer voor de actieve JOVD'-er.

f 10,— LID

TOT EN MET 31 DECEMBER 1986!

Ja!, de JOVD spreekt mij aan.

Ik wil graag lid worden van

de afdeling _____

Ik wil meer informatie over de JOVD

Naam: _____

Adres: _____

Woonplaats: _____

Postcode: _____

Geb. datum: _____ M/V

Handtekening: _____

Afgeven bij het afdelingsbestuur of opsturen naar:
Algemeen Secretariaat JOVD,
Prins Hendrikkade 104
1011 AJ Amsterdam

Land van Melk en Honing

Oost-Duitsland, land van melk en honing. Het is bijna onmogelijk iets anders te denken na het bezoeken van de tentoonstelling over de DDR in de Koopmansbeurs te Amsterdam.

Eenieder, die niet nader geïnformeerd is, zal onmiddellijk de lust bekruipen zijn biezen te pakken en naar de DDR te vertrekken. Want in Oost-Duitsland is "in 1990 het woningvraagstuk als sociaal probleem opgelost", "nemen honderdduizenden burgers actief deel aan de leiding en planning van de staat", "worden aan allen gelijke kansen geboden voor het sporten, los van sociale afkomst of positie" en ga zo maar door.

Aanleiding voor mijn bezoek aan de Koopmansbeurs was het voorwoord van Burgemeester Van Thijn in de prospectus van de tentoonstelling, waarin hij ons, Nederlanders, een bezoek aan de tentoonstelling en de DDR zeker aanbeveelt.

Uit het oogpunt van handelsbetrekkingen is het mogelijk te billijken dat Van Thijn deze DDR-promotie naar Amsterdam haalt, want zoals hij in zijn voorwoord zegt: "De DDR heeft veel te bieden. Ook op het gebied van industrie, op het gebied van wetenschap en techniek, van volkshuisvesting en van sport".

Maar zijn alleen economische belangen voor Van Thijn doorslaggevend om een dergelijke tentoonstelling naar Amsterdam te halen? Moet niet de wetenschap dat men in de DDR niet vrij is in denken en handelen Van Thijn ervan hebben weerhouden deze tentoonstelling die mijns inziens zuiver als propaganda voor het socialistische systeem bedoeld is, met een voorwoord te begeleiden? Is Van Thijn dan niet op de hoogte van de wijze waarop de DDR haar anti-fascistische opvattingen misbruikt om haar politiek te verdedigen en de burger in zijn vrijheid te beknotten? Immers, de bouw van de Muur werd als politieke beslissing deels gerechtvaardigd door het bouwwerk een verdedigingslinie tegen het oprukkende fascisme te noemen.

Een ander voorbeeld van het misbruiken van het anti-fascisme is het concentratiekamp Buchenwald, waar, evenals op deze tentoonstelling, met geen woord gerept wordt over de geallieerden, maar waar uitsluitend de aandacht wordt gevestigd op de anti-fascist Ernst Thälmann* die, terecht, als een held wordt geëerd. Mag men stellen dat in de DDR de burger de vrijheid in handelen en denken wordt ontnomen? Volgens mij wel.

Verzetten wij, Nederlanders, ons op dit moment niet fel tegen Zuid-Afrika een land waar een deel van de bevolking ook in zijn vrijheid van handelen en denken wordt beknott? Om Zuid-Afrika tot een andere politiek te bewegen zijn wij bereid economische sancties te treffen. Is het dan niet strijdig met ons handelen ten opzichte van Zuid-Afrika om de economische betrekkingen met de DDR door middel van onder andere een tentoonstelling aan te trekken?

Oost-Duitsland land van melk en honing? Mogelijk dat koeien en bijtjes er vrijheid genieten.

Thea Boersema

* Ernst Thälmann, Duist politicus 1886-1944. Oorspronkelijk transportarbeider, later lid van de SPD en in 1925 voorzitter van de KPD. Hij leidde in die partij als Stalinist de zuiveringen van 1925-28. Tot tweemaal toe was hij kandidaat bij de presidents-verkiezingen. In 1933 werd hij door de nazi's opgepakt en naar Buchenwald gevoerd.

INTERVIEW

De parlementariër: "in '72 werd ik politiek actief. Het was ten tijde van de grote links-rechts tegenstelling. Mijn school was nogal links georiënteerd. Om tegenwicht te geven richtte ik met wat vrienden een JOVD afdeling op. In '77 kwam ik in het Hoofdbestuur en volgde de huidig Euro-parlementariër Gijs de Vries als voorzitter op. We hadden toen nog geen tweeduizend leden. Alles ging nog primitief. Het archief lag bij de secretaris op zolder en verhuisde steeds mee. Secretariatsmedewerkers waren er niet. Rond mijn aantreden kwam de eerste subsidie van CRM. Het ledental groeide fors. Wiegels optreden had daar alles mee te maken.

In de zeventiger jaren werden veel JOVD'ers rijp gemaakt voor de politiek. Het was een ideale kweekvijver voor de VVD. En wat staatsrechtelijk interessanter is: de politieke lijn

bekend strijdpunt: de nivellering. De PvdA zal zich moeten heroriënteren. De uitslag van dat proces bepaalt of een coalitie in 1990 mogelijk is.

De doorstroming van jonge mensen is voorlopig tot staan gebracht. Er was door de verkiezingsuitslag geen ruimte voor nieuwe mensen. In '82 was er wat al te veel doorstroming geweest. Van de 36 fractieleden waren er 19 nieuw. De VVD heeft geen fractie van jonge honden, noch van grijze muizen. Dat zou een karikatuur zijn. De situatie is alleen wat evenwichtiger geworden. Voorhoeve is met zijn 40 jaar een jong fractieleider en Nijpels is de jongste minister. Twee majeure portefeuilles zijn naar de jongste fractieleden gegaan. Linschoten is de woordvoerder voor sociale zaken, ikzelf ben eerste woordvoerder op fi-

van de VVD werd op bepaalde punten mede dankzij de JOVD omgebogen. Er kwam een doorbraak in het VVD denken ten aanzien van samenwerking met de PvdA. Toen wij met dat idee in '77 begonnen werd je nog bijna beschuldigd van het najagen van waandenkbeelden. In hoeverre het VVD-electoraat de problemen van ons land met de PvdA in de regering opgelost ziet worden valt nog te bezien. Maar één ding staat vast: het taboe dat op een PvdA-VVD coalitie rustte is doorbroken. Er kan over gesproken worden.

Konbrink en Tromp wezen er terecht op. De sociaal-democraten zitten op defensiegebied op een doodlopend spoor. Hetzelfde geldt voor hun sociaal-economische punten. Zelfs de vakbeweging loopt daar al van weg. Ik krijg net een rapport van het Sociaal Cultureel Planbureau binnen waaruit blijkt dat de mensen zo langzamerhand ook al niet meer geloven in een

nancieel-economisch terrein. Bijna alle voorstellen hebben financiële consequenties. Daar krijg ik dus mee van doen. Mijn begrotingswoordvoederschap vind ik heel aardig. Het bestrijkt een breder terrein dan een staatssecretariaat belastingzaken. Als het al aan de orde geweest is in de formatie - als direct betrokkene ben je meestal de laatste die dat weet - , ik weet niet of ik het staatssecretariaat van Financiën überhaupt wel geambieerd zou hebben.

Ik stel mijzelf de retorische vraag: wat is de oorzaak voor de verkiezingsnederlaag? In het beleid van het vorige kabinet waren eigenlijk alle punten die voor liberalen belangrijk zijn aan bod gekomen. Het was sterk VVD beleid. De koers is dus het probleem niet. Het enige wat

Frank de Grave: "de keuze die tussen de Korte en Winsemius is gemaakt lijkt mij helder en voor de hand liggend"

je objectief vast kunt stellen is dat onze beleidsbepalende personen minder vertrouwen hebben kunnen wekken dan het CDA, en in het bijzonder Lubbers persoonlijk. Je hoort Lubbers nu al zeggen dat na 7 a 8 jaar de PvdA eigenlijk weer bij een regering betrokken moet worden. Dat soort discussies over de koers, al dan niet naar het midden opschuiven, lijken mij voor de VVD theoretisch en zinloos. Wij zullen ons gewoon wat efficiënter moeten presenteren en profileren.

Winsemius was een uitstekend vakminister. Hij was kandidaat voor verschillende posten. Maar wat vreemd was, hij claimde slechts 1 departement: Economische Zaken. Toen lagen er twee claims op 1 post. Er moest gekozen worden tussen enerzijds iemand die aangewezen was als leider van het team VVD-

Op zich is het niets bijzonders dat een partij die 9 zetels verloren heeft een stevige discussie voert. Die discussie voerden wij. Het resulteerde in vice-premier De Korte en fractievoorzitter Voorhoeve. Daarover is geen discussie meer. De vraag wie van de twee nu de leider is is irrelevant. Ik zou ook niet goed weten hoe je dat bepaalt, er is sprake van verschillende verantwoordelijkheden. Lubbers zei: "dat ik leider van het kabinet ben houdt niet zondermeer in dat ik ook de leider van het CDA ben".

Met het wat ruimere regeerakkoord komt er voor de fractie meer speelruimte tegenover het kabinet. Dat versterkt het dualisme en is dus staatsrechtelijk wat zuiverder. Ons streven is niet alle liberalen in een richting te laten lopen. Gebeurt dat wel, dan is dat wel zo efficiënt en mooi meegenomen.

ministers, iemand die bovendien al heel lang in de partij meeloopt, nummer 3 op de lijst stond en 88.000 voorkeurstemmen verwierf en anderzijds iemand die sinds '82 lid is en niet op de verkiezingslijst stond. De keuze die tussen De Korte en Winsemius gemaakt is lijkt mij helder en voor de hand liggend.

Stel nu eens dat de keuze op Winsemius was gevallen, waar had De Korte dan heen gemoeven? Daar praat niemand over. Het lijkt mij niet redelijk dat voor Winsemius alles in het werk gezet moest worden om hem op EZ te krijgen terwijl daarnaast De Korte dan gedwongen fractievoorzitter had moeten worden. Een functie die hij niet ambieerde en slechts met tegenzin zou aanvaardden. Het was voor De Korte een keuze tussen vice-premier op EZ of gewoon fractielid. Een duidelijke keuze, maar wél een gok. Die liep goed af, voor hem.

Politiek lijkt het fundament voor een ingrijpende vereenvoudiging van het belastingstelsel sterk. Ik loop lang genoeg mee in het fiscale wereldje om te weten dat er nog heel wat water door de zee zal stromen voordat dat gerealiseerd is. Toch is het nu vereenvoudigen of nooit vereenvoudigen. Vroegere vereenvoudigingen strandden steeds op budgettaire problemen of het, op aandrang van belangengroeperingen, aanvaardden van bijzondere posities. Het punt is toch altijd dat men een vereenvoudigingsvoorstel beoordeelt aan de hand van de inkomenseffecten. Men kijkt bij het kolonnetje waarin het eigen inkomen valt en zegt prima of het deugt niet naar gelang er een plusje of een minnetje staat.

Ik heb het sterke voornemen om vast te houden aan de voorstellen van de commissie Oort. Wel zal er wat geld beschikbaar moeten komen om

Oort uit te kunnen voeren. De eenheid als grondslag voor belasting en premies en het proportionele tarief impliceren een grotere doorzichtigheid voor de belastingplichtige. Oort zet de facto de tweeverdienersdiscussie overboord. Het CDA wil die discussie nog wel half voeren, wat niet verstandig is. Oort is bij het schrappen van aftrekposten nogal zuinig geweest. Wel begrijpelijk. Dat brengt grote inkomenseffecten met zich mee.

Het gevaar dat we over 10 jaar weer met een overingewikkeld stelsel zitten is reëel. In de zeventiger jaren werd het fiscale instrument te veel gebruikt voor sturingsdoeleinden. De welvaartsstaat moest betaald worden. Inkomens werden herverdeeld, gewenst maatschappelijk gedrag werd gefinancierd, ongewenst gedrag bestraft. Men heeft de macht van

de overheid om maatschappelijke doeleinden na te streven overschat. De overheid zal haar fiscale instrument moeten beperken en de maakbaarheid van de samenleving niet moeten overschatten.

De VVD wil ernst maken met een verlaging van de lastendruk. Om op gelijk niveau met de ons omringende landen te komen moet die druk vele procenten omlaag. Voorlopig is dat niet reëel. Het regeeraccord spreekt van tenminste een stabilisatie van de druk. Verlaging van de collectieve lastendruk met 1% kost de schatkist 4,5 miljard gulden.

Iets wat je vijftien jaar lang steeds omhoog geschroefd hebt draai je niet door een druk op de knop terug. Dat is een kwestie van lange adem. Eerst zullen we ruimte moeten scheppen door het verlagen van het financieringstekort naar 5¼% in 1990. Daaraan heeft de VVD zich in het regeeraccord gebonden.

Voor een goed functionerende arbeidsmarkt is het van belang dat tussen de middeninkomens en wat daar onder zit een zekere denivelering optreedt. Als je nu rond de f60.000 verdient kan een bruto inkomensverbetering als gevolg van allerlei regelingen tot koopkrachtverlies leiden. Dat lijkt mij voor het functioneren van de economie slecht.

Hoewel het praten over hoge inkomens gezien de grootte van die groep weinig zin heeft staat vast dat het nu al tot 72% oplopende belastingtarief geen ruimte toelaat. Ten aanzien van die hoge inkomens zal de VVD niet zo onverstandig zijn Oort nivellerend te laten uitvoeren.

De stuurgroep ISMO concludeerde dat er een verband is tussen de hoogte van de belastingdruk en de omvang van de fraude. Daar liet de politiek in de jaren zeventig haar verantwoordelijkheden liggen. Rechtvaardigheid kent nu eenmaal zijn grenzen. Kombrink en Vermeend van de PvdA zien dat ook wel in. Samen dienen wij vereenvoudigingsvoorstellen in.

Ik bestrijd de stelling dat Nederland een fiscaal luilekkerland is voor multinationale ondernemingen. Zij profiteren weliswaar van de deelnemingsvrijstelling, maar daar is op zich niets mee loos. Dat heeft niets met frauduleus handelen te maken. Ons uitmuntende net van belastingverdragen, een stabiel politiek klimaat, een uitstekend communicatienet en soepel lopende kapitaalstromen gevoegd bij de deelnemingsvrijstelling geeft Nederland een zeer aantrekkelijk klimaat voor grote ondernemingen. Onze economie profiteert sterk van dat klimaat. Bedenk wel steeds: du moment dat Nederland via allerlei heffingen van die geldstromen een groter graantje wil meepikken lopen de stromen binnen 3 seconden anders.

Met fraudebestrijding zul je toch altijd de gulden middenweg moeten kiezen. Aanpakken wat kan maar opletten dat de economie niet te veel schade oploopt. Een goed voorbeeld is de aftrekbaarheid van steekpenningen. Vooral in het Midden-Oosten is het ingeburgerd dat een bedrijf voor het binnenslepen van een order een bepaald bedrag aan steekpenningen moet betalen. Dat is een gegeven. Beschouw je uit een soort heilige verontwaardiging die kosten niet als aftrekbare bedrijfskosten, dan schaad je de concurrentiekracht. Stel: die heilige verontwaardiging kost 5000 arbeidsplaatsen. Dat verandert de zaak".

**Jort Kelder &
Jacco de Baat**

Lubbers II: De Ommakeer?

Op het moment dat je dit zult lezen, is Prinsjesdag reeds geweest en zijn mogelijk de algemene beschouwingen al gehouden. Dit zullen twee zeer belangrijke momenten zijn voor het nieuwe kabinet Lubbers. Het regeerakkoord moet dan vertaald worden in concrete beleidsvoorstellen.

Inmiddels zul je ook veel analyses gelezen hebben over het nieuwe kabinet en het regeerakkoord, desalniettemin wil ik trachten in deze Driemaster hier een analyse toe te voegen. De analyse zal met name gericht zijn op de vraag in hoeverre dit kabinet een liberaal gezicht heeft en zal hebben gedurende de komende periode.

De nieuwe fractie-voorzitter van de VVD gaf de reden voor deelname aan het kabinet als volgt aan: "In de politieke en maatschappelijke ontwikkeling die zich vanaf het begin van de jaren tachtig mede door het beleid van deze coalitie heeft gevormd, herkennen wij duidelijk een liberale trend. Dat alleen is de uiteindelijke rechtvaardiging voor onze steun. Wij zetten kleine stappen op weg naar een betere rechtsbescherming en naar een grotere mate van zelfbeschikking van de individuele mens."

Eigenlijk een zeer verbazende analyse, een coalitie van liberalen en christen-democraten zou het mogelijk moeten maken om —zij het kleine— stappen te maken naar een grote mate van zelfbeschikking van de individuele mens.

De hier gegeven legitimatie voor deelname van de VVD aan een kabinet, zou voor een zeer groot deel eveneens gebruikt kunnen worden voor deelname aan een kabinet VVD/PvdA, zeker als je je afvraagt welke invloed de regering heeft op de maatschappelijke ontwikkeling.

Ogenblikkelijk wordt ook de vraag opgeroepen in hoeverre het CDA zal proberen de liberale trend te laten overschaduwen door een christen-democratische trend. Een aantal tekenen die in deze richting wijzen vallen duidelijk waar te nemen. Je kan hierbij denken aan de vlak na de verkiezingen gepubliceerde gedachten van een CDA-commissie over diverse

samenlevingsvormen, en ook de inbreng van CDA-zijde aan de euthanasiediscussie is niet bepaald gericht op het zelfbeschikkingsrecht van het individu.

Gezien de uitslag van de verkiezing lijkt het dat het CDA erg veel mogelijkheden gekregen heeft om haar mening tot kabinetsstandpunt en Tweede Kamer-besluit te verheffen. Dit kan echter gerelativeerd worden als je bekijkt welke alternatieve coalities voorhanden zijn. De belangrijkste daarvan zijn de coalitie PvdA/CDA en PvdA/VVD met eventueel D'66.

Vanzelfsprekend zal het naar rechts opgeschoven CDA niet staan te juichen om met de grote PvdA te moeten samenwerken, zodat een kabinetscrisis van CDA-zijde vermeden zal worden.

Hier komt ook het grote belang van de conclusie van de strategiediscussie, die nu binnen de VVD gevoerd wordt, om de hoek kijken. Is deze conclusie dat men zowel samen moet kunnen werken met het CDA als met de PvdA, zodat men zich onafhankelijk van het CDA gaat opstellen, dan wordt de invloed van de VVD een stuk groter. De coalitie is niet heilig meer.

De strategie van de PvdA en het CDA geeft op dit moment erg veel reden voor de VVD om deze kant op te gaan, wil ze zich een liberale partij blijven noemen. Het CDA is zich op dezelfde kiezersmarkt gaan oriënteren als de VVD. De PvdA heeft samen met D'66 de hierdoor vrij gekomen ruimte in beslag genomen. Al met al blijft er weinig ruimte voor een liberale VVD over.

In het nieuwe kabinet zal de VVD zich ook moeten gaan profileren als liberale coalitiepartner. In dit opzicht is het verheugend dat bij het regeerakkoord punten als euthanasie, mediabeleid en gelijke behandeling, alsmede privatisering en afslanking overheidsapparaat breekpunten waren. Met Van Mierlo aan het roer bij D'66 valt ook te verwachten dat D'66 de VVD met name aan haar liberale ideologie zal herinneren. Hoewel D'66

vervolg op pagina 12

De VVD en de Toekomst

Albert Berens

Nu de strijd rond de personen in de VVD beslecht lijkt te zijn, waarmee een stoelendans van korte duur (hoewel met jaren voorbereiding) achter de rug lijkt te zijn, wordt er eindelijk ook eens naar de inhoud van de VVD gekeken. Op zoek naar een nieuwe koers, hebben een aantal VVD-Tweede Kamerleden notities geschreven ter voorbereiding van een fundamentele discussie over de plaats van de VVD in het Nederlandse politieke spectrum.

Daarbij presenteren zich vele visies, variërend van inhoudelijke revoluties tot pleidooien voor een lijn van continuïteit, gericht op het behouden van de bestaande gedragslijn. Duidelijk lijkt in ieder geval wel, dat een voorwaarde voor het herstellen van de geloofwaardigheid van de partij ook op inhoudelijk gebied is, dat de structuur wordt aangepast. De invulling van het fractiebestuur, en de positie van de partijvoorzitter staan

ter discussie. Daarbij zijn de sleutelkernen "pluriformiteit" en beperking van machtsposities van individuen.

Daarmee is echter de kous nog niet af. Waar moet de VVD heen? Moet zij rechts van het CDA blijven of naar het centrum schuiven, moeten de materiële punten wijken voor de immateriële punten, of moet de partij van een "praktische ideologie" naar een diepere filosofische basis gaan, ter versterking van haar zelfbewustzijn en de herkenbaarheid van haar identiteit?

De meningen verschillen niet alleen, ze lopen zelfs sterk uiteen.

Geconstateerd moet worden, dat ook binnen de VVD de discussie nog wordt gevoerd vanuit een wat 19e eeuwse-aandoende blik op de maatschappij. Ondernemersvrijheid, een kleine overheid (die wel efficiënt mag werken) en weinig betutteling lijken nog steeds de centrale begrippen.

Deze punten ontmoeten echter tegenwoordig zo weinig tegenstand meer, dat het moeilijk wordt om je daarop te profileren. De zaken waarover een bijna-maatschappelijke-concensus-te-noemen eensgezindheid bestaat, lenen zich niet ervoor, om een basis te vormen voor een politieke ideologie, die de VVD de jaren negentig in moet kunnen tillen. Helaas voor de socialisten en gelukkig voor de liberalen, heeft Marx ongelijk gekregen: Een economische Verelendung heeft zich niet voorgedaan. Niet op nationaal niveau tenminste.

Maar heeft zich niet toch een Verelendung voorgedaan, weliswaar op ander dan economisch terrein? Is er niet sprake van een concentratie van macht, op alle gebieden, bij moeilijk aanspreekbare rechtspersonen? Niet zo zeer de overheid, maar juist de schemerzone tussen overheid en bedrijfsleven, bedreigt de individuele vrijheid van de burgers. Die onaanspreekbare collectiviteiten, in onze corporatieve staat, die pseudo-overheidsinstanties, waarvan de invloed de waarneming van het individu volledig te boven gaat, en de controleerbaarheid zich op een angstwekkend laag peil bevindt.

---

vervolg van pagina 11

nog steeds niet voor het liberalisme als ideologie heeft willen kiezen, zal juist deze partij, telkens als het kabinet het liberale spoor verlaat, van zich laten horen. Vermoedelijk heeft Van Mierlo op dit punt de gevoelige snaar bij de VVD gevonden. De wisseling van de wacht bij de PvdA doet vermoeden dat ook van deze grootste oppositiepartij een gematigde en redelijke oppositie te verwachten is, die de VVD zal aanspreken, zeker als na 1988 de kruisraketten uit het politieke aandachtsveld verdwenen zijn.

Al met al is een cruciaal moment voor de VVD aangebroken. Laat ze zich naar rechts wegdrücken of kiest ze voor een onafhankelijke positie, waarbij zowel samenwerking met de PvdA als met het CDA mogelijk is. De keuze zal van groot belang zijn voor het kabinet Lubbers II. Een keuze voor de laatste optie kan een einde aan de christen-democratische hegemonie sinds de Tweede Wereldoorlog betekenen.

De merkwaardige gedachtengang, die er van uit lijkt te gaan, dat je invloed op het beleid kunt hebben, zonder invloed op het beheer te hebben, is zo verankerd in het denken van de politieke en bestuurlijke elite van onze maatschappij, dat elke overeenkomst tussen politiek en praktijk schijn geworden lijkt te zijn. En dan maar klagen over de vervreemding van de burger van de politiek en over het verliezen van geloofwaardigheid.

Daarin kan voor de VVD een item liggen. De bestrijding van de oncontroleerbare en (daarom ?) zogenaamd efficiënte machtsvorming en beleidsvorming, de beschikkingenmaatschappij, waarin de burger zijn plaats niet meer kan vinden.

Dat de VVD die historische mogelijkheid niet lijkt te zien, wordt op bijzonder wrange wijze geïllustreerd, door de manier waarop volstrekt vanuit het niets ons burgers opeens een identificatieplicht op het dak lijkt te wullen worden geschoven. Zonder aankondiging van welke aard ook. Het heeft veel weg van een handeling door zo'n pseudo-overheidsonstantie met uitvoerende macht. De beleidsmatige toepassing van beheersvrijheid vindt een broertje in het beheersmatig toepassen van beleidsvrijheid. En dat heet nu democratie.

Vóór we het vergeten...

In de redactie bestaat veel waardering en aandacht voor de eindredacteur. Onder meer de volgende uitspraak werd tijdens een redactievergadering genotuleerd:

"De enige goede Kelder is een kelder onder de grond!" Uiteraard bestond daarover algemene eensgezindheid.

Medio september hadden een twaantal Driemaster-redacteuren een interview met drie van de nieuwe Hoofdbestuursleden. Zij maken deel uit van het HB sedert het congres van juni.

Uit de mond van één van hen werd de volgende karakteristieke opmerking opgetekend:

"Goh, wat ziet dat secretariaat er goed uit; ik was hier nog nooit geweest!"

Commentaar is verder overbodig, zo meent de redactie.

'Algemeen secretariaat functioneert waardeloos'

Complete ledenlijsten JOVD zoek

(Van een onzer verslaggevers)

MEPPEL - Volgens voorzitter Boris Kruijssen van de afdeling Meppel van de liberale jongerenorganisatie JOVD functioneert het algemeen secretariaat van de JOVD te Amsterdam al langer dan een jaar 'waardeloos'. Zo zijn complete ledenlijsten zoekgeraakt en computerprogramma's verwisseld.

Kruijssen schrijft de maan-

denlange stilte rond de Meppeler afdeling in het afdelingsblad 'De Zuidwester' vooral toe aan het algemeen secretariaat. Dat dit een maandje of één, twee duurt is nog voor te stellen, maar dat dit alles reeds langer dan een jaar voortduurt is gewoon absurd. Uiteraard is hierover uitgebreid contact geweest met districts- en hoofdbestuursleden. Tot nu toe zonder enig resultaat, hoewel er op dit moment toch enige voortgang schijnt te ko-

men', aldus de Meppeler afdelingsvoorzitter.

Volgens hem laten de contributieafdrachten van het algemeen secretariaat zeer lang op zich wachten en is de administratie zodanig dat leden en vooral ook veel niet-leden allerlei JOVD-post, inclusief acceptgirokaarten, herinneringen (dubbel of driedubbel) enz. ontvangen. 'Een hele trieste gang van zaken, maar wij staan geheel machteloos', aldus Boris Kruijssen.

Nevenstaand artikel is afkomstig uit de Zwolsche Courant. Met de genoemde ledenlijsten en computerprogramma's zit het overigens wel goed, zoals de redactie zelf regelmatig mag constateren. Dat ligt duidelijk anders met de communicatie tussen het Algemeen Secretariaat en geciteerde afdelingsbestuurder, en diens gevoel voor publiciteit.

De drie van...het HB

Bijna waren we het vergeten, dat interview met Rob de Vries, Johan Buitenga en Jan van der Laag. Ze kwamen aan in juni. "Een verassing" voor de eerste, "een uitdaging" zei tweede, "een leuk baantje" besloot de derde. Nummer 1, kort en scherp, druk gesticulerend. De toeschouwer. De tweede; graag aan het woord, evenwichtig. Een professional. De laatste; genuanceerd, bedachtzaam. Geen twijfelaar. Twee Driemaster redacteuren live in gesprek met drie debutanten, met ervaring. De microfoons staan open, luister mee.

---

regie: Jort Kelder

De Vries: goh, wat ziet dat secretariaat er goed uit, ik was hier nog nooit geweest.

Buitenga: dus alles wat we nu kletsen staat erop?

Kelder: als het lampje brand Johan...!

Heren, uw curriculum vitae.

De Vries: ik ben 27 en in 1979 in de onderafdeling Delft begonnen als bestuurslid, werd voorzitter en daarna VVO in district-West, toen medewerker van Arthur Fickel en nu dan lid van het Hoofdbestuur. Ik heb technische-bedrijfskunde aan de HTS gedaan en ben in het dagelijks leven ondernemer.

Van der Laag: in '77, ik was 16, ben begonnen bij de afdeling Zwolle. Was daar secretaris en voorzitter. Betrokken bij oprichting district Overijssel, werd daar secretaris en voorzitter. Ben nog vertegenwoordiger van het provinciaal jongerencontact geweest en gekozen Verenigingsraadlid. Verder lid van verdienste bij het district en mijn oude afdeling. Sinds 23 juni ben ik jurist. Ik ben nu aan het solliciteren.

Buitenga: op mijn zestiende, in 1980, lid geworden van de JOVD. Mede-oprichter, secretaris en voorzitter van de onderafdeling Almelo. Penningmeester en voorzitter afdeling Leiden. VVO en voorzitter van district-West en uiteindelijk dan wat ik nu doe: Algemeen Secretaris. In het dagelijks leven studeer ik Rechten in Leiden.

Kelder: indrukwekkend.

Van der Laag: ach, titels zijn alleen belangrijk als je een functie in de VVD ambieert. Daar hecht men daar aan.

Berens: waarom heeft West zoveel Hoofdbestuursleden?

Buitenga: ik denk niet dat dat een directe reden heeft.

De Vries: we zijn gewoon goed.

Buitenga: WE zijn niet goed. In West zaten veel actieve leden, die zijn doorgestroomd. Ik voorspel dat het aantal HB-leden uit West over enige tijd een stuk geringer is.

Kelder: is 15 HB-leden niet wat veel?

Van der Laag: we hebben net een reorganisatie achter de rug dus ik zie daar niet zo gauw verandering in komen.

Buitenga: met zo'n grote groep kan het snel mis gaan met de organisatie. Een goede communicatie is essentieel.

Van der Laag: de werkdruk is groot.

Buitenga: vroeger deden we het met minder HB-leden maar toen offerden mensen studie-jaren voor de JOVD op. Men is daar nu minder toe bereid. Door de tweefasestructuur kan dat ook niet meer.

Kelder: waarom wilden jullie HB-lid worden?

De Vries: moeilijke vraag. Toen ik gevraagd werd overviel mij dat een beetje. Zeg maar een verassing. Ik stond ook niet te trappelen om alsjeblieft dat HB maar in te kunnen. Ik wilde na mijn studie voor mijzelf beginnen en had daarom mijn JOVD functies neergelegd. Wel deed ik nog iets voor LEF en het PR-secretariaat. Toen Arthur Fickel stopte vroeg men mij. Er waren niet zoveel opvolgers. Tot mijn verbazing werd ik goed ontvangen. Het heeft toch wel iets met ambitie te maken. Ik zweef politiek een beetje tussen D'66 en de VVD in. Overigens, geen verdere politieke ambities hoor.

Van der Laag: tegen mijn afstuderen realiseerde ik me dat ik nog wel een leuk baantje in de JOVD wilde hebben om mee bezig te zijn. Ik heb wel wat ambitie en aanvaarde ter afronding het penningmeesterschap. Maar om nou met mijn HB lidmaatschap op zak nog verder te gaan in de politiek. Het zou dan de VVD worden. Ondanks alles wat er is gebeurd en ondanks wat verschillen van mening neig ik toch naar die club. Voorlopig eerst maar is een leuke baan vinden...

Buitenga: het spreekt mij aan om om de zoveel tijd wat anders te gaan doen. Echt lang hetzelfde doen kan ik niet. Toen ik 1 jaar voorzitter van West was het een mooi moment om weer eens naar iets anders uit te kijken. Voor mij is het Algemeen Secretariaat een hele uitdaging. Je runt hier een kantoor. Dat is to-

INTERVIEW

taal nieuw voor mij. Iedereen heeft een hobby, dit is de mijne. Ik heb er geen spijt van. Eric Balemans trof een situatie aan die verre van rooskleurig was. Hij zette de herstructurering in. Ik stroomlijn de boel verder. Het is allemaal nog niet perfect. Maar we gaan heel duidelijk de goede kant uit.

De Vries: de JOVD is snel gegroeid. Dat heeft organisatorisch altijd consequenties. We hebben misschien de laatste jaren wat te laat ingegrepen.

Van der Laag: hoe subjectief ook, ik heb het gevoel dat leden wel eens denken dat de penningmeester, de secretaris en de medewerkers met de armen over elkaar zitten en grijzend toekijken hoe de boel hier in de soep loopt. Dat is gewoon niet zo. Vooral met de computer zijn we van externe figuren afhankelijk. Onze mogelijkheden vinden daar hun grenzen.

Buitenga: om de ledenlijsten goed te krijgen zijn we sterk afhankelijk van de informatie die we van de afdelingen krijgen.

Berens: sinds een aantal jaren is er een verjongingsproces opgetreden. Is er een kloof tussen de Vereniging en de wat oudere HB-leden?

De Vries: ik geloof niet in die kloof.

Buitenga: die verjonging is al heel lang aan de gang.

Kelder: het VERONICA-*imago*

Buitenga: de hele sfeer die er een paar jaar geleden hing ademde verjonging. Misschien is die verjonging wel iets te snel gegaan. Sterke groei kwam tegelijk met sterke verjonging. Ouderen schrok dat misschien wel wat af. De jongeren bekleedden ook snel kaderfuncties. Het trok de verhoudingen wat scheef. Het gebeurde wel eens dat ervaren besturen in een keer op stapten. Dat gaf dan wat je zou kunnen noemen een kaderprobleem. Die verjonging had wat ons betreft wel wat geleidelijker gekund.

Kelder: zeg Rob, hoe verkoop jij de JOVD "naar buiten toe".

De Vries: als een jonge, dynamische en tegelijkertijd kritische solide organisatie.

Buitenga: dat verkopen doen we met z'n allen.

Kelder: we worden snel aangeduid als jeugdvereniging van de VVD.

De Vries: dan kom ik altijd met Erwin Nypels en Hein Roethof aanzetten.

Kelder: wat D66 en PvdA voetvolk tegen een complete VVD-cavalerie!

De Vries: natuurlijk, veel mensen uit de JOVD stromen door naar de VVD. Toch neemt dat niet weg dat we duidelijk links van de VVD staan en rechts van D 66.

Buitenga: jongeren zijn vaak wat idealistischer. Het voordeel van een jongerenorganisatie is dat je je niet steeds hoeft te verantwoorden. Wij hoeven niet direct te rekenen met wat kan.

Kelder: dan is idealisme wel erg makkelijk.

Buitenga: dat lijkt maar zo. Het legt een verantwoordelijkheid op je dat je maar niet zo maar gaat blaten omdat je toch geen directe politieke verantwoordelijkheden hebt. Dan snij je je toch in de vingers.

Berens: je hoort vaak de kreet "we moeten meer aan politiek doen".

De Vries: dat hoor ik al sinds ik lid ben. Wat mij wel opvalt is dat de discussies op de congressen oppervlakkiger worden en met minder kennis van zaken worden gevoerd.

Berens: en met minder contrasterende meningen. Zoals vroeger tussen 't Gooi en Noord, dat zie je tegenwoordig niet meer.

Buitenga: ik ben daar wel blij mee. De genuanceerdheid was vaak ver te zoeken. Wij hebben die periode alledrie meegemaakt. Het was vaak bekvechten om het bekvechten. Er werden vaak contrasten opgeroepen die er helemaal niet waren. Nu is het genuanceerder en liggen de meningen dus dichter bij elkaar.

Kelder: is dat niet wat saai?

Buitenga: minder smeug, niet slechter.

Van der Laag: toch houden meer en meer mensen zich op de congressen met politiek bezig.

Slechts een klein aantal doet daar organisatorische dingen. Mij valt op dat nieuwe leden vaak weinig weten van liberalisme en er standpunten op na houden waar je tenen van gaan krullen. Politieke cursussen zijn daarom ontzettend belangrijk.

Buitenga: ook organiseren is een essentiële bezigheid in de JOVD.

Kelder: maar toch geen doel op zich?

Buitenga: geen doel op zich. Maar het is belangrijk dat je afdeling blijft draaien.

Berens: op een congres moet toch over politiek gesproken worden en vooral niet te veel over organisatie?

Van der Laag: zeker. Echter de zondag geeft vaak een vertekend beeld. In 1 van de 5 werkgroepen wordt over organisatie gesproken. Het blijkt dat op dat gebied minder snel compromissen worden gesloten. Die dingen komen dan op zondag plenair terug en geven een vertekend beeld.

Kelder: Arthur Fickel zei dat hij journalisten uit de werkgroepen weg hield omdat hij zich vaak voor de gang van zaken daar schaamde.

De Vries: ach, het congres is natuurlijk een poppenkast. Als ik een jongen van 17 in driedelig met sigaar zie lopen denk ik ook wel eens "zo loop je er op school toch ook niet bij". Soms lijkt het één grote verkleedpartij.

Van der Laag: het congres is heel duidelijk zien en gezien worden. Als iemand midzomer in driedelig grijs loopt moet hij dat zelf weten. Je mag er wel over glimlachen. Het geeft ook wel kleur.

De Vries: een beetje theater.

Buitenga: over dat *imago* van de JOVD wordt toch al veel te veel gesproken. Vooral anderen proberen ons dat op te drukken. Met hoe-

INTERVIEW

veel sigaren of drielidig ook, laat toch lopen. Mij interesseert dat niet.

Kelder: waarom wordt er op congressen zo vaak over details gesproken? Wie zal er zich iets van aantrekken dat de JOVD een nieuwe Wet op de Inkomstenbelasting op de plank heeft liggen?

De Vries: ik zou als PR-man natuurlijk beter met hot-items scoren.

Buitenga: de resolutie-commissie bepalen de inhoud van de resolutie grotendeels zelf. Maar er wordt ook heel veel over hot-items gesproken.

Van der Laag: er kan over gesproken worden maar never over besloten.

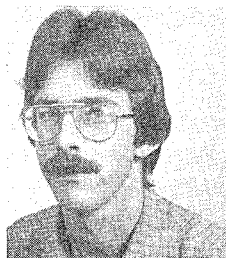
Kelder: laatste vraag. Is er leven na de JOVD? Buitenga: Nederland zal blijven doordraaien. Het klinkt groot maar in ons politiek bestel is de JOVD een belangrijke organisatie. We vervullen heel duidelijk een functie.

De Vries: de JOVD heeft een vrij goede naams bekendheid. Ik schat dat 1 miljoen mensen ons kennen...voorzichtig: 750.000.

Kelder: wat zullen jullie bekend zijn!

Gedrieën: na dit interview!?

JK

Rob de Vries

Johan Buitenga

Jan van der Laag

SLIP OF THE PEN

In het congresverslag in de zomeruitgave van Driemaster heeft de redactie per abuis geen melding gemaakt van het aantreden van Annelies Meybaum als Internationaal Secretaris. Zij presenteerde zich in het recente verleden als actief lid van de afdeling Amsteland. Ok was zij actief als medewerkster van het "internationaal secretariaat". Voorts heeft zij zich ingezet voor IFLRY en PIJON.

WANTED !

VOOR DE DRIEMASTER/REDACTIE

een JOVD'er (M/V) die:

- enige affiniteit heeft met lay-out werkzaamheden
- een opleiding volgt (of gevolgd heeft) aan een grafische school

Driemaster is voornemens van af het volgende nummer een rubriek te openen met reacties van lezers.

Maximum lengte : 400 woorden.

OPSTUREN AAN:

PRIVE-ADRES HOOFDREDACTEUR

(ZIE COLOFON PAGINA 2)

Berens: toch komt een resolutie vaak als mosterd na de maaltijd, als de standpunten van de partijen al bekend zijn.

Buitenga: dat valt wel mee, dacht ik.

De Vries: het is goed als de JOVD zo af en toe met een solide stuk komt. Je slaat de plank echter volledig mis als het in zo'n geval niet echt een goed stuk is.

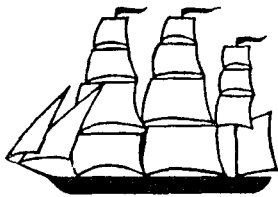
Berens: districten hebben - zie het 4-Districten overleg - veel invloed, is dat wel goed?

Buitenga: toen ik in het 4-Districten overleg kwam functioneerde het absoluut fout. Er werden deals gesloten in de zin van "als jullie dit van ons steunen steunen wij dat van jullie". Met dat soort dingen zijn we gestopt. Er worden alleen nog standpunten uitgewisseld. Afdelings- en districtsbestuurders moeten hun voorzitters achter de broek zitten om er achter te komen wat er in het voorzittersoverleg en de Adviesraad is besproken.

Berens: er wordt in dat 4D-overleg ook over mensen en functies gesproken?

DRIEMASTER

INTERVIEWS MET:
MAARTEN ENGWIRDA
&
HUUB JACOBSE
REISVERSLAGEN:
POLEN EN
SOVJET-UNIE

JAARGANG 38
NUMMER 7

INTRO

HOOFDBESTUUR

Voorzitter: 030-511663
Eric Balemans
Postbus 85013, 3508 AA Utrecht

Algemeen secretaris:
Johan Buitenga 071-134627
Lange Brug 8a, 2311 TC Leiden

Penningmeester:
Jan van der Laag 05208-66395
De Nieuwe Sluis 10, 8064 EB Zwartsluis

Vice-voorzitter Politiek:
Leo Pieter Stoel 010-4651667
Vijverhofstraat 119b, 3032 BJ R'dam

Vice-voorzitter Organisatie:
Michiel Wigman 073-338189
Mariënstein 144, 1852 SK Heiloo

Internationaal secretaris:
Annelies Meybaum 02975-62323
Van Eerbeeklaan 8, 1422 GG Uithoorn

Secretaris Vorming & Scholing:
Karin de Boer 03212-2210
Kruisboog 8, 8255 GC Swifterband

Secretaris Public Relations:
Rob de Vries 070-646200
Van Speijkstraat 138, 2518 GC D-H

Secretaris Bestuurlijk Juridische Z.:
Talien Willems 050-269695
Van Leeuwenhoekstraat 20, 9727 JJ Gron.

Secretaris Soc.-Economische Zaken:
Annette Nijs 015-154034
Coendersstraat 23, 2613 SM Delft

Secretaris Welzijn:
Ron Brand 01736-2093
Hortensialaan 42, 2641 CS Pijnacker

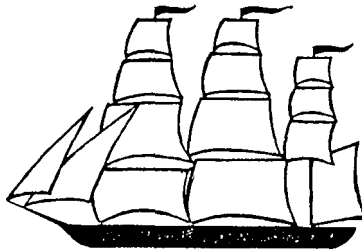
Secretaris Ecologische Zaken:
Rob Scholte 080-561705
Marconistraat 44, 6533 KZ Nijmegen

Secretaris Internationale Zaken:
Albert Kooiman 02510-27826
Kastanjelaan 18, 1943 DP Beverwijk

Secretaris Promotie & Ledenwerving:
Jaap Burger 03202-543
Sternweg 27, 3889 LH Zeewolde

Secretaris Organisatie:
Hugo Broekman 03494-52135
Van Kluyvelaan 6, 3862 XG Nijkerk

JOVD Algemeen Secretariaat:
Prins Hendrikkade 104
1011 AJ Amsterdam
telefoon 020-242000

DRIEMASTER
HET SCHIP VAN DE VRIJHEID
VOORTGESTUWD DOOR
VERANTWOORDELIJKHEID,
VERDRAAGZAAMHEID EN
SOCIALE RECHTVAARDIGHEID

DRIEMASTER

Driemaster is het orgaan van de JOVD, de onafhankelijke liberale jongerenorganisatie voor Vrijheid en Democratie. Inzake abonnementen en advertentie-tarieven wordt U verzocht contact op te nemen met het algemeen secretariaat.

REDACTIE DRIEMASTER

Hoofdredacteur:
Albert Berens
Abel Tasmanlaan 12
2803 GK Gouda
01820 - 20113

Jort Kelder (eindredacteur)

Marieke de Koning
Theda Boersema
Walter Römelingh
Edwin Poll

Rob de Vries (HB-auditor)

Algemeen Secretariaat 020-242000.

Publicatie in Driemaster betekent niet dat de mening van de redactie of het hoofdbestuur verwoord is. Toezending van kopij aan de hoofdredacteur vergroot de kans op publicatie in hoge mate.

redactioneel

JOVD - Gala 1986

Het laatste redactioneel van de hand van ondergetekende ligt nu voor U. Na een klein half jaar als hoofdredacteur gefunctioneerd te hebben, is het tijd om mijn plaats in te ruimen voor een andere hoofdredacteur. Genoemde periode was niet lang, daarover kan geen meningsverschil bestaan. Toch meen ik met het intrekken van mijn kandidatuur voor het novembercongres om de eerste gekozen hoofdredacteur te worden de juiste beslissing te hebben genomen. Met het oog op een aantal zaken van meer persoonlijke aard (studie en werk met name), is gebleken dat het mij momenteel niet gegeven is de minimaal noodzakelijke tijd en energie in Driemaster te kunnen investeren, die het mogelijk maakt het product Driemaster op een hoger inhoudelijk en lay-out niveau te brengen.

Het feit dat de JOVD-cultuur en de problemen die op technisch en organisatorisch vlak spelen een belangrijke oorzaak vormen dat het hoofdredacteurschap van Driemaster zo tijd- en energie-rovend is, maakt de minimaal noodzakelijke hoeveelheid daarvan voor een goed functioneren groter dan ik momenteel te bieden heb. Nog wel onder mijn verantwoordelijkheid verschijnt nu deze oktober-uitgave. Met daarin reisverslagen, een tweetal interviews en andere lezenswaardigheden. Het artikel dat ik U in het vorige redactioneel aankondigde over de organisatorische problemen in de JOVD is nog niet geheel voltooid en zal dus nog even op de plank blijven liggen.

Voor het overige wens ik U een plezierig en constructief congres. Vanaf dan zal ik als gewoon redacteur nog deel uitmaken van de redactie. Wellicht tot ziens,

ALBERT BERENS

Driemaster is voornemens vanaf het volgende nummer een rubriek te openen met reacties van lezers.

Maximum lengte : 400 woorden.

OPSTUREN AAN:

PRIVE-ADRES HOOFDREDACTEUR

(ZIE COLOFON PAGINA 2)

Met veel genoegen nodigt District West u uit voor het

JOVD-GALA 1986

20 DECEMBER A.S..

In de schitterende etourage van Engels te Rotterdam (naast het CS) geeft District West u gaarne de gelegenheid nu eens op stijlvolle wijze te genieten van de alom geroemde JOVD-sfeer. Terwijl u deelneemt aan een uitgelezen koud-buffet, verzorgt de door ons gearrangeerde band voor sfeervolle muziek. Op de dansvloer kunt u uiteraard de hele avond een dansje wagen. De kosten van deze avond zullen f50,-- bedragen. Wij verwachten u natuurlijk in avondkleding.

Graag kom ik naar uw gala op 20 december a.s.. En wel met ... personen.

Naam.....

Adres.....

PC & plaats.....

sturen naar: Postbus 53, 2501 CB Den Haag.

f 10,- LID

TOT EN MET 31 DECEMBER 1986!

Ja!, de JOVD spreekt mij aan.

Ik wil graag lid worden van de afdeling _____

Ik wil meer informatie over de JOVD

Naam: _____

Adres: _____

Woonplaats: _____

Postcode: _____

Geb. datum: _____ M/V

Handtekening: _____

Afgeven bij het afdelingsbestuur of opsturen naar:
Algemeen Secretariaat JOVD,
Prins Hendrikkade 104
1011 AJ Amsterdam

Algemeen Secretariaat 020-2420 00.

MAARTEN ENGWIRDA: 'IK BEGON VANUIT EEN NULPOSITIE'

Gekweld door de vraag: wie is Maarten Engwirda, liepen twee Driemaster redacteuren op een mooie herfstdag door de Haagse binnenstad.

Goed, dat hij 43 jaar is, sinds mei 1971 - met een onderbreking van december 1972 tot juni 1977 - in de Kamer voor de Democraten 66 zit wisten we. Zelfs dat hij D66 fractievoorzitter tijdens de Lubbers I dynastie was. Maar, wat zegt dat?

We besloten de vraag voor te leggen aan den volke. De toevallige residentiële passant gaf antwoorden variërend van "nooit van gehoord" via "wablief" en "pardon" tot "niet verstaan". Alleen de laatste, een heertje op een bankje aan het Binnenhof wist het heel zeker.

"Natuurlijk ken ik Maarten Engwirda; een bekend Kamerlid!". We besluiten direct door te lopen naar Binnenhof 7, op weg naar een bekend Kamerlid.

Kelder & De Baat

Aangekomen bij Engwirda's werkkamer valt ons oog direct op het naambordje naast de deur met de tekst "Drs. M.B. Engwirda, fractievoorzitter". "Ja Jos" zegt het Kamerlid zich tot voorlichter Jos Campman wendend "ik geloof dat we dat eens weg moeten halen". Onze gedachten gaan terug naar een interview uit de periode waarin het naambordje nog enige actualiteitswaarde had. Engwirda zei toen: "het is nu duidelijk wat het gezicht van D66 is. Dat ben ik.". Over die tijd zegt hij nu: "dat was ik toen ook".

Wat was uw grootste succes uit die periode?
"...eh....ja kijk, ik had natuurlijk verwacht,

de hele partij trouwens, dat na de terugval van 17 naar 6 zetels en meteen doorlopend naar 2 à 3 zetels, toen ik fractievoorzitter werd die lijn om te buigen zou zijn. Dat is niet gelukt".

Waarom niet?

"Tja, dat is heel moeilijk. We zaten in een soort vicieuze cirkel. Een kleine partij, dus weinig aandacht, daardoor kleine partij. Dat is het hè. Dat zijn de sleutelwoorden. In hoeverre dingen die ook over tafel zijn gegaan als gebrek aan charisma daar debet aan zijn laat ik maar aan de politicologen over".

U zit daar niet zo mee?

"Nee, ik zit daar niet mee".

En toen was daar ineens het moment dat D66 haar oprichter Hans van Mierlo als een verlosser binnenhaalde. Hij kondigde in januari van dit jaar aan de kar voor de Tweede Kamerverkiezingen weer te gaan trekken. Het resultaat is bekend: de democraten kwamen op 21 mei met negen zetels versterkt in het parlement terug. Wij stellen van Mierlo's opvolger en inmiddels ook voorganger de vraag of een zich dynamisch noemende partij als D66 niet zo langzamerhand een karikatuur van zichzelf wordt als men na twintig jaar weer met dezelfde man terug komt.

Engwirda ziet dat anders: "als Van Mierlo in twintig jaar tijd niets had bijgeleerd zou dat zo zijn. Maar het is een versimpeling om te zeggen dat iemand het nu niet zou kunnen omdat hij het twintig jaar geleden al deed. Er is in de partij natuurlijk wel verandering. Als je kijkt naar de fractie, het partijbestuur en de afdelingen dan is er wel degelijk sprake van grote dynamiek".

Maar, zo vragen wij ons af, dient er zich zo langzamerhand al een opvolger aan?

Voorlichter Campman toont zich niet enthousiast met deze vraag: "niet aan de orde" stelt hij. "Het is hetzelfde als wanneer je Voorhoeve nu zou vragen wie er na hem komt". Het antwoord stelt ons niet tevreden. Want moet een partij met een zo weinig stabiele kiezersgunst zich niet juist continu beraden over haar positie en leiderschap?

Campman: "het feit dat wij zijn weggezaakt heeft niets te maken met fractievoorzitters of lijsttrekkers. De kiezers hebben ons gewoon afgestraft omdat we in het kabinet Van Agt III zijn gaan zitten. Daarna was het moeilijk om het vertrouwen van de kiezers weer terug te krijgen. Nog even terug komend op de vraag van zoëven, wat is het succes van Engwirda geweest, dan zeg ik: het succes van Engwirda is geweest dat hij in die hele moeilijke periode voor D66 de fractie in beweging heeft gehouden. Op basis daarvan is Van Mierlo verder gaan bouwen. De partij is geen moment weg geweest. Alleen in de publiciteit mischien".

Met de bescheidenheid van iemand die liever over zijn werk dan over zichzelf praat zegt Maarten Engwirda, zijn hand horizontaal vlak boven de tafel houdend: "ik beschouw het inderdaad gedeeltelijk als mijn verdienste dat de partij, weliswaar op een laag niveau, gaande gehouden is. Vergelijk dat met een periode waarin D66 het ook moeilijk had, van '72 tot '76. Toen zijn er allerlei discussies geweest of we de partij niet moesten opheffen. Daar was een meerderheid voor. Er was alleen 2/3 meerderheid voor nodig. Nu was er veel meer potentieel om door te gaan.

Als Van Mierlo over vier, maar waarom geen acht jaar, besluit om iets anders te gaan doen en de partij is gevestigd met een zetel of negen is het makkelijker om in die situa-

tie de zaak over te nemen. In 1982 begon ik met de mislukking van het kabinet en allerlei rotzooi in D66 nog vers in het geheugen. Ik begon vanuit een nulpositie".

Van Mierlo is al vrij oud.

"Ja, omdat hij jong begonnen is. Maar als je het vergelijkt met andere politici is hij helemaal niet oud".

Dat is geen antwoord. Het tijdperk Van Mierlo duurt toch niet eeuwig?

Engwirda concludeert lachend: "niet eeuwig nee, die voorspelling durf ik aan!"

Weleens gedacht: ik stop?

Zelfverzekerd en zonder denkpauze antwoordend: "nee, geen moment. Omdat ik toch voelde dat dat potentieel er was en ik tenminste de verkiezingen van '86 wilde afwachten om te kijken wat er dan zou komen".

*"gebrek aan charisma....
dat laat ik aan de politicologen over"*

We besluiten het over een andere boeg te gooien. Over naar zakelijker onderwerpen. Dat ligt Maarten Engwirda hoogst waarschijnlijk beter. Over naar de strategie en de positie van de Democraten 66. We lezen in D66 partijblad de Democraat de onverholven enthousiaste kop: "Kok en Van Mierlo nieuwe oppositieleiders".

Waarom klit D66 zo aan de PvdA en wordt haar oppositierol, net als de afgelopen vier jaar, het PvdA verhaal, met nuance?

Engwirda, beschouwend: "kijk, politiek is het maken van keuzes. Als je tegenover dit beleid een ander beleid gestalte wilt geven dan ligt het voor de hand om het eerst met de partij die ook oppositie voert "te proberen". Uit democratisch oogpunt is dat wel zo wenselijk en duidelijk. Maar: wij hebben nooit met de PvdA alleen gewild. Er bestaat in de partij voorkeur voor de combinatie PvdA-VVD-D66. Het CDA zit sinds de eerste wereldoorlog onafgebroken in de regering. Heel onge-zond".

NOU.....EH.....

Dat zegt zo ongeveer iedereen. Waarom worden ze er niet met vereende krachten daadwerkelijk een keer buiten gehouden?

Zowel in de PvdA als in de VVD zitten Kosto's, Meijers en Jacobses. De partijleidingen willen het alleen niet. Neem Ed Nijpels. Hij zat in het Des Indes beraad voor hij fractievoorzitter werd. Toen hij fractievoorzitter was volgde ook hij de lijn van: "het CDA er uit? Dat kan toch niet!" Daarbij zit de VVD met het probleem dat ze uit liberalen en conservatieven bestaat. Die conservatieven zitten liever in een rol waarin ze kritiek op de PvdA kunnen uitoefenen".

Misschien zijn er nog maar heel weinig liberalen, suggereren wij.

Engwirda, gniffelend: "nou, eh.....Vonhoff. Het gekke is dat de mensen die ons het meest na staan qua ideeën de grootste kritiek hebben. Vonhoff en Duisenberg heb ik over D66 nog nooit een goed woord horen zeggen".

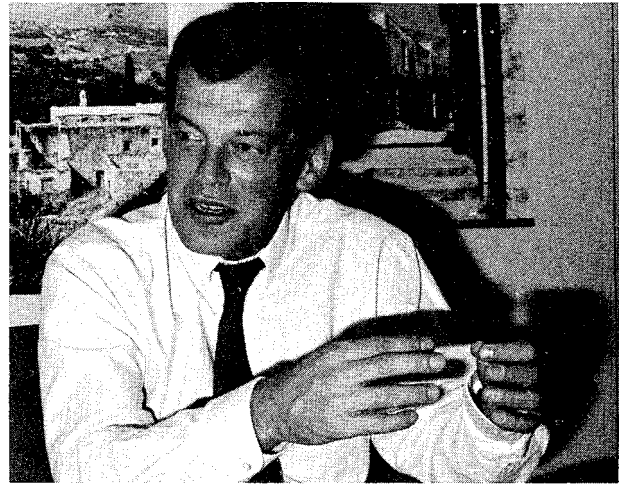
Ze geloven wellicht niet in het idee '66? Het Kamerlid komt met een wonderlijke verklaring voor de D66 onvriendelijke toon die genoemde personen aannemen. "Nee" stelt hij vast "het komt natuurlijk omdat die mensen jegens hun eigen partij duidelijk moeten maken: "julie denken wel dat ik D66 ben maar dat is nu helemaal een rotclub!" Zo verklaar ik dat. Wel onverstandig. Mensen die hetzelfde doel nastreven als wij - namelijk het CDA in de oppositie drukken - zouden de partij die dat als eerste propageert moeten steunen en als een bondgenoot zien."

D66 bedenkt zo eens in de vier jaar voor de verkiezingen een aardige leus. Een ding hebben ze allemaal gemeen: ze zaaien alom verwoestend. "Een redelijk alternatief, wat is dat" zie je de kiezer denken. De laatste "andere politiek" legde Lubbers vlak voor de verkiezingen uit. Hij zei: "andere politiek, dat is een PvdA-kabinet". De Democraten moeten de premier erkentelijk geweest zijn voor zijn verhelderende uitleg.

Engwirda: "toen Lubbers dat zei zat Van Mierlo er niet bij. Dat was een hele vuile. Maar goed, waar deelt het publiek ons in? Het is niet ons uitgangspunt maar het publiek deelt ons meestal in het midden in. Alle verkiezingsonderzoeken sinds 1966 tonen aan dat, ondanks de vele ups en downs die we hebben meegemaakt, D66 in de ogen van de kiezers de meest stabiele partij is. Natuurlijkterwijs is net links van het centrum onze positie".

Voelt u de hete adem van de naar het midden opschuivende VVD al in de nek?

"Ik zie dat naar het midden opschuiven helemaal niet gebeuren. In het huidige beeld van de VVD zie ik zo rond de Statenverkiezingen weinig verandering komen. Niet naar links, niet naar rechts noch verder naar beneden, noch naar boven. VVD en CDA zullen blijven strijden om de rechtse kiezer".

"natuurlijkterwijs is net links van het centrum onze positie"

Hoe lang zal D66 nog aan kunnen komen met staatsrechtelijke vernieuwingen. Dat soort items leven toch absoluut niet bij de kiezer? Engwirda: "Van Mierlo legt sterke nadruk op staatsrechtelijke zaken. Het omgaan met de macht. De illusie dat je op een regering stemt. In feite stem je op een Kamer. Dat leeft, denk ik".

Waar baseert u dat op?

Nou, eh...dat merk je zo. Mensen willen op een regering stemmen. De grootste partijen hebben dat nooit gewild, maar hou daar maar eens een referendum over".

En dat mag nu juist niet, van de grote drie!

"Tja, wat dat betreft neemt Nederland een vrij unieke positie binnen Europa in. Ik zie daar in de komende tijd wel verandering in komen. Iets anders: het huidige stelsel is toenemend monistisch. Dat zit mensen niet lekker. Ik zat in de RSV enquête-commissie. Mensen klampten mij aan en zeiden dan: "waar blijft de controle van het parlement nou?" Tijdens de formatie hebben we het gezien: de controleurs stellen het programma voor degenen die ze moeten controleren op. Daar ligt de grondfout. Het regeerakkoord is voor de regeringspartijen een veto dat bij ieder initiatief in de achterzak zit. Nog afgezien van het feit dat in een regeerakkoord niet alles te voorzien is - zie de ABP-zaak waar Brokx zich nu in verslikt - denk ik dat staatsrechtelijke vernieuwingen geen intellectuele exercities zijn. Het leeft!"

Tenslotte, nu we het toch over vernieuwingen hebben. Waar zou dat leuke kommaatje van D'66 toch gebleven zijn. Wil de partij met dit soort radicale ingrepen soms de band met het verleden doorsnijden, zo vragen wij ons af. Engwirda, geen moment de ernst van het onderwerp uit het oog verliezend: "het kommaatje van D'66 had iets vluchtigs. D66 heeft een stabielere modernere imago. Er zijn hele discussies gevoerd of '66 er af moest; dat vonden we zonde. Alleen Democraten vonden we te saai. We kwamen uiteindelijk uit op D66, zonder '. Dat was een compromis."

SU verlegt aandacht

Van 31 augustus tot 10 september heeft een IFLRY-delegatie, onder leiding van Jules Maaten, op uitnodiging van de KMO (het overkoepelende orgaan van de jongerenbeweging in de Sovjet-Unie) een bezoek gebracht aan de Sovjet-Unie. Namens de JOVD heb ik in deze delegatie geparticipeerd. Gedurende de vele gesprekken die we hebben gevoerd kwam de verandering in prioriteiten in het buitenlandse beleid van de Sovjet-Unie sterk naar voren.

De aandacht van de USSR op buitenlands terrein is, in meer of mindere mate, geconcentreerd op drie gebieden. Ten eerste Europa, ten tweede het Verre Oosten en ten derde de Pacific. Tot op heden lag de prioriteit voor de USSR op de aandacht voor de situatie in Europa en de relatie met met name de VS. Sinds kort is er echter een verandering waar te nemen. Centraal aandachtspunt is thans het Verre Oosten. Niet dat het Verre Oosten in het verleden gemedend is, maar het is toch een relatief rustig gebied geweest in vergelijking tot de problemen die de USSR heeft en had met Europa en de VS.

In het verleden is het Verre Oosten door de USSR gezien als één gebied, zowel in geografisch als in politiek-economisch opzicht. In twee opzichten is die visie thans gewijzigd. Ten eerste wenst de USSR op bilaterale wijze met het Verre Oosten samen te werken, hetgeen betekent dat men goede relaties wil krijgen met iedere zelfstandige staat. Ten tweede wil de USSR binnen deze relaties ook economische en culturele aspecten opnemen.

De mensen waarmee is gesproken konden of wilden niet exact aangeven wat precies de achterliggende gedachten van de USSR waren voor deze verandering.

Waarschijnlijk probeert de USSR door het intensiveren en verbeteren van de relaties met het Verre Oosten te voorkomen dat in de toekomst eenzelfde soort situatie gaat ontstaan als tussen Europa/VS en de USSR. Vanuit militair gezichtspunt maakt zo'n situatie niet alleen de buitenlandse politiek van de USSR moeilijker, maar kan dit ook betekenen dat de USSR te maken kan krijgen met problemen zowel in het Oosten als in het Westen. In dit opzicht zouden de grensconflicten met China makkelijk kunnen leiden tot een bedreiging, mede gezien de eigen militaire kracht van dit land. Reden genoeg voor de USSR om aandacht aan met name China te besteden. De USSR kan zich dit mede permitteren omdat in het Westen de onderhandelingen in een redelijk goede sfeer verlopen en niet te verwachten is dat vanuit het Westen een militaire bedreiging uitgaat.

Een tweede reden voor de aandachtsverschuiving naar het Verre Oosten, is de economische ontwikkeling van Taiwan, Hongkong, Korea en Singapore. In economisch opzicht verwacht de USSR dat er met het Verre Oosten een betere "Two-way-street" mogelijk is dan dat dit met Europa en de VS op het moment het geval is. Door economische betrekkingen wordt daarboven de kans op een militair conflict kleiner.

Economische relaties tussen Comecon en EG zijn slechts geconcentreerd op een onevenwichtige stroom van economische goederen, en met name hoogwaardige technologische kennis, van West naar Oost. De enige belangrijke relatie die de USSR heeft met Europa speelt zich af op het militaire niveau. Hoe belangrijk dit ook is voor vele Europeanen, de rol van Europa in de relatie met de USSR is minimaal. Diverse malen heb ik benadrukt dat er een mogelijkheid moet worden geschapen om ook Europa te betrekken bij de militaire besprekingen tussen de VS en de USSR. Een woordvoerder van de "US Studies Institute of the USSR Academy of Sciences" te Moskou verklaarde dat de USSR best een derde participant wilde accepteren, maar dat dit dan wel Europa als geheel diende te zijn, Oost en West-Europa dus samen. Deze optie is, gezien de grote verschillen, volstrekt onrealistisch. Ik vraag me dan ook af of

de USSR Europa over het algemeen wel serieus neemt. Veelal wordt met Europa via de VS gesproken en is Europa zelf ook sterk verdeeld. In zijn algemeenheid concludeerde de woordvoerder van Arbatov dat de USSR een buitenlandse politiek voert die veel opener is dan in het verleden het geval was. Het doel daarvan is een beter wederzijds begrip en een wereld van vrede. Mijns inziens is het vooral igegeven door een angst voor een insluiting van twee kanten, West en Verre Oosten, die de USSR dwingt tot deze tactiek.

Het derde gebied waar de aandacht van de USSR in sterkere mate naar uitgaat is de Pacific. De USSR wil hier een kernwapenvrije zone van maken. Enkele manieren waarop dit zou kunnen worden door Gorbachov aangegeven in zijn Vladivostok-speech van 28 juni 1986. Mijns inziens is dat niet de belangrijkste reden voor de aandacht die aan de Pacific wordt geschonken. De spanningen op het gebied van de handel nemen toe en de vrees dat de recessie in dit gebied zal voortduren hebben de nieuwe houding van de USSR mogelijk gemaakt. Lange tijd ging de economische groei immers gepaard met een versteviging van de banden van de Pacific-staten met de VS. De USSR hoopt waarschijnlijk de invloed van de VS terug te dringen en zelf de banden aan te halen.

Een laatste onderwerp van discussie was de interventie van de USSR in Afghanistan sinds 1979. In meer of mindere mate geeft de USSR drie argumenten voor deze beslissing. Ten eerste was er op dat moment sprake van een slechte relatie met de VS, daarnaast waren er conflicten met landen die grenzen aan de USSR zoals Iran, China en Afghanistan. Het probleem voor de USSR was dat deze conflicten onrust veroorzaakten in de Sovjet-republieken waar deze landen aan grenzen. Ten tweede kan de USSR zich niet permitteren, onder verwijzing naar de eerste reden, dat er een burgeroorlog zou ontstaan in een van haar grensstaten omdat dit een verdere toename van de onrust in de eigen republieken tot gevolg zou hebben. Ten derde werd de welbekende reden gegeven dat de USSR gevraagd werd hulp te verlenen aan een socialistische broeder in nood door de Afghaanse leider Karmal.

De eerste twee redenen zijn mijns inziens tegen de internationale gedragscode. Inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van van een staat zijn militair gezien niet acceptabel. Ten aanzien van het verzoek om hulp van de Afghaanse regering is het maar de vraag of dit moet worden gezien in het belang van het land. Veeleer denk ik dat de positie van Karmal dermate wankelde, dat alleen met hulp van de USSR zijn positie gehandhaafd kon blijven. Karmal is inmiddels al door de USSR vervangen en met deze nieuwe "stabiliteit" op regeringsniveau en het militaire debakel van de Sovjet-strijdkrachten zit de USSR nu met het probleem om zonder gezichtsverlies te

kunnen terugtrekken. Evenals de vergissing van de VS met Vietnam zit de USSR nu met een Afghanistan-syndroom. Het terugbrengen van het Sovjet-leger uit Afghanistan met 2000 man op een totaal van ruim 100.000 is ook niet zo indrukwekkend. Blijft de vraag of de USSR wel wil terugtrekken en wat het gezichtsverlies zal zijn.

CONCLUSIE

In de wereld is er sprake van een zekere status quo met betrekking tot de onvloedsferen die de VS en de USSR bezitten. De USSR mag dan wel zo nu en dan haar gezicht verliezen bij haar internationale en imperialistische ideologische acties, desalniettemin is de buitenlandse politiek van de USSR zeer uitgekookt. Nu en dan probeert de USSR de status quo van de invloedsferen te doorbreken en haar invloed uit te breiden. Indien dergelijke acties succes hebben wordt de invloed daadwerkelijk vergroot, te denken valt hierbij aan de Baltische staten en de Oosteuropese landen. Indien het niet lukt is er geen verlies

van invloed, maar blijft slechts de status quo gehandhaafd. Weliswaar hebben de VS ook wel één en ander geprobeerd doch sinds het Vietnam-debakeel is de bevolking in de VS minder geneigd zich te laten verleiden tot dergelijke avonturen. De Sovjetbevolking daarentegen heeft nauwelijks weet van de gevoerde politiek van haar leiding.

Misschien betekent één en ander op langere termijn wel dat de invloed van de USSR alleen maar zal toenemen en de wereldrevolutie toch eens gestalte zal krijgen.

Het Westen zal immers niet vlug, terecht overigens, overgaan tot dergelijke militaire avonturen. Het boek 1984 van George Orwell kan dus wel degelijk misschien een juist toekomstbeeld geschetst hebben.

ERIC BALEMANS

JOVD NIET
WE KOMEN IN
NIEUWEGEIN!
JONGE SOCIALISTISCHE
COMMUNISTEN

Vóór we het vergeten...

*Bouterse voor de VN: "Brunswijk is als een steentje in mijn schoen".
Eindelijk weer eens een dictator met niet alleen eelt op z'n ziel maar ook op z'n voeten.*

Sovjet onderzeeër met kernkoppen aan boord gezonken in Atlantische oceaan: zie je wel dat de Russen aan wapenvermindering doen.

Na Reagan-Gorbatsjov top op ijsland: freeze of koude oorlog?

Bert de Vries' opstandigheid tijdens de algemene beschouwingen had wel iets weg van een scholier die bij zijn overbuurman de verkeerde antwoorden van een proefwerk overschrijft.

Angstdroom '87: linkse intellectueel koopt omzichtig ingeklemd tussen een Playboy en een Penthouse, het nieuwste boek van Hermans.

Wanhopig werkloos socioloog: kan ik geen onderzoek doen naar het waarom achter het schrappen van mijn studierichting?

Is een eenmalige accijnsverhoging net zo eenmalig als een eenmalige uitkering?

Bovenstaande blijk van gastvrijheid werd op 19 september (met strafport) ontvangen door de in juni nieuw opgerichte afdeling Nieuwegein en omstreken van de JOVD.

Bijzonder exemplarisch voor de tolerantie die men in sommige kringen voor andersdenkenden kan opbrengen.

Is het u ook opgevallen hoe bedrukt Brox keek toen hij hoorde hoe Lubbers dieven vangt?

Je zal maar een voordeurdelende bijstandsmoeder van een vierjarige met leermoeilijkheden zijn.

Deetman: "zeker, er zijn studies waar niet hoeft te worden bezuinigd. Die hef ik op".

REISVERSLAG POLEN

De JOVD werd reeds een paar jaar geleden uitgenodigd door de ZSMP (Unie van Socialistische Poolse Jeugd), een overkoepelende jeugdbeweging, vergelijkbaar met de Russische Komsomol. Het HB achtte het niet opportuun, gezien de ontwikkelingen in Polen, al eerder een delegatie te sturen. Nu de situatie aldaar zich weer heeft gestabiliseerd (dat wil zeggen dat openlijke oppositie is onderdrukt), was besloten alsnog een delegatie te zenden. Uitdrukkelijk geen politieke delegatie, doch een studiedelegatie, zuiver om eens een kijkje te nemen. Tussen bevestiging van Poolse zijde en de vertrekdatum zaten krap drie weken, zodat van een gedegen voorbereiding geen sprake kon zijn en nogal wat geïmproviseerd moest worden. Aangenomen mag worden dat van Poolse zijde doelbewust op zo'n korte termijn is aangestuurd. Men liet zich later ontvallen dat de samenstelling en voorbereiding van het programma lang tevoren waren begonnen. Het feit dat de JOVD pas in Polen het programma zou krijgen vormde eveneens een (doelbewuste ?) handicap. Op 6 juni

vond een kort gesprek plaats op het Bureau Oost-Europa van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, om niet geheel onbeslagen ten ijs te komen. Benadrukt werd dat contact met dissidenten, indien al mogelijk, riskant zou kunnen zijn voor deze mensen. Ook moesten we er maar vanuit gaan dat we afgeluisterd zouden worden en dat onze bagage ogemerkt zou worden doorzocht. Soortgelijke waarschuwingen werden later, eenmaal in Polen, door de Nederlandse ambassadeur herhaald. De delegatie bestond uit vier man, te weten: Michiel Wigman (namens het HB en uit dien hoofde delegatieleider); Frank Rohof (vanwege internationale ervaring toegevoegd); Jan van Zanen en Jan van Gilse. De Oost-West commissie heeft helaas verstek laten gaan.

GOUDEN KOOI

De JOVD-delegatie werd prima verzorgd. Vervoer van het station van Warschau naar de verblijfplaats in staatsauto's. En dan de verblijfplaats zelf: Een groot gerestaureerd landhuis vlak bij het dorpje Rosalin, zo'n dertig kilometer buiten Warschau. Het landhuis, gelegen in een mooi park, maakt deel uit van een complex dat door de tolk werd aangeduid als "Volksuniversiteit". Gezien de luxe duidelijk bedoeld voor officiële gasten. De afgelegen ligging, de afrastering, het wachhuisje (mèt hond) bij de ingang en de mededeling dat er geen telefoon zou zijn, maakten ook nog duidelijk dat de hier ondergebrachte gasten geen contact met de buitenwereld zouden moeten hebben. Gezien het overbeladen programma was het dan ook niet eenvoudig het bezoek aan Harer Majesteits ambassade te realiseren.

PROGRAMMA

Dat programma was volgepropt met ontmoetingen met vertegenwoordigers van allerlei officiële instanties, als het parlement, de ZSMP, de vakbondsfederatie OPZZ, politieke partijen en dergelijke.

De gesprekken met de vertegenwoordigers van genoemde organisaties verliepen standaard; introductie over en weer, een monoloog van Poolse zijde en vragen van de JOVD'-ers. De inhoud van de verhalen was ook standaard. Hoe de organisatie in elkaar zit, het ledenaantal, de verhouding met partij en staat, externe contacten en dergelijke. In hoe-

De in 1984 vermoorde Jerzy Popieluszko

verre een realistisch beeld werd gegeven is natuurlijk niet of nauwelijks te controleren. Al te kritische vragen onzerzijds werden op deskundige wijze omzeild.

Duidelijk bleek voorts dat men in het Oostblok nauwelijks een voorstelling bestaat, zelfs op hoger niveau, van hoe de democratie en de economie in het Westen draaien.

HET SYSTEEM

Ook met hoe het systeem werkt hebben we verschillende tekenende ervaringen mogen opdoen.

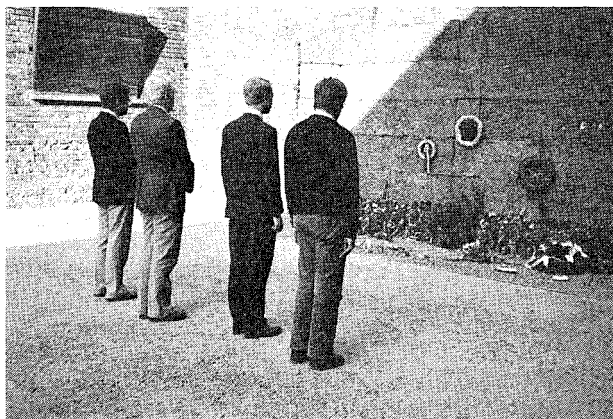
Zo waren we vergeten plaatsen te reserveren voor de terugreis in de trein. Geen probleem, want ZSMP-functionarissen overhandigden een aantal passagiers een stapel geld, waarvoor zij bereid bleken hun plaatsen af te staan en in het gangpad te bivakkeren. De Poolse conducteur ging al snel om na het zien van onze officiële uitnodiging en de ontvangst van een fles Wodka. Een officieel papier doet wonderen in Polen: Ambtenaren worden ineens zeer beleefd. De partijdiscipline zit er kennelijk goed in. Een ander voorbeeld: De centraal geleide planeconomie laat in Polen duidelijke sporen achter. Frappant is de slechte tot matige kwaliteit van consumptiegoederen (voor zover aanwezig). Vlees en benzine zijn sinds de grote stakingen nog steeds op de bon. Koffie (gezet zonder filter !) is bijna altijd surrogaat en kan qua smaak makkelijk verward worden met bier. Dat bier is nooit gekoeld en de meeste soorten smaken naar zeepsop en slaan gelijk dood. Grapje van de tolk: "We hebben in Polen twee soorten bier; wel bier en geen bier". Daarmee is eigenlijk alles gezegd.

AUSCHWITZ

Voor vrijdag was door de delegatie bedongen dat de ontmoeting met leden van de Sejm (het parlement) zou worden geschrapt en vervangen door een bezoek aan Krakau (de op één na oudste universiteitsstad ter wereld), de Leninstaalfabrieken in Huta en Auschwitz. Aldus geschiedde na veel vijven en zessen.

Het bezoek aan het voormalige vernietigingskamp Auschwitz-Birkenau was een indrukwekkende en deprimerende gebeurtenis. Het is gewoon onwezenlijk om er doorheen te lopen: Het lijkt op een kazerne (wat het oorspronkelijk ook was) en ligt midden in de bossen. Wat je voelt is moeilijk te beschrijven;

je moet er geweest zijn om het te ervaren. De vele getallen die je her en der in de als museum ingerichte barakken tegnkomt stompen je af. Wat de meeste indruk op ons maakte waren niet de gaskamers of crematie-ovens, maar de tastbare overblijfselen: Ettelijke kubieke meters brillen, tientallen

De JOVD-delegatie in Auschwitz

kubieke meters tassen, koffers, kindervagens, schoenen en brostels. Het meest verbijsterend was een immense, meterslange hoop vrouwenhaar. Bestemd voor de fabricage van pruiken of als het niet mooi genoeg was als vulling voor kussens, matrassen en dergelijke. Je vraagt je af hoe mensen zover konden komen en of het ooit weer zal gebeuren.

HOOP ?

Op zaterdagochtend de 27-ste juni, de laatste dag van ons vierdaagse bezoek, wisten we aan de waakzaamheid van onze begeleiders te ontsnappen met de smoes dat we ons overgebleven Poolse geld wilden gaan opmaken. We doken het verkeer in met achterlating van een wat hulpeloos kijkende gids. Met een taxi vonden we onze weg naar de kerk waar de in 1984 vermoordde kapelaan Jerzy Popieluszko ligt begraven. Voor het eerst zagen we daar openlijke steunbetuigingen aan de verboden vakbond Solidariteit. Hekken behangen met kransen en spandoeken met daarop het bekende "Solidarnosc". En heel veel mensen. Er stond zelfs een kraampje waar propagandamateriaal wordt verkocht. Tot onze opluchting konden we dus op het laatste moment constateren dat niet iedereen in de (ganzen-) pas loopt en dat Polen nog steeds leeft.

JAN VAN GILSE

DE JOVD EN MACHT (2)

Paul Woldendorp

In Driemaster nummer 3 van dit jaar heeft Leo Pieter Stoel (de landelijk vice-voorzitter politiek) getracht te bewijzen dat de JOVD geen roepende in de woestijn is. Volgens Leo Pieter speelt de JOVD een niet onaanzienlijke rol in politiek Den Haag.

Op basis van een viertal overwegingen komt Leo Pieter tot deze conclusie. Ten eerste kan de JOVD dankzij haar onafhankelijkheid optreden als het liberale geweten. Ten tweede zitten in de regering en in de Tweede Kamer een groot aantal ex-JOVD-ers, die verschillende partijen vertegenwoordigen. Daarnaast onderhoudt de JOVD contacten met besturen en fracties van politieke partijen. Ten slotte is er nog het Des-Indes beraad. Leo Pieters conclusie lijkt goed gefundeerd. Er zijn echter wel enkele kanttekeningen bij zijn betoog te plaatsen.

Een veel gebruikte omschrijving van invloed is: "het vermogen van een persoon, groep of organisatie om effecten teweeg te brengen; effecten die de maatschappij raken"(1). Uit deze omschrijving blijkt, doordat er over vermogen gesproken wordt (vermogen is niet altijd zichtbaar), dat invloed meetbaar is. Het is echter niet zo moeilijk dat je geen poging kunt wagen. Hoogerwerf stelt dat men invloed onder meer kan trachten af te lezen aan bevoegdheden, posities, netwerken relaties, reputaties en beslissingen (2). Laten we deze rij aflopen om de overwegingen van Leo Pieter te bespreken en om invloed de invloed van de JOVD op waarde te kunnen schatten.

Hoeveel bevoegdheden heeft de JOVD aan het Binnenhof? Naar mijn idee heel weinig. De JOVD komt in de formele politieke structuur van Den Haag niet voor. Leo Pieter weet ook geen bevoegdheden te noemen. Van haar bevoegdheden moet de JOVD het dus niet hebben.

Hoeveel belangrijke posities nemen JOVD-ers in politiek Den Haag in? Naar mijn idee heel weinig. Zijn Robin Linschoten en Frank de Grave nog lid van de JOVD? Vrij Nederland sprak in haar editie van 5 juli jl. in ieder geval al over de "oud-JOVD-hoek". De heer Stoel wijst waarschijnlijk terecht op een groot aantal voormalig JOVD-ers die in de regering of de Kamer zitten. Voor het gemak trekt hij daar ook ex-leden bij die tegenwoordig lid zijn van a-liberale partijen als het CDA, de PvdA en de CPN. De politieke invloed van de JOVD wordt echter alleen vergroot door mensen die op belangrijke posities in Den Haag zitten en die ook nog JOVD-

ideeën aanhangen en verwoorden. Daarvoor komen alleen VVD-ers en D66-ers in aanmerking. En ook die nog niet allemaal. Gezien de wijze waarop Nijpels door Arthur Fickel in een vorige Driemaster terzijde wordt geschoven en de aanzet tot oprichting van de Jonge Democraten vanuit D66. Een aantal ex-JOVD-ers mag dan belangrijke posities in Den Haag innemen, een waarborg voor invloed is dat zeker niet.

Een derde punt om invloed aan af te lezen is volgens Hoogerwerf de hoeveelheid en kwaliteit van relaties die een organisatie heeft. Wat voor netwerken van relaties heeft de JOVD? Leo Pieter noemt er twee. Ten eerste de contacten met besturen en andere geledingen van politieke organisaties. De invloed van de JOVD wordt echter meteen weer afgezwakt, doordat deze contacten via informele en indirecte kanalen moeten plaatsvinden. De JOVD heeft zodoende geen formele machtsbasis binnen die politieke clubs. Er zal ongetwijfeld naar de JOVD worden geluisterd, maar vervolgens zal de politieke organisatie naar believen het JOVD-standpunt naast zich neer leggen of er enige punten uit oppikken. Toch geven de contacten die de JOVD onderhoudt haar onmiskenbaar enige invloed. Het is alleen jammer dat Leo Pieter in zijn betoog geen concrete resultaten noemt. Ik weet ook niet of die er wel zijn.

Het tweede relatie-netwerk dat genoemd wordt is het Des-Indes overleg. Ook hier ligt ongetwijfeld een invloedsveld van de JOVD. Ik geloof ook graag dat zowel VVD als PvdA en D66 een coalitie met een van de anderen niet uitsluit; een concreet resultaat zou echter meer aanspreken.

De netwerken van relaties die de JOVD heeft geven haar enige invloed; concrete resultaten kan noch ik noch Leo Pieter noemen.

Uit de reputatie die een organisatie heeft valt ook het een en ander over haar invloed af te lezen. Hoe is de reputatie van de JOVD?

De JOVD heeft de reputatie het liberale geweten te zijn. Huub Jacobse dichtte haar in LEEF ooit een horzelfunctie toe (3). Dit betekent dat de JOVD serieus genoemd wordt en dat er naar de JOVD wordt geluisterd. Hier ligt een belangrijk invloedsgedebied van de JOVD. Helaas zijn er niet bijster veel successen bij te schrijven. De Tweeverdienerswet en de door Stoel genoemde Wet gelijke behandeling en euthanasiekwestie zijn daarvoor niet al te gelukkig gekozen voorbeelden. De uitspraken van de JOVD lijken vaal veeleer in het genre "Nederland waarschuwt Rusland voor de laatste keer" geplaatst te moeten worden.

De slag om het politieke midden is geopend

Nooit wilde hij full-time politicus worden. De wens bleef de vader van de gedachte.

De politiek liet hem niet los. Tropicjaren werden het. Twaalf jaar fractievoorzitter voor de VVD in de Amsterdamse Raad.

Daarnaast nog zo'n negen jaar Tweede Kamerlid. Gesprek met een beroeps tegen wil en dank over de Kamer ("die werkt hoogst ongestructureerd"), het Haagse wereldje ("je zit altijd op elkaars lip"), zijn partij ("je wilt niet alleen de Telegraaf maar ook de NRC achter je hebben") en Joris Voorhoeve ("misschien wordt hij heel klein misschien wel een nationaal symbool").

Jort Kelder &
Johan Gadella

Huub Jacobse: "ik heb altijd een nogal grote belangstelling voor de politiek gehad. In de vijftiger jaren studeerde ik politieke en sociale wetenschappen in Amsterdam, werd lid van de Liberale Studentenvereniging en de JOVD. Na mijn aftreden als JOVD-voorzitter in '59 heb ik zes jaar helemaal niets meer aan politiek gedaan. Hans Gruijters groef mij in '65 op. Hij zou de gemeenteraadspolitiek anders aanpakken en wilde mij daarbij hebben. Hoewel ik geen belangstelling voor gemeentepolitiek had praatte hij mij op een verkiesbare plaats. Ineens was Gruijters weg. D66 oprichten. Aanvankelijk nam hij mij kwalijk dat ik niet medeed. Ik kon weinig ontwaren in D66 dat mij aansprak.

Daar zat ik, verbouwereerd en verbaasd in de Amsterdamse Raad. Tweede helft jaren zestig. Een woelige tijd in Amsterdam. De VVD fractie

had goede relaties met PROVO en de Kabouters. Nooit beschuldigde iemand ons van conservatisme. De VVD had een open deur en betere banden met het actiewezen dan de PvdA. We stonden onbevooroordeeld tegenover een plan als Witkar. Steun van de VVD maakte een plan voor de rest in de Raad acceptabel.

Mijn fractievoorzitterschap vormde een goed evenwicht met mijn vak; organisatieadviseur. Vanuit het Amsterdamse trok ik nogal van leer tegen polarisatie tegen de PvdA. Op een gegeven ogenblik zei men "maak het nu maar eens waar; in de Kamer". Hoewel ik in het geheel geen ambitie had full-time politicus te worden zou het buitengewoon hufterig geweest zijn om te zeggen "ik heb wel een grote mond gehad maar heb geen zin om in de Kamer te gaan".

INTERVIEW

In het Haagse circuit is het tamelijk ongebruikelijk om te zeggen "het bevalt me hier niet, ik ga wat anders doen". Iedereen is dermate gefascineerd door Het Bedrijf dat er een enorm gedrang ontstaat voor de beschikbare plaatsen. Voor een ministerspost of een staatssecretariaat was ik nooit in. Dat is helemaal eenrichtingsverkeer. Monocultuur; je agenda drie maanden vooruit volgeboekt. Veel mensen op het Binnenhof houden zich uitsluitend met politiek bezig terwijl er, wijsgerig gezegd, nog wel aardiger dingen dan de politiek zijn. Te lang Kamerlid brengt een zeker risico, een geestvernuwend effect met zich mee. Na negen jaar was het voor mij dan ook welletjes.

De Kamer werkt hoogst ongestructureerd. In het Reglement heet het plechtig: "de Kamer regelt haar eigen werkzaamheden". In de praktijk houdt dat in dat Kameragenda's bij opwelling tot stand komen. "Bestuur bij oprisping" heb ik dat wel eens genoemd.

Wat een halve outsider in Den Haag direct opvalt is de noodzaak voor iedere politicus om te worden herkozen. Daartoe behoeft hij bekendheid; publiciteit. Dat geeft een enorm gedrang rond de media en een opmerkelijke band tussen politici en journalisten. Dat is noch goed voor de journalistiek, noch voor de politiek. Maar, ze hebben elkaar nodig. Zelf zullen ze altijd zeggen strikt onafhankelijk te zijn. Dat is voor de volle 90% waar. De overblijvende 10% is de beïnvloeding die over en weer plaats vindt. Het Haagse wereldje is zo klein, je zit altijd op elkaars lip.

Toen Wiegel fractievoorzitter werd hield de hele VVD zijn hart vast. Even daarvoor had hij nog een buitengewoon slordig interview aan de Telegraaf gegeven waarin hij naar voren kwam als iemand die in een gesprek met journalisten 8 cognacjes dronk en zich nogal studentikoos gedroeg. Later zei men: "hij deed het verduiveld goed".

Als ik nog in de fractie had gezeten had ik op Joris Voorhoeve gestemd onder het motto: "na zoveel opwindend weer rust". Ik zou op dit moment van Voorhoeve een uitstekend portret kunnen tekenen. Solide en intelligent. Hoe hij zich als fractievoorzitter verder ontwikkeld durf ik niet te voorspellen. Ik ben geen profet. Misschien wordt Voorhoeve heel klein, misschien wel een nationaal symbool.

Het is goed dat het tienerachtige gezicht van de VVD is vervangen door de rustige evenwichtigheid van Voorhoeve. Misschien is hij wat al te serieus, maar na de woelingen vind ik dat niet bezwaarlijk. De VVD kreeg naar mijn smaak de laatste tijd te veel de sfeer van een discostamper. De "pop-kant" kreeg wat al te eenzijdig het accent. Er zal uiteindelijk toch ook gedegen politiek werk moeten worden afgele-

verd. De VVD moet niet alleen de Telegraaf maar ook de NRC achter zich hebben.

De slag om het politieke midden is geopend. Het CDA beweegt zich op een kiezersmarkt die tot nog toe vrijwel onomstreden door de VVD werd bestreken. Dat heeft consequenties. Hans Wiegel's recept "hou het CDA in het midden en polariseer tegenover de PvdA" werkt niet meer. Zou je die lijn in de nieuwe situatie vast willen houden dan beland je ergens tussen het CDA en de SGP in. Los van de principiële kant lijkt mij dat electoraal buitengewoon oninteressant. Ook de PvdA zal trachten naar het midden op te schuiven. Men heeft geconstateerd dat radicalisme misschien wel zetels oplevert maar geen regeringsmacht. Wim Kok zal zich waarschijnlijk ver distantieëren van radicale congresstandpunten. Ooit zei Vredeling "congressen bestellen geen straaljagers". Het is niet ondenkbaar dat Kok zal zeggen "congressen bepalen de koers van de fractie niet".

Als de VVD de ruimte die er in het midden bestaat niet opvult is het ABC dat D66 zich daar blijvend gaat nestelen. Achter D66 zit geen samenhangende maatschappelijke visie. In zoverre zijn ze niet serieus te nemen. Het is allemaal wat luchtig. Een modepartij. Sterk afhankelijk van de incidentele gunst van kiezers en daarmee van het falen van de grote partijen. D66 pikt de sappige happen die de hoofdstromen laten liggen direct op.

Vanaf 1981 is de VVD gebiologeerd geweest op het sociaal-economisch beleid. Discussies die de coalitie in gevaar konden brengen zijn nadrukkelijk weggedrukt. Op immateriële punten is geklungeld. De VVD is wat dat betreft onder het juk van het CDA en de economische crisis doorgegaan.

De achterban is zich onvoldoende bewust van het eigen gezicht van de VVD op immateriële punten als euthanasie, abortus en gelijke behandeling. Met enige afschuw herinner ik mij hoe ik in mijn Amsterdamse tijd spreekbeurten hield waarin ik de spot dreef met het beleid van de toenmalige Minister van Justitie Van Agt. Pornografische films mochten alleen in bioscoopjes met minder dan 50 stoelen gedraaid worden. Dat bespote ik nogal. Vanuit de achterban hoorde je dan het verwijt: "moet de VVD zo nodig op de bres voor vieze boekjes en vuilspuiterij".

De christen-democratie zit al zo'n 70 jaar onafgebroken in het politieke midden en in het kabinet. De maatschappij is er van doordrongen. Een slechte zaak voor de democratie. Iedere coalitie is tijdelijk. Is dat niet zo, dan moet je fuseren. Het bindmiddel voor deze coalitie, de plaatsing van kruisraketten, verliest in 1988 zijn actualiteit. Mijn voorspelling: eind '88 een crisis in de coalitie.

HUUB JACOBSE : EIND '88 EEN CRISIS IN DE COALITIE

Een gouden regel: kabinetten struikelen over molshopen, niet over principiële kwesties. De Quay viel op 5000 woningen, het kabinet Cals-Vondeling op Schmelzer. Dus wie weet de algemene beschouwingen voor '89, een klein incidentje...

In de VVD onderkent men dat de verzwakte positie ten opzichte van het CDA het levensgrote gevaar in zich bergt dat het CDA de VVD helemaal opslokt. Er ontstaat daarom een natuurlijke profileringsdrang, dat verhoogt het risico van het spatten van de coalitie.

De armsgakwestie is essentieel voor de kwaliteit van het parlement. De "soliditeit" van de CDA-fractie in de periode Van Agt-Wiegel maakte strakke regeeraccorden noodzakelijk. Het moet alleen geen gewoonte worden. Nijpels' strategisch monisme is fundamenteel uit den boze.

De fractietop heeft een grote ambitie aan de dag gelegd om ditmaal aan de andere kant van de lijn, in het kabinet te gaan zitten. De Korte, Dees, Evenhuis en Nijpels hebben allemaal gezegd: "in het kabinet, dáár gebeurt Het". Dat is een devaluatie van de Kamer. Het parlement zou daarop zeer gebeten moeten zijn. Mensen stappen of op, zoals ik, of schuiven door naar het kabinet. Als een gedetailleerd regeeraccorder regel in plaats van uitzondering wordt zullen Kamerleden in opstand komen.

Ik heb Wiegel, Rietkerk en Nijpels als fractievoorzitter gehad. Wiegel sprak mij het meeste aan. Hij was libertijns, gaf de fractie een grote vrijheid en bemoeide zich nimmer met details. De lijn was: "als je op je bek gaat doet het pijn". Het beviel mij uitstekend.

Koos Rietkerk was heel anders. Bemoeide zich intensief met de kleinste details. Ed van Thijn en ik, we waren burens en reisden vaak samen, maakten ons vaak vrolijk over de opvallende gelijkenis tussen zijn fractieleider, Joop den Uyl,

en de mijne, Koos Rietkerk. Beiden afkomstig uit de ARJOS, een anti-revolutionair gereformeerd nest en de onblusbare neiging zich met alles diepgaand te bemoeien. Waarschijnlijk ook de twee leden die van alle onderwerpen veruit het meeste afwisten. Koos de Kleurloze werd hij genoemd. Maar hij was consciëntieus en competent.

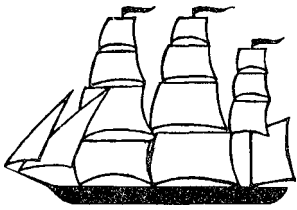
Toen de fractie met Andriessen uit de coalitie wilde stappen zeiden de VVD-ministers tegen Rietkerk: "je gaat maar, wij blijven". Dat was zijn nederlaag. Nijpels zat er tussen in. Buitengewoon ijverig. Vooral mensen die met een pieper waren uitgerust hadden daar wel eens een zwaar leven bij. Belde om vier uur half vijf 's nachts op als hij weer een Ingeving had. Dat springerige; brak hem op. Hij had met een ministersploeg te maken die van nature niet erg gezellig was. Van Aardenne en Korthals Altes zijn nu eenmaal niet weg te cijferen.

In de RSV-enquête is Van Aardenne afgebroken. Toch was hij een goed minister. Toen Terlouw in '81 in het vechtkabinet Van Agt-Den-Uyl-Terlouw op EZ zat heb ik echt geen minuut het idee gehad: "hé, andere politiek!". In die periode van formeren, deformeren en deformereren werd Van Aardennes beleid gevoerd, zij het minder competent.

Ik ontken dat er in de VVD onvoldoende leiderschap aanwezig is. Maar, als je mij vraagt of er nu een partijleider in de sfeer van Oud, Geertsema of Wiegel rondloopt zeg ik: "laten we hopen van niet". Het begrip leider is onliberaal, strijdig met onze ontstaansgeschiedenis. In kabinet en fractie zitten veel competente en veelbelovende mensen. De rol van Nijpels acht ik allerminst uitgespeeld. En laten we het "Noorden des lands" niet uit het oog verliezen. Het is niet uitgesloten dat Henk Vonhoff terugkomt. Ook Hans Wiegel zie ik niet tot z'n vijfenzestigste in Leeuwarden zitten. Die speelt straks weer een rol op het Haagse Toneel".

DRIEMASTER

Interviews met:

Hans Kombrink
Ferry Mingelen
Ronnie Naftaniël
Willem Vermeend

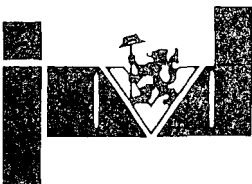
Districtsbonzen
Hoofdredacteur

Congresverslag

Resolutie
Kunst & Cultuur

JAARGANG 38
NUMMER 8

INTRO

HOOFDBESTUUR:

Voorzitter
Eric Balemans 030 511663
Postbus 85013 3508 AA UTRECHT

Algemeen Secretaris
Johan Buitenga 071 134627
Langebrug 8a 2311 TL LEIDEN

Penningmeester
Jan van der Laag 05208 66395
Nieuwesluis 10 8064 EB ZWARTSLUIS

Vice Voorzitter Politiek
Leo-Pieter Stoel 010 4651667
Vijverhofstr 119b 3032 SJ ROTTERDAM

Vice Voorzitter Organisatie
Baptiest Coopmans 040 525334
N Brabantln 28 5651 LX EINDHOVEN

Secretaris Vorming & Scholing
Max Visser 050 140986
Nw Ebbingestr 28a 9712 NL GRONINGEN

Internationaal Secretaris
Annelies Meybaum 02975 62323
Eerbeekln 8 1422 GG UITHOORN

Secretaris Internationale Zaken
Albert Kooiman 02510 27826
Kastanjeln 18 1943 DP BEVERWIJK

Secretaris Bestuurlijk Juridische Zaken
Bernard Tilman 080 236288
Schoolstr 25 6512 AJ NIJMEGEN

Secretaris Sociaal Economische Zaken
Annette Nijs 015 154034
Coenderstr 23 2613 SM DELFT

Secretaris Welzijn
Ron Brand 01736 2093
Hortensialn 42 2641 CS PIJNACKER

Secretaris Organisatie
Hugo Broekman 03494 52135
Kluывeln 6 3862 XG NIJKERK

Secretaris Public Relations
Rob de Vries 070 646200
Speijkstr 138 2518 GG DEN HAAG

Secretaris Ecologische Zaken
Hayo Schultink 053 356752
Laressngl 22b 7514 ER ENSCHEDE

Secretaris Promotie & Ledenwerving
Jaap Burger 03202 543
Sternweg 27 3889 LH ZEEWOLDE

ALGEMEEN SECRETARIAAT:

Algemeen Secretariaat JOVD
Hendrikd 104
1011 AJ AMSTERDAM
020 - 242 000

REDACTIE:

Hans Deden hoofddirecteur
Jort Kelder einddirecteur

Jacco de Baat
Albert Berens
Theda Boersema
Marieke de Koning
Edwin Pol
Walter Römelingh

REDACTIEADRES:

Algemeen Secretariaat JOVD
t.a.v. Driemaster
Hendrikd 104
1011 AJ AMSTERDAM

INHOUD:

Omslag met Willem Vermeend.....	1
Colofon.....	2
Redactioneel.....	3
Interview met Ronnie Naftaniël..	4
Congresverslag Deventer.....	7
Interview met Willem Vermeend..	11
Ingezonden 1.....	14
Resolutie Kunst & Cultuur.....	15
Ingezonden 2.....	19
Interview met districtsbonzen..	20
Interview met hoofdredacteur...	23
Interview met Hans Kombrink...	24
Ingezonden 3.....	28
Interview met Ferry Mingelen...	29
Nieuwjaarswens.....	32

VERANTWOORDING:

Publicatie in Driemaster betekend niet dat de mening van de redactie verwoord is.

REDACTIONEEL

Dat was me het congresje wel.

Er werd op het najaarscongres in Deventer weer heel wat afgelobbied, gemierd, gemeierd en gebrald. Zo nu en dan waren er van die momenten dat je dacht: "Dit gaat over politiek! Als dat maar goed gaat!"

Voor de mensen die er niet waren even kort een situatieschets van het slagveld. Na het aftreden van Albert Berens als hoofdredacteur schoof het hoofdbestuur een kandidaat naar voren in de persoon van Hans Deden. Enige tijd later diende zich uit de afdeling 't Gooi e.o. een medekandidaat aan, in de persoon van de Driemaster-eindredacteur: Jort Kelder. Dat was de positie van de ingegraven troepen op de morgen van de 15e november, daar in Deventer.

Hoe lagen de troepen na het optrekken van de kruiddampen? Heel duidelijk. Onder leiding van Generaal Michiel Wigman had de kandidaat van het hoofdbestuur een afgetekende zege behaald.

Een wapenstilstand naar Libanees model werd overeengekomen, en de Driemaster-redactie toog wederom aan de arbeid. Het dubbeldikke nieuwjaarsnummer was in bewerking. Daarvoor moest geschreven, geknipt en geplakt worden. Het produkt van die nijverheid heeft u nu in uw hand.

Er is deze keer weer heel wat afgeïnterviewd. Een handjevol districtsvoorzitters, twee sociaal-democraten, een journalist en een zionist doen hun verhaal in het bijzijn van een Driemaster-redacteur en een bandrecorder. Even lezen maar. Ook treft u in dit nummer de resolutie Kunst & Cultuur aan. Terzijde: deze resolutie is als centre-fold uitneembaar.

Ik wens u veel leesplezier toe, en de vereniging kracht en wijsheid met haar nieuwe kapitein, Hans Deden, bij storm en ontij.

"Ik stond aan de rand van de afgrond, en heb een flinke stap voorwaarts gezet." Zo voel ik mij, sans rancune.

Jort Keldert
Eindredacteur Driemaster

NAWOORD

De voeten gespoeld, liggen de muiters nu in de boeien om tot het einde hunner dagen Driemaster te vervaardigen. Hoofdmuiter Jan van Gilse is de loopplank afgestuurd. Overigens heeft hij toch nog kans gezien mij de beurs te snijden. Maar zonder gekheid. Met de huidige redactie zit het mijns inzien goed. Samen met hen hoop ik de vereniging nog vele Driemasters te doen toekomen.

Hans Deden
Hoofdredacteur Driemaster

WIJZIGINGEN

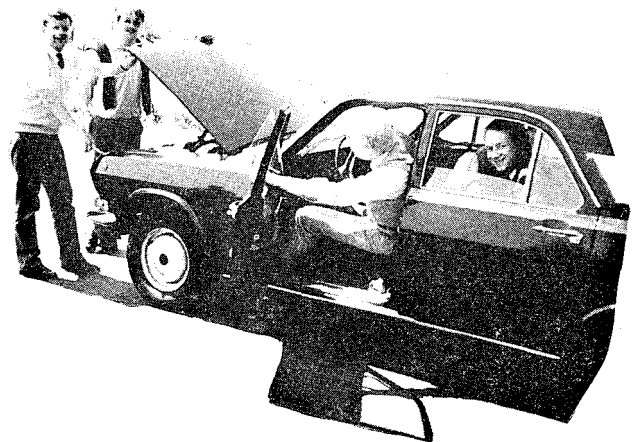
Sinds het najaarscongres hebben zich enige wijzigingen voorgedaan ten aanzien van Driemaster.

De vereniging kent nu een gekozen hoofdredacteur. Hij is verantwoording aan de algemene vergadering verschuldigd. Tevens is er een nieuw orgaan in het leven geroepen: de redactieraad. Hij bemiddelt bij conflicten tussen hoofdbestuur en redactie.

De verdiensten voor het bereiken van deze nieuwe, door de vereniging al sinds lange tijd gewenste situatie, zijn te danken aan de Werkgroep Driemaster. Deze werkgroep bestond uit de heren Fickel, Van Gilse, Remarque, Swart, Vermeer en Van Zanen. Ik denk dat hun geestesprodukt de vereniging waarborg biedt, voor een goed functionerende, onafhankelijke en kritische Driemaster-redactie.

Hans Deden
Hoofdredacteur Driemaster

Wat liep er fout?
Driemaster ging op onderzoek uit.
Het relaas van Jan van Gilse.
Opgetekend in het eerstkomende nummer.

PALESTIJS ZELFBESTUUR: "DRAMA VAN GEMISTE KANSEN"

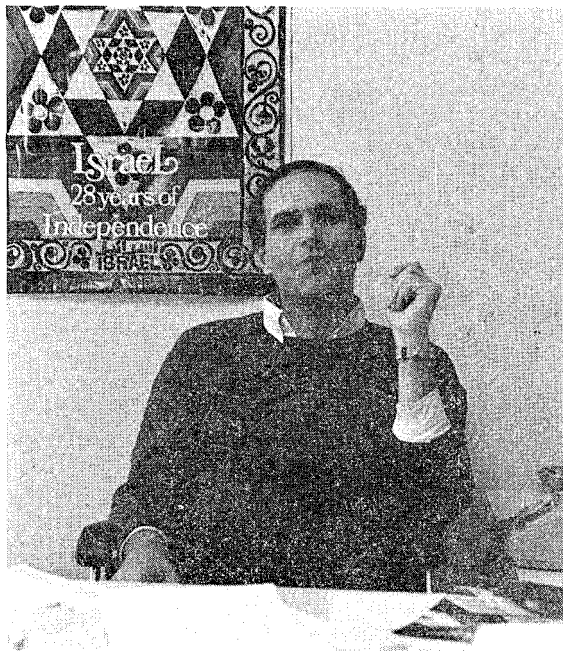
Tussen twee van zijn vele reizen door -hij is net terug uit Auschwitz en gaat kort na ons gesprek naar Israël- heeft Driemaster een gesprek met Ronnie Naftaniël, directeur van het CIDI. CIDI staat voor Centrum Informatie en Documentatie Israël. Gespreksonderwerpen zijn onder meer de situatie in het Midden-Oosten, terrorisme, de Joodse gemeenschap in Nederland en het CIDI zelf. Naftaniël vertelt duidelijk en zakelijk, heeft een mening en durft die te verwoorden.

ALBERT BERENS

Ronnie Naftaniël werd in 1948 in Amsterdam geboren, studeerde economie en is sedert een reeks van jaren directeur van het CIDI. Deze stichting werd in 1974 opgericht, kort na de vierde grote oorlog in het Midden-Oosten, de oktober-oorlog, en de afkondiging van het Arabische olie-embargo waar met name Nederland het slachtoffer van was."Destijds meende de Joodse gemeenschap in Nederland, dat zij en Israël weleens degenen zouden kunnen zijn die de rekening van de Arabische boycot zouden moeten betalen. Er werd steeds meer aandacht besteed aan de Arabisch-Palestijnse kant van het verhaal. Dat is op zich geen slechte zaak, maar het moest niet meteen ten koste gaan van de Israëli- sche kant. Bovendien moet sympathie voor de Palestijnse kant van de zaak niet uitsluitend op economische motieven gebaseerd zijn" aldus Naftaniël. Het CIDI draait op een jaarlijkse begroting van iets onder de vier ton. Dat geld komt uitsluitend uit particuliere bronnen. "We krijgen geen overheidssteun, niet uit Nederland, niet

uit Israël of van de ambassade. En daar zijn we best wel trots op." De gehele begroting wordt door schenkingen gedekt. Daartoe zijn speciale wervingsacties bedacht. "Zo zijn er de -inmiddels al zo'n 1500- 'Vrienden van het CIDI'. Dat zijn privé-personen die tegen betaling van honderd gulden jaarlijks op de hoogte worden gehouden door het CIDI. Voorts zijn er contribuanten, dat zijn meestal organisaties, die tenminste 250 gulden, maar veelal veel meer schenken. Daaronder zijn onder meer de Joodse kerkgenootschappen in Nederland". Bij het CIDI zijn vijf mensen werkzaam. De belangrijkste activiteiten bestaan uit het informeren van politici, journalisten en geïnteresseerden over zaken Israël en de Joodse gemeenschap betreffende. Gevraagd en ongevraagd wordt commentaar gegeven op gebeurtenissen die daarvoor in aanmerking komen. Zo werd Naftaniël tijdens het gesprek verschillende malen telefonisch onderbroken en speed-

INTERVIEW

den wij ons een keer naar studio Binnenhof (vlakbij het CIDI-kantoor, dat nu nog tegenover het Ministerie van Defensie aan de Bagijnenstraat is gevestigd) om over Syrische steun aan het terrorisme te praten voor Veronica's Nieuwsradio. "Ons archief is het hart van ons werk", zo vertelt Naftaniël, "zonder dat zouden we nauwelijks snel en goed op verzoeken om informatie kunnen reageren. Dat archief wordt gevoed met krantenknipsels, berichten van correspondenten en nieuwsagentschappen en informatie van zusterorganisaties in het buitenland. Met name uit Israël en de Verenigde Staten."

Op de vraag of er een vergelijking valt te maken tussen de Joodse lobby in Amerika en het CIDI komt een tweeledig antwoord. "Gedeeltelijk is een vergelijking te maken. Met name voor wat betreft de doelstelling, namelijk het informeren van politiek, pers en publiek. Maar een aantal feiten maakt een vergelijking wat vergezocht. Ten eerste moet je niet vergeten, dat de Joodse gemeenschap in Amerika zes miljoen zielen telt en de lobby dus meer middelen en meer macht heeft door het getal. Daarnaast zijn de methodes nogal verschillend. In Nederland kun je niet een bepaalde politicus bijvoorbeeld financieel gaan steunen bij zijn verkiezingscampagne of zo. In Amerika is dat wel gebruikelijk. Voor een flink deel is dat verschil veroorzaakt door een volstrekt verschillend kiesstelsel. Ook werkt het parlement hier anders dan het Amerikaanse Congres."

Terrorisme is, zeker de laatste tijd weer, één van de centrale items waar het CIDI zich op richt. Veel westerse landen worden geteisterd door aanslagen die door Arabische, vooral Palestijnse extremisten worden gepleegd.

Al dat geweld lijkt aan Nederland voorbij te gaan. "Dat is wel juist, maar ook wel beredeneerbaar. In Nederland is de afwijzing van geweld als pressie-middel zowel politiek als onder de bevolking vrijwel unaniem. Dat maakt gebruikers van dat middel dus so-wie-so impopulair. Daar komt bij dat Nederland een vrij tolerante historie heeft. Anti-semitisme komt hier ook voor, maar uit zich hoofdzakelijk in vooroordelen, hier hebben geen anti-Joodse rellen en pogroms plaatsgevonden zoals in veel andere, ook westerse, landen wel voorkwamen. Hier zie je eerder dat men het onplezierig vindt als zoon of dochter met een Jood trouwt." Bovendien is het karakter, de oorsprong van veel terroristische aanslagen veranderd. "De laatste golf van aanslagen was het gevolg van inter-Arabische conflicten. Fracties die gesteund worden door Syrië en Libië strijden met pro-Arafat groepen uit de PLO. Die strijd wordt voor een deel gevoerd over de hoofden van de Joodse gemeenschap en het publiek, met name in westerse landen die op het punt staan een keuze te maken tussen die twee partijen in het inter-Arabische conflict." Ook wordt als oorzaak voor de betrekkelijke rust op het terroristisch front in ons land wel aangevoerd het feit dat de BVD haar werk erg goed doet. "Maar in hoeverre de BVD beter werkt dan de Franse of Britse diensten weet ik niet", zo stelt Naftaniël.

Ten aanzien van de situatie in het Midden-Oosten, is Naftaniël van mening, dat er een kritieke fase is aangebroken waar het gaat om het vraagstuk van Palestijnse nationale ambities. "De gebieden die als Palestijnse staat het meest voor de hand liggen -de Westbank

INTERVIEW

van de Jordaan- staan nu zolang onder Israëliisch bestuur, dat een keuze snel gemaakt moet worden. Gedurende de hele bezettingsperiode, sinds 1967, is er Israëliisch beleid gevoerd, met Nederzettingen, infrastructurele maatregelen enzovoorts. Ik denk daarom dat in de komende twee jaar een doorbraak moet komen naar een vorm van Palestijns zelfbestuur, of dat er anders daarna wellicht een annexatie zal volgen. Zo

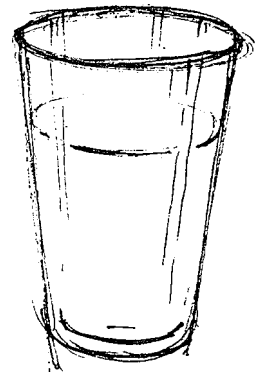
niet officieel dan toch wel de facto. Bovendien is de tijd er nu goed voor. In Israël zit in het wissel-kabinet Peres-Sjamir een brede coalitie in de regering." Over de Palestijnen doorgaand zegt hij: "De hele vraag van Palestijns zelfbestuur is hêt grote drama van het Midden-Oosten. Het drama van gemiste kansen noem ik dat. Bij de onafhankelijkheid van Israël in 1948 heeft de Arabische wereld het delingsvoorstel voor Palestina van de VN verworpen. Tijdens het Jordaanse regime over de West-bank (het belangrijkste deel van de staat Palestina in de VN-plannen en van de mogelijke Palestijnse staat in de toekomst-AB) zijn er geen enkele initiatieven ondernomen. Bij het Camp-David akkoord tussen Egypte en Israël weigerde Arafat op een uitnodiging van president Sadat van Egypte om mee te praten in te gaan. En nu opnieuw onder druk van de extreme groeperingen durft niemand iets."

Als ik bij het afscheid opmerk, dat een locatie zo vlak bij het Ministerie van Defensie wel erg veilig zal zijn, komt er een uitgebreide reactie. "Over de veiligheidsmaatregelen van de Nederlandse overheid voor de Joodse gemeenschap zijn we trouwens bepaald ontevreden. In 1981-82 hebben we er bij Van Thijn (toenmalige PvdA-minister van Binnenlandse Zaken) op aangedrongen om maatregelen te treffen. Hij reageerde toen door te zeggen dat 'een goed huisvader voor zijn eigen huis zorgt'. Dat hebben we uit arren moede maar vrij letterlijk opgevat. Sindsdien hebben we voor de bewaking van gebouwen en Joodse manifestaties eigen mensen die een oogje in het zeil houden. Ironisch genoeg maakt de Nederlandse overheid daar dankbaar gebruik van. Bij het bezoek van premier Peres aan ons land, bestond bij een bijeenkomst in Amsterdam de helft van het bewakingspersoneel -op verzoek van de politie- uit mensen uit de Joodse gemeenschap. Die hebben er een goede blik op wie er binnenkomt bij dat soort gelegenheden en of dat goed volk is."

In de auto gezeten, op weg naar huis, hoor ik in Veronica's Nieuwsradio het commentaar van Ronnie Naftaniël op de EG-maatregelen tegen Syrië. Hij dringt erop aan, dat tijdens diens Moskou-reis premier Lubbers maatregelen van de Sovjet-Unie tegen Syrië zou moeten vragen. Naftaniël's woorden van enkele uren daarvoor komen in de herinnering naar boven. "Natuurlijk zal Rusland nu niet haar wapenleveranties aan Syrië staken. Maar toch moet je er telkens weer bij zijn. Alleen al om het publiek te bereiken." Want daar draait het om bij het CIDI.

CONGRESVERSLAG

Het najaarscongres van de JOVD werd dit keer in Deventer gehouden. Voor velen uit de randstad betekende dat vroeg opstaan, om na een vluchtig ontbijt met een beker melk, op reis te gaan naar een klein stadje aan de IJssel, ergens in het oosten van het land.

Walter Römelingh
Redacteur Driemaster

Motels zijn volgens het woordenboek eenvoudige hotels voor automobilisten, doorgaans langs autowegen te vinden. Voor automobilisten ideaal, maar wie een openbaarvervoerreiziger is heeft van dit laatste alleen maar nadeel. Zo ook uw Driemaster-redacteur die deze keer het congresverslag zou verzorgen.

Om het motel te bereiken moest hij de nodige keren overstappen, miste een aansluiting, en daardoor meteen de opening van het congres. Pas halverwege de rede van meneer Van de Kamp kwam hij binnen, en kon met zijn werk beginnen.

Meneer Van de Kamp is lid van de Tweede-Kamerfractie van de PvdA, en maakt deel uit van de commissie Oort. De commissie Oort is de commissie die ons belastingstelsel moet zien te vereenvoudigen.

Ondanks het niet aanhoren van de eerste helft van deze rede, was de tweede helft in ieder geval van dien aard, dat gezegd kan worden dat dit een heel aardige rede was. Meestal zijn redes lang en weinig amusant. Deze was anders en handelde bovendien over een onderwerp waaraan binnen de JOVD de nodige aandacht is besteed.

Hoewel meneer Van de Kamp in zijn rede zei dat hij zich op veel punten met de belastingresolutie van de JOVD kon vinden, leverde hij toch ook de nodige kritiek, en noemde de zwakke plekken, die vooral de uitvoerbaarheid van het geheel betroffen.

Als eerste voorbeeld daarvan noemde spreker het voorstel tot een heffing op brandstof, die volgens de resolutie de huidige motorrijtuigenbelasting zou moeten vervangen. Zijns inziens zou dit in de grensgebieden tot problemen leiden. Ook wees spreker erop dat niet uitsluitend uit het gebruik van de auto kosten voor de overheid voortkomen, maar evengoed ook uit het bezit daarvan. Als voorbeeld noemde spreker de parkeerplaats voor de deur, die op gemeentegrond en met gemeentegeld is aangelegd, en door de gemeente wordt onderhouden.

Het afschaffen van de accijnzen op alcohol en tabak noemde spreker in strijd met de rechtvaardiging van de milieuheffing, die in dezelfde resolutie wordt bepleit. Met het principe dat de veroorzaker van maatschappelijke kosten daarvoor ook moet betalen, kon spreker zich verenigen. Hij vond echter dat de JOVD met dit principe consequent moest zijn. Volgens spreker had de medische wetenschap voldoende bewijzen aangeleverd om alcohol en tabak als schadelijk voor de gezondheid te veroordelen. Spreker wees er dan ook op dat ook uit het gebruik van alcohol en tabak kosten voor de maatschappij voortkomen. Volgens spreker zijn accijnzen op deze produkten, volgens het principe dat de veroorzaker van maatschappelijke kosten daarvoor ook moet betalen, gerechtvaardigd.

Als ander belangrijk punt van kritiek noemde spreker het basisinkomen, dat volgens zijn berekeningen op een bierviltje in de stationsrestaurant van Deventer, onbetaalbaar zou zijn. Zijn berekeningen kwamen op zo'n 125 miljard gulden uit, wat volgens spreker een geweldige aanslag op de schatkist zou betekenen. Als de JOVD toch aan dit basisinkomen zou willen vasthouden, dan leek het spreker een goed idee om bij het volgende congres in Dordrecht 100 miljard aan bezuinigingen tot thema te kiezen.

Toen de JOVD-voorzitter Eric Balemans meneer Van de Kamp voor zijn rede bedankte, en hem een fles wijn aanbood, deed het mij een genoegen te horen dat ik niet de enige was die problemen met het openbaarvervoer had. Meneer Van de Kamp had daardoor zelfs bijna niet kunnen komen! Na het horen van de gedragsregels, die kennelijk voor veel JOVD'ers nog steeds noodzakelijk zijn, begaf men zich naar de werkgroepen. Voor mij als Driemaster-redacteur betekende dat even uitrusten met een kop koffie. Zoals de JOVD-algemeen secretaris Johan Buitenga in zijn voorwoord, in het met weinig typefouten, maar door de slechte druk soms wel moeilijk leesbare congresboek opmerkte, is de belastingresolutie niet een van de gemakkelijkste onderwerpen die de JOVD behandelt heeft. Johan Buitenga wees in datzelfde voorwoord ook op het grote aantal amendementen, die als stof voor een goede discussie zouden kunnen worden gebruikt. Wat dit punt betreft is het jammer dat discussie voeren veel tijd kost. Tijd die er meestal niet is. Ook dat amendementen werden geschrappt omdat de indieners daarvan niet aanwezig waren, is vervelend te noemen. Je vraagt je dan ook wel eens af, of deze indieners er in veel gevallen niet beter aan zouden hebben gedaan, eerst eens goed over hun beschikbaarheid na te denken, alvorens tot het indienen van amendementen over te gaan. Dat zou hen tijd sparen, en het congresboek minder dik maken.

Dat het belastingstelsel in Nederland niet eenvoudig is, kwam in de discussies wel eens duidelijk naar voren. Zo deed het zich meerdere keren voor dat men tijdens de discussie met regelingen werd geconfronteerd, waarvan men het bestaan niet eens kende. Een JOVD'er merkte op: "De belastingresolutie is iets waar je wel goed in moet zitten, wil je er zinning over kunnen discussieren. Als ik goed oplet dan begrijp ik de dingen wel, maar aan discussie waag ik me toch maar niet." Een andere JOVD'er zei: "De belastingresolutie is hoogfietserij. De meerderheid begrijpt zelfs de essentie niet eens!" Dat was dus voor uw Driemaster-redacteur een hele middag luisteren, afgewisseld met het drinken van thee. Door de vroege schemering in november is het zonder uurwerk duidelijk zichtbaar dat de middag ten einde loopt. Dan is het tijd voor de borrel. De borrel wordt gevolgd door het diner met een glas wijn.

Na het diner hield Eric Balemans een rede. In zijn rede pleitte spreker onder andere voor een liberaal belastingstelsel. Binnen dat liberale belastingstelsel diende de individualisering voorop gesteld te worden. De samenlevingsvorm die mensen kiezen mocht volgens spreker nooit door een bepaalde belastingheffing worden afgestraft. Bij een individueel gerichte heffing zouden bovendien toestanden als het tellen van het aantal tandenborstels door belastinginspecteur of buurman achterwege kunnen worden gelaten.

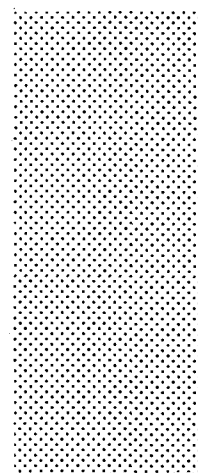
Spreker roerde in zijn rede ook de ABP-enquête aan. Volgens spreker had de RSV-enquête voldoende aanleiding gegeven om voor een commissie die niet uit Tweede-Kamerleden zou bestaan te pleiten. Niet alleen omdat de Tweede Kamer de schijn altijd tegen zich zal hebben, maar omdat de Tweede Kamer bij de RSV-enquête, en nu ook al bij de ABP-enquête heeft gefaald. "Als we naar de RSV-enquête kijken, dan blijkt dat minister van Ardenne in het geheel niet is weggegaan, terwijl dat wel had gemoeten. Voor staatssecretaris Brokx was het doek al gevallen, nog voordat de enquêtecommissie was aangesteld." Volgens spreker speelden bij dit laatste andere zaken, wellicht partijbelangen, een belangrijker rol voor het vertrek dan de uitslag van de enquête.

In Europees verband was het volgens spreker ook niet allemaal rozegeur en maneschijn. Zo hekelde spreker de Europese verdeeldheid en de daaruit voortvloeiende beperkte slagvaardigheid. Het staatsterrorisme van Libië en Syrië werd volgens hem maar zwak veroordeeld, omdat opnieuw Europese eenstemmigheid achterwege was gebleven.

Dit laatste geldt ook ten aanzien van Zuid-Afrika. Een economisch boycot zou volgens spreker de Zuidafrikaanse regering kunnen dwingen vergaande hervormingen, die zwart en blank aan elkaar gelijk zouden maken, door te voeren. "Maar binnen de Europese Gemeenschap, die zich graag als bewaker van moraal, ethiek en principes presenteert, had het eigenbelang weer eens gezegevierd."

Een ander zorgwekkend punt was volgens spreker de toekomst van het liberalisme in Nederland. "Als ik kijk naar de inhoud van de liberale fakkeldragers, de VVD en D'66, dan is de boodschap maar uiterst mager." Het D'66-stokpaardje Van Mierlo was volgens spreker opgebrand. D'66 lonkte volgens spreker nu alleen nog maar driftig naar de PvdA. "Iedereen weet wat dat betekent. In ieder geval niet een andere politiek, of een redelijk alternatief." Slechts een rol als bijwagen van de PvdA zou volgens spreker voor D'66 zijn weggelegd. De VVD kon volgens spreker ook geen lans voor het liberalisme breken. Na een forse verkiezingsnederlaag, werden in de formatie liberale principes voor regeringsmacht verkwanseld. Het regeerakkoord gaf dit volgens spreker duidelijk aan. "Wat komt er zo dan nog van het liberalisme in Nederland terecht?" Spreker zag echter nog een lichtpuntje. Volgens spreker waren de liberale jongeren van de JOVD nog wel bereid om voor de liberale principes te vechten. Ook als het voorbeeld van de politici in Den Haag er niet is. Tot slot nam spreker zelf het voortouw en eindigde: "Liberale principes en idealen staan bij mij veel hoger dan regeringsverantwoordelijkheid of een sterke zetelwinst."

Na de rede van de JOVD-voorzitter Eric Balemans, was het de beurt aan de fractievoorzitter van de partij die de liberale principes voor regeringsmacht zou hebben verkwanseld. In het eerste deel van zijn rede nam meneer Voorhoeve de zaal mee in een tijdmachine die de luisteraars deed belanden in het voorjaar van 1990. Op dat moment zijn er Tweede-Kamerverkiezingen in het land. Het kabinet Lubber II/De Korte I heeft het gehaald. Er was weliswaar bijna een kabinetscrisis ontstaan bij de behandeling van de euthanasiewet, maar de poging van de CDA-fractie om onvrijwillige euthanasie op het kabinet te plegen mislukte. De werkloosheid is onder de 500 000. Premier Lubbers die had verklaard dat hij zou opstappen als het er meer zouden zijn geweest, mag blijven. De kiezers zijn echter wel een beetje op zijn voortijdig grijs geworden hoofd uitgekeken. PvdA en VVD winnen beide in de verkiezingen 5 zetels, doch het CDA verliest er 7. De koningin draagt Kok op een kabinet te vormen. Premier Lubbers verlaat de Haagse politiek, en verhuist als voorzitter van de Europese Commissie naar Brussel. De VVD kan met de PvdA niet tot overeenstemming komen over de hoogte van de collectieve uitgaven. De PvdA wil deze namelijk drastisch opvoeren. Met het CDA komt de PvdA echter wel tot overeenstemming. In het regeerakkoord komen de beide partijen overeen dat alles blijft bij wat het is, doch dat de collectieve uitgaven langzaam maar zeker worden opgevoerd. In het CDA ontstaan daarover problemen. Minister Ruding wordt op straat gezet. Van Dijk wordt de nieuwe minister van financiën. Zijn vasthoudendheid leidt al snel tot grote conflicten tussen CDA en PvdA. Deze conflicten monden in een kabinetscrisis uit. De werkloosheid is dan weer 800 000. Het financieringstekort is weer groter dan 8%. Lubbers roept boos vanuit Brussel dat zijn levenswerk is aangetast. Van Mierlo heeft als minister van wapenbeheersing uit geldgebrek de luchtmacht opgeheven. De marine beschikt nog slechts over een Walrus-onderzeeër. Deze onderzeeër wordt wegens lekkage aan de bovenkant uitsluitend nog maar als oppervlakteschip gebruikt. De andere Walrus-onderzeeër was na reparatie bij de tweede tewaterlating doormiddengebroken. De mooiste helft staat op een sokkel voor het Ministerie van Wapenbeheersing. Zo heeft men een deel van de kosten nog met de 1% kunstnorm kunnen verrekenen. Ondanks de zeer warme zomermaanden woedt er een hevige verkiezingskoorts. De VVD wordt nog steeds door het tandem De Korte/Voorhoeve geleid. Er vindt uit ergenis over de resultaten van het kabinet Kok I/De Vries I een grote exodus van CDA-aanhangers naar de VVD plaats. Van Mierlo is door de buitensporige kosten van de modernisering van de Leopard-II-tanks, in de volksmond beter bekend als het Walrups-schandaal, de laan uitgestuurd. D'66 zakt door het van Van Mierlo ineen. De VVD scoort in de verkiezingen maar liefst 75 zetels, en laat daarmee alle andere partijen ver achter zich. Het lijkt wel alsof de JOVD de macht rijpt. Overal strijken oud-JOVD'ers op fluwelen kussens neer.

CONGRES

Frank de Grave neemt het Ministerie van Financiën over. Hij voert de grootste belastinghervorming in de geschiedenis door. De BTW gaat 10% bedragen. Alle andere vormen van belasting worden afgeschaft. Door deze nieuwe tiende penning blijken grote kostenbesparingen bij de inning van de belastinggelden mogelijk. Door deze kostenbesparingen ontvangt de schatkist netto net zo veel als bij het Oort-stelsel dat in 1989 werd ingevoerd.

Premier De Korte heeft grote problemen met de voortvarendheid van zijn jonge ploegleden. Fractievoorzitter Voorhoeve grijpt iedere parlementaire reis naar het buitenland aan, om aan de jonge honden te ontsnappen.

De nieuwe minister van defentie ontwikkelt op eigen houtje een geheel nieuwe NAVO-strategie: "Bij een aanval wordt iedereen met vakantie gestuurd. Zo zijn alle wegen voor de vijand geblokkeerd."

Door deze successen vindt er in Nederland een totale liberale omwenteling plaats. De JOVD is zo'n bloeiende vereniging geworden, dat zij de subsidie van WVC hooghartig afwijst. De JOVD gaat zelfs de VVD financieel steunen. Zo koerst Nederland op de 21e eeuw af.

Het tweede en derde deel van de rede van meneer Voorhoeve waren niet echt boeiend. Een JOVD'er met wie ik een biertje dronk merkte daarover op: "Jammer dat die Voorhoeve het dan zo weer verpest. Als Driemaster-redacteur kun je het daarover maar beter niet hebben. Het waren twee gemakkelijke delen. Niets bijzonders. Het waren lange, niets zeggende zinnen. Je kreeg keer op keer op een de indruk dat je het allemaal wel eens eerder gehoord had."

Na het vastleggen van deze niet mis te verstane kritiek begaf uw Driemaster-redacteur zich naar de algemene vergadering, waar op dat moment de definitieve begroting werd vastgesteld. Daar bleek weer eens dat de werkelijkheid wel eens anders is dan spreker ons willen doen geloven.

Het is voor de JOVD-penningmeester Jan van der Laag geen leuke tijd. Zo is er weinig duidelijkheid over het bedrag dat de JOVD volgend jaar aan subsidie van WVC zal ontvangen. Deze spoeling zal in ieder geval als gevolg van deelname van een nieuwe politieke jongerenorganisatie dunner worden. Bovendien zijn er geruchten over een halvering van de subsidie die de JOVD van de VVD ontvangt.

Maar slechte berichten drink je gewoon weg met whisky. Zo kun je na de schorsing van de algemene vergadering gaan feesten. Wie zou dat beter kunnen verslaan dan drie JOVD'ers die speciaal daarvoor naar Deventer zijn gereisd: "Het was een vrolijke boel. Er was een Veronica-disco drive-in-show. Op een gegeven moment stonden we met meer dan honderd man in de expositieruimte te dansen. Dat deed de vloer trillen, het plafond in de ruimte onder ons bijna naar beneden komen, en een bezorgde eigenaar zich naar boven haasten, om ons te vragen of we het wat rustiger aan zouden willen doen."

Na het horen van deze woorden heeft uw Driemaster-redacteur de volgende dag de eigenaar van het motel opgespoord. Op de vraag of de JOVD een volgende keer nog wel welkom was, antwoordde de eigenaar tot mijn stomme verbazing, dat dat zeer zeker het geval was. "Het is hier wel eens vaker een vrolijke boel." De eigenaar had bij het uitspreken van deze laatste woorden een uitdrukking op zijn gezicht, alsof zijn portemonnee er net zo over dacht.

Wat voor velen niet het belangrijkste van dit najaarscongres was, maar voor mij wel, was de benoeming van de nieuwe hoofdredacteur. Het hoofdbestuur stelde Hans Deden als nieuwe hoofdredacteur voor. De afdeling 't Gooi e.o. gesteund door de Driemaster-redactie kwam met de eindredacteur Jort Kelder aan. Na veel gelobby in de wandelgangen kwam dit laatste punt van de agenda, voor ons eindelijk aan bod. Er werd spoedig tot een schriftelijke stemming besloten, iets dat in de afgelopen vier jaar niet meer was voorgekomen.

De uitslag leverde een duidelijke meerderheid voor Hans Deden op. Daar de Driemaster-redactie Jort Kelder steunde, was dit voor hen een kleine teleurstelling.

Maar nu wij Hans Deden wat beter kennen, denken we ook met hem goed samen te kunnen werken.

Na afloop van het congres werd iedereen door de afdeling Hoogeveen e.o. een flesje alcoholvrij bier aangeboden. Dat smaken verschillen bewijzen onderstaande krantenknipsels. Het aantal verkeersslachtoffers als gevolg van alcoholmisbruik, is echter een onomstreden cijfer ...

**Alcoholvrij
bier valt
slecht bij
JOVD'ers**

**JOVD'ers boos over alcoholvrij
bier op congres in Deventer**

'Wel gedwongen om rum te drinken...'

WILLEM VERMEEND: 'IK HEB EEN LEUKE HONDEBAAN'

Na het vertrek van Schelto Patijn (de Commissaris der Koningin in Zuid-Holland) uit de PvdA Kamerfractie verscheen een frisse verschijning aan het Haagse firmament: rising-star dr. Willem Vermeend. De fiscalist Vermeend(37) werkte aan de Leidse universiteit alvorens via een opvolgersplaats zijn parlamentszetel in te nemen. Sinds 1981 is hij penningmeester van de PvdA.

Volgens insiders houdt hij regelmatig fiscaal spreekuur binnen de PvdA-fractie.

Zelf vindt hij dat hij een voordeel heeft ten opzichte van de sociaaldemocratische collega's: zijn vader was ondernemer. "Knokken voor de winst, dat is mij met de paplepel ingegoten".

Wie is toch die frisse wind die door de PvdA-fractie woedt?

Driemaster ging op onderzoek uit en sprak over de organisatorische problemen bij de overheid ("als je van de overheid nog wel eens iets wilt verwachten, dan moet je je mensen gewoon goed betalen") en over de trucendoos die opengaat als Vermeend de degens kruist met Henk Koning en zijn ambtenaren.

"Het is voor Henk Koning natuurlijk lastig dat er nu een Kamerlid zit die er iets van afweet"

Jacco de Baat & Jort Kelder

U komt van de Leidse universiteit. Waarom bent u daar weg gegaan? Waarom Kamerlid?

Vermeend: "Ik heb van alles gedaan, ook in het bedrijfsleven gezeten. Adviseur geweest van een belastingparadijs (de Antillen), fiscaal advieswerk, columnist voor de Volkskrant, Intern magazine en veel boeken geschreven op fiscaal terrein.

In '81 werd ik lid van het Dagelijks Bestuur van de PvdA. Ik kende Den Haag, zij het van een afstandje. In '83 promoveerde ik op een proefschrift over investeringsstimulering. Dan moet je kiezen. Of het bedrijfsleven in, of meedingen naar een hoogleraarsplaats of het parlement in. Voor het Kamerlidmaatschap ben ik niet in de markt geweest. Ik kwam op een eerste opvolgersplaats. Uiteindelijk zo'n twee jaar geleden parlementariër geworden. Tja, waarom?

Aan de ene kant is het werk heel aardig; het is een leuke hondebaan.

Aan de andere kant heeft het iets met ambitie,

macht en aanzien vandoen".

Heeft het wellicht ook iets van; ideeën verwezenlijken die u in uw wetenschappelijke periode ontwikkeld heeft maar die de politiek niet opgepakt heeft? Een noodsprong om het dan zelf maar te gaan regelen; als parlementariër.

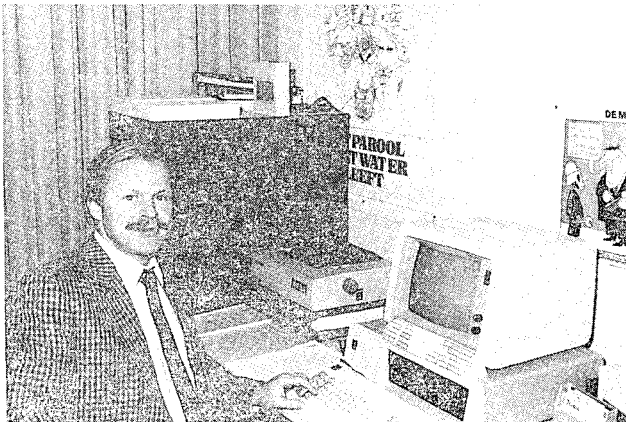
Het Kamerlid: "Geen noodsprong. Een voorbeeld. Ik schreef - eerst in een vakblad en later in meer populaire vorm in de Volkskrant - een artikel over de wijze waarop je het probleem van de langdurig werklozen zou kunnen oplossen. Het idee kreeg redelijk veel aandacht, ook in de Kamer, alleen tot concrete maatregelen leidde het niet. Nu zit ikzelf net twee jaar in de Kamer en op 1 oktober is die regel ingegaan. Wat heb ik gedaan?

Ik ben gewoon op mijn Kamer gaan zitten, heb dat oude idee ter hand genomen en maakte er een wetsvoorstel van. Dat is nu de Wet Vermeend/Moor (Frans Moor is PvdA Tweede Kamerlid JK) geworden.

Die wet kan ik zo uitleggen aan de winkelier

Fraudebestrijding: "de strijd van de kroontjespen tegen de computer".

op de hoek: ga naar het Gewestelijk arbeidsbureau en zeg: ik wil een langdurig werkloze. Dan zegt de directeur: hier heb je er een, wil je 'm hebben of niet? Zegt meneer ja, dan krijgt hij een heel klein stukje papier mee waarop staat: ondernemer Q te A heeft in dienst genomen meneer of mevrouw X die voldoet aan de criteria van de Wet Vermeend/Moor. Dat is het enige wat de ondernemer mee naar huis neemt. Vervolgens draagt hij 20% minder sociale lasten af aan de overheid. Bovendien krijgt hij een scholingssubsidie van zo'n f4000',=.

"...ik wil gewoon dat de mensen zeggen: die Vermeend dat is een goed Kamerlid, die kent z'n zaakjes..."

Tallose regelingen die we hier in dit Huis ontworpen hebben en waarvoor we handenklappend in de bankjes hebben gestaan en de Minister op de schouder sloegen - gefeliciteerd Minister, een goede regeling - werken absoluut niet. Dat is slecht. Er moet eerder teruggekoppeld worden.

De Wet Vermeend/Moor wordt na anderhalf jaar door een projectgroep geevalueerd op doeltreffendheid en doelmatigheid. Pas als blijkt dat het werkt, gaat de wet door. Dat heb ik op laten nemen. Ik moet geen wet hebben die maar dooremert.

Iedere maand zit ik bij het arbeidsbureau te klooiën om te kijken hoe die wet loopt. Ja gut, een stukje eigen wet, dat wil ik bijhouden. Ieder maand druk ik op de computer om te kijken hoeveel Vermeend/Moor-verklaringen er afgegeven zijn. Waarom ze zijn afgegeven, aan welk bedrijf, in welke sector en in welke regio. Ik wil dat weten.

Op het personele vlak gaat het met de overheid niet zo goed, kijk naar de accountancy. Moet de overheid twee ton gaan betalen om goede mensen binnen te halen of te houden?

Vermeend: "het is een gigantisch probleem. Ook al zou je meer gaan bieden, dan zijn de mensen vaak nog niet vinden. Er is een structureel gebrek aan accountants. Grote ondernemingen

willen ze graag hebben. Als je als overheid je taken goed wilt vervullen dan moet je een goed personeelsbeleid voeren. Dat betekent heel simpel dat je je mensen goed moet betalen, als het kan concurrerend met het bedrijfsleven. Want wat gebeurt er nu? Je ziet een uittocht van goede mensen. Wat er in een aantal sectoren overblijft: een stukje middelmaat.

Dat is voor een overheid niet goed. Zeker niet als je, zoals een PvdA, van een overheid nog wel eens iets verwacht, misschien zelfs wel eens iets te veel. Dit verhaal geldt niet alleen voor de accountants, maar ook voor Officieren van Justitie, informatica-specialisten en telecommunicatiespecialisten. Het is doodgewoon zaak dat je je mensen goed betaalt.

Maar je moet erkennen dat de overheid op een aantal terreinen niet kan concurreren met het bedrijfsleven.

Al zou je een fiscaal expert die de Vennootschapsbelasting van grote multinationals heeft geregeld twee ton gaan bieden, dan nog zijn er ondernemingen die zeggen: wij bieden je vier ton, want jouw nieuwste fiscale truc levert ons acht ton op, of acht miljoen.

Er is echter veel meer mis met het personeelsbeleid van de overheid. Niet alles is met de geldbuidel op te lossen. De gehele werksfeer, ik erger mij er dood aan. Uit onderzoeken is gebleken dat iemand die creatief is, die excellent is, die ambitie heeft - en dat is helemaal geen negatieve eigenschap - in het carrièreperspectief dezelfde lijnen volgt als iemand die minder is. En als de mindere dan eerder promotie maakt dan de excellente, louter en alleen omdat hij een jaar eerder in dienst gekomen is, dan zie je dat die excellente weggaat. Die zegt: ik blijf niet wachten tot m'n vijftigste totdat ik eens een keertje hoofdinspecteur ben.

"...een ambtenaar geeft snel een detailtje..."

Ook op het materiële vlak zit het bij de overheid bepaald niet goed. In de Kamer heb ik eens over een fraude-officier verteld die zei: wij moeten met een kroontjespen fraude bestrijden tegen de computer. Nou, dat is natuurlijk maatgevend voor een aantal overheidssectoren. De overheid had veel sneller in moeten springen, die had ook moeten zorgen dat ze was meegegaan in de race om de computer. De wijze waarop fraude-officieren hun werk moeten doen is middeleeuws vergeleken met de wijze waarop de fraude wordt bedreven".

U wilt er iets aan doen, prima. Maar uw collega's bij het CDA en de VVD roepen hetzelfde. Waarom gebeurt er dan toch zo weinig?

"Nou ja, ik erger me daar ook aan. Bij Economische Zaken heb ik tegen De Korte gezegd: potverdomme wat een puinhoop is dat daar op jouw

departement. Schandelijk, afgelopen, ruim die rotzooi zo snel mogelijk op. En als je het intern niet kunt, huur desnoods een bureau in. Dat laatste is uiteindelijk gebeurd.

Het is de hele verbureaucratiseerde structuur bij de overheid. Als je ziet hoe op sommige departementen, bij voorbeeld bij Onderwijs, ambtenaren elkaar bezighouden met allerlei nota's, met de komma's, de punten en weer terug, over en weer.

Die circulaire-drift; het is ergerlijk". Vecht u als Kamerlid ook tegen een groot ambtelijk apparaat, tegen een soort vierde macht?

Vermeend (lachend): "aan de ene kant knok je tegen de ambtelijke bureaucratie, aan de andere kant maak je er ook gebruik van".

Hoe lastig is het om op te boksen tegen een Minister die zich gesteund weet door een hele schare ambtenaren?

Het Kamerlid: "als ik op het kathedraal sta dan bereid ik me zo goed voor - zeker als het mijn vakgebied is - dat ik kan zeggen: nou, kom maar op, ik weet er net zoveel van als die Minister met zijn ambtenaren, in ieder geval niet minder. Je gaat toch zeker het kathedraal niet op met de gedachte: oh, die Minister daar met zijn grote ambtelijke club, laat ik voorzichtig zijn. Welnee jongen, ik ga dat kathedraal op en zeg: wat? Hij mag dat wel beweren, maar maak het maar eens waar, met argumenten! Ik ken mijn zaakjes, en als het er op aan komt ken ik ze misschien wel beter ook. Je kruipt toch niet vanuit een underdog-positie dat kathedraal op? Je springt dat kathedraal op en zorgt dat je je verhaal goed voorbereid hebt, gedocumenteerd waar mogelijk, en dat je ook de details kent. Een ambtenaar wil z'n Minister in de discussie nog wel eens snel een detailtje in handen geven, zodat deze de discussie toespitst op het detail waardoor de hoofdlijnen weg zijn. Een slimme truc, een Kamerlid verslaan op een detail.

Henk Koning vindt het heel goed als Kamerleden zelfstandig met voorstellen kunnen komen. Alleen is het voor hem lastig dat er nu iemand zit die er iets van weet.

Laat ik een voorbeeld geven: ik dien een amendement in. Toen zei Staatssecretaris Koning: geachte afgevaardigde heer Vermeend, ik moet toch even een opmerking plaatsen met betrekking tot uw amendement. Dan staat hij te wippen, kijkt mij aan en zegt: dat kost toch minimaal in de uitvoering 45 ambtenaren extra. Dat beweert hij, terwijl ik weet dat z'n ambtenaren gewoon geen zin hebben in mijn amendement. Dan loop ik naar de microfoon en zeg: meneer de Voorzitter, ik zou de Staatssecretaris willen vragen om de extra werkzaamheden aan te geven,

hoe dat onderbouwd is, en mij schriftelijk uit te leggen, met berekening, hoe hij aan die 45 komt. En reeds nu wil ik er bij vermelden dat ik om die 45 niets geef, want ik heb net een amendement gezien dat veel ingewikkelder is en waar maar 10 ambtenaren voor worden ingezet. Dus, of er is sprake van een misverstand, of de Staatssecretaris probeert mijn amendement tegen te houden met een kul-argument. Intussen weet ik dan natuurlijk al verdomd goed

"...op een aantal terreinen kan de overheid niet concurreren met het bedrijfsleven..."

hoeveel ambtenaren mijn amendement kost. Zo wordt geprobeerd om via een detail een amendement onderuit te halen.

In dit geval kwam de Staatssecretaris terug naar de Kamer, want oké, daar is Henk Koning royaal in, en zei (lachend): meneer Vermeend u heeft gelijk, het kost 5 ambtenaren.

Ik weet verdomd goed hoe zo'n ambtelijk proces naar de Staatssecretaris toe loopt. Die jongens hebben een regeling bedacht en willen daarop gewoonweg geen amendementen. Ze adviseren de Staatssecretaris dus altijd: amendement? Nee!

En dan gaan ze dus allerlei dingen zoeken waarom mijn argument niet deugt om hun regeling te amenderen. De Staatssecretaris laat ze dan maar zo'n beetje hun gang gaan, want ach, hij moet met zijn ambtenaren een beetje onspeaking terms blijven".

GESIGNALEERD 2

Walter Römelingh schrijft in zijn artikel "Gesignaleerd": "Recent hebben verschillende Hoge Scholen zich universiteit mogen noemen. Nu heeft de geschiedenis geleerd dat we met dergelijke naamsveranderingen voorzichtig moeten zijn. Ze betekenen vaak kwaliteitsverlies."

Volgens Walter leveren de vroegere Hoge Scholen dus wetenschappers van mindere kwaliteit af dan de toenmalige universiteiten. In ieder geval is die mogelijkheid er volgens hem.

Ik vind dit een ongegronde opmerking. Het verschil tussen de vroegere universiteiten en Hoge Scholen lag niet in de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek aan de betrokken instellingen.

Universiteiten omvatte de "ouderwetse" faculteiten. Deze faculteiten hielden zich bezig met de oude wetenschapsgebieden, zoals medicijnen, recht, talen en theologie. De Hoge Scholen omvatte van oorsprong slechts een faculteit. Deze was van technischer aard.

In de loop der tijd gingen ook de Hoge Scholen meer faculteiten omvatten. Deze waren niet uitsluitend op techniek gericht. Ook bij de universiteiten was er een ontwikkeling gaande. Zo is werd het onder andere mogelijk om aan de faculteit natuurkunde in Groningen via een wat technischer richting een Ir-titel te verkrijgen. Het oorspronkelijke verschil met de universiteiten vervaagde op veel Hoge Scholen.

Verder bleek er veel onduidelijkheid te bestaan rond de positie van de afgestudeerde van de Hoge School op de arbeidsmarkt. Vooral in het buitenland.

Voornamelijk omdat het de positie van de afgestudeerde verduidelijkt, ben ik blij dat de vroegere Hoge Scholen nu de naam universiteit mogen dragen.

Ik hoop dat deze reactie Walter en vele anderen duidelijk heeft gemaakt, dat deze naamsverandering geen kwaliteitsverlies betekent.

Ten opzichte van de studenten van de vroegere Hoge Scholen vind ik het zelfs fair. Voor de arbeidsmarkt is het nu duidelijk dat ze van gelijk zijn aan afgestudeerden van de vroegere universiteiten. Ze zijn niet van mindere kwaliteit als velen vaak ten onrechte denken.

Cornelie Hemmes
Studentenraadslid van de UR van de
Landbouw Universiteit Wageningen.

ERATUM:

Stelling 110 dient tussen stelling 150 en stelling 160 te worden geplaatst.

Driemaster kent een rubriek voor brieven van haar lezers.

MAXIMALE LENGTE:

400 woorden

REDACTIEADRES:

Algemeen Secretariaat JOVD
t.a.v. Driemaster
Hendrikd 104
1011 AJ AMSTERDAM

OPROEP

OPROEP AAN DE LEDEN
VAN DE AFDELING VENLO E.O.

Zou iedereen die zich niet via onze afdeling als lid heeft laten inschrijven, een briefje aan onze secretaris willen richten.

Op het briefje graag naam, adres, postcode, woonplaats, telefoonnummer, geboortedatum en geslacht vermelden.

Dan kunnen wij u voortaan op de hoogte van onze activiteiten stellen.

ADRES:

Geerd Drost
Egmondstr 20
5913 CN VENLO

RESOLUTIE

Resolutie Kunst en Cultuurbeleid

Beschouwing van het kunstzinnige teken is wezenlijk meer dan de esthetische ervaring.

KUNST EN CULTUUR

000 PRE-AMBULE

010 De JOVD verstaat onder cultuur, de door een groep gedeelde vaardigheid om op overeenkomstige wijze tekens te herkennen, te interpreteren en te produceren.

De wijze waarop dit gebeurt, is het gevolg van de binnen de groep heersende ideologie, die men kan definiëren als de samenhang van vooronderstellingen op grond waarvan tekens worden herkend, geïnterpreteerd en geproduceerd.

020 Kunst is een uiting van cultuur. Het is de verzamelnaam voor dietekens, die voortkomen uit een individueel bewustzijn als reactie of product van de interpretatie van ervaren tekens. Bovendien onderscheidt het kunstzinnige teken zich van andere tekens door de artistieke waarde. De beoordeling hiervan berust op een zekere consensus die hieromtrent bestaat binnen een groep.

030 Tussen, maar ook binnen groepen, treden verschillen op en bestaan gemeenschappelijkheden. Grote waarde wordt gehecht aan het op basis van gelijkwaardigheid respecteren en beschermen van deze pluriformiteit, alsmede aan de bevordering van de emancipatie en de uitingsmogelijkheden van en binnen de verschillende groepen. Hiertoe is het voeren van een beleid gerechtvaardigd.

100 ALGEMEEN

110 Vernieuwing, behoud, pluriformiteit en toegankelijkheid zijn de vier pijlers van liberaal kunstbeleid.

120 Vrijheid van meningsuiting impliceert het recht om kunst te produceren, naar buiten te brengen en te consumeren.

130 In het kunstbeleid staat centraal het begrip van de mondige mens, die eigen keuzes en voorkeuren moet kunnen bepalen.

140 Liberaal kunstbeleid behelst stimuleren vanuit de overheid, het bedrijfsleven en de particuliere sector.

150 Kunst als middel tot ideologische uitwisseling ofwel confrontatie kan een belangrijke bijdrage leveren aan het wegnemen van onbegrip tussen groepen.

In het kader van het JOVD streven naar internationalisme, is voor kunst en cultuur een pioniersfunctie weggelegd; de proliferatie en profilering van kunst en cultuur, zowel op bi- als op multilateraal niveau, bevordert het wederzijds begrip, kennis en blikverruiming.

160 Onderwijs en media zijn belangrijke middelen tot het toegankelijk maken van de kunst en cultuur.

170 De letteren, theater, muziek, dans, film, beeldende kunst, architectuur en andere kunstvormen zijn principieel gelijkwaardig.

200 OVERHEID

210 Het beleid van de overheid ten aanzien van cultuur moet voorwaardescheppend zijn, opdat cultuuruitingen kunnen ontstaan, publiekelijk toegankelijk gemaakt en behouden kunnen worden.

211 De voorwaarden voor het kunstbeleid in Nederland zijn nauwelijks wettelijk vastgelegd. Dit geeft de betrokken minister veel ruimte voor een persoonlijk getint beleid. Opstelling van de in deze resolutie genoemde uitgangspunten en doelstellingen in een Wet op de Kunsten verdient daarom aanbeveling.

220 Teneinde de betrokkenheid van individuen te vergroten is het delegeren van verantwoordelijkheden naar de lagere overheden nastrevenswaardig, mits de vier pijlers van liberaal kunstbeleid gewaarborgd blijven.

221 De overheid is belast met het voeren van een evenwichtig spreidingsbeleid ten aanzien van het culturele aanbod, zowel in geografische als in sociale zin.

230 Onderwijs levert middels bewustmaking en ontplooiing een belangrijke bijdrage aan de culturele vorming van het individu.

231 Het kunst- en cultuuronderwijs dient zowel theoretisch als praktisch te worden uitgebreid, om te beginnen bij basisschool en voortgezet onderwijs. Op-

name van praktische en theoretische kunst- en cultuurvakken in het landelijk eindexamen verdient aanbeveling.

232 De mogelijkheden voor amateuristische kunstbeoefening dienen uitgebreid en gestimuleerd te worden, mede gezien de toename van vrije tijd.

240 In het kader van de pluriformiteit van het cultureel aanbod, dient de overheid meer aandacht te besteden aan de "niet-topkunst".

250 Het overheidsbeleid ten aanzien van kunst en cultuur dient gevoerd te worden op basis van de adviezen van een onafhankelijke en deskundige kunstraad.

300 KUNSTRAAD

310 Het geheel van adviesorganen en subsidieregelingen dat op landelijk niveau werkt binnen de kunstensector, dient een nieuwe, rechtvaardige structuur te krijgen.

De grote verscheidenheid aan regelingen, raden en fondsen hebben, in combinatie met onduidelijke kwaliteitsnormen, coöptatie en vriendjespolitiek binnen de diverse instellingen, geleid tot een onzorgvuldig subsidiebeleid. Tijdelijk bedoelde regelingen zijn daarbij tot permanente sociale voorzieningen verworden.

311 Omsmelting van de huidige landelijke regelingen, raden en fondsen tot één Kunstraad met een aantal commissies, die uitgaande van een duidelijke taakomschrijving deze zelfstandig kunnen invullen, is gewenst.

312 Voor iedere kunstvorm dient een commissie te komen die op basis van de eerder genoemde vier pijlers adviseert omtrent de verstrekking van subsidies, werk-, reis-, en debutantenbeurzen, de besteding van deze gelden controleert en de belangen van de diverse betrokkenen behartigt.

313 De kunstraad controleert de verschillende commissies op naleving van de gestelde beleidsintenties. Middels de Kunstraad kunnen de commissies de beleidsvoering onderling op elkaar afstemmen.

314 In iedere commissie dienen de bij die kunstvorm betrokken kunstproducenten en kunstexploitanten naast deskundige consumenten vertegenwoordigd te zijn.

315 De leden van de commissies dienen te worden voorgedragen door in de kunstensector werkzame personen of organisaties en middels openbare verkiezingen te worden verkozen.

320 Het evalueren van de kunstzinnige jaarproductie binnen de afzonderlijke kunstvormen en de mate waarin voorgenoemde commissies daartoe hebben bijgedragen, is een aanbevelenswaardig controlemiddel op het functioneren van deze commissies.

321 Een dergelijke evaluatie vormt tevens een hulpmiddel bij het opstellen van randvoorwaarden waaraan artistieke kwaliteit getoetst kan worden.

400 KUNSTVORMEN

410 Letteren

411 Bibliotheken vervullen een belangrijke rol in informatievoorziening en bevorderen van de verspreiding van cultuur onder alle lagen van de bevolking. Hierdoor verdienen zij grote steun van de overheid zowel op rijks-, provinciaal als gemeentelijk niveau.

412 In samenhang met de invoering van het Teengeld, dienen de lidmaatschapsgelden van de openbare bibliotheken te worden verlaagd en gelijkgetrokken.

413 Het leenrecht dient te worden ingevoerd, echter niet alleen voor schriftelijke publikaties, maar ook voor audiovisuele materialen. Leenrecht en leengeld moeten worden gekoppeld.

414 Ten behoeve van de openbaarheid en de zo volledig mogelijke bewaring van ons geestelijk erfgoed, verdient invoering van een wettelijke depotregeling aanbeveling.

420 Muziek, theater en dans

421 De reorganisatie van het theater- en orkestenbestel en de daarmee samenhangende herverdeling van de financiën, is voor middelgrote gemeenten ongunstig uitgevallen. Gebrek aan financiën maakt het thans voor schouwburgen en concertzalen in deze gemeenten onmogelijk om producties buiten het gesubsidieerde circuit aan te trekken. Vrije producties worden hierdoor onmogelijk.

Waar reorganisatie de vernieuwing en plu-

riformiteit in de weg staat, dient de rijksoverheid regulerend op te treden.

422 Stedelijke orkesten en theatergezelschappen die door het rijk gesubsidieerd worden, moeten worden verplicht om ook buiten hun stad veelvuldig optredens te houden ten behoeve van een evenwichtige spreiding van het culturele aanbod in den lande.

423 De verschuiving in de belangstelling van zowel producenten als consumenten van theater naar dans, dient ook in de financiëring van overheidswege tot uitdrukking te komen.

430 Beeldende kunst

431 Artotheken en kunstuitleencentra vervullen een belangrijke rol in de verspreiding van beeldende kunst onder alle lagen van de bevolking. Uitbreiding van hun aantal, vooral buiten de grote steden is gewenst.

432 Het aankoopbudget van de Rijksdienst voor de Beeldende Kunst dient verminderd te worden ten gunste van de Rijksmusea. Tevens dient het aankoopbeleid van de Rijksdienst voor de Beeldende Kunst en de Rijksmusea gecoördineerd te worden.

440 Film

441 De subsidies die de overheid uittrekt voor de productie van films is onevenredig laag in vergelijking met die voor theater, dans en muziek. Gezien de waardering van het publiek voor de Nederlandse films en in het kader van de gelijkwaardigheid dient hierin verandering te komen.

442 De Nederlandse Filmkeuring valt onder de wet op de Jeugdbescherming. Zolang deze wet bestaat voor speelfilms in de bioscopen, is het consequent dat zij ook wordt ingevoerd voor videobanden.

443 De commissie voor films van de nieuw op te richten Kunstraad zal een eigen film distributiestelsel opzetten teneinde de monopoliepositie van de Bioscoopbond op dit gebied te doorbreken.

444 Film is een kunstzinnig medium met een groot internationaal bereik. Film leent zich bovendien bij uitstek om in internationaal samenwerkend verband tot stand te komen. Op Europees niveau dient dit gestimuleerd te worden.

500 BEHOUD

510 Gebouwen en stadgezichten vallende onder de Monumentenwet mogen niet zonder toestemming van het ministerie van WVC worden gewijzigd of gerestaureerd. Geldgebrek bij de overheid en het tijdsverslindende vergunningenbeleid berokkenen de in verval rakende gebouwen veel schade. Grotere zeggenschap van de betrokken gemeentes is hier op zijn plaats.

520 De reorganisatie van het museumbestel, waarbij 43 museale rijksinstellingen naar lagere overheden zullen worden gedelegeerd verdient ondersteuning mits er evenredig gelden naar de lagere overheden overgeheveld worden.

530 De materiële toestand van veel cultuurgoederen is zorgwekkend. Naast verbetering van de museale depots verdient de conserverings- en restauratieproblematiek een gerichtere aanpak. Opzet van hooggekwalificeerde restauratieopleidingen, waarin ook oude ambachtelijke technieken worden onderwezen hebben de hoogste prioriteit. De overheid dient hiertoe geld ter beschikking te stellen.

600 FINANCIEN

610 Overheid, bedrijfsleven en particulieren dienen kunst mede te financieren.

620 Het economische belang van de kunstensector is tot dusver onderschat en dient derhalve meer in het beleid betrokken te worden.

630 De overheid dient een stimulerende rol te spelen t.a.v. kunstsporsoring door bedrijven en particulieren.

631 De overheid dient de particuliere vrijgevigheid te stimuleren en deze, meer dan thans het geval is, fiscaal te honoreren.

632 Kunstsporsoring door het bedrijfsleven dient bij voorkeur projektmatig te geschieden om de onafhankelijkheid van de gesponsorde instelling of kunstenaar te waarborgen.

640 In het kader van het profijtbeginsel dient entreegeld in musea, theaters en bioscopen en leengeld in bibliotheken geheven te worden.

641 Toegankelijkheid van kunsten drukt zich ondermeer uit in de betaalbaarheid. Daarom is het invoeren van reducties voor de minder draagkrachtigen en het handhaven van het GJP en de 65+ pas, met uitbreiding van hun reductiemogelijkheden, noodzakelijk.

650 Invoering van het basisinkomen maakt ingrijpende veranderingen op het gebied van de subsidieverstrekking mogelijk. Tot die tijd zijn andere maatregelen noodzakelijk.

651 De aparte sociale voorzieningen voor werkloze kunstenaars dienen afgeschaft te worden. Kunstenaars dienen opgenomen te worden in het reguliere sociale voorzieningstelsel.

652 Voor dansers, zangers, acteurs en andere kunstenaars in vaste dienst, dienen pensioenregelingen te worden ingevoerd.

700 INTERNATIONAAL

710 Internationaal staan stimulering en confrontatie van de verschillende culturen voorop, waarbij de vier eerder genoemde pijlers van overeenkomstige toepassing zijn.

711 Multilaterale internationale samenwerking dient ten dienste te staan van de gelijkwaardigheid en ontplooiing van de verschillende culturen. Deze internationale samenwerking dient door middel van bilaterale programma's, die een zo concreet mogelijk doel beogen, te worden uitgevoerd.

712 Het bedrijfsleven en de particuliere sector dienen meer bij internationale organisaties en culturele accoorden betrokken te worden, waarbij onderlinge afstemming en coördinatie essentieel is.

720 UNESCO dient geen rechtstreeks politiek doel. Overpolitisering dient dan ook voorkomen te worden. Bij de besluitvorming aangaande beleidspunten dient rekening gehouden te worden met de vertegenwoordigde belangengroeperingen.

721 Nederland dient een kritisch-participerende rol in de UNESCO te spelen.

730 culturele accoorden zijn bij uitstek geschikt voor structurelere bilaterale contacten. Uitbreiding van het huidig aantal, in het bijzonder met ontwikkelingslanden verdient aanbeveling.

731 Er dient een standaardindeling van accoorden te komen naar aandachtspunten per land, waarbij per accoordpartner een afgestemd cultuurbegrip gehanteerd wordt. Voorwaarde is aansluiting bij het buitenlands beleid.

732 Nationaal dient meer helderheid te worden gegeven omtrent de criteria voor toekenning van cultureel accoordgelden.

733 Om een cultureel besef aan de basis te stimuleren is er ook voor gemeenten door middel van jumelages en projectkoppeling internationaal een belangrijke rol weggelegd.

740 In het ontwikkelingsproces en werk neemt de culturele dimensie van ontwikkeling een cruciale positie in. Dit houdt in dat de sociaal-economische ontwikkeling afgestemd wordt op de culturele identiteit en behoeften.

741 De culturele industrie (van uitgeverijen tot televisie) vervult naast het onderwijs een essentiële cultuur- en kunstbewustmakende rol en dient daarom in de ontwikkelingslanden in zijn ontwikkeling gestimuleerd te worden, waarbij de differentiatie en pluriformiteit van de informatievoorziening gewaarborgd moet worden.

750 Cultuurschatten, in het verleden illegitiem verworven, dienen uit hoofde van het zelfbeschikkingsrecht van de landen van herkomst te worden teruggegeven.

750 Indien de deze cultuurschatten bezittende landen beschikken over adequate conserverings- en restauratietechnieken, die de oorspronkelijke bezitters ontberen, dienen zij in principe de mogelijkheid te geven de schatten onder vergelijkbare omstandigheden te bewaren. Richtlijnen hieromtrent dienen bij VN-verdrag te worden vastgesteld.

---EINDE---

S.D.I.

Het is alweer een tijdje geleden, dat ik het las, het stuk in de Driemaster over SDI. Het zou te kostbaar zijn, en toch nooit te realiseren.

Dit is best mogelijk, maar u moet zich de volgende FEITEN goed beseffen:

- SDI is niet het stationeren van wapens in de ruimte, maar het onderzoek ernaar. *1)

- Het hoofddoel van SDI, is het ontwikkelen van betere computers, sterkere lasers en deeltjeswapens, die later eventueel gebruikt kunnen worden voor een wapensysteem in de ruimte. *2)

- Zo'n systeem kan nooit en te nimmer worden gebruikt als aanvalwapen. *3)

- Het budget van SDI is in 1986 2% van het defensiebudget (totale defensiebudget 1986: 300 miljard dollar). *4)

- De Sovjet Unie ontwikkeld een eigen "Star Wars" sinds 1964. *6)

- Dat het budget logischerwijs (veel) groter is. *7)

U ziet wel, Reagan heeft met "Star Wars" geen nieuw pad betreden, maar een pad dat de Rus al 20 jaar geleden ontdekt had.

Verder mag ik opmerken dat de Sovjet Unie 1½ x zoveel kernwapens, 2 x zoveel vliegtuigen, 3 x zoveel tanks en een 1½ x zo sterke marine heeft als de NAVO.

Het is oppassen dus !!!

Hieruit blijkt wel, de Sovjet Unie wil helemaal geen vrede.

Jan Bertels, Oploo.

*1, 2, 3, 4) Grumman Horizons, nummer 2 '85.

*5) Sovjet Defensie '85.

*6) Sovjet Defensie '85, NRC Handelsblad 21 09 '85.

*7) Eigen gevolgtrekking !!!

*8) Sovjet Defensie '85, een uitgave van het Pentagon.

Land van Melk en Honing

Als niet-J.O.V.D.'er, maar overigens belangstellende lezer van "Driemaster", zou ik graag enige opmerkingen maken naar aanleiding van het artikel "Land van Melk en Honing" in voornoemd blad van september jongstleden.

In vervlogen tijden is meer dan eens gebleken dat vrijheid alleen bestaat in landen die zich ten opzichte van de rest van de wereld niet in een geïsoleerde positie bevinden. Immers, wanneer een land zich omringd voelt door vijanden wordt kritiek op het beleid in het land al snel als verraad beschouwd.

Theda Boersema stelt in haar artikel dat de D.D.R. een land is waar de vrijheid met voeten wordt getreden en dat burgemeester Van Thijn de tentoonstelling over dit land dus niet naar zijn stad had moeten halen. Echter, wanneer je je op een zodanige wijze tegenover de D.D.R. opstelt, breng je dit land in een nog meer geïsoleerde positie dan waarin het, met zijn geestverwanten, al zit. Dan dien je de vrijheid in de D.D.R. niet, maar louter de onvrijheid.

Tevens wordt de eenzijdig positieve berichtgeving op de tentoonstelling misschien wel verklaard door de geïsoleerde positie van Oost-Duitsland. Wanneer het Westen zich gedurende het bestaan van socialistische staten niet zo negatief tegenover die landen had opgesteld, zat je waarschijnlijk nu niet met een D.D.R. die krampachtig probeert zich alleen maar positief te presenteren.

Tenslotte wil ik mijn onvrede uitspreken over het feit dat Theda de D.D.R. met Zuid-Afrika vergelijkt, want het gaat in Oost-Duitsland toch wel om iets anders dan ongelijke behandeling op grond van je huidskleur.

Remco van Rhee,

Alphen a/d Rijn

KRITISCH, MAAR POSITIEF

Kort voor het november-congres hadden een drietal Driemaster-redacteuren een groepsinterview met de voorzitters van een aantal JOVD-districten. Gezeten in een sfeervol pizza-restaurant in het centrum van Amsterdam en zich tegoeddoend aan pullen bier en glazen wijn, ja zelfs een halve liter melk, komen de tongen los. Gevoel voor humor en irritatie, voorzichtigheid en klare taal wisselen elkaar af.

Aanwezig zijn: Mark Rutte (West); Bernard Wastiaux (Noord-Holland); Peter Engels (Utrecht); Hans van der Veeken (Noord-Brabant); Guy Kerpen (Limburg) en Henk Kuipers (vice-voorzitter V&S, Gelderland). Voor Driemaster informeren, provoceren en registreren (niet per sé respectievelijk) Jort Kelder, Theda Boersema en Albert Berens.

ALBERT BERENS

De JOVD kent sedert een reeks van jaren als laag tussen het Hoofdbestuur en de afdelingen grofweg provinciaal georganiseerde districten. Deze kennen verschillende taken. Van der Veeken: "Je bent als districtsbestuur een service-instelling voor je afdelingen. Daarmee werk je vrij rechtstreeks voor de leden." Wastiaux vult aan: "Ook ben je doorgeefluik voor het Hoofdbestuur." Dat bevestigt Peter Engels: "Als het HB iets bedenkt of iets uitgevoerd wil hebben, wordt het district gebeld met de vraag of men dat even door wil geven." Voorop staat echter naar de mening van alle aanwezigen de functie in de ondersteuning van afdelingen. Mark Rutte: "Minder goed draaiende afdelingen moeten ondersteund en gemotiveerd worden. In Zuid-Holland is het zo, dat

men niet erg onder de indruk is van een "hogere" positie in de JOVD, zodat je het moet hebben van je kennis van zaken. Dan kom je met een gezamenlijke aanpak van problemen als leden-groei en -opvang." Wastiaux ziet nog meer functies: "Je moet het niet te beperkt zien. Het is niet alleen U vraagt en wij draaien. Een heleboel dingen kunnen niet goed op afdelingsniveau gebeuren, omdat afdelingen te klein zijn of te weinig middelen hebben. Je hebt dus ook een voorwaarden-scheppende functie." Concrete voorbeelden daarbij zijn de voorbereiding van congressen, de behandeling van (moeilijke) resoluties en de aanpak van Vorming & Scholing. "Een districts-aanpak wil overigens niet betekenen een gecentraliseerde aanpak", aldus Wastiaux. Rutte is dat eens: "Het is een coördinerende aanpak. In West is de bedoeling heel duidelijk niet om een derde bestuurslaag tussen HB en afdelingsbesturen te creeëren. Daarop is ook de bestuursstructuur gericht." Engels: "Heel duidelijk zijn het de afdelingen die het beleid maken." Limburger Kerpen: "Toch kun je niet ontkennen dat de districten op zich ook een machtsfactor vormen". Dat laatste vooral gezien de concentratie van kennis. Wastiaux voegt relativerend toe: "Maar je hebt toch vrij constant de hete adem van de afdelingen in je nek." En Rutte: "Als je in de JOVD als districtsvoorzitter over macht praat moet je dat doen met gepaste bescheidenheid, anders wordt je wel lachwekkend."

De problemen in de JOVD komen ook aan de orde. Is er sprake van te grote

INTERVIEW

machtsconcentraties bij het HB of de districten; functioneert het secretariaat en de computer wel goed en nog meer open deuren passeren de revue. Dan ontstaat er enige irritatie bij een aantal van onze gesprekspartners. Er zou een te negatieve, te zeer op de problemen gerichte vraagstelling worden gehanteerd. Vervolgens ontstaat in een vrij eensgezinde sfeer onder de voorzitters een bijkans Luberiaans te noemen no-nonsense gemoedstoestand. Van der Veeken: "Het moet eens afgelopen zijn met het gezeur." De tot nu toe op de achtergrond gebleven Henk Kuipers valt hem bij: "Er gebeurt zoveel positiefs in de vereniging. Kijk naar Vorming en Scholing, kijk naar de ledengroei." Ook Peter Engels sluit zich aan: "Als je ziet hoe hard er wordt gewerkt in de afdelingen, dat er nieuwe afdelingen worden opgericht, dan zie je ook veel goede dingen gebeuren." Hans van der Veeken: "Het is toch fantastisch als je ziet hoe veel mensen zich inzetten voor deze organisatie. Het zijn allemaal vrijwilligers die grote hoeveelheden tijd feitelijk belangeloos investeren. En als er dan eens een lid helemaal niet of juist twee keer voorkomt op de ledenuitdraai van de computer, dan moet je daar niet constant over zeuren." Dat laatste roept enige verbazing op bij Guy Kerpen: "Zo werd het op het voorjaarscongres ten aanzien van de problemen in de organisatie ook niet gebracht. En ik kan me niet voorstellen, dat je de zaken zo presenteert in je district". Toch even op de problematiek zelf ingaand, zoekt Wastiaux de fouten niet bij het HB of het func-

tioneren van het secretariaat. "Vaak is wantrouwen achteraf misplaatst gebleken. Veel van de fouten liggen in de sfeer van informatie-gebrek. En daarin heb je zelf een grote taak. Je moet er meer achteraan gaan." Dat vloeit ook voort uit het karakter van de JOVD. Kuipers: "We werken met heel veel mensen in een vrijwilligers, dus vrije-tijdsorganisatie, met een democratische structuur. Dat levert problemen op in de uitvoerende sfeer."

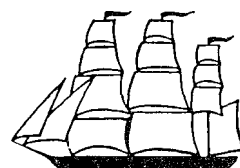
Over wat de functie van de JOVD is bestaat weinig verschil van mening. Na enige discussie over de diepgang van de resoluties en de inhoudelijke waarde daarvan, bereikt men toch een algemene overeenstemming. "Niet alleen die inhoudelijke waarde van de resoluties is van belang. Juist ook het erover discussiëren, ermee omgaan en dergelijke is van belang", zo meent Engels. Kuipers: "De JOVD moet zich niet te erg fixeren op de pressie functie. Die is van secundair belang. Eerst komt de vorming en scholing." Eigenlijk zijn alle activiteiten van de JOVD voor een fors deel voorzien van een V&S kant. Daarnaast "vormt het gerichte V&S beleid zo'n beetje de tweede poot. Daarin zijn cursussen en dergelijke heel belangrijk", aldus Mark Rutte. Van der Veeken vat samen: "In het geheel van de bezigheden van de organisatie zit aan alle kanten een V&S aspect in het functioneren. Het specifieke V&S budget is erop gericht bepaalde aspecten daaruit nadere aandacht te geven. Daarvoor worden cursussen gegeven."

INTERVIEW

De veelgeroemde onafhankelijkheid van de JOVD ten opzichte van het partijpolitieke spectrum in Nederland is een ander punt van grote eensgezindheid. Eenieder vindt die onafhankelijkheid, met name van de VVD natuurlijk, van het grootste belang. Mark Rutte: "Dat moet ook onder de jongere leden levend worden gehouden. Het is toch erg als blijkt dat veel jonge afdelingsbestuurders niet eens op de hoogte zijn van het bestaan en de inhoud van de Samenwerkingsovereenkomst ?!" Kerpen: "Langzamerhand wordt onafhankelijkheid een naar het lijkt hoofdzakelijk met de mond beleden goed. Als je kijkt naar JOVD-pamfletten, naar vormen van samenwerking zoals bijvoorbeeld de jongerendag, krijg ik wel de nodige twijfels." Mede in het licht van de onafhankelijkheid valt de vraag te stellen of de VVD nog wel liberaal genoeg is om je op te richten. Daarover blijkt verschil van mening wel mogelijk. Van der Veeken: "Als die vraag zo gesteld wordt blijkt al voldoende twijfel. Dan geef je het antwoord al aan. En niet onterecht denk ik." Rutte is het daar niet mee eens. "De VVD is per sé de partij om je op te richten. Het is hier de meest liberale groepering." Dat laatste ontvangt vrij brede steun. Rutte vervolgt: "Het is echter interessanter om het te hebben over stromingen. Als je zegt de lijn Voorhoeve-De Korte of de lijn Vonhoff-Jacobse, dan lijkt mij die laatste aantrekkelijker."

Kort voor we uiteen gaan wordt nog even gefilosofeerd over de vraag wat nu de belangrijkste kwaliteit is die je tot

een goede kandidaat-districtsvoorzitter maakt. Het is Mark Rutte die die vraag het eerst en duidelijkst beantwoordt: "Je moet lang van stof kunnen zijn!"

Driemaster kent een rubriek voor brieven van haar lezers.

MAXIMALE LENGTE:

400 woorden

REDACTIEADRES:

Algemeen Secretariaat JOVD
t.a.v. Driemaster
Hendrikd 104
1011 AJ AMSTERDAM

NIEUWE HOOFDREDACTEUR

Niet geheel zonder discussie, is tijdens het november-congres een nieuwe hoofdredacteur van Driemaster gekozen. Voor het eerst gekozen door de algemene vergadering en daarmee rechtstreeks verantwoording schuldig aan die algemene vergadering. Hans Deden, 22 jaar, is die nieuwe hoofdredacteur. Hij is zo'n twee jaar lid van de JOVD en heeft zijn kwaliteiten gedurende die tijd bewezen als mede-oprichter en bestuurslid van de afdeling Den Helder. Voorts verzorgde hij geruime tijd de uitgifte van het afdelingsblad aldaar.

ALBERT BERENS

Tijdens ons gesprek blijkt duidelijk dat Hans er zin in heeft: "Ik zie dit als een grote uitdaging, waar ik vol vertrouwen aan begin." Toch wordt hij al meteen geconfronteerd met een aantal zaken, die een goed functioneren van Driemaster niet zullen bevorderen. Een redactie die voor een flink deel uit nog vrij nieuwe mensen bestaat en een niet erg ruim budget zijn twee gegevens die een toekomstbeeld niet per sé rooskleurig doen zijn. Hans onderkent die problemen, maar zo zegt hij "wat die redactie betreft valt dat wel mee. Ten eerste zitten er ook een paar 'ervaren oude rotten' in. En de nieuwe mensen zijn allen toch al lang genoeg bij de club om voldoende ingewerkt te zijn. Bovendien is het enthousiasme van het jonge bloed er nog en is niet alles al routine. Dat heeft ook zo zijn goede kanten." De financiën zijn een hoofdstuk apart. "We hebben voor 1987 een budget van 35.000 gulden gekregen van de vereni-

ging. Dat is 5000 minder dan voor 1986 beschikbaar was. Als je dan na gaat dat door de groei van het leden-tal de oplage ook is gegroeid en dat daardoor de druk- en verzendkosten zijn toegenomen, dan kan het niet anders dan dat er een probleem ontstaat. Een editie van de Driemaster kost nu normaal zo'n ruime 5000 gulden. Tel maar na, dat zijn 6 à 7 Driemasters in 1987." Hij vindt het wat jammer dat daaraan tijdens het congres weinig aandacht is besteed. "Kijk, als je als vereniging beslist dat je van een maandblad naar een twee-maandelijks uitgifte wilt, is dat een beleidsbeslissing. Maar om het budget te verlagen zonder de consequenties daarvan goed onder ogen te zien? Dan zijn er nog wat andere punten, zoals het feit dat de fouten van de computer die door de verzender moeten worden vertimmerd drukken op het Driemasterbudget, en dat HB en redactie het vooralsnog niet eens zijn over de bestemming van eventuele middelen die uit advertenties zouden kunnen voortkomen.

De goede wil is bij de redactie echter aanwezig, zo meent Hans. "Wat wij met zijn allen willen is een goed product maken. Daar zijn we druk mee bezig. De eindredacteur en mijn voorganger hebben mij in korte tijd al goed vertrouwd gemaakt met het werk. De samenwerking met alle redacteuren verloopt naar wens. Ik heb daarover geen klagen."

Hans Kombrink zat in 1964, hij was zeven-tien, al in de PvdA-partijraad.

Hij voltooide zijn studie politieke en sociale wetenschappen niet. Nadat hij in '71 reeds kandidaat voor het Tweede Kamerlidmaatschap was belandde hij, na de val van het kabinet-Biesheuvel, in december '72 in het parlement. Daar "deed hij" volkshuisvesting en financiën.

Van september '81 tot mei '82 was hij Staatssecretaris van Financiën in het ongelukzalige kabinet Van Agt-II.

Inmiddels zit hij alweer zo'n 4 jaar in de oppositiebankjes.

HANS KOMBRINK: 'IK BEN TE SCHERP-SLIJPERIG'

Kelder & De Baat

WE HEBBEN AFGESPROKEN bij Hans Kombrink thuis. Een vooroorlogs restant van oud-Rotterdam: marmeren gangen, parketvloeren, hoge plafonds. Het gesprek zou gaan over de grote onmogelijkheid: een PvdA-VVD coalitie. Of toch, die vervulbare wensdroom veler? De stand van zaken gepolst in huize Kombrink. Ziet u het nog gebeuren?

Kombrink: "kijk, we hebben in '82 al een informatiepoging van Van Kemenade gehad waarin hij Nijpels benaderde voor de mogelijkheid van een samenwerking. Nijpels antwoord was duidelijk: het zat er niet in.

Ik zat eens bij een tweedaagse bijeenkomst van de Teldersstichting. De twee partijen hadden wat financieel-economisch specialisten en een stoet hoogleraren tegenover elkaar gezet. Na de eerste dag was de conclusie vrij helder. Als je de uitersten eraf knipte konden we heel aardig tot een goed gemeenschappelijk financieel-economisch beleid komen. De meningsverschillen waren niet zo groot, er waren mogelijkheden. Dat was de vrijdag.

Toen werd het zaterdag. Nijpels en De Korte kwamen even langs. Nijpels hield bij die gelegenheid een verhaal waarom hij voor de VVD om electorale redenen absoluut niet geloofde in samenwerking met de PvdA. Het zou tot een uitholling van de VVD richting het CDA leiden. Het was politieke zelfmoord; het behoorde niet

tot de opties die de eerst komende tien jaar aan de orde waren. Voor mij was duidelijk dat de VVD partijleiding een heel weloverwogen keuze had gemaakt. Een PvdA-VVD coalitie: out of the question.

Sindsdien zie ik nog geen verandering in dat standpunt. Mijn conclusie luidt dan ook: als dat zo blijft zie ik een PvdA-VVD coalitie deze eeuw niet gebeuren."

zeepverkoper

Een duidelijk antwoord. We kunnen onze spullen weer inpakken, we gaan. Missie mislukt. Toch nog even voorzichtig proberen; ziet de heer Kombrink de dageraad wellicht enigszins gloren met stuurman De Korte en Kapitein Voorhoeve aan het VVD-roer?

Kombrink: "begin bij mij niet over De Korte, je weet toch niet wat je aan hem hebt. De Korte is een opportunistische draaikont, een zeepverkoper. Iemand bij wie je je vingers na moet tellen als je hem een hand geeft.

Als de SER met een advies komt om de minimumlonen met 15% te verlagen vragen wij ons af wat zoiets voor mensen betekent. De PvdA heeft altijd te maken met de worsteling tussen wat financieel-economisch moet en sociaal kan. Die worsteling zie ik bij de VVD helemaal niet. Komt die er, dan kan er samenwerking mogelijk

"De Korte is een opportunistische draaikont, een zeepverkoper iemand bij wie je je vingers na moet tellen als je hem een hand geeft".

zijn. Reeds nu zijn er goede contacten op deel-terreinen, maar die blijven tot nog toe te zeer eilandjes.

Het gekke is dat hoe meer wij als partij naar het midden opschuiven hoe meer VVD en CDA op de rechtervleugel gaan zitten. Ik denk dat Lubbers daar niet blij mee is. Tijdens de algemene beschouwingen zag je hoe De Korte en Runding aan weerszijden van de premier zaten en hem in de gaten hielden. Lubbers mocht de oppositie geen ruimte geven. Hij heeft met een regeerakkoord en een ministersploeg te maken die op ramkoers met de oppositie wil".

Kombrink is duidelijk geweest over de coalitie-vrienden, VVD en CDA. Het moment is daar de aandacht naar de eigen gelederen te verleggen.

bourgondiër

Na Kombrink's kortstondige staatssecretari-naat (na acht maanden klapte het CDA-PvdA-D66 illusie-kabinet uit elkaar) keerde hij terug in de Kamerbankjes. In de fractie bleek zijn plaats inmiddels ingenomen te zijn door de huidige begrotingswoordvoerder van de PvdA, Thijs Wöltgens. Dat moet een leuke ervaring geweest zijn, veronderstellen wij.

Kombrink daarover: "in dat tussenkabinetje ben ik gaan zitten omdat die klus toch geklaard moest worden. Inhoudelijk was het leuk, je wist alleen dat het gesternte voor dat kabinet niet zo gunstig was. Na een half jaar bleek dat het CDA er zo snel mogelijk vanaf wilde. Toen de boel viel keerde ik weer terug in de Kamer. Wöltgens was mij opgevolgd. Het was niet nodig dat te veranderen. Ik werd nog wel voorzitter van de fractiecommissie financiën.

Thijs is een typische Zuidlimburger met een grote rekkelijkheid in het leven. Je moet het allemaal niet zo moeilijk maken; een bourgondische karakterstructuur. Zit er inhoudelijk goed in, alleen, wil hij tot strengheid in relatie tot zijn collega's komen dan moet je hem meestal wat prikkelen. Ik ben voor een heldere en consequente aanpak. Mijn discussie met Thijs is dat hij wat minder scherp tilt aan de randvoorwaarden waaraan het eigen alternatief moet voldoen. Voor hem is een papieren alternatief een papieren alternatief. Hij moet het wel rond krijgen maar als dat betekent dat de belastingdruk met 3% stijgt, dan zit hij daar niet zo mee. Als het financieringstekort daardoor toeneemt is het van: jongens als we zelf regeren moet het natuurlijk niet zo, maar in het kader van zo'n alternatief, ach, wij beslissen er feitelijk toch niet over dus wat zullen we het ons moeilijk maken. Ik zeg dan: nee, we moeten het onszelf, ook in de oppositie, juist zeer moeilijk moeten maken. Wij moeten oppositie voeren alsof we zitten te regeren. Alleen dan heeft ons alternatief een zekere deugdelijkheid. Dat is de voortdurende spanning in onze onderlinge discussie".

Een andere fractiegenoot van Hans Kombrink, (rising star-)Willem Vermeend, heeft wat taken uit Kombrink's oude portefeuille overgenomen. Hoe loopt de discussie met deze fiscalist?

"We gaan heel leuk met elkaar om, doen veel samen. Willem is een heel enthousiaste creatieve jongen. Hij heeft in hoge mate mijn benadering. Moet nog wat langer meelopen; routine opdoen. Is net met iets anders bezig op het moment dat de beslissingen worden genomen. Wat springerig, iets naïef, doet meerdere dingen tegelijk. Misschien ook wat minder consistent en vasthouderig dan ik. Wat bij Willem altijd, denk ik, karakterologisch het punt zal blijven is zijn vrij grote gevoeligheid voor de op hem inwerkende krachten om hem heen. Hoe formuleer ik dat zonder hem onrecht aan te doen. Kijk, ik trek een lijn en probeer al argumenterend en overtuigend, ook al vergt dat een strijd van vele weken, de anderen zo dicht mogelijk bij mijn standpunt te laten uitkomen. Bij Willem zijn de strijdmomenten die hij aangaat vluchtiger, kortstondiger. Hij rekent minder op een politiek proces gedurende een wat langere termijn. Daarmee loopt hij de kans dat hij een lijn die hij wat consistentier had moeten volgen te vroeg verlaat".

scherpslijper

Waarom alles zo bekeken vanaf de karakterologische kant?

Het Kamerlid: "anderen zullen dat ook bij mij doen. In de ogen van anderen ben ik misschien een zeurpiet: nu gaan we de derde week in, ligt dat punt nu nog op tafel Kombrink? Ik ben misschien te vasthouderig, te scherpslijperig in de interne discussies.

Karakters spelen in de politiek een grote rol. Opletten, waarnemen, observeren, zo kom je snel achter iemands karakter. Het goed kennen van een karakter geeft je de mogelijkheid daarop in te spelen. Het vergroot de kans op zaken doen".

Al een goed beeld van fractievoorzitter Kok? Kombrink: "ik denk dat ik een aardig beeld van Kok heb. Of dat al kloppend is kan ik niet zeggen, zo lang kennen we elkaar nog niet. Kok is een man die erg let op het krachtenveld wat hij aantreft. Dat bracht z'n positie bij het FNV met zich mee. Om in het FNV tot een eensluidend standpunt te komen moet je de voorzitters van de ambtenarenbond en de industriebond op een lijn hebben. Kok had daar vaak een bemiddelarsrol.

Zo functioneert het in de PvdA-fractie niet. Er zijn 52 spelers. Je richt je op een aantal mensen; de opinion leaders. Het aantal is groter, het wisselt per onderwerp, het is allemaal minder omlind dan in een vakbondsfiguratie. Mijn indruk van Kok is dat hij tijd nodig heeft om dat andere karakter van het politieke besluitvormingsproces te leren kennen. Daarin

is hij voorzichtig: uitkijken dat het lijntje niet breekt. Probeert zijn positie geleidelijk aan in te nemen, laat het uitkristalliseren waardoor het voor de omstanders een tijd lang niet duidelijk is in welke richting hij koerst. Een kwestie van taxeren".

brainwave

Is het met de nieuwe zakelijkheid van Kok nog wel nodig de tweede voorzitter als technisch voorzitter op de fractievergaderingen te laten optreden?

"In de tijd van Den Uyl is die gewoonte ontstaan. Den Uyl had de gewoonte mee te gaan discussiëren, daarom hebben we dat gebruik ingesteld. Wim Meijer, de tweede voorzitter, was dan technisch voorzitter om Den Uyl vrijer aan de discussie te laten deelnemen. Het levert blijvende winst op die we willen vasthouden. Ik heb veel zakelijke discussies met Den Uyl meegemaakt dus maak ik bezwaar tegen het beeld van de onzakelijke, ideologische Den Uyl tegenover de zakelijke Kok.

Je werd van Uylemans wel eens een beetje gek. Hij had momenten dat hij vrij los uit de pols een brainwave lanceerde waarvan je dacht: jeeh, ik zie duizend beren op die weg, hoe brei ik dat weer recht. Zo herinner ik me hoe Den Uyl onverhoeds voor iedereen in de fractie begon over inkomensafhankelijke kinderbijslag. Hij daagde je uit te reageren. Maar maakte daarmee iets los in de partij. Ook al had je Den Uyl zelf al overtuigd, steeds kwamen anderen weer terug op dat idee. Het kostte jaren om uiteindelijk een knoop door de hakken waardoor zoiets niet terugkwam in het verkiezingsprogramma. Je werd op die manier wel eens tureluurs van Joop.

Engelse norm

Den Haag werd de laatste jaren gekenmerkt door een staatsrechtelijke verruwing. Van Aardenne bleef zitten, Koning zag in de Wibou-affaire geen reden op te stappen, Brokx werd

---

Bewindslieden in Nederland trekken te laat, te weinig de conclusie dat ze behoren af te treden: alsof ze lijm aan hun kont hebben.

---

via een achterdeur het Haagse uitgemanoeu-vreerd. Waar eindigt dit, zo vragen wij Hans Kombrink.

"Ik ben voor de Engelse norm. Bewindslieden in Nederland trekken te laat, te weinig de conclusie dat ze behoren af te treden: alsof er lijm aan hun kont zit. Je vraagt je wel eens af wat voor omstandigheden zich moeten voordoen wil het wel tot een aftreden komen.

De politiek heeft daardoor de laatste tien jaar een veel slechtere naam ontwikkeld. Het zijn de bijdragen die je levert aan een verloederingsproces en het zal ook zeker zijn effecten hebben. Het is heel link. Er ontstaat een sfeertje van: als de politiek zijn gang gaat doen wij dat ook maar.

Een politicus die fraudeert is duizend maal erger, vanuit een voorbeeldwerking, dan een ondernemer die fraudeert. Op het moment dat een opinion-leader als Jaap Van Meekren een belastingconstructie probeert toe te passen heeft dat een honderdvoudig extra effect dan wanneer meneer X of mevrouw Z een belastingconstructie toepast. Bij de rechter kreeg Van Meekren gelukkig zijn gelijk niet, maar het effect is zowieso slecht. En het mag dan misschien niet allemaal strafbaar geweest zijn, de publieke opinie ziet dat niet. Voor de publieke opinie liggen juridisch en morele strafbaarheid dicht bij elkaar".

In oktober viel in de Kamer het besluit een parlementaire enquête naar de gang van zaken rond woningbouwsubsidies in te stellen. Na dat besluit barstte de geruchtenstroom wie de voorzitter van die commissie zou worden los. Velen, onder wie de vice-voorzitter van de RSV enquête-commissie, Theo Joekes, tipten Hans Kombrink voor die post. Waarom is hij het niet geworden?

De ex-kandidaat: "ik had dat een leuke klus gevonden, juist omdat ikzelf vroeger volkshuisvesting gedaan heb. In het fractie-bestuur is er over gesproken. Men besloot een formeel-juridisch standpunt in te nemen: je bent woordvoerder geweest, dus doe je het niet. De tweede positie was minder star: test voor jezelf of er een mogelijke kwetsbaarheid ligt en bepaal dan wat je doet. Ik neigde meer tot die tweede keuze maar zal, met pijn, geen lid van de enquêtecommissie zijn. Jammer dat er nu alleen niet-specialisten aan de gang gaan".

Van Amelsvoort

Is de aandacht die de laatste maanden aan de controlerende taak van de Kamer wordt geschonken geen vluchtig modeverschijnsel?

"Wij moeten oppositie voeren alsof we zitten te regeren."

Kombrink: "Ook al is het mode, als de mentaliteit daardoor verandert is er sprake van blijvende winst. Ik denk dat er de afgelopen jaren maar heel weinig bewindslieden zijn geweest die echt een accountantsrapport hebben ingekeken. Dat zal nu wel veranderen. Een bewindsman zal denken: ik lees het maar, ik wil weten wat er loos is in mijn tent, anders hang ik.

Lang niet ieder Kamerlid heeft de behoefte de regering te willen controleren. De CDA fractie is van oudsher minder vertrouwd met het moeten controleren van de regering. Het zijn uiteindelijk hun makkers, dat laat je aan ze over, dat loopt wel. Het is de afgelopen tien jaar meerdere keren gebeurd dat een meerderheid een motie verwierp waarin de regering om meer informatie werd gevraagd om de zaak beter te kunnen controleren. Daarmee gaf een meerderheid te kennen niet de wil te hebben meer te weten. De Walrus-affaire is er een voorbeeld van.

Ruding heeft er nogal een handje van informatie niet te willen verstrekken. Ik roep dan direct: de Kamer verkrijgt alle inlichtingen die zij verlangt. De Kamer is in termen van de Grondwet altijd de meerderheid. Die moet je dus meekrijgen om te persisteren en de minister te dwingen. Je loopt wel eens stuk op het gebrek aan bereidheid bij collega's om te zeggen: ik zie wel niet wat er loos is maar ga je gang maar. Iemand als Joekes heeft wat dat betreft veel minder instincten een kunstmatige beschermingscordon aan te leggen rond bewindslieden dan andere leden van regeringsfracties. Bij de CDA-fractie is dat heel sterk. Als Van Amelsvoort, zoals hij laatst deed, roept dat wij misbruik maken van het recht van initiatief omdat het de vierde keer in twee jaar is dat wij dat doen denk ik: wat voor wereld zit daar achter, wat voor denken is dat. Hoe kan de Kamer nou misbruik maken van een grondwettelijk recht van initiatief!

lastige vraagjes

Het is al gauw van: "daar is Kombrink weer met zijn lastige vraagjes". Je moet dus trachten een zodanige positie op te bouwen dat ze niet meer om je heen kunnen. Departementen laten je niet graag in de keuken kijken. Je moet naar binnen, linksom, rechtsom, het geeft niet hoe. Als je eenmaal binnen bent zie je hoe gevoelig het systeem is. Je moet je zaken beter kennen dan de bewindsman. Dan heb je kwaliteit.

Ruding kent z'n zaken heel goed. Een harde werker. Bekijkt ambtelijke stukken veel meer dan bijvoorbeeld zijn voorganger Van der Stee. Die had een hekel aan papier".

Ruding liet zich nadat hij in Washington geweest was ontvallen eindelijk eens onder de mensen, in de wereld, geweest te zijn. Nederland is hem te klein.

"Ja, hij heeft in de Kamer ook eens geroepen de hielen niet te kunnen lichten omdat hij dan besodemieterd wordt. De man heeft het idee: ik moet hier veel zijn want anders hou ik het niet in de hand. Ik sta hier als een rots in de branding om het land te redden. Als ik even weg ben treedt de ene ramp na de andere in werking. Die uitspraak is wel te plaatsen in de context hoe de man zelf tegen zijn eigen opgave, met een grote o, in het leven aankijkt".

Hoe verloopt het debat met de bewindslieden van Lubbers II?

Kombrink: "het verschilt heel erg. Als je als bewindsman naar een Kamerdebat gaat met het idee maar een opgave te hebben: jouw voorstel overeind houden, wat er ook verder aan argumenten naar voren komen, dan heb je de neiging om slim te gaan zitten doen en alles er bij de haren bij te slepen teneinde jouw voorstel overeind te houden. Dat gebeurt. Er zit een factor in van het de oppositie niet gunnen van een succesje. Maar het verschilt. De ene bewindsman heeft meer kramp de Kamer überhaupt toe te staan met een voorstel te komen dan de ander".

U doelt op de staatssecretaris van financiën, Henk Koning?

"Mijn indruk is wel eens dat hij zijn zaken niet goed voorbereidt, veel aan zijn ambtenaren overlaat en dan trouw naar de Kamer komt om tegenvoorstellen tegen te houden. Dat lukt hem in veel gevallen niet omdat de PvdA, de VVD en ook wel het CDA vaak samen opereren op dit terrein. De tegenstelling tussen oppositie en regeringsfracties is op mijn terrein niet zo sterk.

Koning heeft toch een meer open geest voor wat wij hebben te melden dan Ruding. Ruding heeft absoluut geen boodschap aan ons verhaal".

strijdtoneel

Tot 21 mei jl., de dag van de verkiezingen, had niet iedereen in de PvdA op een oppositierol gerekend. Is oppositie voeren nog wel leuk vragen wij Hans Kombrink tenslotte?

"Het was de afgelopen vier jaar in mijn sector leuker dan in menig andere sector. In andere sectoren was het vaak een kwestie van: hoe zeer je ook gelijk hebt, je komt niet aan de bak. Dan moet je sterk in je schoenen staan om het werk leuk te vinden. Met het wat lossere regeerakkoord is de zaak wat opener komen te liggen tussen de regeringsfracties. In '87 zal de spanning tussen het CDA en de VVD wat toenemen, het strijdtoneel wat opener komen te liggen, de uitkomst daardoor ongewisser zijn. De hoop en verwachting bestaat dat de inbreng van de oppositie in de komende periode wat groter zal worden. Desalniettemin blijft regeren, hoe moeilijk dat ook kan zijn, leuker".

COMPUTERPROBLEMEN

Gaarne reageer ik bij deze op het plaatsen van een kopie van het krantenbericht - dat volgens de Driemaster-redactie afkomstig was uit de Zwolsche Courant - en haar commentaar hierop.

Allereerst wil ik de Driemaster-redactie erop wijzen dat het desbetreffende artikel in Tijds Dagbladen (Zwolsche Courant, Nieuwe Kamper Dagblad, Het Dagblad, Het Nieuwe Land en Lelystads Dagblad) verscheen.

Benieder heeft dit artikel in de Driemaster van september j.l. kunnen lezen. Hierin uitte ondergetekende kritiek op het Algemeen Secretariaat van de JOVD te Amsterdam. De indruk wordt hier gewekt dat ondergetekende een interview heeft gegeven aan de desbetreffende kranten over deze zaken. Dit is echter beslist NIET het geval. Ondergetekende schreef in het Meppeler afdelingsblad "De ZuidWester" een artikeltje - aan de leden gericht - over de problemen op het Algemeen Secretariaat te Amsterdam.

De ZuidWester wordt reeds tijden naar de kranten verzonden; dat zij er nu een heel artikel - op de voorpagina, en wel rood omljnd, grote dubbele zwarte kop en met de afmeting 15 x 9 cm! - aan wijden is niet onze fout. Men zou dit sensatieberichtgeving kunnen noemen - waar de JOVD overigens wel vaker onder te lijden heeft. Dus géén publiciteitsstunt van ondergetekende, of iets dergelijks.

Dit artikeltje was bedoeld om de moeilijke situatie die binnen de afdeling ontstond te verklaren. Vele leden ontvingen o.a. dubbele of zelfs drie-dubbele acceptgirokaarten, Driemasters en betalingsherinneringen (terwijl men reeds in januari '86 zijn contributie had voldaan!); zelfs niet-leden (waaronder een café) ontvingen JOVD-post.

Hierover was reeds enkele malen overleg gepleegd met het Algemeen Secretariaat, dat verklaarde - wat later bleek uit monde van een te werk gestelde uitzendkracht - dat de fouten geheel te wijten waren aan het verwisselen van computerprogramma's. Hierdoor waren er "enkele" foutjes in de ledenlijst geslopen. De computer kreeg vervolgens overal de schuld van. Vandaar dat het afdelingsbestuur besloot de le-

denlijst zelf bij te houden en belde hiervoor alle - op dat moment ruim zestig - leden op voor de verstrekking van de daarvoor benodigde gegevens. Deze uitgewerkte ledenlijst werd - op verzoek van het Algemeen Secretariaat - naar hen opgestuurd en raakte aldaar zoek... Dag ledenlijst!!!

Naar aanleiding van deze opeenvolgende gebeurtenissen schreef ondergetekende een artikeltje in De ZuidWester, men (de pers) vergat echter - bij nader inzien - één ding goed te lezen c.q. te vermelden: "Hoewel ik niet prefereer de interne JOVD-problemen naar buiten te brengen vond ik het toch noodzakelijk om de leden op de hoogte te stellen van de hoofdzakelijke problemen", aldus ondergetekende in zijn artikeltje.

Verder stond in het Driemaster-redactiecommentaar geschreven: "Met genoemde ledenlijsten en computerprogramma's zit het overigens wel goed, zoals de redactie zelf regelmatig mag constateren."

Hoe kon de redactie nu weten dat iemand drie Driemasters per keer ontving, of dat sommigen ongewenst het JOVD-lijfblad ontvingen? Bovendien was en is de communicatie tussen het Algemeen Secretariaat en ondergetekende uitstekend, Het was geen trappen naar het Algemeen Secretariaat, maar uitleg geven aan de leden.

Tenslotte dit: na de verschijning van desbetreffend artikel in het afdelingsblad werden de resultaten van het werk van het JOVD-hoofdbestuur - met name de Algemeen Secretaris en Penningmeester - zichtbaar.

Nu november '86, is de situatie aanzienlijk verbeterd, mede dankzij de grote inzet van beide HB-leden.

Hulde!!

Boris Kruijssen (voorz. afdeling Meppel e.O.)

Voor de één is het een onmisbare bron van politieke informatie en achtergronden. Voor de ander niet meer dan een dagelijkse zendersluiting. Ingeklemd tussen Noortje van Oostveen en het nieuws voor doven en slechthorenden.

Wie zijn dat, die snelle, vaak scherp interviewende journalisten als Ton Elias, Kees Sorgdrager en Cees Gravendaal? Hoe maken ze hun produkt, hoe kijken ze aan tegen het vak?

Driemaster ging naar de gezichtsbepalende persoon in het team van zes. Eindredacteur/presentator: Ferry Mingelen.

Een gesprek met het hoofd van 's lands parlementaire rubriek over zijn doen en laten op de Haagse informatiemarkt.

Praten over Den Haag vandaag.

"Ach, mensen vragen mij wel eens wat ik doe, naast dat vier maal per week een kwartiertje op de buis".

Ferry Mingelen:
"ik ben een soort
Van Mierlo".

Jort Kelder & Jacco de Baat

Pas nadat Ferry Mingelen eind jaren zestig de HBS had voltooid en afgezwaaid was uit zijn vervuldte dienstplicht was duidelijk wat hij wilde: de journalistiek in. Hij trad in 1969 in dienst bij de Haagse editie van het Vrije Volk. De jonge journalist maakte snel carrière. Al na een half jaar deed hij verslag van het reilen en zeilen van de Haagse gemeentepolitiek. Tot niemands (behalve zijn eigen-) verbaazing werd de krant een jaar later opgeheven. Terwijl zijn collega's inmiddels een goed heenkomen gezocht hadden dreigde Mingelen op straat te komen te staan. Zijn stukjes waren niet onopgemerkt gebleven zodat hij naadloos over kon stappen naar Trouw. Voor die krant werd hij parlementair redacteur en zou dat blijven tot 1981. Uitgekeken op Den Haag vertrok hij dat jaar als correspondent voor de GPD-bladen naar Brussel, om die baan zo'n drie jaar later toch weer in te ruilen voor één in het Haagse circuit: eindredacteur/presentator van de parlementaire rubriek Den Haag vandaag. We beginnen maar meteen met de hamvraag. Over macht.

Welke invloed heeft Den Haag vandaag?

Ik wil onze invloed niet overschatten. Den Haag is eigenlijk een grote informatiemarkt. Wij proberen daar dingen te achterhalen en kijkers te informeren over de dingen die hier gebeuren. Wij zetten de waan van de dag in perspectief. Gedragen politici zich anders omdat ze weten dat wij er zijn? Ik denk het niet.

Er zijn onderwerpen waar we een zekere invloed op uit kunnen oefenen. Continu de zelfde boodschap uitdragen, steeds zeggen dat een parlementaire enquête een goed middel is om een probleem aan te pakken, dat helpt. Er ontstaat een zekere druk, een vliegwieleffect. Anderen gaan diezelfde vraag ook stellen. We hebben gezien; zo'n enquête komt er dan uiteindelijk ook.

Er zijn mensen die zeggen: "Den Haag vandaag is een vuil links zootje met allemaal linkse redacteurs die rot vragen stellen waarvan het CDA en de VVD de dupe worden". Als je dat vindt zou je de stelling kunnen ontwikkelen dat wij het kabinet de afgelopen vier jaar flink in de moeilijkheden hebben geholpen. De verkiezingen maakten duidelijk dat dat niet zo was. Zo werkt het gewoon niet.

"...er zijn politici die klagen dat ze te zacht worden aangepakt..."

De stijl van de Den Haag vandaag is duidelijk feller en scherper dan bij voorbeeld een programma van AVRO's wandelganger heer Mijnten.

Ik vind dat felle wel goed. In het algemeen zeg ik: wij zijn er niet om politieke partijen gratis zendtijd te leveren. Politici hebben de neiging om vooral te vertellen wat ze graag kwijt willen en te verzwijgen wat lastig en vervelend is. Onze verslaggevers zijn er om te voorkomen dat politici maar wat blaaspraat de lucht insturen. *Verschijnt een VVD'er liever voor een AVRO- dan voor een Den Haag vandaag microfoon?*

Nee, dat kun je niet zo zeggen. Het hangt van het karakter af. Er zijn mensen die klagen dat ze te hard door ons worden aangepakt. Daarentegen zijn er ook politici die zich er over beklagen dat ze te zacht worden aangepakt, die stimuleer je als je ze stevig aan de tand voelt. Als journalist richt je je op de macht. De regeringspartijen hebben nu eenmaal wat meer invloed op wat er gebeurt dan de oppositie. Dus: je bent kritischer met regeringspartijen dan met

INTERVIEW

de oppositie. Daardoor ontstaat de indruk dat wij kritischer, meer tegen de ene dan de andere partij zijn. Als D66 en de PvdA in de regering zitten ben ik er van overtuigd dat je dezelfde switch naar die kant krijgt.

"...er wordt zo af en toe, om begrijpelijke redenen, door politici gelogen..."

Hoe typeer je je presentatiestijl?

Gematigder dan bijvoorbeeld Kees Sorgdrager. Er zitten vaak vele kanten aan een probleem; daarvan ben ik mij bewust. Ik ben wat dat betreft een soort Van Mierlo. Als een kabinet een bepaalde keuze maakt kun je ze daar misschien op aanvallen. Maar nooit zijn het keuzes gemaakt door volstrekt onverantwoordelijke idioten. De ene redelijkheid wordt vaak afgewogen tegen de andere redelijkheid, dat besef ik. Ik zal niet snel grote woorden in mijn mond nemen. Ik zeg niet zo gauw heel definitief dat iemand een volstrekt verkeerde koers vaart. Heel soms kom je toch zo ver. Een voorbeeld waarvan ik nu echt vond dat het niet kon was Van den Broek's optreden in de Havel-zaak. Daarin nam ik als journalist een positie in.

Je hebt ervaring buiten de landsgrenzen. Hoe doen "onze jongens" - de Nederlandse politici - het voor de camera?

Dat verschilt heel erg. Lubbers, Van Mierlo en Kok doen het heel goed. Joris Voorhoeve mag ik persoonlijk wel. Voor het beeld is hij misschien iets te netjes. Hij begint net, moet zich nog wat ontwikkelen, maar komt niet slecht over. Nijpels deed het ook niet slecht, zij het soms wat wild qua inhoud.

Kijk, de journalistiek leeft van de problemen. Gaat het overall goed, dan hebben wij minder te doen. Zo'n affaire met Nijpels of Brokx, dat zijn voor ons dankbare klussen. Wij zijn er niet om actie te voeren, maar als er eenmaal een affaire is, van mij mag het. De Brokx-affaire was voor mij trouwens heel pijnlijk. Ik had een verkoudheid opgelopen, was mijn stem verloren en kon dus niet presenteren. Toen Brokx viel zat ik ziek thuis. Heel zuur.

De relatie tussen Bert de Vries en Lubbers is sinds die Brokx affaire nogal verslechterd.

Zeker, er zijn problemen tussen de CDA-fractie en het kabinet. Het combineert niet, het loopt allemaal nog niet zo goed. Lubbers is momenteel niet de onbetwiste leider van het CDA.

De CDA-fractie, 54 man in getal, wil ook wel eens wat. Ze hebben vier jaar lang onder strakke discipline gezeten. Daar komt bij dat mensen als Aarts, Van Amelsvoort, Kraaijeveld en Van Iersel geen bewindslieden geworden zijn en toch iets in de melk te brokkelen willen hebben.

Lubbers I en Lubbers II. Kijk en vergelijk.

Mijn probleem is dat ik in het begin van Lubbers I nog in Brussel zat. Ik kan niet goed vergelijken. Als men het intern en persoonlijk goed met elkaar kan vinden is er weinig aan de hand. Juist daarover hoor ik verschillende berichten. Aan de ene kant hoor je dat het moeizamer loopt

in persoonlijke verhoudingen. De mensen die er hun tweede termijn zitten zouden het in de nieuwe ploeg minder naar de zin hebben. De sfeer is minder goed, het gaat moeizamer, Lubbers heeft er minder zin in; het afbladderingsproces.

Aan de andere kant hoor ik dat het allemaal wat overdreven wordt en een zichzelf versterkend verhaal is waardoor je de indruk krijgt of het kabinet ieder moment kan ploffen. Om Driemaster een plezier te doen zou ik wel kunnen zeggen dat de boel slecht loopt of dat die verhalen juist onzinnig zijn. Eerlijk gezegd weet ik het niet, dus zeg ik maar niets.

Het probleem met dit soort dingen is dat de mensen die je er over spreekt er altijd belang bij hebben een bepaalde indruk te vestigen. Of die indruk juist, overdreven of onjuist is kun je alleen maar achterhalen door veel mensen uit hetzelfde gezelschap te spreken. Het is precieze informatie, je hoort er alleen fragmentarisch over.

U heeft uw informanten?

Jazeker. De politici zelf. Wij komen langs twee wegen aan onze informatie. Via de openbare bronnen, de kranten en de tijdschriften, verneem je iets. Dan ga je er op verder. Je belt eens wat mensen, je neemt het initiatief. Ofwel een politicus wil zelf iets in de publiciteit hebben en belt ons. De meest voorkomende mengvorm is toch dat je in de wandelgangen iemand tegen het lijf loopt en via een vraag en antwoord spelletje aan je informatie komt. Maar alweer: iedere informatie van een politicus krijg je omdat hij er belang bij heeft, althans geen nadeel.

"...Het circuit hier zegt dan: Jezus, daar heb je Mingelen weer. Voor politiek Den Haag ben ik te belerend, te uitleggerig..."

Laten Kamerleden dingen naar de pers uitlekken met het vooropgezette plan van een zaak een affaire te maken?

Nou, zoals ik zeg geeft een Kamerlid informatie alleen omdat hij dat nuttig vindt voor het doel dat hij nastreeft. Het bekendste voorbeeld van de afgelopen tijd is wel Brokx. Om redenen die hij zelf het beste weet heeft hij de brief van De Vries waarin op zijn aftreden werd aangedrongen

INTERVIEW

uit laten lekken. Dat pakte voor hem wat anders uit dan verwacht, maar dat is het risico. Mijn stelling is dat je als rubriek nooit zelf aan acties mee moet doen. Maar als mensen informatie geven die blijkt te kloppen, dan breng ik dat. Ongeacht het doel dat er mee wordt nagestreefd. Klopt het of klopt het niet, dat is de vraag. Klopt het, dan gebruiken we het. Klopt het niet, dan praten we niet meer met die man. Je krijgt op cruciale momenten wel eens informatie waarvan je denkt; merkwaardig, even controleren. Het probleem is dat een informant het vaak ook niet precies weet en de pers naar zijn eigen kennis informeert of toch bewust onjuiste informatie verschaft. Het is een schemerachtige wereld.

"...als mensen informatie geven die blijkt te kloppen, dan breng ik dat. Ongeacht het doel wat er mee wordt nagestreefd..."

Toen Nijpels indertijd in de fractie zijn aftreden had aangekondigd stond Ton Elias bij de uitgang van de fractiekamer en stelde Nijpels exact die vraag. Nijpels ontkende zijn aftreden. Er wordt door politici zo af en toe, om begrijpelijke redenen, gelogen.

Dan worden ze de volgende keer teruggepaktd?

Niets menselijks is ons vreemd, laat ik dat voorop stellen. Het is begrijpelijk dat Ton Elias na zo'n gesprek denkt: "potverdomme, dat zul je me niet nog een keer lappen". Een week later speelde diezelfde kwestie van het aftreden weer. Nijpels kwam van de informateur terug en toen pakte Cees Gravendaal hem hard aan. Persoonlijke rekeningen worden niet in de rubriek vereffend, dat doe je 's avonds aan de bar in Nieuwspoort maar. Er is niemand die van ons verwacht dat we vriendjes met de politici zijn.

Geen ouwe-jongens-krentebrood-sfeertje?

Natuurlijk wel. Iedere politicus wil een goede relatie met de journalisten hebben. Dat is in hun eigen belang.

Welke imago moet Den Haag vandaag hebben?

Een kritische doch evenwichtige rubriek. Mensen moeten het idee hebben dat we de politici op de huid zitten om dingen duidelijk te maken. Ons grote probleem is dat kwartiertje, viermaal per week. Met affaires en grote debatten is het te weinig. Dan moet er geknepen worden. Op slappe dagen als "de rest", de parlementaire pers, niets doet moeten wij toch onze tijd volmaken. Dat leidt er toe dat je gemiddelde kwaliteit naar beneden gehaald wordt.

Waarom zitten jullie zo laat, rond elf uur?

Van mij mag half tien, prime-time, ook. Daar zitten de omroepen al.

Neem je het tijdstip van uitzending in ogenschouw dan valt het mij nog mee hoeveel mensen er kijken. Rond de 600.000 gemiddeld. Je moet als kijker van binnenlandse politiek houden om te kijken. Voor driekwart is het programma toch "die mannetjes in de Kamer". Den Haag vandaag is een zwaar programma: er wordt niet in geschoten, geen brand gesticht, er zijn geen mooie

beelden. Een informatief programma, niet snel. We zijn met zes, drie verslaggevers, twee bureauredacteuren en ikzelf. Viermaal per week uitzending. Een tamelijk slopende bezigheid. Er zijn mensen die mij vragen: "goh, wat doe jij nou verder?" Die denken dat ik iedere dag een kwartiertje een door een ander geschreven tekst voorlees.

"...ik houd er van aan de zijlijn te staan..."

Hoe lang ga je nog zo door?

Weet ik niet. Dit programma had een goede naam toen Ton Planken nog presenteerde. Die zat er een jaar of negen. Na hem is het programma wel blijven bestaan, het was ook niet slecht maar het had te veel ups en downs. Ik werk hier met drie individualisten, dat is moeilijk. Met hun probeer ik dit programma weer wat meer schwing te geven. Wil je dat dan moet je niet om de twee jaar met een nieuwe eindredacteur aankomen. Ik zit hier nog wel een aantal jaren. Maar, het is donders zwaar.

Zelf de politiek nog in?

Nee, het is mijn ambitie niet. Ik houd er van aan de zijlijn te staan. Kijken wat er gebeurt en dan naar beste weten kijkers vertellen wat ik denk dat er gebeurd is en waarom het is gebeurd. Daarom vind ik deze baan zo belangrijk. Ik geef uitleg. Naar de smaak van de omgeving hier doe ik dat wel eens te veel. Mijn indruk is dat als je niet precies uitlegt waarom iets in de Kamer belangrijk is mensen er niets aan hebben. Ik vertel de dingen liever twee keer dan een keer half. Het circuit hier zegt dan: "Jezus, daar heb je Mingelen weer. Hij vertelt wat er komt en als je het gezien hebt vertelt hij waarom je het hebt gezien". Voor politiek Den Haag ben ik te belerend, te uitleggerig.

Zelfs ik trek grenzen. Uitleggen wie meneer Lubbers is gaat te ver. Toch blijkt steeds weer dat er nog altijd mensen zijn die niet weten wie Lubbers is, wie Den Uyl is, wat een kabinet is.

Schrik je daar van?

Nou nee. Ik kom nog regelmatig mensen tegen die vragen: "wat doe je?". Men herkent mij niet. Ik vind dat wel grappig.

Een nieuwe hoofdredacteur.
Een nieuwe tijd.
Een nieuw jaar.
Gelukkig nieuw jaar!

De Driemaster-redactie

